

SACRUM
CELSISSIMIS ILLUSTRISSIMISQUE
S. R. I. COMITIBUS ERBACEN-
SIBUS. DYNASTIS BREU.
BERGÆ RELIQ

DOMINO
GEORGIO
GUILLIELMO.

TOT IMAGINUM
PERANTIQUÆ STIRPIS JAM
SENIORI VENERABILI.
SALUTIS PATRIÆ CUSTODI
VIGILANTISSIMO.

DOMINO
GEORGIO
AUGUSTO.

FRANCONIÆ COMITUM AC
DYNASTARUM COLLEGII ILLUSTR.

NUNC

DIRECTORI GRAVISSIMO.
PATRIÆ PATRI INDULGENTISSIMO.
FRATRIBUS EX EODEM UTERO
GERMANIS.

FRATRIÆ VIDUÆ HORUM AMA-
TISSIMÆ. MATRONÆ SUI
SEXUS ORNAMENTO.

DOMINÆ
ANNÆ SOPHIÆ.

GNATÆ VETERI BARONUM
DE SPESHARD PROSAPIA.

MATRI OPTUMÆ.

TUTORI PROVIDENTISSIMÆ A SACRATISSI-
MO CÆSARE CONSTITUTÆ FRATRUM
BIGÆ CONCORDISSIMORUM

DOMINO
FRIDER. LUDOV.
EGINHARDO

ATQUE

DOMINO
GEORGIO
ALBERTO

EXCELLENTIARUM ÆMULIS
PATERNARUM

IN SPEM POPULI EXOPTATISSI-
MAM STRENUISSIMIS, LAUDATISSIMIS,
GUBERNATIONEM SUBDITORUM
PROXUME CAPESSURIS.

DOMINIS SUIS
LONGE
GRATIOSISSIMIS,

ΕΥΕΡΓΕΤΑΙΣ ΟΜΝΙ ΜΕΝΤΙΣ ΣΑΝΚΤΙΤΑΤΕ
ÆTERNUM DEVENERANDIS.

MAECENATIBUS LITERARUM
MAXUMIS
TENUE HOC ET EXILE NUNCUPAT
OPUSCULUM IN DECLARANDÆ
PIETATIS SUBMISSISSIMÆ
DEVINCTISSIMÆQUE

ATQUE
ANIMIOB BENEFICIA CUMULATISSIMA
GRATISSIMI
MONUMENTUM

SIMULQUE
REGIMEN PACATUM. VITAM OMNI
FELICITATE EXUBERANTISSIMAM,
FORTUNÆ FULGORES FLORENTISSIMOS.
MANENTES,
PROSPERITATES INVIDIA ET ÆTATE
MAJORES

ATQUE
INDE POPULO SIBIQUE TUTELAM, ANCHO-
RAM. TOTA COGITATIONE, ANIMI
AFFECTU ARDENTISSIMO, IN GER-
MANUM MODUM, PRECATUR,
OPTAT, EXORAT,

ATQUE
SE. SUOS, SUA STUDIA PISSIMO
PECTORE HUMILLIME
COMMENDAT

Cliens subjectissimus

AUCTOR.

LECTORI SALUTEM

A. V. HALLER.

*Destinaveram longiori Epi-
stola commendationi operis
KLEINIANI. Neque dee-
rat, quae in laudem instituti
ejusmodi, aut ad historiam si-
milium librorum dici possint.
Verum rerum mearum ratio, eo
ipso tempore, quo oportuisset hoc
desungi officio, avocavit me in
patriam, in qua non labores
adeo, sed omni labore magis dis-
pendiose ocii salutatio veterum
amicorum & cognatorum, rei
publicae denique solennia nego-
tia*

PRÆFATIO HALLERI.

tia me ab omni spe serii laboris avulserunt.

*Et erat tamen standum promissis, quorum hætenus tenax fui, neque unquam dedidici promissores illos DOSONIS discipulos, qui crudeli facilitate amicos sopiunt, officiumque ne arctioribus auxiliis res suas expediant, donec occupati a ca-
lendis cum rubore suo cogantur solvere se religionem datae fidei.*

Ne in idem, quod hic accuso vitium prior incidam, mature causas negligentiae meae indicare festino, quae sunt ejusmodi, ut nulla mea certe diligentia superari potuerint. Neque ideo deero officio illaudatumque dimittam libellum, qui in sua brevitate magna rerum momenta continet.

Ufus

PRÆFATIO HALLERI.

Uſus eſt Cl. KLEINIUS & antiquis & novis Scriptoribus ab ipſo retro Galeno & Hippocrate ad noviffimos noſtros Medicos, WERLHOFIUM Archiarum, Collegasque noſtros. Decerpsit de ea varietate auctorum ea breviter effata, quae hiftoriam ſignaſque morborum & praefagia traduntur, monenturque clinici, quibus aram phaenomenis aut in tutores aegri ſint, aut maligno loco poſitae. Ipſa mediocritas molis facit, ut ad manus eſſe curantis Medici, atque ab eo, etiam in re ipſa verſante conſuli queat. Multa enim in plenioribus operibus, ad hiftoriam, eruditionem, litigioſa placita, hypotheſes ornandas ſingulares caſus pertinent, quibus facile caret operoſus in curando

PRÆFATIO HALLERI.

rando Medicus. Noster autem Auctor ea fere peregit, quae ad modum aphorismorum HIPPOCRATICORUM corollaria cum numerosis eventibus concorditer deducta continent, in eo ad opus suum aptior, quod ipse in aegris sanandis occupatus suis a doctis discernere didicit.

Laetus ergo atque confidens libellum commendo, tironibus quidem clinicis imprimis scriptum, non tamen inutilem etiam provec̄tioribus, Et qui totus absque cortice nucleus est. Bernae Helvetiorum die 25. April. 1753.

Lecturo S. P. Auctor.

xcellentiam, auctorita-
tem, existimationem,
admirationem divinæ
vix aliud quidquam magis splen-
didam, illustrem atque momen-
tosam foenerat Medicinæ Pro-
gnosticâ. Ἰσοθροί enim tanquam,

)(4 hanc-

hancce doctrinam naviter cal-
 lentes Medici prænoscent, præ-
 vident, prædicunt futura in æ-
 grimoniis. Quanti honoris lau-
 disque deportavit ferme mira-
 bilis Galenus, quum Eudemo
 Philosopho, Sexto idem Roma-
 no Senatori, aggressuræ febris
 genium, criseos specialis diem,
 & huic quoque insuper tempus
 exactum, quod certe admira-
 bilitatem facit magnam, recur-
 sus, tandem plenariæ antedi-
 ceret diem destinatam valetudi-
 nis? Θεός!

PRÆFATIO.

Scholæ apud Coos, quæ floruit Medicæ, & ex qua inspiratus quasi Vates fuit Hippocrates, codices curatius si revolvimus, tanquam è tripode pronuntiatas legimus de salute mortue ægrotantium prædictiones, deque longitudine, brevitate, indole, reditu morborum divinationes. Negligitur aut prohdolor! aut vilihabetur præcellens hæc pars à multis nostra hacce memoria, vel incuriæ vel ignorantia vitio occæcatis. Ab ægrotantis ubi recedit Medicus lecto, assistentes curiosi mox

PRÆFATIO.

de morbi exitu præfagia, perinde ac certissima exposcunt, expectant oracula. Acutus sagaxque si est Clinicus, famæ fortunæque suæ felicissime hinc consulit; secus, existimationis suæ incurrit periculum atque discrimen; hic enim tanquam iudex secundum acta & probata de morbo sententiam dicat, ferat, desideratur. Perbene itaque diligentissimus Observator, PROSPER ALPINUS *in de præf. vit. & mort. agrot. p. m. 3.* effatur: Juvat quin etiam maxime Medicos: In morbis

acuti-

acutis exitialibusque, qui præcognitam futuram ægrotantium mortem ubi assidentibus prædixerint, mortis culpa plane vacare solent, ægrotosque audito prognostico non Medicorum culpa, sed morborum vi interemptos, assidentes judicant. Quodsi antea exitium non prædixerint, ipsorum aut ignorantia aut negligentia mortem omnes adscribunt, interiisseque Medicorum causa pro certo habent. Hactenus Ille. Ast haut opinandum semper & ubique sic vere perfecteque incidere, quæ
divi-

PRÆFATIO.

divinata sunt. Considerentur individui idiosyncrasia, temperamentum, consuetudo, tempestas, regio, medicatio, regimen, aliaque momenta. Ex multitudine casuum & observationum, vel à potiori, ut ajunt, aut ut plurimum eveniente nascitur, desumitur prædictio. Et conjecturæ manet circumspectæ, probabilitati, suum spatium; quod cum Theologis atque Juris communis habent Medici. *Εκ μερῶν γὰρ γινώσκωμεν, καὶ ἐκ μερῶν προφητεύομεν.* Neque id evitare humana imbecilli-

cillitas in tanta varietate corporum potest; conjecturæque ratio talis est, ut cum sæpius aliquando responderit, interdum tamen fallat; nec, si quid vix millesimo in corpore decipiat, id fidem non habeat, quum per innumerabiles homines verum constiterit.

Nata sunt ex lectione studiosa, ex observatione aspera, indefessa fidelique atque rei facti prodire, quæ habeo, dico, publico. Quatenus enim nobis denegetur diu vivere, relinquam.

quam aliquid, quo me vixisse nec *απραχτον* fuisse, tester. Ordinem seruo alphabeticum uti exprimunt, quo indice caream. Morbos conjungo germanos, propinquos. Primoribus in locis adpono sparsim Auctores, ipsissima eorundem plerumque dicens verba, mea intermiscens; sicque, qui volui, compendiosus fio atque apertus. Paucula præpono generalia. Scribo fide medica probaque pietate, qui meliora habet, eodem det animo.

PRÆFATIO.

- - Si quid novisti rectius
istis,

Candidus imperti: si non, his
utere mecum.

Liberam profiteor Medicinam, nec ab antiquis sum nec à novis, utrosque, ubi veritatem colunt, sequor, magnifico saepius repetitam experientiam.

B. L. ubi hae placuerint pagellae uni alterive, valde mihi gaudeo, gratulor, masculeque laborabo, quo Numine Propitio Duce, olim succedant Codicilli

PRÆFATIO,

dicilli Practici eorumque rationali, cotidianae Praxi superstruetam veritatem firmantia, non trivialia Observata, per Decades evulganda. Breve enim & efficaciter per exempla iter est. Ceterum vale B. L. me cupere, me utere atque voluntatis TUÆ inclinatione in me propendere Fautor. Scr. Erbaci in museo Nonis April. 1753.

Generalia quædam.

- 1.) **P**auci morbi chronici fiunt per consensum. 2.) Libera transpiratio debilem facit corporis constitutionem, sed salubritate compensat. Difficilior contra, robustiorem naturam, sed ad morbos proclivior. 3.) Si color corporis alius ex alio sequatur, longitudinem morbi significat. 4.) Ex hypochondriis, respiratione, lingua, gingivis, oculis, unguibus &c. fere primaria simul sumatur prædictio. 5.) Is habetur optimus ægroti decubitus, qui bene valentium similis est. 6.) Symptomata junctim sumta demum morbum declarant. 7.) Dandum aliquid regioni, ætati, tempori & consuetudini. 8.) Sunt quædam proprietates hominum, sine quarum notitia non facile quidquam in futurum præfagiri potest. 9.) Si plenior aliquis & speciosior & coloratior tactus est, suspecta habere bona sua debet. Pejus tamen signum est, ubi aliis contra consuetudinem emacuit, & colorem decoremque amisit. 10.) Nullum paucum criticum est. 11.) Morbi habituales sunt refractarii, diuturni & facile recrudefcentes. 12.) Morbi hæreditarii, nisi præcindantur, jam propagati, omnem respiciunt curam, & impetius excepti, vel longe ferocius insurgunt, vel graviores subeunt anomalias. 13.) Quot dies principium morbi acuti duravit, totidem & augmentum ac status durant. Et quale principium ratione vehementiæ vel levitatis, talia quoque reliqua tempora. 14.) Quæ paribus vel imparibus diebus exacerbantur febres, iisdem quoque judicantur, vel ad salutem vel interitum. 15.) Crises humoris veri & sinceri pessimæ. 16.) In chronicis morbis si facies naturalis sit & boni coloris, nunquam crede adesse obstructions in visceribus. 17.) Rigores inanes i. e. sine evacuatione critica, translationem afferre solent symptomaticum. Et si fractis jam viribus, inanes, letale. 18.) Genus cujusvis morbi acuti non semper unus idemque est. 19.) Certior de sanguinis statu indagato aliunde non hæuritur quam ex lingua. 20.) In ægrismorituris nonnullis ante mortem diebus exhalat ab eorum corpore foedus quidam & quasi cada-

Generalia quædam.

verofus odor. 21.) Membrarum morbi magna ex parte periodici sunt. 22.) Morbi periodici facilius præcaventur quam curantur. 23.) Insignes Lunæ mutationes ut plurimum criseos decursum alterant atque perturbant, maxime in malignis. 24.) Periodos assumunt tusses, asthma, morbi erysipelatoles, phlegmonodes, rheumatici, heemicranici, ophthalmiæ, odontalgia, arthritici, hæreditarii. 25.) Morbi corrupti novos sæpe & incognitos morbos mentiuntur. 26.) Lunares phases vim exerunt in vitis visus & auditus, paralyfi, delirio, mania, melancholia, convulsione, epilepsia &c. 27.) Et in foro Medico locum habet illud Ictorum: Accessorium sequitur suum principale. 28.) Optima facies est in ægris, cuæ sibi ipsi similis est. 29.) Indicatoriæ non iudicantes pessimæ. 30.) Si quis ea faciat, quorum sit insolens, gravissimum habet malum. 31.) Omnis, excretio critica quæ inchoatur tantum, non perficitur, maxime damnanda. 32.) Verpa in- & post morbos reviviscens, caputque laudabiliter rursus extollens, prosperum cum aliis bonis signis præbet reconvalescentiæ criterium. 33.) Morbus morbo sæpenumero tollitur. 34.) Unum ex multis signis pravum, multis bonis in necando plus virium habet, quam plura simul bona in liberando. 35.) Morbi congeneres facile in se invicem commutantur. 36.) Quibus crisis fit, his nox antecedens gravis est, subsequens vero levior plerumque. Insuper ægrotantis animus anxius admodum atque dubius est, æstus fit intensior, vigiliæ acutæ instant, accedit horror. Hæcque post notas concoctionis salutem promittunt, substantive cruditate perniciem minantur. 37.) Nil est, quod tutius perfectæ crisis argumentum præstet, quam si somnus subsequatur. 38.) Effusæ in principio excretiones malæ sunt; Nullæ in statu, pari passu ambulant. 39.) Perfectæ criseos defectum subinde supplet abscessus. 40.) Omnis recidiva est fontica & periculosa. Recursus repetiti in morbis haut adeo periculosis valde fiunt periculosi, maxime si labes subsit visceris nobilioris.

Abortus.

Abortus. Hæmorrhagia uterina gravidarum.

Ad abortum proclives sunt hystericæ, mensibus largis, anomalis obnoxia, otiosa, succulentæ, pinguiores, laute viventes, natura imbecilles ac sensibiles, matribus ad abortum promis procreatæ, nephriticæ; & contra, robustæ, plebejæ, minus pingues, laboriosæ, animi affectibus non indulgentes, quibus per priores prægnationis menses sanguis ex uteri vagina profluxit, quæ odontalgis, defluxionibus tussiculosis, nariumque hæmorrhagiis subinde expositæ sunt. Reliquæ placentæ & hinc natæ molæ disponunt ad abortum. Alvi obstipatio multum facit ad abortiendi conamina, hæreditaria item dispositio, puerperium antecedens malum, fluor albus inveteratus, consuetudo, tempestas vitiosa.

Propensio illa ad frequentes abortus, molas, & paucis sæpe mensibus sese excipientes, inde pendet, quod prius concipiant rursus, quam ita per temporis rationem purgamenta prioris ab-

4 *Abortus. Hæmorrhagia uterina gravidarum.*

ortionis penitus evacuata sint. *Werth:* Plus negotii abortus quam maturus partus exhibet. Si insolita animi dejectio hæmorrhagiam præcedit ingentem, si sponte mammæ marcescunt, aut lac ∇ sum emittunt, si febre rapiuntur acuta, si latera superque venter arctantur, lumbi coxæque gravitatem insolitam habent & pigre moventur, si ventrem, pubem ac dorsum tormina, torsiones, labores cruciant, si rigor aut horror per vices recurrit, si embryonis motus, qui fuit, desit, si ∇ x profluunt varix, sanguineæ, grumi cruoris, sanguis ipse, abortum instantem tuto prædixeris. Abortus omnis est periculolus, eo magis, si fetus jam est adultior, mortuus, male positus, si ex parte computruit, si mola simul, si febri acutæ supervenit, si mulier primipara & inassueta, si animi deliquia, convulsiones præsto, si femina sensibilibior, affectibus animi patens, hysterica. Ex vei in abortu convulsæ raro evadunt. *Aret:* Recidivæ sunt faciles, unde resultant cachexia, sterilitas, ad dies vitæ tumor ventris ingens, malum hystericum, varia molarum generatio, uteri exulcerationes, excrescentiæ fungosæ, carcinomata, mensium ataxia, decoloratio, uteri prolapsus, fluor albus, hydrops uteri, scirrhus, urinæ incontinentia, leucophlegmatia, hæmorrhagia uteri, mania, melancholia. *Zac. Lusitan.*

Tenerioris compagis mulier magis periclitatur quam obesa ex abortu, & tantisper abortit, donec facta sit habitior. *Hipp.* Fetuum adultiorum abortus præsigit successuram sterilitatem. *Carl.* Mulieri uterum gerenti, ubi tenesmus ex morbi

morbo gravi vel diarrhoea multa supervenit, eandem plurimum abortire facit. *Hipp.* Abortientes, si fetus parum fuerit maturus, & illæ mox iterum concipiant, plerumque circa idem tempus, sive eandem gestationis hebdomadem, denuo abortu tentati solent. Abortus nunquam facilius succedit ac à violentia externa, atque in terminis menstrui fluxus alias fuerit. Si australis hiems & pluviosa & tepens fuerit, ver ficcum & aquilonium, mulieres quibus partus in ver incidit, facili occasione abortiunt; unde abortus illi epidemici. *Hipp.* Abortum plerumque major sequitur cruoris fluxio, quam partum absolutum terminis suis. Abortiva non dantur, nisi respectiva. Interdum per aliquot septimanas, aut per mensem fit *Varum* ex ♀o effluxus immaturus, quod periculosum est, metus enim est, ne fetus moriatur; Hoc vero aliquando etiam evenit citra ullam noxam. Si placenta avulsa & os uteri apertum, fit hæmorrhagia; Si sanguinis vero tantum adest stillicidium, fit ex vaginæ valis tantummodo. Si grandior intus vena rupta vel patefacta, cruor profuse effluit; si minor, paulatim nec multus fertur; si ex erosa, paulatim & cum dolore manat. Si in gravidis solvitur placenta, fetus tamen non exit, hæmorrhagia exoritur sæpius numero insuperabilis, ni manus auxilium ferat eundem educendo. Hæmorrhagia ex utero si statim primo mense, tempore alias catameniis destinato, instat, & placide quidem, nil habes metuendum; si vero 2. 3. 4. demum, tunc vigila. Et contra, si confertim fluat & cum im-

petu purpura. Quo immaturior abortus à tercio mense existit, eo gravior hæmorrhagia exclusionem illius ordinarie comitatur. Ubi sanguis copiose jam profluxit, ibi abortus nulla ratione impediri potest. *Junct.* Hæmorrhagiæ quæ posterioribus graviditatis mensibus excitantur, facilius revertunt, quam si prioribus evenere. Dantur fluxus sanguinis periodici, modici, ex mulieribus, qui legitimum fetus incrementum ac partum maturum nil impediunt, & ad ultimum protracti mensum; idque plerumque stato alias tempore mensium; & contra *nimii*. Ubi semel sub graviditate hæmorrhagia ♀i evenit, ex levissima ratione sub eadem recrudescit. Ni ex fluxione succedat abortus, inter uterum & placentam remanet grumatus cruor, facillime recidivam invitans, instar cunei enim se interponit. *Rigores*, ex quibus hæmorrhagiæ ex abortu mox cessant, damnabiles. Præfagiunt ut plurimum acutam inflammatoriam, facile quoque purpuram perniciosam.

Alvus obstructa.

Afrigore pedum alvus obstinatio solvitur. *Gal.* Alvus dura solet esse iis, qui nimium facie rubent. Alvus adstricta sanguinem humoresque ad superiora pellit, hinc semper exacerbatur capitis morbos; contra alvus lubrica. Alvo obstipata capitis pruriginem, intolerabilem fere, notavi, illa fluxa vero cessantem semper iterum, idque longinquos per annos. Senes alvus stricta juvat, juvenes fluida. *Hipp.* Quibus

in juventute alvus est humecta, iis in senectute siccatur, & contra. In vehementibus articulo- rum doloribus alvus supprimitur. Si alvi ob- structio cum torpore artuum, de paralytode me- tue intestinorum. Ubi post dysenteriam gra- vem pertinacissima inhæret, cogita de coalitu vel excrementa quadam præcludente. Ex al- vi suppressione elata hypochondria, malum de- nunciant, maxime in febribus. Quantum à perspiratione solita adimitur, tantum ad alvum lubricandam adjicitur. Qui alvum habent sic- ciores, nunquam se mane studiis adplicare de- bent, sed foras procedere, vult enim moveri alvus segnior. Obstructo inferiore ventre in univèrsum corpus flatus discurrunt. Induratae faeces maxime in coli angustiore parte, in si- nistro hypochondrio sito, graves creant mole- stias, quin lienem affectum falso mentiuntur. Al- vus pertinax morborum chronicorum mater. Pertinacissima inveterata cum excrementis indu- ratis & albicantibus, defectuque nutritionis, obstructionem glandularum mesenterii, intesti- nalium atque biliferorum ductuum significat, ni visceris labe subsit, adhuc medicabilem. Quæ ex solidorum vicio inemendabili, sarco- mate intestinorum grandi, angustia p. n., coa- litu, v. g. post dysenteriam, artieludit.

Anchylosis. Fungus articularum.

Anchylosis incurabile malum est, si a callo, exostosi, articulis diffractis, tendinibus mu- sculorum articulo accretis, si à podagra, ar-

chritide, ischiade, hemiplegia, maxime post topicorum imprudentem usum. Difficillimæ curationis est, si à fungo articularum recepti, si à liquore glandularum Haveri inspissato & vitiato, si à ligamentis, tendinibus rigidis, contractis, & si inveterata. *Buchn.* Major restat spes, si per metastasin inducta, maximeque in junioribus; Si recens, & ex axungia diuturniore quiete aliquatenus inspissata tantum; sed protractiorem vult curam. Excitantur aliquando in parte pustulæ cum salute humorem fundentes. Si invalescit noxa, tandem moriuntur macie, lenta, hectica, tussi sicca, quandoque convulsionibus. Malum frequens in genibus est metallicis, qui, iisdem, quibus saxum frigidum contingunt, nixi, opus faciunt. *Platner.*

Fungus articularum recens adhuc parumque grandis ac durus qui existit, haut raro resolvitur, & contra, à solo ferro salus petenda, sed tamen & hæc incerta, tumor enim pluries redit. Suppuratio difficilis & plurimum periculosa est, siquidem caries facile aut fistulæ insanabiles per illam excitantur, quæ manus auxilium poscunt.

Aneurysma.

Anèurysma internum incurabile est, ruptum subito interficit. Interni suspicionem movere potest pulsus valde inæqualis, atque si in pecto-

pectore, spirandi difficultas cum anxierate insueta. Anevrysmata verum frequentius in interioribus sedibus est, spurium crebrius in artubus. Verum non tam celeriter adolescit. Externum verum ubi manui locus non est concessus, tolli non potest, sed increfcit donec rumpatur cum hæmorrhagia emortuali; Accessum, recens, curabile est; difficillimum, ubi obcalluit, diffusum & vastum est. Si ad collum, strangulare solet. Intolerabili dolore aliquando perimit. Non raro gangræna & sphacelo necat. Interna frequenter in iis occurrunt præ ceteris, qui inunctione ¶li imprudenter protracta nimis vel repetita pluries usi sunt. Spurium celerius finitur, in quo proximus gangræne metus est, solumque protinus auxilium in manu. Spuria longe periculosiora sunt veris. Hæc enim diu, & quandoque ad vitæ finem tolerantur, si non adeo magna, sine graviori molestia & periculo, præsertim si congrua utantur fasciis. *Heister.* Evenit, ut ruptum, sponte desinente sanguinis fluxu, evanescat anevrysmata, sed rarissimum plane est observatum. *Moinichen observat.*

Angina. Faucium morbi alii. Hydrophobia.

Cynanche i. e. sine ullo signo conspicuo existens, gravissima est, haut raro intra 24. horas, vel di tertia necat, pulmone suppurato vel gangrænofo. Succedit hæc morbis chronicis vel ingentibus evacuationibus, vel subito ori-

tur ex malignitate. Angina symptomatice præceps est, ac intra d. 4. primos satis periculosa utique existit; sed periculosior, ac vix non funesta circa dies criticos contingens, idque tanto certius, quo majore infarctu & linguæ tumore sese exserit. Angina inflammatoria præceps discussionis spem admittit, lenta communiter tendit ad suppurationem. Significatur suppuratio in angina, si inflammatio jam per aliquot dies duravit, resolutione non facta, si symptomata non graviora fiant, sed pertinacia tantum, si in faucibus videatur tumor subalbus, mollis, leviter calens, & dolens. Abscessus ad extra ruptus suffocationis periculum declinat. Si materies purulenta ad pectus defluit, peripnevmoniam, φθισιν, creare valet.

Exitii notæ sunt: si ex aliis inflammatoriis morbis ἐπιγενέσει nata; si erysipelas per anginam in pectore exortum, subito rursus intro revertit; si neque in collo neque in faucibus quidquam apparet; si malo æque violento manente absque ulla significatione, dolores ad caput prorepunt; si collum repente pervertitur febricitanti, ut vix deglutire queat, nullo in faucibus existente tumore; si sputa viscida, exalbida, subarida, vi educta, cum lateris dolore; si tumores, dolores anginosi, linguæ itidem, præsentis qui fuerit, absque ratione ulla evanescunt; si post evacuationes ingentes accidit; si ex angina peripnevmonia, unde insolita pectori gravitas et vehemens tussis, intraque 7. dies interitus obvenit, vel minimum suppuratio aut tubercula pulmonum sequuntur,

nisi pituitosa sursum educantur; si spiritus una sublimis excruciat.

Bona signa sunt: copiosa sputa, libera, flava, crassa cum strigmentis sanguineis; talis alvus, urina, criticis diebus; hæmorrhagia, fluxus hæmorrhoidalis; si dolor auribus superveniat; si cum faucibus pectus, cervix, collum rubeat, tumeat, & inflammetur, licet diuturnius esse malum sueverit; si saltim deglutire bene nequeunt. Ex angina citra crisin hypochondrii dolor cum torpore insidiosè occidit, etiamsi valde modeste habere videantur.

Solvitur angina sudoribus, urinis, hæmorrhagia, hæmorrhoidibus, menstruo fluxu, purpurea efflorescentia, & illâ remanente vel regressa sæpe fit; solvitur diarrhoea mucida, purulenta, cruenta. Mucida, catarrhosa finitur excreatione pituitæ, viridis, tenacis, pluries; ptyalismo hæc porro.

Si ex angina ad pulmones versa suborta est dementia, ex his nonnulli suppurati, plerumque evadunt.

Mortis signa sunt: spuma ante os, lingua tumida, purpurea, extremorum frigus, orthopnoea, stertor, hiatus oris, linguæ emissio, virot vel nigredo in facie cum oculorum diminutione, vox catullina, præcordiorum anxietas cum pulsu duro & convulsivo. *Boerb.*

Angina ulceribus per corporis corticem sparsis comitata in ætate provectoribus tabem plerumque post se trahit. Semel anginosus sæpius eodem facile corripitur morbo.

12 *Angina, Faucium morbi alii, Hydrophobia.*

Migratio arthritidis in anginam nota est, & contra; maxime in ætate vigente.

Tumores internarum oris partium serosi optime solvuntur plurima continuaque salivatione. Vehementer dolentes fauces absque tumore cum labore & molestia, præceps exitium minantur.

In angina crebro revertente inquire etiam an cartilaginis scutiformis processuum subit dimotio. *A. N. C.*

Fauces exulceratæ cum febre, grave aliquid portendunt.

Tonsillarum ac uvulæ tumori quandoque accedit ptyalismus criticus. Uvulæ laxitas à scorbuto raucitatem perennem excitat, ac tandem vox sensim perit. Uvulæ tumor turgescens periodicus obvenit & in hystericis. *Kramer.* Arcanus est consensus faucium cum venendis; testatur lues foeda. Tonsillarum tumor & inflammatio cum deglutiendi difficultate, raucedine, oculis cavis, & Hippocratica facie, post febres diuturnas, & in quibus evenere largæ evacuationes, mortem certo imminentem præmonstrant.

Hydrophobia aliquando jungitur inflammato stomacho. Sine contagio animalis rabiosi, sponte in acutis aliquando suboritur rabies hæc. *Lentil.* Non omnes demorsi fiunt hydrophobi; Quo circa specificorum laudibus quid detrahendum.

Nullum venenum tam atrox ac rabiosi animalis. Pejus inficit biliosos, mitius pituitosos & hydropticos. *Boerb.* Virus ab animalis morfu vel 30. annos, quasi in corpore compressum, latere

latere potest, antequam se manifestet. Tandem ex improvise atrociter advenit, ut ægrum intra paucos rapiat dies. *Hild.* Signa hydrophobiam post morsum prædicentia sunt: anxietas, tristitia, iracundia, somnus suspensus & turbatus, stomachi gravitas, oscitatio, pandiculatio, insueta querela de ære quamvis sereno, pauca bibendi voluntas. Quo plus sanguinis è vulnere effluxit, eo melius.

Ubi hydrophobus ∇ æ immersus vel eadem obrutus, animo linqvit, postquam ad se rediit, ∇ am sine horrore posthac tolerare potest.

Hoc morbo oppressis spes in angusto est; certa vero desperatio, si is præsens invaluit. Obveniunt hydrophobi sub multa convulsione, spiritu frigido, strangulati, quarto circiter die. Venenosa rabies morfu irati hominis æque infertur aliquando.

Hydrophobiam sine præcedente animalis morfu ortam in famem caninam tandem solutam funestam; item, omni modo delirii expertem notat *A. N. C.*

Evenit subinde hydrophobia ex morfu bestię non rabidę letalis, tantum iratissimę; item, ex gravi animi affectu ac imaginatione, v. g. in hystericis, subnascitur. Refertur juvenis, qui post vehementem indignationem proprium sibi momordit digitum & inde hydrophobus factus est. *A. N. C.*

Aphonia.

Aphonia & vox rauca haut raro prodromus convulsionum epilepticarum esse solet in colica

colica. *Bagl.* Aphoniæ & voces raucæ in acutis indicant biliosam causam. Aphonia in acutis critica est, à qua optima fit evacuatio, nec diu durat, & contra, letalis est. *Hippocr.* Febri continuæ accedens, hæmorrhagia & vomitu aliquando tollitur. Cum virium exsolutione in acuta febre, sine sudore, sunt quidem letales, cum sudore vero minus, ac diuturnitas significatur. Periculum in his hæmorrhagia & alvus fluxa. Aphonia & voces vitiatæ, ut tremula, stridula, clangosa &c. in acutis malæ, maxime in phrenesi & ardentibus. Aphoniæ cum exsolutione virium, cum stupore, rigore, convulsione totius corporis, cum delirio, aliisque symptomatis grauioribus, omnes pessima, perniciosæ ac mortiferæ. Quibus in febribus voces post iudicationem deficiunt, si tremore ac sopore correpti, intereunt.

Aphonia in gravidis post partum cessat. *Comu. lit. Noric.* Aphoni nonnunquam redduntur ventriculo ab aliquo humore vel vermibus obfeso ac læso, quibus aut sponte aut arte exclusis, liberantur. *Alpin.* Aphonia ex hæmorrhagia narium non succedente, eadem instante solvitur.

Curabilis est quæ ex vermibus, in passione hysterica, ex eruptione mentium difficili, defluxionibus catarrholis, exanthematum regressu, sub salivatione ☿li, in variolosis. Quæ ex apoplexia, raro curam recipit, vel si etiam admittat, facile recidivat. Quæ ex linguæ paralyfi, immedicabilis fere est, sanata facile redit, indicitque apoplexiam. Tremores solvunt aphonias ex rigore concitatas. Quæ ex vulnere vel lapsu,

lapſu, non perpetuo ſunt pernicioſe. In melancholicis & maniacis hæmorrhagia aliquando auferitur. Aphoniam quadriennem ſomno terrifico ſolutam narrant *Transactiones Anglicane*. Si ebrius repente obmutuerit, convulſus moritur, ni febris juvet. *Hipp.* Letales ſunt, quæ cum vehementi delirio, aut in delirium vehemens delinunt, aut à vehementi delirio ſequuntur. Æque, quæ cum ſpiritu ſublimi, vel brevi etiam. Porro, quæ ex convulſionibus ab inanitione oris, pariterque quæ cum ſingultu contingunt, tandem, quæ cum angina; Quæ denique cum catoche & exſolutione virium, eæque aliquando tabem denunciant; ultimo, quæ ex capitis dolore. *Alpin.* Aphonia in convulſionibus multum perſeverans, malo eſt. Solvi poteſt urinis copioſis, confertim ac derepente prodeuntibus. Quæ ex copia humorum perpetuo letales non ſunt, ſi virium robur adſit, & contra. Hæc aliquando evenit in principiis febrium. Aphonia ex arthritide retrogreſſa difficilis eſt. Quas ſequuntur urinx copioſæ non ita malæ cenſeri debent.

Aphthæ.

Aphthas futuras in morbo cognoſcimus ex ſopore & ſingultu; ſi toto morbi decurſu non dormire, ni ſoporem labuntur, & tunc à φθαι prodeunt. Singultus accedit, ſi ſunt ex ventriculo, & tunc plerumque ſunt deteriores. Peſſimæ enim ſunt quæ ex ſtomacho aſcendunt, quæ cum magna vexant inflammatione, ſpirandi

di & deglutiendi difficultate, & hæ in morbis malignis funestum prænunciant eventum. Pessimæ præterea, quæ assiduo refectæ, erodentes, flavæ, fuscæ, nigrae, opacæ, crustosæ, lardosæ quasi, fœtidi odoris; hæ quidem gangrænae nuntii. Bonæ sunt, quæ tenues, molles, facile cadentes, sine constantia, superficialiæ, indolentes, sparsæ, solitariæ; optimæ, quibus color albus, pellucidus instar margaritarum. *Boerh.* Si ab externa potius causa, quam interna, minus alunt periculi. Quæ febribus acutis symptomatice junguntur, periculosæ sunt; Quæque tunc magis flavescentes esse solent. Ventriculo inflammato facile sociæ sunt, omine malo, maxime si in elatiorem crustam degenerant. Tabidos ac phthificos multoties excruciant, augurio fatali. Si ulcera profundiora, aut putredinosa succedunt, difficilis est curatio, & in pueris periculum, ob carnis mollitiem, depascunt enim eo magis.

Apoplexia. Hæmorrhag. Cerebri.

De doloribus in cervice serius aut citius ante insultum apopleæticum conqueruntur omnes. *Kramer.* Apoplexia velocissime viget, & brevissimum, imo imperceptibile habet principium & augmentum, ita ut tota status esse videatur. Apoplexiæ maxime obveniunt ab anno ætatis, 40. ad 60. *Hipp.* Futuram prædicunt vacillatio, tremor, vertigo, scotomia, stupor, torpor, sopor, oblivio, memoria vacillans, tinnitus aurium, incubus, inflatus faciei, respiratio profundior

dior cum naribus compressis, dentium stridor in somno, subita linguæ impotentia, eaque sæpius recurrens, subitus & peracutus in capite dolor, difficilis incessus &c. *Boerh.*

Obesi & pingues difficilius laborant.

Asthmatici, cachectici, polypos gerentes cordis, ad apoplexiam proni sunt.

Apoplectici plerumque duplo plus, quam sani solebant, comedunt ac digerunt. *Brunner.* Apoplexiæ vel paralyti obnoxii aut correpti, inflationibus ventris, borborygmis, vehementer vexantur. *Bagl.* Qui ab apoplexia liberati, postea levi de causa & sine occasione lacrymantur, ac moerent, malum hoc est, & recidivam vocat; Idem timendum, si prius correpti, denuo vertiginosi fiant. *Bagl.* Semel sanata intra triennium fere letaliter recurrit. Raro apoplectici evadunt sine partis alicujus resolutione. Semel apoplectici rarissime alio desciunt è vita morbo, quam hujus recursum vehementiore. Omnes qui apoplexia moriuntur, suffocati intereunt. In exquisita raro 7. diem transeunt. *Boerh.* Migrat in paralytin, epilepsiam, melancholiam. Oblivio post apoplexiam pessima. Si superveniat apoplexiæ gutta serena, plerumque signum mortis est, vel vehementiæ morbi. Quo fortior pulsus in apoplectico, eo peior, idque maxime in jugularibus. *Rhodius.* Pulsus ex parvo sensim in magnitudine crescens, malum, brevique moriuntur. Quo magis offenditur respiratio, eo pejus. Refrigerationes & torpores in apoplectici malum denunciant statum. Apoplexia re-

pente oborta solubilis; adveniente lenta febre mortifera est. *Duret.* Symptomata, v. g. ex arthritide retrograda, ventriculo, pluries & facilius curatur, contra idiopathica. Vehementior plane non, debilior difficulter curatur. Febris superveniens, acuta ephemera, ab initio apoplexiæ serosæ eandem solvit; morbo progrello, pessima. Tertius dies longissimus est moriendi terminus in apoplecticis acutissimis. *Aurelian.* Apoplexia levis & sanguinea curatu quidem facilior est, ast sæpius revertitur, tandemque in ipsam cerebri hæmorrhagiam, quæ omnium fluxionum cruentarum est periculosissima, terminari solet. Apoplexia verminosa medicabilis est. Lenior apoplexia solvitur superveniente sudore multo, æquabili, torido, calido, levante; urina multa crassa; hæmorrhoidibus largis, diu fluentibus; fluxu menstruo restituto; alvi fluxu; febre magna. Paulo gravior, superata causa, solet degenerare in paralytin alicujus partis musculosæ, totius lateris unius vel omnium cervici suppositarum; quæ raro curatur, semperque memoriæ, judicii, motuum læsiones, relinquit; unde soporosi, hebetes, tremuli, vertiginosi, pusillanimes, remanere solent. *Boerb.* Spes est salutis, ubi post V. S. & congrua auxilia intra 24. horas sequitur levamen, & symptomata remittunt, facies nempe adparet magis naturalis, respiratio fit liberior, non valde inordinata, non admodum violenta est, ac pulsus bene se habet; ubi lotio injecta intra horæ spatium redditur; si lacrymæ ex oculis bene coloratæ; si salivatio multa instat

instat; ubi mucus è naribus fluit; si æger sternutat; ubi morbus in paralyſin degenerare incipit; si sumta pocula non per nares aut os refunduntur, sed penitus descendunt; si acriter vellicatus palpebras movet, & labia quodammodo comprimit; si partes quædam errante subsultu agitantur. *Hoffmann.* Pessima hæc signa: stridor dentium, spuma circa & ante os, sudor tenuis, frigidus, respiratio stertorosa, valida cum pulsu inæquali, duro, forti; si parapoplexia prægressa; si excitati denuo torpidi & inanimati fiunt; si epilepsiæ succedit; si, ubi paulisper ad se redit attonitus, aliena tamen mens est; si spiritus frigidus; si convulsivi motus unius lateris, ipsiusque pectoris, accedunt; si urina & stercora sponte elabuntur, (sub his mors instat) ubi clyster injectus profusus retinetur; si nebula infecti oculi. *Boerb.* Apoplexia demortui ante triduum non sunt sepeliendi. *Barbette.* Ex apoplexia delirium, non semper letale. *A. N. C.*

Appetitus cibi vitia.

Paulo peior sed suavior cibus ac potus, meliori quidem, at ingrato præferendus. *Hipp.*

Dejecta omnino in morbis appetentia valde periculosa & contra. Pica & malacia in chronicis morbis mala. Inappetentia post morbum remanens, plerumque recidivam prædicit. Morbo diuturno inappetentia & alvi meraca dejectio si superveniat, malum. *Hipp.* In omni morbo aliquantulum adhuc comedere posse

zgrum, bonum est signum. Si post magnam inappetentiam in acutis & chronicis subito, sine crisi, in summa & extrema debilitate, ingens excitetur appetitus, mors in propinquo est. *Bagl.* Cibi appetitus labefactatur, quavis spirituum perturbatione; Videmus in dentientibus, navigantibus, mœrore afflictis, hypochondriacis. *Brunner.* Appetitus quandoque auctior est ante invasionem motuum spasmodicorum. Inappetentia in quartana plenaria corruptum quoddam notificat viscus. A morbo revalescenti si cibus non proficiat corpori largiaturque vires, hinc onerari indicatur, & malum est. Qui sub adversa valetudine abunde initio comedunt nec proficiunt, ii fere tandem omnes in cibi fastidium incidunt: contra, qui initio forti inedia usi, cibum postea petere incipiunt, in valetudine facilius liberantur. In stomachi morbis pulsus est parvus. Fames canina à vermibus, nullius periculi. Si cum vomitu & alvi dejectione, degenerat in cachexiam, hydropem, hienteriam, *αρεφίαν*, tabem. Si sine vomitu quandoque ubeli fiunt. Si morbos jam profligatos insequitur, labem viscerum infimi ventris adhuc superesse innuit, & morborum facilem recidivam portendit. *Decker.* Inappetentia ex abusu spirituum ardentium si leucophlegmaticus jam accesserit habitus, difficulter cedit. Ab immodicis evacuationibus nata, difficulter superatur. Quæ à non deglutita saliva, lætam spem habet; gravior, quæ ex ventriculi stupore largis anodynis contracto. Gravissima & vix superabilis, quæ à visceribus lætis

aut presso ventriculo, aut ipsa ejus substantia vitiata.

Qui nimium replentur cibis, si postea bene dormiant beneque per somnum transpirent, non ita facile ob nimiam repletionem ægrotabunt, sicuti ægrotarent, si non dormierint ac non transpirarint. *Κακοσομαχοι* provec̄ta ætate aliquando tandem arthritide vexantur. In morbis ab animi pathemate, ira, mœrore, venere inflammata, inprimis, plurimum patitur stomachus. Qui diu jejunt, iis saliva fit foetida, putrida, halitus fœtens, sordes in faucibus, lingua scabra, & anorexia sæpe sequitur. *Boerh. Αδδηφαγια* morbo exhaustis periculosior est quam sanis, his enim vomitus cum juvamine communiter accedit, vel diarrhoea. Extrema fame exhaustis ad satietatem edere, certissima mors est. Fames intensa & boulimia in morbis mala; in chronicis magnam cacochymiam, in acutis delirium significat. Quæ puellæ ante pubertatem pica laborant, illæ succedente mensium fluxu sæpius ab illa liberantur. Quæ vero jam menstruata, vel inordinate experiuntur fluxum, in iis difficilis sanationis.

Arthritis. Rheumatismus.

Affectus arthritici, rheumatici, acuti, chronici, sanguinei, serosi varie solvuntur: sudoribus, urinis, febre, colica, diarrhoea, hæmorrhoidibus, vesica hæmorrhousa, hæmorrhagia, dysenteria, ptyalismo, furunculis,

ulceribus, scabie, purpura varia, efflorescentiis cutis variis, varicibus, vomitu atræ bilis, per suppurationem &c.

Materies arthritica sæpe per tussim educitur humidam, ejecta pituita viridescente, puris instat, incautis phthisin imponente. Solvitur excretionem materie sabulosæ, albæ, rubræ, calciformis, in doloris loco pluries obhærentis, expulsæ. Deponitur sæpe ad pedes enato eorundem tumore multo, seroso, rarius & minus dolente salutari, cum vel sine pruritu icorbutico. *Musgr.* Atque si rite tractentur, periculo sunt vacui, licet pertinaces. Opulenti, sapientes, frequentius, fatui, egeni, rarius fiunt podagrici. Ex hæreditate accepti, gravius affligunt. Nullus fere morbus est, qui magis à parentibus trahitur, quam articularis.

Arthritici, nephritici affectus, hæmorrhoides, morbi sunt propinqui & inter se alternantes. Æque colica, diarrhoea, dysenteria, purpura, cardialgia, scorbutus, suas cum arthriticis morbis habent vicissitudines rheumaticisque. Transcunt & in peripnevmoniam. Lubricus est rheumatismi in arthritin transitus. Ubi nephritis sabulosa podagræ complicatur, ibi raro sicut observantur hæmorrhoides. Arthriticis cum passionibus sæpe alternant vari & gutta rosacea; Quæ ad interiora, maxime stomachum & spiritales versa partes, brevi aliquando funesta sunt. Characteristicum quasi signum accedentis jamjam & redituri invasus sunt; quædam venarum protuberantia loco circum-

cum datarum; tussis; capitis dolor; colica; dolores tensivi inter scapulas, circa nucham ac dorsum spinam, lumbos, os sacrum, coxas; spasmus surarum vel digitorum pedis; apepsia potro; quandoque pridie appetitus voracior, ventriculi cruditas; gravitas corporis, & ejusdem intumescencia quasi ventosa; quæ omnia quotidie sensimque augmentur, donec tandem erumpat paroxysmus. Remanens, retrograda, repulsa, acutissimos ac gravissimos parit morbos, melancholiam, paralyin, $\phi\theta\iota\sigma\iota\upsilon$, asthma, cardialgiam, colicam, dysenteriam, convulsiones, cæcitatem, apoplexiam, lethargum, catarrhum suffocativum, febres varias, inflammationes viscerum, icterum, hydropem, tandem agmen claudit singultus. *Waldschm.* Arthritis succedere vel supervenire suevit colicæ, melancholiæ, scorbuto, gonorrhœæ, luei venereæ, asthma, febri, morbis cutaneis, rheumatismo, chlorosi, mensibus suppressis, hydropi. Arthritis hydropi recenti superveniens, quandoque tollit illum. *Bagl.* Arthritis venerea sæpe transit in apoplexiam & motus convulsivos fatales. Veteres, enervati arthritici, sedis morbis, v. g. abscessu, fistula, inflammatione gangrænodea, nonnunquam misere cruciantur. Quibus sublati recurrit arthritis. Arthritis vaga scorbutica quo crudelior & diuturnior, eo facilius ad varias hæmorrhagias tendit, ubi, quamdiu flui sanguis, dolor cessat, simul atque fluxus sistit, dolor recrudescit. Paralysis hic sæpe succedit. Si subito evanescent dolores arthritici sine causa, pessimum est. Arthritis ad nucham pessima est. Urina sub-

jugalis bona est in articuloꝝ doloribus, rheumatismo. Uteri cum artubus nota est sympathya.

Arthritis interdum repente in omnes irruit articulos, sæpius paulatim accedit, atque insidiosè, nec ulla fere ossium connexio hujus expers cruciatus est. Arthritis quo diutius & gravius afflixit, eo corpus magis disponit, ut quavis data occasione paroxysmus facilius recurrat. Quo magis à paroxysmo podagrico notabilis tumor, torpor, rigor, nodosa durities remanent, eo promptior est recidiva. *Carl.* Arthritis nodosa nunquam è toto sanatur: Occurrit in statu inveterato, post dolores atrociores, post usum topicorum inconsultorum. Juveni semper facilius succurritur, si amans laboris est, accurate victitat & facilem alvum habet.

Juniores podagrici raro diu vivunt, contra, seniores. Hi marasmode vel hydroptico-hecti- cis vel paralytico-apoplecticis malis tandem extinguuntur. Arthritici tandem fiunt hydroptici. Arthriticus dolor in humerum incumbens nullum evidentem calorem, tumorem vel ruborem facit; in genu ac cubito vero multum dolorem, tumorem, ruborem, calorem per exiguum exhibet. Qui humeri dolor ad manus & scapulas in seniore migrat homine cum torpore ac dolore, neque accedens bilis vomitus juvat, difficile est.

Hystericæ facile fiunt podagricæ. In vehementibus articuloꝝ doloribus alvus supprimitur. Incipiens podagra medicabilis est, contra inveterata. Podagricus fomes varios producit vesicæ morbos, dysuriam, ischuriam, mistum cruentum, scroti pruritus. Podagra si jam se-

nio confectus adortur, nunquam posthæc vel tam stas habet periodos, vel tam sæva est, quam si juniorem affixerit. Quo vehementior dolor, eo citius præterlabitur paroxysmus longiorque erit intermissio, & magis perfecta, ac vice versa. Feminae perraro infestantur podagra, eæque non nisi vetulæ jam & viragines masculino dotata habitus; atque quibus menstrua defecerint. Podagra, quo magis dolet, eo magis vergit ad contracturas; in senibus solet degenerare in paralyin. In podagra inveterata sub singulis accessibus dolor sensim minuitur, tandemque ægitudine magis quam dolore afficitur homo.

Dolor pulsatorius, si percipiatur in parte à podagra tentata, ut plurimum brevi finietur morbus. *Boerb.* Puer podagra vix laborat ante venæ usum, nisi hæreditas subsit. *Hippocr.* Quilibet paroxysmus podagricus generalis aliis absolvitur cotidianis paroxysmis, media nocte ortis ac versus meridiem mitescens. *Sydenh.* Spontaneus paroxysmus (2. 3, 4, septimanas, ni turbetur, durans) invadit ordinarie media nocte; ira vero vel terrore accitus, in momento irruit. Dolor ille, quem patiens primo expergefactus sentit, refert eum, qui ossium talium luxationem sequitur, cum sensu quali aquæ frigidæ dolenti loco affusæ.

Pavores qui in somno podagricis nonnunquam accidunt, ubi remittunt, & paroxysmum remissurum indicant. Dolor podagricus post 2. 3. 4. hebd. abire suevit in hebetem ac torpidum sensum, quandoque rigorem, stuporem.

Tumor circa initia podagræ statim accedens morbum reddit breviorē, qui circa finem evenit, longinquam magis promittit immunitatem.

A tumoribus podagricis immunes fere sunt cholericō-sanguinei, potius stricture quædam partium & aridura supervenit. Sanguinei habent tumores duros, rubicundos; phlegmatici molles, œdematosos, utrinque cum doloris sensu. *Carl.* Qui multum urinæ emittunt & sudant frequenter, minus à podagra tentantur. *Crato consil.* Sudor sæviente dolore anxius exprimitur reliquo corpore, nil juvans, parte afflicta pertinacissime sicca; dolore contra mitescente, ex ipsa etiam parte obsessa prodit. Circa æquinoctia & solstitia generalem paroxysmum ordinatio renovat podagra. Ischias quoniam loco excretionis sanguinæ propius est, longe promptius aliquando mitigatur, quam podagra & gonagra. Ischias raro evidentem habet tumorem, minus sæpe calorem aut ruborem, magis graviozem dolorem, fereque ex metastasi gignitur.

Si in ischiade ingens torpor subest, cum partium frigiditate, alvo obstipata, pene pendulo, atque annus quomus jam præterit, longissimus erit morbus.

Si ischias ad inferiora vergit, bonum, contra, si ad superiora. Si sine torpore est, si leviter friget, quamvis magni sint dolores, tamen & facile & mature sanatur. Quibus diuturno dolore ischiatico laxatis femoris caput coxa excidit, iis femur contabescit. Incongrua ex medicatione arthritidis, ischiadis,

rheumatismi, plus sæpe fiunt crepitatio, anchylosis, claudicatio, contractura, abscessus cariosi paralytodes, spontanea luxatio, œdema, tumor durus, scorbuticus partis. Ischias hypochondriacis, hæmorrhoidarius & scorbuticus familiaris est. Uteri ulcus ischiaticum quandoque mentitur malum, claudicant enim interdum altero crure eodem laborantes. Ischiatici, quibus ulcera crurum manantia superveniunt, liberantur. Abscessuum ischiaticorum successio familiaris esse solet in febribus tertianis remittentibus, triphycæis.

Ischias, rheumatismus, arthritis si nimis sit contumax, & dolores nocturni magis, de gallico cogita contagio. Dolor ischiaticus & surditas mutuas habent vicissitudines. Ex ischia de chronica sæpe fiunt abscessus musculorum abdominis. In cholericis sanguineis ischias contumax in extenuationem & coxendicis ariduram pluries abit. Si juncturam femoris obfidet, suevit longinquior esse, quam si sacrum os. Malum ischiaticum, nephritis & hæmorrhoides consentiunt. Ischias insolentior facile in podagram migrat, quæ non rite excepta hecticam infert. *Juncq.* Coxæ dolor in senibus, quandoque ad annum perseverat, in junioribus diebus 40. plerumque finitur. Dolor lumbaris pluries mesentericus est ex repletione putris cacochylæ. Hypochondria non mollia & facies bene habita non nisi liberali hæmorrhagia aut convulsione aut coxendicum dolore solutionem accipiunt. Lumbago totius abdominis subitaneo tumore, velut tympanitico, soluta legitur.

tur. *Smet.* Dolores lumborum in ischiadem & hæmorrhoides facile transcunt.

Lumborum dolor sine causa veniens, hæmorrhoidum vel mensium signum est. *Hipp.*

Rheumatismi dextrum latus frequentius occupant quam sinistrum. Miasma rheumaticum quandoque cerebrum, pulmones & viscera infimi ventris obsidet, cum dolore & gravi ægritudine excrucians.

Asthma. Dyspnoea.

Asthma morbus anceps est & pertinax. Juvenes difficulter eodem liberantur, senes nunquam, sed eos ad mortem fere comitatur. Infantes suffocat, ni matura fiat medicatio.

Omne asthma non est ἀπύρετον. *Piso.* Asthma cum tumore pedum plerumque hydropis prodromus est, maxime in ætate proveciori. Asthma in corpore stricto peripnevmoniam, in laxo & humido facile cachexiam & hydropem inducit. Juniores asthmatici à causa exanthematica certe tandem in φθίσει delabuntur. *Junk.* Asthmatis humoralis radix est in primis visus. *Helm.* Asthmatici ad apoplexiam faciles sunt, maxime ubi concretiones junctæ polypolæ. Dyspnoea nocturna in chronico morbo hydropem minatur. *Plater.* Si asthmaticis animi deliquium frequenter supervenit, letale augurium facit. *Forest.* Magna est consensio atque arcana inter pectus, tibias atque pudenda. *Bagl.* Crebræ sanguinis missiones in quovis asthmate facile inducunt hydropem universalem. Ventis ex austro & zephyro flantibus, difficilius
 spi-

spitant asthmatici; bene se habent Euro regnante. Asthma siccum ex abusu purgantium & diureticorum transit in pectoris hydropem.

Asthma pluries viam sternit phthisi atque hydropi. Si asthmati accedat manus œdema, dein brachii, impedimentum aliquod, veluti polypus, erit vel circa cordis ventriculum vel circa illius auriculam; morbo ad interitum ægri properante. *Bagl.*

Vix unquam curatur hæreditarium; quod in senibus; inveteratum; Quod à pulmonum steatomate, corde extra ordinem magno, à situ ventriculi p. n., à carunculis in aspera arteria, aortæ anevrysmate, tuberculis scirrhosis pulmonum, gibbo, incurabile est.

Asthma senes, viros, pueros magis gravat, atque premit, quam mulieres ac juvenes. Hieme porro magis atque noctu, quam in die atque æstate.

Solvunt asthma tussis superveniens; morbi ad pudenda & crura; arthritis; œdemata; ulcera manantia; hæmorrhoidum fluxio; menstrua redeuntia, (maxime si ab his subnatum interceptis) calculi rejecti sive tophi, vesiculæ itidem pure, pituita, serositate fartæ; febris, humidum, pituitosum puta; polypi pituitosi per tussim ejecti; dysuria. *Tulp. Blancard. Trans. Angl.* Tument pedes asthmate cessante. Cessante dysuria denuo evadunt asthmatici. Minuitur asthma, qua proportione augetur arthritis. Asthma, dysuria, arthritis sæpius se invicem excipiunt. In asthmaticis salubrior est pedum tumefactio quam siccitas, Alternant asthma

asthma & δυσπνοια sæpius, maxime humidum, spasticum, flatulentum.

Asthma si febris acutæ accedit; si pleuritis vel peripnevmonia supervenit, summe periculosum est, fere plerumque moriuntur.

Asthma puerperarum, si acutus valde sit morbus, letale solet esse. Asthmatico si eveniat nova ad pulmones defluxio obruens, ut in catarrho suffocativo, letale. Asthmatici maxime periclitantur ii, qui viribus sunt infirmi, cito enim suffocantur & in syncopem labuntur.

Quibus gibbi, ex asthma vel tussi sunt, ante pubertatem moriuntur. *Hipp.*

Asthma spasticum affectus est summe suspectus, maxime si pluries, atrocius & prorsus pluribus diebus infestet. Facile huic supervenit peripnevmonia. In corpulentis facile relinquit hydropem pectoris, in juvenibus hæmoptoen, in senioribus catarrhum suffocativum, apoplexiam. Omne asthma convulsivum vel præceps intra triduum dat exitium, maxime in senibus, ubi cordis subest polypus; vel diutius inhæret, atque hydrope extinguit. *Hoffm.* Asthma humidum diurnum plerumque est sine insigni remissione, ægrumque per multos sæpe annos contumaciter comitatur, & hoc tanto magis in annosioribus, ubi irreparabilem aliquando pertinaciam induit. Magis id adhuc, ubi hæreditaria dispositio.

Asthmati sicco, humorali, pituitoso, crebro succrescit arthritidis, podagra, maxime ætatis anno

anno 45 - 50. raro maturius; & contra, arthritis in asthma definit. Asthma arthriticum, humidum, expectoratione commoda, larga levatur, optime tollitur arthritide recta; siccum non raro strangulat, facta ad articulos metastasi cedit, cito nonnunquam.

Asthma inveteratum vel male tractatum transit in hydropem pectoris, obstructions viscerum infimi ventris, pedum œdema, cachexiam, hydropem universalem. In his mortem ante fores dicit pulsus intermittens, & inæqualis, œdema, stupor vel paralyfis brachiorum, continua cordis palpitatio, dysuria, syncope.

Aurium Morbi.

Omnes aurium affectus non facile curantur, imprimis inveterati. Hypochondriacis, hysteris, catarrholis auditus vitia sunt frequentia.

Surditas ab utero & paralyfi, incurabilis. Qui à nativitate surdi sunt ac muti, aliquando membranam illam, quam recens in lucem editi secum in hunc orbem afferunt, meatui auditorio obductam & epidermidi continuam, postea exarescentem pro naturali statu & dissilientem, habent crassissimam, robustissimam, & quodammodo cutaceam. *Aquapend.* Si permanet surdos reddit. Obnascitur quandoque & exulceratis auribus. Surditas à nativitate, item à longo tempore contracta, integra & absolu-

ta, incurabilis est. Quæ diuturna, licet non absoluta, difficilissimæ, quin nullius curationis est. Membrana tympani rupta vel cicatrice obfessa, incurabilem surditatem gignit. Surditas per intervalla crescens & decrescens, curabilis est. Surditas, quæ à vitio cerebri facilius curatur, quam quæ à proprio auris affectu. Surditatem metastaticam, salutarem, in febribus, tinnitus aurium sæpe præcedit. Surditas post 7. d. in febribus eveniens, certissimum est sub pepasmo reconvalescentiæ signum. Surditas biliosis egestionibus contingentibus, cessat. In febribus acutis, ardentibus, malignis, petechizantibus, circa dies criticos, imprimis 14., urina existente cocta, salutaris est; secus, delirium vel convulsionem portendit. In phrenitide aut febre hungarica si evenit, non sequente critica hæmorrhagia vel alvi fluxu, delirium nunciat. Hæmorrhagia non critica delirium portendit in hisce. Surditati succedens delirium, malum, sequuntur convulsiones & mors. Post delirium surditas, mali solutionem indicat. Dolor ischiaticus & surditas mutuas habet vicissitudines. *Hipp.* Enata in febribus surditas, alvum remoratur & sistit. In præcipiti atque turbulento morbo obveniens surditas, pernicialis. Ex surditate abscessus ad aures plus sæpe laudabiliter contingunt, imprimis in soporosis. Post modicam sanguinis eruptionem nigramque dejectionem in acutis morbis surditas, malum est. Et contra, surditatem solvunt hæmorrhagia & alvi fluxio, *Hipp.* Echo & bombilus aurium

In acutis sine coctionis signis in urina lethiferus. Quandoque indicit crisin. *Hipp.* Aurium tinnitum & sonitus citra febrim cum capitis dolore, tenebrosa vertigine, vocis tarditate, manuumque stupore crebro incidentes, apoplexiam, aut epilepsiam, aut oblivionem minantur. Tinnitus œdemate pedum ac asthma levatur. Chronicus raro curatur, sæpe recidivat, interdum in omnimoda terminatur surditate. *Estm.* Sonitus aurium recens facile curatur; contra chronicus, & qui à lue venerea; qui à sanguine bileve facilius cedit, quam qui à pituita, hicque pluries in surditatem degenerat. Otagia à vermibus, curabilis est, gravis tamen. Otagia sæpe prænunciat parotidem. Solvitur discussione; sudoribus; urinis; effluxu materię purulentę, serosę, acris, subcruentę. Fit per metastasin in febribus acutis, hungarica, cum *δυσηχοια*. Si in declinatione, convalescit. Si in febre hungarica metastasis cum otalgia ad exteriora auris, ex doloris atrociam sæpe mors sequitur. Si ex lapsu cum puris effluxu, moriuntur. *River.* Otagia à sero, pituita, flatu, non est quidem periculosa, sed chronica ut plurimum. Quę ab inflammatione multum habet periculi, sæpeque delirium, convulsionem, inducit, hacque magis periclitantur juvenes quam senes, multique intra 7. d. intereunt. Otagia aliquando mutatur in hemiplegiam, quę si recens, superabilis est.

Otagia crebrius ad suppurationem tendit, præcipue cum tumore parotidum; raro tum discutitur. Dolor aurium acutus in acuto morbo perpetuo difficilem gravemque morbum, maxime

in junioribus, ostendit, sed ex suppuratione vel hæmorrhagia salus esse potest. Dolores aurium inflammationesque internæ crudeles, horrendæ sunt, & quandoque diei spatio sub convulsionibus letales. Si otalgia neque discutitur neque suppuratur, facile febres inflammatoriæ cum phrenesi quasi exoriuntur. Abscessus ex otalgia communiter *δυσηχοια*, majorem modo, modo minorem, relinquit. Abscessu aurium capitis sævi, convulsi, dolores critice quandoque solvuntur. In gravi capitis affectu, si pus ex auribus effluat, solutio fit. Ulcera aurium difficilis sunt curationis, imprimis quæ sine otalgico abscessu prævio. Pus laudabile ex abscessu otalgiam excipiente facilem promittit medelam; & contra, ubi sanies virulenta, fœtida, manat, quocirca fistulæ & cariei metus non iniquus subnascitur. Otalgia & ulcera aurium collidunt quandoque cum affectibus arthriticis. Aurium cum artubus, oculis, dentibus, hypochondriis, faucibus, magna est consensio. Aures manantes ab excretionibus criticis retrogradis earum tolluntur reditu felici. Quibus in pueritia aures manarunt, si in ætate adultiori sæpe otalgia cum surditate cruciantur, quibus abscessus ruptio atque effluxio puris saluti. Exulceratio si post pubertatem non recedat, ad vitæ dies durare solet, multoties cum levamine naturæ & capitis gravitatis solutione. Rheumatismus aurium & coryza plus sæpe alternant. Hæmorrhagia auris à violentia externa non adeo pertimescenda; & contra ab interna. Sæpe criticis tamen est sanguinis per aures fluxus, aliis evacuationibus

galibus sanguineis interceptis. Si tota auris abscessa fuerit, homo gravius audit. Δυσηκοια quæ ex catarrhis, in hypochondriacis, à cerumine indurato, à siccitate membranarum, obstructa tuba Eustachiana, medicinis cedit. Δυσηκοια vel tinnitus qui capitis dolorem gravativum & vertiginem in plethoricis atque infirmis sequitur, apoplexiæ habet præsignium. Δυσηκοια pluries solvitur abscessu aurium, ulcere vario, otalgia, efflorescentia purpuracea chronica. Diurnam periodicam ex spasimis infimi ventris, fragore quodam in aure, eminus percipiendo, semper solutam notavi. Periodicam aliam ex mensibus laboriosis, succedente eorum fluxu, semper iterum depulsam. Δυσηκοια catarrhosa tollitur asthmate, ulcere, tumore pedum vel abdominis hydropico; & contra, ex ulcere antiquo consolidato δυσηκοια. Δυσηκοια & asthma pluries alternant. In malo hoc chronico, de inquinamento venereo sciscitare. Aurium sordes, quæ natura sua flavæ ac amaræ, dulcescere aut colorem mutare, prævum in morbis.

Bubo.

Pestilens & venereus suo loco legantur.

Ex bubone febres omnes malæ, præter ephemeræ. Interdum in febribus malignis circa genitalia, alas bubones apparent, quibus die undecimo erumpentibus, morbus solvitur. Bubones benigni si diu protrahantur, & tardius maturantur, periculo non vacant, quin in

fistulas periculosas facile abeant, maxime si ex uno foramine fieri incipient plura. *Hildan.* Difficillime parotides, promptius bubones inguinales, promptissime subaxillares insuppurationem plerumque vergere solent. *Heister.* Bubo ab eroribus hæmorrhoidum; alius circa pubertatis annos ex lymphæ bonique succi redundantia; alius a contusione, curabiles sunt, bene discernendi, habentque prædictiones suas in principe valetudine.

Cachexia. Chlorosis.

Cachexiam pluries præcedunt tremores, maxime in bibonibus. Qui diu pallidi faciem habent tumidam, eos certum est aut capitis aut viscerum dolore laborare, aut sedem internam quodammodo male affectam esse. Magna autem ex parte non unum aliquod horum adest, sed interdum multa, aut etiam omnia. Larga est differentia inter dispositionem cachecticam & cachexiam plenariam. Cachexia proximus est ad hydropem, imprimis λευκοφλεγματιαν, atrophiam, hæmicam gradus. *Aret.* Facilis est transitus atrophix in cachexiam. Cachexia sæpe per multos annos contumaciter persistit, & licet œdemata etiam passim in tibias & pedes se extendant, non tamen verus inde hydrops extenditur. Cachectici raro perfectam adipiscuntur sanitatem, multo minus hydropici. *Barbette.* Senes mortem non evadunt; pueri liberantur facilius; ætate florentes, non valde cachexiæ patent, non tamen penitus facile sanantur. *Aret.*

Quo peior color, v. g. viridescens, nigricans, eo peior morbus, & contra.

Viscerum integritas multum relinquit spei, & contra. Facilius tollitur quæ subito ex intemperantia & prava digestionem suboritur, quam quæ paulatim ex visceris labe subnascitur. Quæ ex nimio potu, refrigeratione, post febres, in junioribus, sub viscerum integritate curari potest. Si ex hæmorrhoidum fluxu vel prægresso vel sæpius recurrente, curatu difficilis est. Si ulcera in cachectico exsurgant, difficulter sanantur. Si totum corpus sit tumidum, inflatum, pallidum, si ciborum adest fastidium, hypochondriorum tensio ac durties, crebrior, male olens, vomitus urget, virium lapsus, syncope intercurrentes, pauca per alvum feruntur, urina cruda & pauca, respiratio difficilis, mortem aliquot mensibus prænuntiare licet. *Hoffm.* Cachectici ad epilepsiam pronissimi sunt.

Chlorosis est malum *χρῶσικωτάτου*, quod sponte raro, nisi vitæ mutatio vel matrimonium juvent, cedit. Consensus est inter chlorosin & icterum. Ex chlorosi, nisi tollatur, fiunt lentæ, asthma, hæctica, febres, *Φθίσις*, hydrops, arthritis, rheuma. Solvitur maturis catameniis, conjugio. Scabie humida totali multum levatam vidi, catameniis tandem erumpentibus. Pluries chlorosi supervenit chronicæ sterilitas, aut foetus edunt infirmos.

Calculus renum & vesicæ urinariæ.

Vix ulla corporis pars est, in qua non calculus fuerit inventus. Calculus non nisi è sede sua dimotus, atrociter affligit. Calculus renum verus omnia funesta prædicit, nisi vegeta admodum ætas & virium energia summe præsto sit. Vesicæ consummatus respuit pharmacorum opem, & quos semel tenet, ad mortem usque ipsam pertinacissime discruciat. Sæpe numero uno excluso, extracto, novi subnascuntur. Calculus vesicæ modo libere inhabitat, modo adhærescit immobilis. Multi sine dolore calculum vesicæ diutissime intus fovent. Præ feminis frequentius laborant calculo viri, & quidem ægrius. Vix unquam renum calculi effugit tormentum, quisquis parentum occasione expositus calculo à naturæ ortu fuit. Sinistrum renem præ dextro infestat. Laxam habentes urethram, calculum aliquando inscii dimittant. Excernitur quandoque ex perinæo, formato abscessu, vel sub hoc casu per anum aut muliebria quoque, *Comm Lit. Nor.* Repentino renum dolore cum miſtionis defectu, calculorum aut urinarum crassarum excretio portenditur.

Quibus novum aut certe rarum calculi renalis vitium, ii minimo etiam cruciantur calculo. Quibus vero vetustum jam, hi tantum grandioribus torquentur, mediocribus non item, & qui non angulosi. Quo magis diutiusque urina fertur ∇ sa, eo duriores magisque rebelles renum adsunt calculi. Renum calculus plerumque

que fere subrubor est, vesicæ magis albicat, grandior ac durior isto. Arenas multi mingunt & tamen non sunt calculosi, quoniam illæ non coguntur in lapidem, nisi viscido aliquo & crudo interveniente, ad quod itidem tempore opus est. *Holler.* Mentiuntur adainussim vesicæ calculum fungus, excrescentia, scirrhus vesicæ, pituita, pus in illa indurata. *Bagl. Heurn.* Solum purulenta materies ad calculi genesis sufficit. A vesicæ calculo vel tenesmi vel recti prolapsus initia haut raro fiunt. Omnes calculosi facile fiunt icterici, & contra. *Bagl.* Dolores ex calculo cum ulcere & in sensibus obvenientes difficillimæ sunt curationis. Calculosi sub plenilunio gravius habent reliquo tempore. Vesica in calculosis ad pollicis crassitiem quandoque callescit. Ureter intestinuli in modum ex calculo incarcerato aliquando distenditur. Ubi calculus per eundem descensum tentat, dolor ad regionem ossis illiusque excurrit. Et tunc urinæ & fæcum excretiones sistuntur. Diu ureteri obhærens inducit nappetentiam, vomitum, anxietatem, hecticam, quin mortem. Signa magis certa calculi sunt: urina crassa, sedimentosa, albicans, viscida, matulisque adhærens, maxime, simul sanguine excreto; dolor fixus & vomitus etiam in procedente affectu junctus; in colis extremo & glande ingens pruritus, doloris ac irritationis continuus sensus; contactus cathetere, nisi membrana sit inclusus, digitis ano, uteri vaginæ, immixtis; testiculi retractio; femoris, dolor, spasmus, stupor. Hæc quidem ultima è directo plurimum. Lapis læ-

vis & politus exciusus vel exemptus focii delitescens metum incutit. Convalescentiæ & paroxysmi cedentis signum: si urina ab initio tenuis, alba, postea crassa fit, sabulum & frustula lapidosa deponit. Nonnulli calculosi cum cotidie materiam ulceroso-ichorosam emiserint, à calculis postea immunes vixerunt. Mictus cruentus in dispositis calculum aliquando præcavet. *Junck.* Mortem prædicunt dolores diu noctuque pergentes, atrocissimi, nullis cedentes remediis, omnimoda urinæ suppressio cum extremorum refrigeratione, sudore frigido, lypothymia & tendinum convulsione. Porro: si vomitum & dolorem acutissimum febris sequitur, cum magna anxietate ac siti vehementi, ac postea singultus atque delirium cum extremorum frigore accedunt, non diu superstes erit amplius æger. Quidam ob totalem urinæ suppressionem in hydropem pectoris, lethargum vel convulsionem incidunt. Moriuntur alii lente hæctica cum appetitu præcedente dejecto, nausea, vomitu firmiter persistente; Alii tabo renali, & hi paucissimos utplurimum in vita percepere dolores, renibus totis in pus conversis. *Holler.* Cito extinguuntur accedente inflammatione ad ventriculum & intestina extensa, & in gangrænam, sphacelum versa.

Calculus in urethra plures annos levi cum incommodo hæret; ultra 28. annos accidisse dicit *A. N. C.*

Cancer.

Omnis glandula est locus cancri. Cancro laborantes melancholici sunt. Mammæ, labia, uterus, nasus, imprimis patent cancro. Periculatorum & propter longam durationem tædii plenum vitium est τὸ καρκίον. Cancer ubi increvit, omnium maxime est molestus, periculosus, letalis. Non solum ægri misere eo intereunt, sed miserius quoque donec mors necet, vivunt. Facilis est progressio sive communicatio ad vicinas glandulas, v. g. à mammis ad subaxillares. Quo durior cancer, eo peior. Quandoque uti os durus evadit. Quo recentior cancer, eo melior. Recens occultus curationis aliquam viam præbet, & contra inveteratus & cum ulcere. Ubi exiguo tuberculo malum circumscribitur curari aliquando potest, aliquando etiam relinqui, etsi non negligi se patiatur. Illi non fidendum, qui venis circum lividis aut pallentibus tumet, nec tentandus medicamentis. Occultus quiescens in euchymis diu tolerari potest, modo caveantur motum circulatorium nimis augmentia; & contra, in atrabilario, sicco, duro, rigido, sene, cacochymico. *Boerh.* Scirrhus cordi quo est propior, & quo majora habet vasa arteriosa, eo plus est periculi, ne in cancrum abeat. Scirrhus qui colore albus est, si fit rubicundus, inflammatorius, livescens, cum dolore primum pruriente, dein lacerante ac summo urente, ac si ferrum candefactum per partem duceretur, cancrum

oborturum edicas. Si tumoris sub cute proximi-
 oris apici verrucosa inæqualitas infideat ob-
 scuri coloris atque compagis compactæ vel com-
 pressæ, vel altius sub cute latenti obhæreat du-
 ritas alba, granosa quasi, cum fibrillis albican-
 tibus, callolis, hinc illincque sese expandenti-
 bus, metum habe carcinomatosæ indolis. *Eller.*
 Quibus cancri occulti fiunt, eos non curare me-
 lius est. In cancro occulto, qui scirrhus est
 malignus in glandula, retinente suum volu-
 crum commune sive proprium, sæpe in medio
 tumore reperitur cavum acerrimo & fœtido hu-
 more plenum. Cancer solitarius melior est
 multiplici, vel si scirrho in aliis partibus simul
 adsunt, hi enim serpentis cancri sunt prodro-
 mi. Pejor & incurabilis est qui à causa inter-
 na, quam qui ab externa. Excrecentiæ fun-
 gosæ glandulosarum & membranacearum par-
 tium fere sæpe in cancrum desciscunt. Can-
 cer occultus ubi in apice vel circumferentia ru-
 bet, dolet, ac inflammatur in apertum transi-
 bit. Summis tum doloribus affligit, ferocit,
 serpit, depascit, donec hominem plane con-
 fectum, trucidet. Cancer contagiosus est in
 dispositis, in genere non æque. Cancris teter-
 rimus odor adstantes atque curam habentes etiam
 quandoque interficit, *Ætior* sapius. Cancer
 exulceratus fœtorem spargit acetosum & putre-
 dinosum carnis in muria salina vel aceto com-
 putrescentis æmulum. Si in cancro aperto in-
 signior est fœtor, putrefactio prævalet, sin-
 minus, acris corrosivitas. Quo hæc sæ-
 vior, eo cuncta sæviora. Si corrosivitatem
 exte-

externis inhibeas, putrefactio increfcit, fi hanc illa effrenior fit. Ergo curationis fpec prope nulla in topicis. *Carl.* In cancro aperto nullum arte quavis pus laudabile progignitur. Moriuntur tabe cancrofa, febre hectica fumma, li-
 pothymis, convulfionibus, hæmorrhagiis, (maxime in uteri cancro) agrypniis, ex inmanitate dolorum. Femina quamdiu ubera præbet vix mammaram fubjacet cancro. Ex decern muliebribus, quæ mammaram cancro laborant, vix una eft, quæ non habeat à contufione, compreffione, compunctione. Femine quæ fcirrhos gerunt, maxime in infernis partibus vel mammis, facile, menftruo tributo ceffante, cancos accipiunt, cælibes imprimis & fteriles. Femine, quæ fcirrho vel cancro mammaram laborant, fi iis catamenia non rite fluunt, vel fi purulenta è valva cum menftris feruntur, fæpe & uteri fcirrho vel cancro infeftantur, maxime fi dolor in hac regione junctus fit. Si jam glandula fub ala intumuit, ubi cancer mammam tenet, malum, nec fectio proficit. Glandulæ mammaram & uteri magnum habent nexum, & cancer in alterutra habitans. Æque valet de fympathia glandularum faucium ac pudendorum. Si in ullo excindatur vel tollatur, facile in alium migrat locum. Malignitas cancri patet ex pruritu continuo lancinante, à vafis varicofis, fcirrhofis, duris, magnis & multis, dolore intolerabili, fœtore & acrimonia ∇ x stygiæ inftar, febre hectica urgente, li-
 pothymis. Periculum petitur ex loci vel partis, cui infidet,
 digni-

dignitate, nec non individui consideratione. Anevryfma spurium sæpe fit à cancro exulcerato intorsum; unde pluries hæmorrhagiæ emortuales. Cancer nisi integre auferri queat, relinquendus est. Uteri, linguæ, faucium, palati, axillarum, inguinum, insanabilis; Labiorum, palpebrarum, mammarum, nasi, balani curatu difficillimus. Cancer extirpatus ferro facile recrudescit, vel minimo nodulo remanente, vel ex sanguine infecto, fermento cancrofo, vel in pitore vel alia parte resurgente malo; Quin in exostofin vel spinam defciscit ventofam. Ex fcirrhis viscerum accedente motu humorum solidorumque auctiori, facile nascuntur cancri, ex quo viscera tota consumuntur. hinc aliquando suborta dysenteria miserrima.

Capitis dolor.

Quicumque sani dolore capitis repente corripiuntur, & statim obmutescunt, & stertunt, intra 7. d. moriuntur, ni febris eos apprehendat. Si capitis dolores noctu incidant, calore lecti, mane bene habeant ægri, sub noctem semper iterum recrudescat dolor, & artuum osteocopi dolores juncti, citra febrim notabilem, de siphylitico cogita miasmate. Dolores capitis à ventriculo aborti, magis communiter anteriorem occupant partem, ab utero nati verticem ac occiput cum sensu frigoris in vertice. Caput cum ventre & venter cum capite singulariter consentiunt. Qui diu pal-

lidi

lidi faciem habent tumidam, eos certum est aut capitis aut viscerum dolore laborare, aut sedem internam quodammodo male affectam esse. Magna autem ex parte non unum aliquod horum adest, sed interdum multa, aut etiam omnia. Quæ diuturna circa radicem nasi cephalalgia, fit vel ex pituita vel ossis vitio. Si dolor rosivus ac mordax, de vermibus cogita inhabitantibus. Alvus fere semper stringitur in morbis capitis. Fluxa semper solatio & contra obstructa.

Dolor capitis & tussis sæpe signum sunt arthritidis prænuncium; & ex eadem remanente pluries cephalæa exoritur, ad delirium usque sæva. Solvitur cephalalgia successiva remissione maxime in juvenibus, nondum assuetis, & cum excretionem sanguineam, eruptionem catarrhosa à naribus, oculis, in malo graviore eruptione puris ex naribus vel auribus. Capite dolenti si pus aut ∇ a aut sanguis fluit per nares vel os solvit morbum. *Hipp.* Solvitur porro aliquando dolore genuum vel alius articuli; sputis crassis, inodoris, quin etiam ulcusculorum ubertate, nonnunquam & somno & alvi profluvio; *Wepfer. Hipp.* polypo narium membranaceo-pituitoso, inodoro, fœtido, periodice excluso, quod bis observavi; puris effluxu ex cantho oculi majore, quod semel annotavi; hæmorrhoidibus, menstruo fluxu; tremore brachii, manus, protracto; vomitu, maxime hoc quidem biliosus & hypochondriacus capitis dolor. Inveteratam refert abactam vulnere gravi ad suturas capitis *Hildanus*,

Cephalalgia cum sopore in senibus apoplexiam vel paralyſin; in acutis cum vigiliis periculum delirii prænunciat. Urina ſubjugalis ſemper mala capitis præmonet. Hæmorrhoides cruentæ tumiæ vel anomalæ cum cephalæa sæpe alternant. Item cephalalgia & miliaris efflorescentia sæpius ſeſe invicem excipiunt; æque cardialgia.

Cephalalgia firmiter fixa, quæ lippitudinem vel anteivit vel conſecuta eſt, periculum cæcitatæ adfert. Cephalalgia continua & contumax sæpe tranſit in lethargum, epileſiam, apoplexiam, cæcitatem, ſurditatem, phrenitidem, melancholiam, paralyſin. In capitis dolore ubi diſtenſiones nervorum ſubſequentur, ſummum adeſt periculum. Dolores capitis poſt ſudores criticos evenientes, mortem ut plurimum præſagiunt. Capitis dolor cum ſopore & gravitatis ſenſu quandoque convulſionem accerſit malo omine, facilius id quidem in gravidis. Longinquus capitis dolor ſine cauſa vexans, ſi in cervicem atque ſcapulas tranſit, ruruſque in caput revertit, pernicioſus eſt, niſi ſputis vel ſanguinis profluviis vel capitis porrigine vel puſtulis in toto juvetur.

Torpor & prurigo ubi modo per totum vagantur caput, modo in parte, aut ſenſus aliquis frigoris ibi eſt, eaque ad ſummam etiam pertingunt linguam, malum iudicatum grave; Ex abſceſſibus auxilium ſperare licet, qui vero raro ſubſequentur. Cephalæa ex cranii carie peſſima eſt, pertinaciſſima. Sub cephalæa atrocifſima caries cranii aliquando inducitur. He-

micrania & clavus pluries sunt ex vitio primarum viarum vel arthritica materia. Hemisrania libenter in arthritidem plenariam abit. Quo magis dolor ad illius lateris brachium usque se extendit & æger de obdormitione istius queritur, eo magis hemiplexia vel paralytis illius lateris metuenda. In feminis non amplius menstruantibus vix unquam amplius tollitur, maxime periodica & typica. *Junck.* Solvitur hæmorrhoidibus & menstrua purgatione. Hemisrania juniores activos maxime cruciat in latere dextro, adultiores arthriticos in lævo. Quandoque accedunt convulsiones epilepticæ. Hemisrantiæ serosæ cessanti aliquando succedunt abdominis dolores acerbi. *Piso.* Enormi ex dolore cephalico suturas laxari & à se dehiscere, notum est. *Pechl.* Omnes morbicapitis qui ab inflammatione intestinorum pessimi.

Cardialgia. Soda.

Quibus cum cardialgia crebrius accedente icterus ingruit, calculo facile laborant felleo. Quibus ulcera crurum manantia accedunt, liberantur. Cardialgia & soda cum hemisrania, arthritide, nephritide sæpius numero alternant. Solvitur sæpius hæmorrhoidum, mentium fluxu, & his interceptis pluries nascitur. Solvitur purpura varia; vomitu cruento, aut non æque secundo successu. Dolor oris ventriculi seniori crebro adveniens, repentinam mortem denunciat. Vidi cardialgiam chronicam rubefaciente, per errorem loco stomachalis cataplasmatibus ventriculo

triculo superdato, vesicis zonæ instar excitatis cum inflammatione erysipelatode multis sublata feliciter in bibone. Terrorem, mœrorem diuturnum facile insequitur *cardialgia*. A spasmō *cardialgico* vidimus cartilagineam xyphoidem introrsum tractam. *Cardialgia* spasmodica sæpe in epilepsiam transit. Periculosa est, ubi convulsionēs, syncope, lipothymia, frigus &c. superveniunt. Pessima, si à bile æruginosa, atra, porracea, ex lacte coagulato, in febribus acutis, petechiis, purpuratis, malignis, (quod maxime in statu fit) à vermibus, venenis, inflammatione, ulcere, si doloribus arthriticis retrogradis supervenit, æque fœdis externis exulcerationibus, dysentericiæ incaute suppressæ, parotidibus repulsis &c.

Salutis spes est si per intervalla adfligit; si per consensum accidit; si à pituita viscida, licet hæc paulo contumacior sit, minus periculosa; si à flatu pariter. Si dolor indefinens, diuturnus, socii vomitus, tormina, cum absumptione corporis, solidorum subest vitium, v. g. scirthus, ulcus, cancer.

Soda frequens est symptoma hypochondriacorum, arthriticorum, nephriticorum. Soda & transpirationis negotium, hinc cutis volumen, magnam invicem habent consensionem.

Cataplexis.

Est morbus rarissimus, ac sub frigore intensissimo maxime invasiones obveniunt. Aliquando, hic morbus non animadvertitur in febribus validis sanguineorum. Sæpe jacent cataleptici iam. Intelligitur tandem si adspiciunt oculis immotis & ad interrogata non respondent. *Boerb.* Respiratio & pulsus supersunt, at plerumque leves. Curabilis est, quæ à vermibus; Quæ ab animi passionibus, profundis meditationibus non adeo grave minatur periculum; gravissimum metum incutit, quæ à sanguine crasso, impuro, v. g. venereo. Tollitur aliquando per hæmorrhagiam largam, (*Ætius*) hæmorrhoidum, mensiam, fluxionem. *Dol.* Desinit aliquando, sed raro, in melancholiam, epilepsiam, convulsionem, cachexiam, hydropem, dementiam, *ατροφικὴν*, apoplexiam. In mortem plerumque finitur. Qui hoc morbo rapiuntur, nisi mature curantur, stupidi, ac velut frigore quodam enecti moriuntur. Novimus catalepsin in pleuritide critica critico die incidentem in femina.

Cholera.

In cholera, ut in acutis, incerta est prædictio. Nullus nisi forte pestem & pestilentiales febres exceperis, exitus est brevioris, tamque cito homines jugulat, morbus, quam cholera, maxime infantes, senes, enervatos, Periodum

fere observat tertianariam, ita nempe ut de tertio in tertium moveatur diem, seu plus, minus, exasperetur. *Jungk.* Aliquando est epidemica, valde maligna & letalis. Quo magis excrementa à statu naturali recedunt, eo periculosior morbus, v. g. si livida, nigra, aut loturæ carnis similia. Vehemens titis malum indicium. Malum, si compressis excretionibus cetera remaneant symptomata. Periculosus morbus est, si acuti dolores & torsiones incidunt, & supra infraque magno impetu humores, præsertim virides, atrii, caustici, prorumpunt, ac ingens afficit bibendi cupiditas, facies flavescit, pallida fit, pulsus parvus & concisus est. Mortem indicunt animi deliquia, singultus, pulsus intermittens, convulsio, sudores gelidi; si fœtida rejiciantur, intra 4. d. necantur. Inflammatione pereunt gangræno-dea. Inflammationem in sphacelum abuisse, non leve est indicium, si pulsus totus concidit, crura contrahuntur, frigidæ sudationes fiunt, anima deficit. Spes affulget, si morbus ultra d. 7. protrahitur, si conquiescunt vomitus cum insequente somno & levamine; flatuum per inferiora eruptiones. Cholericæ facti dysurici judicantur omnes. Cholera ab abscessu stomachi vel mesenterii vel epatis vel intestinorum rupto non protinus pertimescenda ut fatalis. Cholera facile degenerat in iliacam passionem.

Ex corporis impuritate facile evenire potest, ut humores in tantum corrumpantur, ut ex ipsis sic corruptis generetur in corpore vivente venenum aliquod afferens omnia symptomata

vene-

veneni assumti & externi. Hæc habemus in cholera. Zach. Camer.

Cœliaca. Lienteria.

Cœliaca ex dysenteria est calamitosa. Passio cœliaca mitiorem constituit gradum, lienteria majorem. A cœliaca summa corporis debilitas sequitur, hydrops, tabes. Quæ à scirrhescentia glandularum mesenterii, intestinalium, pancreatis, vel etiam ulceratione, pessima. Subsequitur abdominis tensio, ἀτροφία, cachexia, anasarca. Corpus non amplius nutritionis capax est.

Fluxus cœliacus & lienteria in infantibus magis quam adultioribus frequens est. In corporibus cacochymicis sæpe in dysenteriam transmigrant, in mulieribus prægnantibus perniciosius est affectus.

Potus glaciati multum tribuunt ad lienteriam. Popularis quandoque notatur lienteria. Lienteria quandoque ægros trahit, quandoque præcipitat. Lienteria ex dysenteria est calamitosa. Qui splenetici dysenteria corripuntur, eaque si longior fuerit, his hydrops lienteria supervenit, & moriuntur. Lienteria facilius à teneris depellitur ætatibus, utique, si ferri urina & cibo corpus ali incipit, proventioribus difficillimus est. Bonum signum si urina larga; si corpus sine febre, nutriturque, si flatus κατῶ exeunt cum dejectione; ructus acidi revertentes, maxime in diuturna. Hipp. Lienteria in scorbuticis difficulter admodum curatur; facile abit in cache-

xiam scorbuticam, atrophiam, mortem. Lienteriæ cum spiritus difficultate & lateris dolore, pectoris motu, ad tabem tendunt. Longe detenti lienteria cum sævissimis ulceribus, intestinorum cruciatu, iis solutis, intumescunt. Quibus accedens rigor malo est. Malum valde si lienteria cum ictero, hydrope, tertianis, lentis febribus complicatis. Pessimum in lienteria, maxime, si longinquus est morbus & in corpore senili, ubi æger pro modo potionis sumptæ non meit, si os ipsi exulceratur, rubetque facies, & quasi maculis quibusdam colorum omnium distinguitur, si appetitus perit, urget sitis, si excreta levia, fœtida, nigra, & diu noctuque frequens dejectio.

Colica.

In colica pertinaci si sudor copiosus & universalis superveniat, labefactatis & resolutis viribus, brevi patelin expectato. *Bagl.* Cessante paralyti redit dolor consuetus, maxime si febris focia fuerit antehac, jam quoque recurrens. Arcanus est consensus ab intestinis ad ambitum corporis. Magna est sympathia ab intestinis ad urinam. *Rega.* In colica semper de hernia inquirendum, bilisque defectu, turgescencia, qualitate. In diris ventris cruciatibus urina sistitur.

Urina colicorum toto morbi progressu pauca, eaque flava admodum redditur, atque si cum febre, prius turbata quæ fuit, sub exacerbatione ejusdem recurrens, clara iterum fit.

Quæ

Quæ & à nephritico dolore distinguit. *Piso.* Frequentissime alioquin est cum sedimento, lateritio, quale in febribus intermittentibus, remittentibus atque scorbuto habemus. Colica, diarrhoea & dysenteria mutantur in arthritidem, & contra. Multis ante invasionem paroxysmi podagræ superveniunt dolores colici, qui evanescent, modo manifestata podagra. Multum subest periculi, si cum actuali horrore invadit, atrociusque affligit, sive convulsiva, sive spasmodica, sive biliosa, sive inflammatoria sit. Solvitur colica sudore largo, fluxionibus sanguineis, erysipelate, purpura, maculis scorbuticis, podagra, ictero, arthritide, diarrhoea, furunculis musculorum abdominis, ulceribus crurum manantibus, scabie &c.

Colicis sæpe superveniunt & paroxysmum solvunt icteri, maxime in hypochondriacis & hystericis. Biliosam quandoque solvit aurigo & diarrhoea biliosa. Aliquando transit colica in abscessum (si dolor fixus & febris adest) quandoque in hydropem; Interdum in volvulum migrat, idque intra 7. diem. Colica cum alvo adstricta pertinacius semper ac vehementius affligit. A diuturno partium ad ventrem attinentium dolore, suppuratio. Colica quo violentior, eo brevioris periodi & temporis plerumque est. Periodica & epidemica notatur. Singultus ubi colicæ præter consuetudinem supervenit, diri ominis habendus est. Ex doloris tyrannide aliquando infert colica epilepsiam, convulsiones, affectus soporosos, apoplexiam, mortem. Si dolor repente sine causa

cessat, pessimum. Si conformationis vitium subest, raro aufugiunt mortem. Colica ex abscessibus viscerum ventris pessima. *Beniven.* Colica accidere solet in virginibus ac muliebribus ob ovula tumentia matura. *Santorin.* Colica ex molis, polyptis, calculis intestinorum, non est immedicabilis.

Excrementa non nimium retineri dolorem locum sedemque mutare, post exclusos flatus, stercora, levare ægrum, licet redeat affectus, durante morbo semper facile spirare, tormentum intermittere, salutem brevi promittunt.

Mortis criterium habet, si vigilæ, sudores frigidi, singultus creber, delirium, convulsio, extremorum refrigeratio, syncope, à morbi vehementia superveniant, præprimis in senibus, gravidis, puerperis, valetudine fractis. Aponia & vox rauca esse solet non raro prodromus convulsionum in colica. *Bagl.* Convulsiva si in epilepsiam, patelin, iliacam degenerat, fere letalis est.

Colicam spasmodicam vertiginosi affectus frequenter præcedunt aut sequuntur. Familiaris est scorbuticis, venereis, & pertinaciori à febre non rite liberatis. Ingravescens dolores in artubus accersit, ac deum in paralytin terminatur. *Hist Vrat.* In colica scorbutica abdomen quandoque ita retrahitur, ut spinæ dorsi sibi obversæ pene contiguum fiat; sæpius etiam abdomen hoc in morbo tractum, vermicularem in modum, extuberat, strepenti- bus interea flatibus. Magis est in lumbis mesen-

mesenterio, musculis abdominis, quam intestinis. Dolores ventris scorbutici omnes superant reliquos, ad peritonæi enim rupturam usque sæviunt. *Eugal.* Non raro in epilepsiam vel paralytin delinit. *Ægineta.* Colica arthritica semper est periculosa, sæpe letalis. Si pectoris gravitas, si intestinorum dolor, præcipue pungens, alvi tarditas, diu persistierint, malum. Nisi arthritide in extremis firmiter hærente, firma nunquam spes est incolumitatis, & contra. Colica hæmorrhoidalis est valde contumax & vehemens, facileque inflammationes, indurationes viscerum, icticum, ascitem, relinquit. Cedit optime varicibus, fluxui hæmorrhoidali recti, diarrhœæ mucoso-subcruentæ; Notavi solutam excretionem cruoris grumosi per os naresque. In colica biliosa succedit frequenter aphonia & vox rauca, ac per totum fere cursum ægritudinis durat. Inflammatoria triiduo fiatur varie, vel in salutem vel mortem, inflammationum more. Facile in volvulum transit. Si coli dolor uno in loco, abque feбри, alte stabilis, eumque nec flatus nec ructus lenit, cum tormento terebelli quasi pertundentis ac pene spiritum elidente, socio vomitu vario, æruginoso, pituitoso, porraceo, pituita subest tenax, crassa, vitrea, quod prædicto tum. Contumax est & diuturna, facileque fit habitualis.

Convulsio. Spasmus varius.

Prognosis affectuum spasmodicorum & convulsivorum dubia est temporique relinquenda. Convulsio horrendum malum est, sed non adeo fatale. Brevi & facile cedit si recens adhuc, si in junioribus, *ἰνσπλαγχνοις*. Quæ ab evacuationibus sanguineis suppressis, his reductis mitigatur, abigitur. Si hæreditarium, chronicum vitium, item in impuis corporibus, malum. Transit in epilepsiam, melancholiam hypochondriacam, paralyfin. Necat apoplexia. Convulsio in febre oboriens & eodem die desinens, bona est, aut 3. d. febrem sedat; si vero 3. vel 4. d. transgreditur, malum. Hysterica vel hypochondriaca passio si junctum, noxa peior est. Convulsiones minantur acuta vox & lugubris & oculorum obscuratio ac respiratio intercisa, titillationes vel tensiones in vola manus, tendinum subsultus, manus tremula, cervicis & dorsi perfrictiones, spumantes mictiones cum animi deliquio, lumborum & capitis ac oris ventriculi dolor, cum forti excreatione. Urina prius tincta, simul & semel subito prorsus ∇ ea reddita; tenuis & alba; subjugalis junctis vigiliis; dolor artuum ostocopus; si ægri non possunt discernere colores. Singulares obveniunt motus convulsivi cum sensibus maximam partem integris, & contra sensuum motusque privatio accidit sine ullis partium externarum spasmis, sexu quidem in utroque, maxime autem sequiori. *H. Vrat.* Si ebrius repente obmutuerit, convulsus moritur,

tur, nisi febre corripatur. *Hipp.* Febrem convulsioni spasmoque supervenire, melius est, quam febre convulsionem spasmumve. Hoc vero vere minus in pueris periculosum. *Hipp.* Convulsiones, spasmi, à repletione non ita sunt timendi, uti illi ab inanitione, qui fere letales, maxime si cum inflammatione interna. Quibus in convulsionibus oculi intente splendent, his mens non constat, & diutius morbum trahunt. Convulsio paraphlegiæ superveniens quandoque solvit eam. Solvunt convulsionem febris, urina, alvi fluxio, somnus, menstrua, hæmorrhoides. Convulsiones in febris principiis morbi magnitudinem testantur; sed minus sunt periculosæ, quam quæ in statu contingunt citra signa coctionis in urina.

Urina crassa & turbida in morbis spasmodicis ac convulsivis, bona: tenuis & alba, mala. Convulsio in febribus puerorum non ita letalis est, ut in illis adultorum. In febribus subito, sine signis præviis nata ex ore ventriculi, non timenda; protinus tollitur vomitu.

In febribus acutis convulsiones, spasmi, & circa viscera dolores fortes, malum. Malæ sunt quæ comatosi succedunt, & in febribus, una cum pavoribus maxime, à somno accidunt. Pessimæ quæ in mente captis ac phreneticis; quæ à doloribus maxime capitis & assiduis vigiliis, quæ à nervis vel tendinibus læsis, idque magis vel minus pro partis dignitate. Ex tremoribus letalissimæ. Si post insignissimam virium luctam particularis obvenit convulsio, spasmus, v. g. labiorum, oculorum,

narium, mors in propinquo est. Ubi sanguis multus fluxerit, nimia inciderit purgatio, singultus aut spasmus aut convulsio, malum. Obvenientes junioribus frequentius spasmi, annis adauctis arthritidem, senibus minus assuetis apoplexiam, asthmata convulsiva, paralyces, minantur. *Stahl.* Quos tetani vis magna exercet, intra 4. d. intercunt, quodsi hos effugerint, levantur, & liberi evadunt; Ubi moritur aliquis, potionem & sorbitionem & pituitam per nares extrudit. *Hipp.*

Οπισθοτονω detentis resolutæ maxillæ mortem afferunt, quin etiam letale est sudare ac corpus dissolvi, & per nares revomi, ab initio vox defecta, clamor, nugatio; postridie fere moriuntur. Febres cum οπισθοτονω urinae solvunt genitale semen referentes. *Hippocr.* Spasmus dolorificus quandoque remedio est.

Spasmus maxillæ inferioris adulatorum morbis spasmodicis quandoque accedit & medicabilis est. Aliquando per metastasin incidit ex rheumate nuchæ, capitis. sanabilis. Vidi chronicum, biennem, ex dente carioso, fævillimum, odontalgicum, simul & hunc maxillæ, inducente. Spasmus penis obvenit in podagricis & hæmorrhoidatis irregulariter laborantibus, dolorosissimus plurimum aliquando cum chorda, non immedicabilis si recens, in firmo corpore.

Priapismus, ubi coles quasi & ano distentus est, metum habet, si pergat, inflammationis & abscessus penis; quandoque excipit rigiditas. Si à seminis copia in nonnuptis, paraly-

ralyfis, mania, furor, sequitur sæpiſſime. Cervicem diſtorqueri & caput obſtipum vitio muſculorum cuiusque fieri, animadverſum eſt.

Pertinax malum ac rebelle ſunt motus ſpafmodici vagi. Quandoque 7. 9. 14. d. ſolvuntur ſi à cauſa externa, aſſumtis. Chronicum sæpiſſime mutantur in morbum, œdema, ulcera, ſtuporem artuum, ſoporofos affectus, epilepfiam, apoplexiam, fatuitatem, diarrhoeam, nyctalopiam, cæcitatem, ſurditatem. Qui à cauſa externa & aſſumtis in ætate vigente, ſine diſpoſitione congenita, recentes, sæpenumero feliciter diſpelluntur; item, qui à dyſcraſia ſcorbutica, venerea, ſaburra primarum viarum varia, verminibus, acrimonia lymphæ & ſeri, ex podagra retropuſſa, *Hoffm.*

Cordis palpitatio. Polypus.

Palpitatione arteriarum abdominis in gravidis bene eſt diſtinguenda à cordis palpitatione; Æque illa in hypochondriacis atque hyltericis à ſpafmo & flatulentia eveniens. Qui in juventute aut magis conſiſtente ætate, palpitationes cordis sæpius experiuntur, haut facile conſeſcunt, ſed utplurimum frequenter animi deliquia incidunt, tandem necantia. Sed tamen 7orri dantur per omnem vitam vexati palpitatione. A quacunque exoriatuſ cauſa, non eſt negligenda. Si palpitatio à polypo, anevryſmate non per intervalla ſed continuo ægrum moleſtat, ex leviffimo exaſperatur motu, facies pallido aut alio morboſo tuſſiſa eſt colo-

re cum symptomatis, hydropi affinibus. Si vero ab acri irritante, spasmō, per intervalla tantum affligit, præsertim post animi pathemata & facies naturalis manet, *Bagl.* Maxime timenda est palpitatio frequens, magna, fortis, contumax, cum anhelitu, animi deliquiis & pulsus inæqualitate. Funesta est, si syncope, catarrhus suffocativus & convulsionēs superveniant. Medicabilis est quæ à scorbutō, affectione hypochondriaca, hysterica, ab interceptis mensibus, hæmorrhoidibus, cachexia. Hypochondriacorum levior est quam scorbuticorum, ubi lipothymix facile junguntur, & aliquando subito catarrhus suffocativus necat. Incurabilis quæ à polypo, inusitata cordis magnitudine à vermibus, pilis, calculo, anevrysmate, abscessu in corde, ab hydrope pericardii, à pericardii vitio proprio; Sic aliquando alte verrucosum vidimus totum instar radulæ, elatioribus grandioribusque prominentiis sive asperitudinibus fabricatæ.

Meminimus cordis palpitationis insignis, chronicæ, summe anxiferæ cum vertigine, tandem serpigine pectoris notabili ablatæ in vetula bibone. Facilis est migratio à palpitacione cordis in asthma convulsivum, hæmoptoën periculofam, *Φθισιν*, cachectam, hydropem pectoris, anasarcam, paralyticos affectus, morbos convulsivos, tandem mortem repentinam. Quibus accedit œdema manus, posthæc brachii, signum est impediienti polyposi circa cordis ventriculum vel auriculam; adicitque spirandi difficultas, morbo ad interitum properante

ægri.

ægri. Bagl. Polypi in regionibus septentrionalibus magis quam calidioribus frequentes sunt. Polypus cordis disponit ad pectoris, capitis & uteri morbos. Qui ex polypo cordis moriuntur, hi paulo ante mortem tumore pedum œdematoso vexari incipiunt, mox cachexia, hydrope tandem, vel alterutrius manus brachii quoque, maxime lævi.

Polypus præcavetur satius quam curatur. Recens non omnem autem eludit artis potentiam. Diuturnior cordis palpitatio, eaque ex levi causa recurrens; pulsum inæqualitas & cum lipothymiis intercurrentibus sæpe juncta intermissio; frequentius spirationis sine causa manifesta impedimentum cum anxietate vel compressione circa cor; titillationis in- & expirationis tempore circa cor contingentis sensus; manus, brachii unius vel alterius, lævi maxime, œdema accedens præcipue polypum cordis significant. *Hoffm. Bagl.* Inveniuntur polypi plurimum in arteriis, rarius in venis. *Boerh.* Raro polypoli sine præcedente aut regulari aut irregulari febre moriuntur. Eventum polyposis quidem bonum nequaquam polliceri possumus, sed non semper, ubi polypum cordis suspicamur, mors annuncianda est, dum per multos annos ad senium intus gestatur sub bona diæta. *A. N. C.*

Diabetes.

Diabetes verus affectus est rarissimus. *Galen.* Affectus anginodei plurimum antecedunt diabeticos. In senioribus periculosior est quam in junioribus. Acutus diabetes verus esse consuevit & absque mora ad marcorem totius abit mortemque adfert, quam proxime instare, convulsiones aliaque gravia denotant. *A. Wedel.* Diabetici sæpe peripnevmonia extinguuntur. Quo diutius duravit symptomaticus, eo paucior restat spes. Quandique ad annum protrahitur, donec æger confectus ac visceribus induratis emoriatur. Ad salutem terminatur, si fluxus nimius & æstus sedatur. Symptomaticus frequens est hysterics, hypochondriacis, isque periodicus. Incurabilis est plerumque, si post immodicum laborem, nimiam venerem, chronicas febres, à prava & diuturna consuetudine liquorum spirituosorum ingurgitationis. *Estmull.* Curabilis est si à saburra coli renem comprimente sinistrum. *Hoff.* Qui in hæticis stomachicis & intestinalibus, in dentitione difficili, verminatione, in senibus chronicis intermittentibus pressis, ex diutina obstructione ureteris per calculum (*Hoffm. A. N. C. Sydenh.*) præ-sagii rationem in principe quærit noxa. Est diabetes species quæ cœliaca urinalis dici potest, quando chylus c. lotio exit.

Diarrhoea.

Fluxus sæpe fluxus remedium; sic v. g. diarrhoeæ urina copiosa, vomitus. *Hipp.* Vix fit diarrhoea, nisi simul compatiatur ventriculus. *W. Wedel.* Chronica sæpe accidit ex vitio solidorum. *Brunn.* Tertianæ typum quandoque servat, cui eadem facit medicatio. *Comm. Lit. N.* Diarrhoea & colica mutantur in arthritidem & contra. *Hipp.* Narium tubores alvi liquidæ & diffluentis sunt indicia. *Hipp.* Vices sæpe supplet cum euphoria lochiorum; fluoris albi; hæmorrhoidum, febrium intermittentium, recidivarum, mentium; suppressorum. Una die fluere alvum, quin & pluribus, sæpe pro valetudine est, modo ablit febris, & intra 7. dies conquiescat. *Cels.* Diarrhoeæ periodicæ, præcipue circa æquinoctia, per plures dies immo aliquot septimanas plus sæpe, serosæ plurimum, eveniunt perdurantes, sine febre, sine vitium prostratione, salutare sane, maxime in hypochondriacis, hysteris, nisi turbentur. *Stahl.* Quos longa exercent alvi profluvia, his pedes intumescunt. Alvi profluvio una cum tussi longo tempore qui detinentur, non liberantur, nisi in pedes inciderint dolores vehementes. *Hipp.* Diarrhoea quandoque tollitur purpura, maxime torminosa, diuturna, æque sudore vomitu, urina copiosa, quasi diabete spatio, stranguria. Inveterata alvi profluvia per veterem exsiccantur. *Ætius.* Bonum sunt signum flatuum per inferiora eruptiones, & ubi contractato manu ventre nul-

lus

lus subeat motus, cessaturum fluxum denuncia-
bis. *Hipp.* Alvi excrementa liquida, quæ in
progressu morbi sensim crassescunt, bona. Diarr-
hoeæ biliosæ, serosæ, non excedentes, in prin-
cipio febrium utiles sunt, dum materiam mor-
tificam imminuunt, excipio tamen eas, quæ
cum phlegmone viscerum sunt. Fluxus sangui-
nis atrii, alii nigri, fœtidi, æruginosi, per al-
vum critici quandoque esse solent in ventris
morbis, maxime diuturnis lumborum dolori-
bus, dummodo hypochondria mollia sint, fe-
brisque absit. Sub notis pepasmi alvum ater-
rimam ne metuas, maxime si medicamentis ta-
lia exigantur.

Si balbi alvi profluvio corripuntur, longum
potissimum est idem, *Gal.* Diarrhoea arthri-
tica, quæ per se accidit, si modum non transeat,
sæpe salutaris est in ευσπλαγχιαις; contra, si
ab assumpto catarctico vel cruditatibus, incerti
eventus erit. In acutis, malignis, quæ fit die
critica, cum facili tolerantia, apparentibus si-
gnis coctionis, est bona nec turbanda. Æque
in declinatione febrium contingentes, saluta-
res haberi debent. *Sennert.* Diarrhoeam in
acutis futuram significant dolores circa umbili-
cum cum palpitatione; si venter murmure quo-
dam fluctuat, rugitque & pungitur; mox
gravitas & dolor intus oritur, primum circa
lumbos, hinc ad imam ventris partem delap-
sus &c, cum sudore deficiente, urina parca,
cruda, æstu intenso sociis. Liquidissima excre-
mentorum consistentia, morbo ad judicationem
eunte, denunciat non adesse criticam morbi
solu-

solutionem. Ea crassior sit oportet, subfulva, non graveolens; Utile quoque si praesentes lumbrici simul exeunt. Alvum cruentam in acutis praedicit carotidum insolita cum subsultu micatio. Deprehendimus diarrhoeam biliosam male exceptam in chronicam cruentam versam. Observavi diarrhoeam foetidissimam cum pedum foetidissimo largissimoque sudore alternantem in juvene robusto, nullius diatae. Diarrhoeam saepe excipit dysenteria, & hanc diarrhoea vel lienteria. Diarrhoea si succedit, licet vires deiciat, firmiorem in posterum sanitatem pollicetur. Diarrhoeae symptomaticae ni necent, abeunt in hydropes vel lienterias. Ex alvo liquida cum sudore algor in acutis & chronicis malum. Malae sunt in acutis paucae, vel paucae, vel quae mox ubi coeperunt, desinunt; mae, biliosae, vitellinae, mordentes, in ardentibus, morbo adhuc crudo. Mala cum inappetentia, *ἀγρωπία*, acerbis torminibus, virium dejectione, quaeve cum hemitritae. Mala omnis copiosior dejectio in quolibet morbo; & si cum ventre subtumido & crescente efferatur pessima. Dejici nimium, nimis dolorose, insensibiliter valde ∇ sum aut album, aut ex viridi pallidum, aut vehementer rubrum, aut spumans, exiguum, sincerum, glutinosum, candidum, laeve, ubi vis mala sunt, maxime in acutis omnia. Letalia magis, nigra, pinguis, livida, ruginosa, foetida, varia, inaequalia &c. *Lomm.* Fluxus alvi porracei ac virides vel morteni vel diuturnum morbum significant, potissimum in acutis, ac hi morbi maxime principio, cum

primisque si cum nimio fœtore fuerint. Periculosa admodum sunt in pectoris morbis; puerperis & infantibus febre maligna correptis; *Waldschm.* si febris accedit, inflammatio, sitis immodica, diurnitas, tormentum doloris, varietas excretorum, *Cels.* Pernicioſa cum elatis hypochondriis, maxime in iis, qui ex longo intervallo contabescunt. Perniciem intentat alvus fluxa cum voce tremula perseverans. Diarrhoea ex mœtore, persistente eodem; incurabiles fiunt, ac superveniente febre letales erratica & ἀρεσφία, *Waldschm.*

Dysenteria.

Medicus sit cautissimus, nec promittat certo convalescentiam neque in principio neque declinatione. *Hofm.* Præcedit dysenteriam fere semper diarrhoea, interdum autem tumor aliquis live distensio abdominis.

Quandoque in principio simulat diarrhoeam benignam, pedetentim vero malitiose emergit dysenteria, quocirca consideretur epidemia specialis. Singultus in principio morbi non ita funestus est, ac in progressu. In hystericis ceteroquin gravia symptomata benignius sunt interpretanda. Plus periclitantur senes ac pueri, quam in media constituti ætate. Viris magis funesta est quam feminis. Lactentes securius laborant. Gravidæ frequenter per partum subsequum citra omnem fetus noxam exsolvantur. Qui quondam hydrargyrosin sustinere, facile in dysenteriam labuntur. Hanc ægri.

agrioniam rarius experiuntur melancholici.
 Dysenteria & arthritis se mutuo pluries exci-
 piunt. Mutatur in ulcera pedum & manuum
 fœda volvulum. Transit, haut raro funeste,
 in hydropem, lenteriam, tabem, cœliacam,
 hæticam. In puerperis, sensibilibus femi-
 nis, facile jungitur hysterica passio. Dysen-
 teria atrocior primo, mitior secundo septena-
 rio, terminatur. Aliquando ultra d. 40. ex-
 tenditur, prouti febris juncta est. Dies 7. 11.
 & 14. sunt magis fatales, maxime in febrili
 maligna. Hypochondriacis dysenteria super-
 veniens, salutaris, si ab interceptis hæmorr-
 hoidibus, non ex intemperantia; si uon longa
 sit, alias enim vel in lenteriam vertitur vel hy-
 dropem, funesto eventu. Quæ à fructibus ho-
 ræis magis benigna, quæ à tempestatum inju-
 riis magis maligna esse suevit. Si ex alio mor-
 bo jam infirmum adgreditur, v. g. phthisicos,
 cachecticos, raro homo servatur. Paralysis
 unius brachii & pedis alterius lateris dysente-
 rica, maxime in epidemica, maligna, occurrens,
 ut plurimum stipata abolitio omni sensu, vel
 doloribus arthriticis nonnunquam, si rite tra-
 ctetur, sanabilis est, ut omnes nothæ paraly-
 ses. Manet vel in iisdem membris vel ad op-
 posita transmigrat. Corripit facile, plethori-
 co-cacochymicos, biliosos, antea arthriticos, ulce-
 ribus antiquis vexatos; in quibus omnis perit sen-
 satio difficiliter curantur. In senibus, valetu-
 dinariis, debilibus transit sæpe in marasimum,
 hæticam, apoplexiam. *Fabric. Helmstad. Diss.
 pecul.* Crassa intestina facilius morbum ferunt
 quam tenuia. Si dolor circa umbilicum altior,

valde vehemens, fulminis instar transiens intestina, plus intervalli inter dolorem, ac dejectionem, excreta exactius mixta; major febris p. r. n., indicium est affligi tenuia, si his opposita, crassa; si utraque affecta, primo dolor erit acutissimus, deinde obtusior, excrementa cum sanguine pureve erunt permixta, & simul illis cruor & materia purulenta supernatabit. Crassis intestinis affectis ut plurimum, febris nulla est; tenuibus vero contra, magisque humorosæ ac dolorosæ sunt dejectiones; ventriculo correpto præter febrem & dejectiones adest vomitus. Exanthemata sociata non semper funesta sunt. Dysenteria ex arthritide anomala sive interna mediocris, optima, & si cum virium constantia, critica; Insultus sæpe repetens nunc in abscessum, nunc ulcus degenerat intestinorum, morbus ærumnosissimos. *Musgrav.* Urina pauca, rara, immo per aliquot dies nulla, incommoda creat insignia, potulentis licet copiose assumtis, mox per intestina prolabentibus. Venus difficultati intestinorum medetur. *Hipp. Amat. Lusit.* Malum, si dysenteria à sincera dejectione; si ab atra bile incipiat; si in corpora impura, enervata incidat. *Hipp.* si à contagio; si cum febre (quo exquisitior hæc, eo plus periculi, utpote quum inflammatoria sit); si alba, idque magis, si cruenta rejectio cum reliquorum symptomatum incremento desinat. Plerumque fatalis est diuturnis animi perturbationibus maceratis. Exitus notæ sunt: animi deliquium, singultus, vomitus protracto morbo, cardialgia, anxietas præ

præcordialis, excrementa viridia, nigra, cinericea, livida, fœtida, ichorosa, lumbrici cum stercoreibus ejeti, (nisi sumta medicamina eosdem expellant) anus arcte clausa, enemata mox relapsa, vigilæ immodicæ, sitis insatiabilis, extremorum frigus cum debili pulsu, internorum ardor, sudor frigidus, aphthæ, angina, diglutitio difficilis, deliria, subitanea doloris remissio sineque causa, indolentia in toto morbo, sanguis sincerus largiter singulo conamine egestus ne mucosum quidem intermixto, assumta cum murmure delabentia, excretæ carunculæ, convulsio, fecum sine sensu demissio &c.

Citam mortem annunciant tubercula & maculæ nigræ post unam vel alteram aurem, manus œdematosus tumor. *River.* Mors præ foribus est, si labia livent, genæ p. n. rubent, oculi concavi, extrema frigent, nasus aquilinus fit. Necat sphacelo, Gangrænæ testis est magna sitis, linguæ siccitas arida, remissio subita acerrimi doloris sine ratione. Salutem promittunt flatus pedendo emissi, qui prius non aderant, febris dolorisque remissio, simul eveniens. *Bagl. Sennert.*

Salutaris est quæ ob cruramputatum exoritur; æque grandis aliquando ante partum plerumque liberantur. Minoris est periculi, quæ citra febrile initium accedit. Dysentericæ abortientium & puerperarum sunt periculosæ, maxime febriles, sed non semper, dum lochiorum vices supplent, vel materiam lochiorum per vicina loca optime minuunt. *Bagl.* Appetitus salvus saluum à labe ventriculi indicat,

bonumque præbet signum, & contra nausea augetur.

Vomitus spontaneus mox in primo principio, bonus, & præoccupat malum, si ex assumptis fuerit, contra, si serotinus.

Convulsio vix in morientibus accedit, si multum fuere enervati; Facilis est post adstringentibus compressam, ubi diebus criticis ordinariè hisce extinguuntur.

Mixtus cruentus frequenter in junioribus sanguineis cum dysuria vel potius stranguria jungi solitus, morbo decrescente, ubi tenesmus urget, medicinis cedit. *Kramer.* Adstringentium, opiatorum intempestivus usus invitat infauso & periculoso omine febrem magnam, inflammationem, icterum, œdema, cardialgiam, singultum, colicos dolores cum alvo obstipatissima, exulcerationes, tympanitem, aphthas, dolores articulorum, paralyin, hæcticam, intestinorum angustiam p. n., sphacelum eorundem, vomitum cruentum &c. Vomitus cardialgiam ex cohibentibus ortam solvunt. Vomitum cruentum ex adstringentibus ortum, dysenteria revocata, feliciter iterum sublatum, memini. Cruenta dysenteria suppressa alienis temporibus, facit abscessus ad viscera, biliosa ad articulos. Si in dysenteria adhibueris opiata, & altero mane oculorum ægri color est mutatus, vel frigus in ambitu corporis observatur, certe non superabit morbum, & contra revalescere potest. *Waldsch.* Tenesmus magis benignus est infantibus quam adultis, maximæ grandæ-

vis. Illi ad menses aliquot quandoque ferunt, his haut raro est exitialis.

Ulcus dysentericum profundum difficillime curatur, imprimis in tenuibus; & contra simplex erosio. Dysenteria feliciter superata relinquit plerumque intestina firmiora, quocirca posthæc nec huic nec diarrhoeis facile obnoxii sunt convalescentes. Vomitus cruento-purulentus ex rupta vomica ventriculi junctæ, non semper terreat. *Mead monit.*

Dysuria. Ischuria. Stranguria.

Quibus futura est crisis, iis urinæ supprimuntur. In diris ventris cruciatibus urina sistitur. Urinæ retentio diuturna magno nisu facta sæpe creat testium retractionem. Magna est consensus ab intestinis ad urinam, à cute ad vesicam. *Rega.* Stranguria & dysuria leniora esse sueverunt, ischuria gravissimum, ac, si diutius immoratur, mortiferum est vitium. Ischuria renalis periculosior est vesicali; eadem illa si absque dolore magis pernicioza est, quam si cum dolore. In strictis corporibus brevius necat quam in laxis. Ischuria nisi ante septimum diem tollatur, febris facile inflammatoria, sphacelus, imo mors, superveniunt.

Nullus Ischuria laborans diem supervixit prope modum 17mum; sed si lotium iter inveniat per umbilicum, sudores, (*Pisa*) in suaves &olidos sane, alvum, (*Beniv.*) vomitum, ad 20. dies protractam legimus. *A. N. C.*

Qui gonorrhoea virulenta laborarunt in juventute, solent in senecta diro urinæ vexari ardore atque mingendi laboribus. Urinæ cum rigore suppressæ, stranguriæ in acutis, malæ & convulsoriæ. tum alias, tum si cui antea sopor fuerit; spes autem his abscessus pone aures. Ubi lapillus hæret in pelvis sine exortuque ureteris, aliquo corporis motu modo ascendit modo descendit, sicque urinæ mox suppressum mox iterum liberum erit iter. Interdum sibi urina in cervice vesicæ viam parat, & per ulcus ex suppuratione vel gangræna obortum erumpit. In superioribus hæere ductibus causam docent dolor ac gravitas in lumbis, vesica inanis, doloris ac tumoris expertus, absentia mictionis urgentis. *Lomm.* In dysuria quo diutius dolores insistant, eo facilius febris vel convulsio accedit. Ischuria quandoque ad hydropem disponit, & hydropici sæpius hac anguntur. Stranguria absque dolore ischuriæ finitima est, sive minus, dysuriæ. Senibus malum diuturnum est stranguria, juvenibus brevius, per se neutris fatale. Stranguria quæ est ab urinæ vitio facilius curatur, quam quæ est à vesicæ morbo, imprimis in senibus. Senes si urinæ suppressione corripuntur, vel cum alio graviore morbo, vel sine tali, plerumque letali est cum eventu, calculo nempe absente. Dysuriam solvit tantisper subsequens rigor, antesignanus supervenientis febris novæ. Stranguriæ vel suppressæ urinæ si tenesmus vel volvulus accesserit, intra 7. diem occidit, nisi febris intervenerit lotii iter expediens. *Hipp.*

Asthmaticis dysuria superveniens bono est; hac cessante denuo tales fiunt. *Bagliv.* Ischuriam sequitur coma somnolentum, restituto urinæ fluxu, hoc protinus cessat. Fere semper quoque in senectâ succedit incontinentia ischuriæ. Urinæ suppressio à tuberculo, pepasmi capace, ad vesicam enato, per puris eruptionem solvitur. Ubi valde intenta est vesica, inflammatio cum metu gangrænæ excitatur, & æger inter miseros cruciatus, cibum quoque & bilem per os reddit; hinc pariter aliquando nascitur vesicæ hernia. Quando in urinæ retentione lotium concussum bullas emittit & retinet, tunc ægri sunt in periculo mortis, & contra. *Boerb.*

Quidam ob totalem urinæ suppressionem incidunt in hydropem pectoris, lethargum vel convulsionem. *Bagl.* Tolli potest quæ ex atonia simplici si æger obsequatur; quæ ab hernia vesicæ urinariæ recenti, ubi perita manus admovetur; ubi aditus est ad tubercula & excrescentias; quæ ab urinariæ vesicæ ventositate (quæ dolorosissima ceteroquin); ubi à puita, sabulo, alvo obstipata, hæmorrhoidum motu in junioribus. Periculosum malum si singultus superveniat; si noxa à lapsu, vertebræ luxatione, ex concreto sanguine. Quo ultimo casu gravissima quandoque fluunt symptomata, quæ de mictu cruento tradituri dicemus. Vix emendabilis ancepsque est, quæ ex callo, scirrho vesicæ, à calculo majore in pelvi; quæ à vitio malæ conformationis; quæ à vesicæ paralyti.

Mortiferum, si ceteris persistentibus malis signis, sponte largissimum uno impetu eveniat

profluvium; ubi sudores urinofi, fœtidi, cum aliis malis signis; si à calculo incuneato. Quæ à musculis abdominis læsis rationem prædictionis in vulneris natura habet. Qui incidunt in letalem urinæ suppressionem, corripuntur stupore mentis, tremore ac rigore universalis, febre demum, paralyfi aliisque nervorum morbis, delirio, apoplexia, veterno profundissimo, hydrope pectoris. *Bagl. Boerb.*

Senes ex vesica laborantes excernunt aliquando tam lentam pituitam, ut quis merito dicat vesicam ipsam emingi; acerbi adsunt dolores, hiq; moriuntur,

Emphysema.

Emphysemata non solum fiunt sub cute iu membrana cellulosa, sed etiam quandoque sub periosteis, aut etiam iis membranis, quæ musculos ambiunt viscusque aliquod. *Galen.* Emphysema quod fit ex vulnere, maxime curvo, capitis, vel ad thoracis cavum, aut fistulam spiritalem penetrante, per se nullius est periculi, nec adeo molestum; Pleuram percussam hoc probabile reddit. Si ab exulceratione pulmonum, pleuræ, minus lætam dat præfagationem. Quod variolis suppurantibus supervenit, vel perfunctis hoc morbo enascitur, variam habet prognosin; prius magnum vitæ minatur periculum; posterius vinci potest. Si à relaxatione cuticulæ ob vappidum & humidum ambientem ærem, medellæ locus est in corpore ceterum sano, contra in cacochymico. *Sbbulze. Hild. Boerb. Pals.* Tredecim nume-

ro notavi ab una femina, destinato tempore, successoriis annis, nullo interposito sano, enixos emphysematicos fetus, vel mortuos jam, vel brevi post extinctos; sub graviditate inflatum habebat ut plurimum mulier habitum cutaneum, post partum sponte vanescentem. Mendiculi malitiosi infantibus sæpe arte inducunt emphysemata v. g. hydrocephalum, hydropem scroti. *Hild. Dionis.*

Empyema.

Empyema valde periculosum est malum. Quod à vulneribus thoracis mitius est, secus, quod post φθισιν, pnevmonicas, vomitum; ob fractas jamdum vires quin immedicabile. Si in uno tantum pectoris latere, diutius supersunt. Si 40. diebus à ruptione vomitæ pus totum sputis non expurgatur, fiunt phthisici. Empyicus impetu docetur circumfluentis humoris, in quo sit latere vomica rupta, eique, in quo pus hæret, jucundus incubat. Si pus multum, quod coit in empyemate, simul omne effunditur, æque mortiferum est, ac si quis sani corporis vulnere factus exsanguis est. Si pus paracentesi eductum, album, læve, æquale & purum si æger sine febre, siti, diarrhoea, bene digerit, evadit; contra, si subcruentum, feculentum, fœtidum, fuscum, ichorosum, uno impetu effluit, febris cum suis symptomatis præsens, necatur. Pus quandoque sibi ipsi viam parat, potissimum in dorso; In asperam arteriam eructatum, quandoque screatu ejicitur; Si idem facile,

facile, album, inodorum, læve nec fervidum, bonum; aliquando absorptum diarrhoea exit, vel ad vias urinarias defertur feliciter. *Boerh.* Talis autem evacuatio copiosa sit, oportet, ad salutem si vergere debet. Si pus in sanguine remanet absorptum, gignit φθισιν, febrem putridam cum sudore putrido, purulento, dein dulcescentis, nauseosi odoris; nec ullus servatur. In morbo ad antiquitatem verso totum corpus sudoribus diffluit, in pedibus tumores fiunt, aut toto corpore oriuntur pustulæ. Si sub alio morbo, v. g. febre, eveniat & accedat, pejus est quam solitarium. *Vater.* Ex paraphrenitide quandoque fit empyema, rupto diaphragmatis abscessu, ex anguina, inflammatione mediastini, pericardii, epatis ea superficie, qua septo medio contiguum. Prædictio & hic valet citime proposita.

Epilepsia.

In adultis licet vehemens & aspectu tristis, non tamen perinde luctuosus hic est morbus. Mirum, feminas epilepticas ac cotidie cum paroxysmis confluctantes, attamen liberos parere integros & sine ulla istius mali nota, & contra, firmis & bene valentibus prognatos, affligi dira affectione & misere haberi. *Pechl.* Prodromus epilepsiae persæpe est universalis, jam instantis, convulsio membri alicujus particularis æque oblivio; & si hæc post eam, pessima est. Epilepsiae verminosæ & hystericae accessionem pluries antegreditur gulæ fistulæque spi-

spiritalis constrictio. Hæreditaria, congenita nunquam sanabilis, idiopathica, chronica, raro, sympathica recens sæpe curabilis. Si à mala conformatione solidi, nullus medicinæ locus est *Boerh.* Nocturna vera curatu difficilior est quam diurna. *Crato.* Epileptici melancholia facile solent corripi. & vice versa. Chronicæ epilepsiæ subjecti, licet aliis morbis simul laborent, haut adeo periculosum. Senes si epilepsia corripi cœperunt, plerumque celerrime pereunt. Vehementior oculorum distortio aliquoties strabismum relinquit durabilem. Epilepsia circa mensium eruptionem in puellis eveniens, in feminis tempore gestationis & præcipue partus revertit facile. Quartanæ si epilepsia superveniat, tamdiu epilepsia conticet, quamdiu febris durat. Quartanæ epilepsia superveniens, eam solvit. *Hipp.* Solvitur sæpe circa annos pubertatis; si hoc non fiat, malum. Solvitur mutatione aëris, locorum, vitæ generis; intermittentibus febribus. scabie, erysipelate, exulcerationibus; hæmorrhoidibus; febre acuta; hæmorrhagia; matrimonio iusto. Prægnanti feminae si morbus accessit comitialis, facto partu solvitur. Spes est, si non sit hæreditaria, congenita, idiopathica, habitualis; si ex vitio primarum viarum, à vermibus; lactis nutricum culpa; efflorescentis retropulsis regressivæ; si paroxysmi rariores, mitiores, & noctu ubi iuvadit sine pollicum incurvatione; si æger accessum tantum præsentit auræ frigidae quasi afflatu, non doloris cujusdam capitis, lateris, artuum, prævia perceptione. Pessima signa;

signa: si ex improvise concidit miser; si à capite accessionis ventientis sensus inchoat, non ab artubus; si paroxysmi magis frequentant quam solebant, diuque ubi invasit passio, immoratur; si adest multa vertigo, respiratio difficillima & vehemens, longa corporis agitatio, post hanc catoche, stertor, factorum nulla memoria & pudor; si mens læsa aut facta paralytis; si post annum 25. demum accedit, maxime, si miser comitialibus procreatus parentibus, aut conceptus fluentibus menstruis fuit. Epileptici motus in statu acutarum febrium, maxime exanthematicarum, parum relinquunt spei bonæ. *Hoffm.* Definit epilepsia in apoplexiam, paralytin, hemiplexiam, maniam, fatuitatem, hæticam, omine fatali. Epileptici, qui moriuntur, apoplexia extinguuntur. *Boerb.* Epilepsix si superveniat gutta serena, plerumque signum mortis est vel vehementix morbi. Quæ in hominibus ex infirma plebe, egenis, misere victitantibus, crudis aquis utentibus, duris laboribus dec fatigatis occurrit, idiopathica est singularis ex sanguine crudo, crasso, feculento, atrabilario, ad cerebrum delato & impacto. *Boerb. Burggr.* Epileptici panis secalini ἀδδηφαιῶσ communitèr laborant. *Carl.*

Erysipelas. Zona. Macula lata.

Quo magis nobilem, nervosam, tendinosam Erysipelas occupat partem, quo gravior inflammatio, eo magis considerandum, imprimis in corpore impuro, Febre, inflammatio-

ne,

ne, cute minus asperata, decursus celeritate, nosces erysipelas ab herpete. *Platn.* In senibus, cachecticis difficulter discutitur, frequens autem iisdem obvenit. Capitis, faciei, palpebrarum erysipelas pejus est reliquo; frequens est in arthriticis anomaliis; salutariter solvitur hæmorrhagia larga. Erysipelas locum mutat, serpit cum rubore ac calore, sanescente eo, quod prius vitiatum erat, ex quo à phlegmone diversum intelliges. Exoritur quoque *μῆλασσι* febris vel alius morbi, quod diligentem necessariam habet animadversionem in medendo, ne reprimas. Convulsionem solvunt inflammatio, erysipelas, abscessus. Periculosum esse potest, quod cum multa febre oritur & in phlegmonem transit. Pravum esse solet, quod propter contractum vel nudatum os venit. Si intro sponte vergit, letale; rubor evanescit, pectus gravatur & spiritum ægerime ducit æger. Bonum, si ab internis ad extra migrat; si sine inflammatione, minus periculum habet. Solvit asthma, epilepsiam, colicam, maxime convulsivam. Erysipelas neglectum vel imprudenter tractatum, aut in ardentem febrem, aut exulcerationem pessimam, aut gangrænam ac sphacelum convertitur. Si suppuratur, ulcera exedentia, mali moris, insanabilia, enascuntur. Dicitur tum proprie Ignis facer. Erysipelatis corruptio peior est quam quæ in aliis inflammationibus contingit. Sphacelus ex erysipelate natus per aliquot dies in cute delitescere solet. *Junk.* Si tumoris erysipelacei rubor livescere incipit, ac dolor profunde

infi.

infixus est, suppurationem expectato. Erysipelas scorbuticum valde periculosum est, facillime enim in malignum degenerat ulcus. Erysipelas remanens, retropulsum, est perniciose quin funestum, capitis inprimis, ex quo præcipue vertigo, phrenitis, affectus soporosi, linguæ paralytis, maxime in senibus & scorbuticis; Cetera invehunt inflammationes viscerum, stomachi inprimis, hepatidem, asthma, cardialgiam, singultum. Qui erysipelate pereunt, febre moriuntur cum dyspnoea, delirio, sopore, intra 7. diem quidem plerumque. *Hoffm.*

Zoster sive Zona, erysipelatis genus perniciosum est, ac interdum necat. Si pectus obsidet, pertinacior est & dolorosior, quam si ventrem inferiorem. Notatur acutis Zoster cum febre acuta, maligna; alius chronicus in scorbuticis, hypochondriacis, arthriticis. *Joh. Lang. in ep. Hoffm.* Zonam acutam malignam & maculam latam quidam ad carbunculos referunt. A retenta purpura sæpe exoritur Zona. Vidi cardialgiam in bibone chronicam Zona ventrali fato quodam solutam.

Macula lata malignissimum genus erysipelatis est in febribus malignis circa cordis scrobiculum vel in manibus, livida mox, demum atra, mortis nuncia,

Febris acuta in genere.

De symptomatis, hæmorrhagia, surditate, siti, convulsione, delirio, αφωνία, vomitu, diarrhoea, sudoribus, singultu, præsagitiones suis evolvantur locis. In acutis morbis fallaces magis notæ sunt & salutis & mortis, maxime, in principio ac in viscerum labe, humorumque miasmate notatis fontico. Aliquando cum pessimis signis evadunt & contra. Corpora rigida difficilius laborant. Acutæ ordinariæ cum algore horroreque invadunt, non rigore; malignæ cum vario horrore. *de Berger.* Ad febrientem si ingrediaris, imprimis etiam respice hypochondria, respirationem, linguam, gingivas, oculos, faciem. *Hipp.* Rauæ voces & αφωνία in acutis indicunt causam proximam à bile. *Bagl.* Urinæ nigræ, vel sedimentum tale, in mensibus suppressis simul laborantibus vel melancholicis, non sunt ita timendæ, ac extra hunc casum. *Alpin.* In malignis urina fere semper est instar cerevitiæ albæ & sic ab aliis febribus distinguit *Krayer.* Omnis febris, quo magis est calida, eo magis est putrida. *Boerh.* Si in acutis circa dies criticos insueta incidant symptomata, de vermibus inter alia quoque cogita; æque reliquo tempore, Quæ ex dolore dorsi principia febrium ducuntur, difficilia sunt. Livores peiores sunt in acutis quam nigredines. Pedum frigus exacerbationis imminentis criterium est. Si magna muscarum copia plus solito in æstate videatur, semper in sequenti autumno febres

crassantur malignæ. Plus alunt periculi febres continuæ circa solstitium. *Waldsch.* Acuta mentem excedens non unius, sed plurium, mutuo sese excipientium, consecutio est, ex algore repetito cognoscendarum. Omnes febrientes quamdiu sputant, extra periculum ut plurimum sunt. Illi, qui sine sudore est, salivas fluere, dum febricit, boni moris est. Acuti morbi imparibus diebus salutatiter desinunt, nam paribus fere sunt letales; chronici paribus diebus ac mensibus. *Hipp.* Anxietas febrilis cum fastidio & vomitu ventriculum læsum significat, nec timenda, si vomitu sedatur; si autem eodem augetur, malignitas latet. Antecedit sæpius crisin futuram, optumamque. *Alpin.* Præsentibus licet aliis melioribus signis, urina existente cruda & perspicua, licet ruffa, lubricus est status. Nausea in malignarum initio robur naturæ indicat, in peste vero maxime perniciosa existit. *Errm.* Nausea pro signo susceptæ malignitatis habenda. Ex nimia venere debilitati siprehendantur acuto morbo, non eluctantur, nisi difficillime aliquando; Et qui febre modo soluta feminam ineunt, plus sæpe cito extinguuntur. Febres benignæ in enervatis, potissimum ex venere immodica, malignas imitantur, ob rationem malignitatis formalem. Si virium sine manifesta causa notabilis urget defectus, ac symptomata nec temporibus morbi respondentia neque signis reliquis adsunt in acuta, malignitatem dices. Malignitas non competit feбри sed stagnanti humori. Fere revertitur febris, quæ subito sine ratione, sine bonis

bonis signis, finita est; si diebus imparibus ægrum nun reliquerit; quæ neque diebus criticis, neque post adparentes solutionis notas dimittit. Crises imperfectæ & extrâ dies decretorios contingentes recidivas relinquunt, tumores hypochondriorum, splenis, hæmorrhagias, quibus succurrunt tumor ad articulos urinæ turbidæ cum sedimento multo. Si algor aliquis inciderit post vigorem, mitescere sine luculenta crisi febre, recidivæ indicium habes, & non infrequenter purpura incidet junctim, si cum horrore revertat. *de Berger.* Ex dorso crebris & parvis horroribus insudantes leviter in difficili versantur, ischuriamque dolorosam facile hinc prædicas. Acute febrientibus si alius temporis rigor superveniat, affuturam symptomatice modo febrem quandam inflammatoriam v. g. pneumonicam, phreneticam, testari potest. Algores, horrores sub, in & post vigorem acutæ, sine critica subsequa evacuatione, pessimi; ferunt secum vel diuturnitatem morbi vel recursionem vel præceps exitium. *Alpin.* Rigores multi cum torpore, malignum quiddam denunciant. Crebri ac inconstantes ex dorso horrores dysuriam vel ischuriam minantur. Epidemicæ malignæ facile in lentas hæcticas degenerant. Respondent communiter typis illi anni temporis, in quod incidunt, convenientibus, scilicet vere tertianario, autumno humidioris catarrhali tussiculoso, æstate dysenterico. *Carl.* Acutis post crisin minus perfectam succedunt aliquando intermittentes, æstate tertianæ, autumno quartanæ. A gravi quidem

dem & diuturno paroxysmo tertianam probabiliter conjicere licet. Febris acuta criti imperfecta declinans, evinusque abscessum minitans, ubi intermiserit ac erratica facta fuerit, facile in quartanam migrat, autumnali maxime tempestate. Cum convulsionibus & sudore febrienti, defluentia sputa minime mala sunt; fatius, si accedunt fluxa alvus aut abscessus ad articulos. Capitis dolores vehementes ac continentes cum febre, in junioribus sanguinis eruptionem è naribus, in senioribus suppurationem indicant. Quæ cum malignis signis allevamentum adferunt, & quæ cum bonis non remittunt, molesta sunt & difficilia. Quibus cum alvi perturbatione sub iudicationem morbus ingravescit, iis nigra per alvum prodeunt. In febribus ex glandularum tumoribus dolores, morbi diuturnitatem prænunciant. Quibus per febres obsurduerint aures, iis sanguis è naribus critice profluens aut perturbata alvus solvit morbum, & contra hæmorrhagia symptomata phrenitidem prædicit. Post modicam sanguinis eruptionem nigramque dejectionem in acutis surditas, malum. Si febrientes, non dormientes, quieti tamen, nil querentes, non loquentes ni ad quæsitâ, pulsam tangenti manus retrahant tremulas, non evadunt. Pulsus intermittens in juvenibus, maligne febrientibus, non semper fatale præbet signum. *River.* In febribus semper bene sperandum, licet prava systematis nervosi appareant symptomata, si modo pulsus robustus & æqualis, & contra, si valde celer, inæqualis,

debi-

debilis & vacillans, licet reliqua symptomata salutem promittant. *Morton.* Vires in acutis quo magis firmæ perstant, respiratio quo magis bona & facilis, quo plus mens sibi constat, non omnino dejecta cibi cupedia est, pulsus magnus & æqualis, somnus decens, eneorema per aliquot dies laudabile in lotio apparens, sedimentum excipit tenue, in dies sensim crassescens, eo plus manet spei firmæ. Ructus acidi in putridis & acutis salutares; cadaverosi sunt gangrenæ & affuturæ mortis nuncii. *Hippocr.* In declinatione febrium malignarum bene judicatarum, cum allevatione magna quandoque erumpunt sudores frigidi in corpore calido, perque horas durant plures, ad 24, usque. *Rayger.* Quibus in febribus aut aliis morbis voluntarie illacrymant oculi, absurdum non est; quibus autem præter voluntatem, absurdius. Illacrymationes involuntariæ hypochondriacis obvientes acute febricentibus, non ita sunt timendæ, ut in aliis, si alias iisdem istæ familiares sint. In acutis tumidas partes spectari, criticis diebus maxime, die 7. 9. &c., vel in declinatione, perpetuo malum non est; sæpius natura humores decretorie ad crura pedesque demittere solet. Aliquando etiam facies, totum corpus, tumet, vapore febrili calore concitato neque discusso, quo postea dissipato, cito liberantur; ergo, aliis signis simul consideratis, prædicendum. Lumborum dolores ad os ventriculi recurrentes cum febrî, horrore, si tenuia & aquosa vomitione rejecerint, delirant, voce defecti sunt, si post nigrorum vomitionem

tionem moriuntur, Pulsus antea durus nunc mollis & æqualis crisin instare nunciat. Criseos tempora sunt incerta. Si febris in principio sit vehemens, plerumque intra dies 4. fit crisis, ubi nempe exitii notæ absunt; quod si tardior in initio, circa d. 7. ; si remissius incipiat, ad d. 11. 14. aut ultra protrahi solet. Quibus 6. die rigores contingunt, difficilis est crisis, metusque novæ febris primam excipientis. Quandoque diebus criticis mutatio fit critica sine commotione & evacuatione critica. *Stahl.* Si crisis inciderit acutæ febris in menstruz purgationis periodum, rigorque superveniat cum tussicula aut affatim effundendorum iudex erit catameniorum, aut si pauca saltem adpareant, & mox supprimantur, pedissequam acutam ordietur novam. Crises minus perfectas crebro comitantur & consequuntur abcessus, febres lentæ hecticæ. Longæ febres abscessus & articulorum dolores præmonent, ex nempe quæ securæ neque vitam adimunt, maximeque id in junioribus. Cutis densitas, frequens mictutitio vel urinæ copiosiores die indice apparentes, ardor vel pruritus in extremo pudendi, gravitas in hypochondrio, futuræ crisis per urinam signa sunt. Reliquarum notæ suis traduntur pagellis. Hypochondria per febrim exordia tumida, dura & dolentia, mortem prope affore denunciant, nisi crisis conducatur, v. g. per hæmorrhagiam; Aut si febris intra 20. dies non quiescat, neque hypochondria qui tenet tumor durus dolensque sublideat, ad suppurationem res vertitur; si ista vero mollia & sine

& sine dolore, ad 60. dies extenditur. Hippocr
Tutissimus est abscessus, qui inferiorem cor-
poris partem occupat, quam longissime à mor-
bo, qui amplo inclusus loco morbi materiem
continet omnem, quique maxime foras emer-
gens non ægre erumpit.

Crisis fit per urinam, liberalem sudorem,
(optima fere) hæmorrhagiam largam, alvi
fluxum varium, icterum, ptyalismum, sputa,
liberale seri mucosi è naribus stillicidium, gan-
grænam partis cujusdam, (*de Haller*) bubones
anthraces, fluxum hæmorrhoidalem, è gingi-
vis liberale sanguinis profluvium, menstrua,
scabiem, tumores, abscessus (quin in ipsa lin-
gua) parotides, exanthemata, rheumatismos
dolorosos, spasticos, maxime in suris, οφθαλ-
μιαν ρωδην, vermes copiose exclusos, somnum
protractum, cuticulæ univèrsi corporis secessum,
fluxum hepaticum &c.

Pernicialia signa: oculi semi aperti, pul-
verulenti sive arecentes, perverti, subidentes,
caligantes, immobiles, rubri, dolor bulbi nulla
præsentè οφθαλμια, unus altero minor, livor,
nigredo venularum oculi, atra bilis per initia
supra infraque proliens; sensus ustionis circa
cor & hypochondria; sub magno morbo ulti-
ma corporis infirmitas, maxime delirio vel ri-
gore stupata; lingua tremula, scissa, livida,
nigra, ciassa, frigida; deglutitio læsa cum
strangulatus metu, nullo præsentè tumore in
faucibus; spiratio frigida, intercisa, magna,
crebra, difficilis, rara, anxia; sitis abolita sub
gravi febre, cum lingua nigra & squalida; vo-

mitus flico assumpta cuncta excipiens, cruentus, multorum colorum, fœtens; heccorum collectio; manus, artuum tremor & tendinum circa carpos subsultus, si pultum tangimus; livor unguium, non æque nigredo sub validis viribus; alvus valde aquosa, alba, ex viridipallida, valde rubra, spumans, exigua, glutinosa, candida, levis, nigra, pinguis, livida, æruginosa, fœtida, varia, inæqualis, cum singultu compressa; stranguria, urina intercepta, maxime ex rigore, morbo ipsi debita, privato corporis viro non producta; urina sanctorum simillima, nigra crassa simul & fœtens, bona quæ fuit repente mala facta, admodum copiosa, colliquativa, ignea perseverans sine sedimento, nunquam turbata, oleaginosa, cruenta, sine contectis, subjugalis permanens, frequens simulque paucæ, ubi sedimenta iterum evanescent; vesica dura & dolorosa; ischuria aut alvi suppressio cum magno in perinæo tumore; extrema non recalescentia, internis calore extollis cum facie flammea & sudore; febrilis ardor sine causa manifesta subito conquiescens; fœtor intensus ab ægrotantis corpore exhalans; lipothymia, syncopæ; sputa livida, cruenta, biliosa; sudores sub infirmis viribus, frigidi, fœtidi, particulares, in facie maxime; pudoris neglectus; insolitus ægri & indecens decubitus; ulcera, & in febre nata, sicca, livida; parotis non suppurans, nec aliter judicata; rigor inanis, fugitivus, sæpe recurrens, maxime diebus judicialibus; inquietudines cum malis sudoribus, præsertim criticis diebus, nulla optima

subsecuta evacuatione; præcordiorum magna anxietas inflammatoria; dentium stridor, ariditas vehemens, nigredo, livor; lumborum dolor cum comate anxio; si venter intumescit ac persistit cum aliis pravis signis, v. g. convulsione, (ex ore tunc virulenta & putrida prodeunt); erectum sedere velle ægrum; dolores circa viscera vehementes; convulsio in statu accedens; spiritus stertorosus, suspiriosus, & qui maxime natibus editur, cum alvo præprimis sicca; horror sudori superveniens, novæ acutæ quandoque initium, quin purpuræ; effusæ excretiones ab initio statim & extra diēs criticos; singultus inflammatorius; si color subinde mutatur corporis; dolores ad jugulum & humerum affixi; venarum jugularium palpitatio vehemens cum cervicis duritie dolorosa & tendinum distentione; coma; vigiliæ perpetuæ; somnus cum labore & pavore; aponia; oblivio; sensus hebetes & stupidi; alimentorum cum strepitu in ventriculum descensus; caloris in frigus mutatio & v. v. hypochondria tensa, dura & inflammata; pulsus valde parvus, contractus, sanorum similis, myurus, inæqualis, celer & durus simul; fecum & urinæ involuntaria excretio, si extra se non sit æger; facies Hippocratica &c.

Periculi notæ: siccitas oris, linguæ, palati cum voce clangosa; lacrymæ involuntariæ; singultus à saburra; ferox responsum à leni olim homine, garrulum à taciturno, taciturnum à garrulo; aphthæ; angina externa; parotides suppurantes; bubones; testium, scroti tumores; corporis calor inæqualis; delirium; odorum

non consuetorum & rerum non præsentium perceptiones; corpus durum, asperum, non molle; sedimentum in urina divulsam inæquale, farina aut squamularum instar; anxietas spasmodica; lentores circa dentes; si venter intumescit ac persistit sine aliis pravis signis; rigor, horror, alieno tempore superveniens; dolores partium ignobilium sine ratione vanescentes vel ad nobiliores migrantes &c. Plurimum necant acutæ nobilis cujusdam visceris gangræna. Venerei, melancholici non facile maligni moris corripuntur.

Febris ardens & biliosa.

Rarior apud nos est simplex & vera febris ardens; frequens magis ardens sanguinea sive synocha biliosa, cholericæque febris, *Hosm.* Gravitas desumitur à statu ægrotantis, naturali magis minusve adverso; sic in sene atque hieme adveniens, letalis plerumque. Senibus ut infrequens, sic apprime perniciosa est; tutius & sæpius eadem laborant juvenes. Lingua arida, nigra, labia nigra, calor ad tactum fere urens, febrem significant ardentem. Lingua optime testatur de sanguinis statu in ardente. Ardens perfecta diem 7. raro transit. Si signa habet bona protinus ab initio, plerisque 4. die solvitur. Solutio accidit ardentis febris hæmorrhagia, è gingivis cruoris fluxu, vomitu, diarrhoea, sudore, urinis, sputo crasso, fluxu hepatico, hæmorrhoidibus, idque diebus decretoriis. Ei, qui ardente febre laborat, si rigor, sub urinæ pepasmo, diebus imparibus, dimidio

dio septimi 7. 11, 14. supervenerit, morbi fit solutio; ubi præsertim post ipsum vel sanguinis eruptio vel sudor vel biliosorum humorum sequitur felix excretio. *Hippocr. Hofm.* Bonum, si ægri bene sitiunt, & large commodum hauriunt potum, & contra, si nil sitiunt. Malum, si deglutitio læsa; si rigor prioribus diebus repetit, materie utpote adhuc incocta febris. Accessio nova die pari pessima, si id ante diem sextum. *Boerh. Hippocr.* Exitii notæ: hæmorrhagia 3. vel 4. die parca; angustia circa præcordia urgentes; parotis ad supurationem non veniens, urina nigra, pauca, tenuis, suppressa, mordax, cruenta; alvus nimis fluxa; sanguinis sputum; tremor ex quo delirium; peripnevmonia, maxime, si cum delirio; si tumores cum somnolentia & torpore obveniunt, dein lateris dolor cum levi partis paralyti; si accedit morbus regius & singultus; (hique 5. diem vix superant) ubi supervenit spasmus vel tetanus; si per initia sopor & levis sudor jungitur. Qui in ardentibus non nihil perfrigescunt cum egestionibus aquoso-biliosis crebrisque, his oculorum ja&ctatio cum nictatione, malum signum, tum alias, tum si altus stupor prehenderit. *Hippocr.* Quibus in febribus ardentibus aures tinniunt, obsurdescunt cum visus hebetudine & ad nates gravitate, his non soluta febre, necessum est delirare; solvitur autem inter alia sanguinis e naribus eruptione aut alvo biliosa. Diarrhoea critica in ardente cohibita inducit facile phrenitidem vel intestinorum inflammationem. Alvus sicca, præ-

præcipue in statu, periculofior femper est, quam nimia illius solutio in febre ardente itemque biliofa. Quum scorbutici in febrem incidunt ardentem, horrendis ac inſuetis exagitantur ſymptomatis, delirio, convulſione, anxietate præcordiorum, *αφοριæ*, aſthmate, animi deliquio, cardialgia; ceſſant vero ſymptomata poſtquam purpura ſcorbutica in cute adparuit. Cum recidiva eſt febris ardens, plerumque ſudore finitur. Vox rauca & *αφοριæ* eſt in febribus bilioſis familiaris. Cholericæ male exceptæ facile demigrant in lentam, hecticam, aſcitem. Suppreſſæ leiptyriam accerſunt. Dejectiones & vomitus nigricantes obitum præcurrunt. Crifis fit per iſterum die 7. vel poſt, non ante, modo mollia ſint hypochondria; vomitum multæ bilis, non malæ coloratæ; diarrhocam. In tertianam sæpe migrant ſed ſuſpectam. Cholericæ minus acutæ formant & conſtituunt continuas cotidianas, tertianas, quartanas. Deliria & convulſiones in bilioſis febribus præſagit urina prius tinctæ, ſimul & ſemel ſubito proſus aquea factæ, dein plerumque quoque letifera. Quo magis delirium in febribus bilioſis adest & continuat, eo periculofior morbus.

Febris catarrhalis. Catarrhus.

Febriſ catarrhalis benigna periculi per ſe expers eſt. Gravior, ubi cum aphthis & prunella. Admodum sæpius diuturna, & ante 40. dies non finitur. Pernicioſa ſigna; urina
aquo.

æquosa, pauca in principio cum deliriis viriumque prostratione; dyspnoea; paucus sudor; paroxysmus longus; somnus profundus &c. Ubi paroxysmo incipiente stupor, somnolentia, oscitatio, faciei tumiditas & livor, earum expectato. Ubi oculi concavi, cutis arida, tensa, facies citrina, hæctices metus subest. Solvitur febris catarrhalis sudore, secretu, hæmorrhagia, coryza, alvi fluxu, urina ponderosa cum sedimento multo, *οφθαλμια*, pustulis intra palpebram ac oculi canthum majorem. Pluries desinit in morbos cuticulares chronicos, serpiginem, impetiginem &c. aliquando & asthma mucidum. Non semel vidi febrem catarrhalem ex retento, represso, fluore albo, huncque eadem denuo iterum cum *ευφορια* revocatum, Algor febribus catarrhalibus superveniens non est contemnendus, quum febris inflammatoriz pneumonicæ index esse queat, quas enim pedissequas crebro habent vel comites. *deBerger*. Numne catarrhales malignæ cum semitertiana vera veterum congruunt? Catarrhales malignæ contagiosæ sunt, & à calidioris regiminis facile petechizant, quod per se non æque fecissent. *Carl*. Natura robusti & plebeji sine medicamentis, expectando, feliciter evadunt, quam imbecilles altioris sortis. Effusæ excretiones ab initio statim & extra dies criticos mali sunt ominis. Petechiæ prodeunt die 4. 7. circa statum; quo tardius erumpunt (d. 7.) eo meliores plerumque. Declinante morbo, si cum malis signis sociatur adhuc purpura, ut plurimum letale est. Salutem promittit circa

vel in diebus criticis, 7. 11. 14. erumpens sudor tepidus liberalis, vel alvus per aliquot dies fluxa, vel urina turbida cum sedimento, quandoque & auditu difficili; pulsus mollior magisque æquans; animus erectior, *Hoffm.* Tendinum subultus; sitis defectus; singultus; ἀφθαι; lyncope; convulsionones cum extremorum refrigeratione & sudore largissimo; delirium cum sudore magno certa sunt mortis indicia. Pereunt inflammatione sphaelosa meningum vel stomachi.

Catarrhus suffocativus plenus periculi ac terroris affectus est, qui sæpe intra 12. horas, aut diem naturalem, hominem jugulat, raro autem ultra diem 3. extenditur. Adoritur homines succulentiores & humoribus refertos. Adultis magis est fatalis. Ubi superatur, facile recidivat & quidem acerbius. Abit aliquando in febrem, vel in chronicam asthmaticam ruffim, hūmida copiose excernentem, vel in cachecticam corporis flacciditatem. Letale, si spuma circa os. Spes & periculum ex respiratione intelliguntur, mensurantur.

Catarrhi circa æquinoctia plethoricis sunt familiares. Catarrhi, maxime inveterati, cum vertigine, proximum in pertinacia locum occupant. Invehunt facile δυσηχοιαν, otalgiam cum aut sine parotidibus.

Defluxio catarrhalis ad pulmones sæpius recurrens, à causa pendens interna, ad φθισιν tandem deducit. Catarrhosæ defluxiones in valde senibus, coctionem non admittunt. In pectus ruentes cum febre, morbo ad 20. dies pro-

protracto, ad suppurationem tendunt. Cory-
cæ frequentissimæ, consuetudinales factæ ac
pertinaces metum incutiunt apoplexiæ, φθί-
σεως, catarrhi suffocativi. Coryzas & sternu-
tamenta in morbis pulmonum cum febre acu-
ta præcessisse vel subsequi, malum. Coryza
bene succedente capitis, faucium, oculorum
auriumque affectiones, dolores acerbissimi, tu-
mores, vertigines, surditates aliaque mala aver-
tuntur.

Febris intermittens.

Breves & securæ esse solent febres intermittentes
in ευσπλαγχνίῃ, & contra. Si febris die
impari non intermittat, redit. Horror impor-
tunior fit illis, qui evomunt; Illis, quibus
diarrhoea accedit, rigor tantum major, non
frigus tremebundum. Qui graviores intermit-
tentium sunt rigores, eo vehementius affligunt
vomitus juncti. Quo plus frigescent ægri, eo
diutius durat febris, & eo periculosior. Fri-
gus extremorum cum æstu interno, malum.
Qui febribus intermittibus moriuntur, sub
spasmo & frigore discedunt è vita, ergo in prin-
cipio paroxysmi. Quo brevior apyrexia, eo ci-
tius terminatur febris. Omnes febrientes,
quamdiu sputant, extra periculum ut plurimum
sunt. *Waldsch.* Quartanarius sputator facile
curatur, ubi viscera illæsa. Urina quo crassior
& magis turbida, eo brevior erit febris, & con-
tra, si clara, tenuis, intense rubra, flammea.
Intermittentes epidemicæ semper periculosiores
sunt

sunt atque pertinaciores ceteris. Nulla in parte evidentius futuræ febris nosces signum quam in lingua, tum quoad saporem tum colorem. Intermittentes autumnales primum ut continuæ adoriuntur pluries, paulatim in perfectam abeunt intermissionem; facile morbos chronicos post se relinquunt eadem. Autumnales facile excipiunt continuæ ex neglectu purgationis in prioris morbi fine. *Sydenh.* Tertianæ & quartanæ autumnales sæpenumero vices permutant, vernaes nunquam. Vernaes & æstivæ intermittentes meliores autumnalibus ac hyemalibus. Si in febribus infantum diuturnis intermittens abdominis regio, circa lineam præcipue albam, indurari ac tumefieri occipiat, morbum hunc brevi abiturum dixeris. Febres & intermittentes & acutæ pluries post se relinquunt arthritidem. Si in intermittens secundus paroxysmus vehementior sit, tertius admodum mitis, tum in quarto febris cessabit; si quartus vero valde vehemens, quintus remissior, tum in septimo febris intermissio expectanda. Comatosæ sub 3, vel 4. accessione apoplecticæ fiunt, Phrenitidem aliquando sequitur tertiana intermittens soporosa. In obelis intermittentes sunt peiores quam in macilentis. Placentæ febriles recentes superabiles sunt & contra; pessimæ hæ, que cum fœdæ luis notis. Lingua sordescens ubique suspecta in intermittens. Venerei, inelancholici non facile febre maligni moris corripuntur. Si post primas doses refractas chinæ febris evadit vehemens & intenditur, ut pluri-

mam

mum brevi post sedatur. *Werthof.* Ubi urina aquosa nil sedimenti ponit, abstine à china, ni necessitas urgens, v. g. in soporosis urgeat. Urina intente rubra cum sedimento lateritio, fere vere indicit intermittentes, vel & aliis morbis immixtas. Maxima damna sibi adferre solent febricitantes, dum largiter potant incunte paroxysmo. Qui uncti sunt mercurio, per longum tempus non corripuntur febre. *Poter.* Oedema febribus intermittibus alias superventurum avertuncat pyralismus sponte subortus. Sponte febres intermittentes solvi tumoribus œdematosis, salubre est admodum; ast adstringentium usu oppiella febre intumescere pedes, quantum interest? ut, nisi prior morbus revertatur, salus sperari sæpe nequeat. Longæ febres abscessus & articulorum dolores indicant. Longa præsumitur intermittens, ubi æger circa caput & cervicem tantum sudores habet, frigidos quidem; ubi pro spatio valetudinis parum emacrescit; ubi largam habet cibi cupiditatem; ubi hypochondria dura & dolentia; si dolores ad inguina & labores in articulos incidunt; ubi sudor calidus forsan erumpens non levat. *Lomii.* Omnes intermittentes compositæ pronæ sunt in acutas aut instabiles typos, hæcticas, œdemata, hydropes, &c. Malignitatis vel nequitia in intermittente certissimum habet signum, pulsum debilem & parvum, anxietatem præcordiorum, pallorem sub æstu, inquietationem ingentem &c. Intermittentes anomalæ mali moris contagiosæ observantur; Genium quovis fere anno habent alium atque

G

alium,

alium, ut qua methodo currente anno libera-
veris, eadem ipsos anno jam vertente è medio
forsan tollas. Perpauci his decedunt, nisi ex
medentis vel ægri culpa. Finiuntur diebus
14. ad 40. diarrhoea, sudore, urinis, purpura.
Hoffm.

Omnis cotidiana ægerrime cedit. Minus
periculosa, quæ plenariam habet intermissio-
nem, & contra, quæ continuæ propinqua. Tu-
tior & brevior, quæ incipiente accessione vo-
mitus ac secessus habet biliosos, pituitosos in
declinatione sudores laudabiles, urinam copio-
sam cum sedimento, & contra, ubi nulla con-
coctio, nullæ excretiones. Cotidiana si in
tertianam mutatur, salutem promittit. Co-
tidiana si fit ex quartana, magno exitu metu ac-
cidit. *Linn.* Quotidianæ paroxysmus raro 6.
horas transcendit. Rarior est aliis intermit-
tentibus. Exquilita longior erratica sive vaga
est. Cotidiana solvitur vomitu, alvino fluxu,
bilioso, pituitoso, urinis, sudore. Tertianæ
nostrates plurimum nothæ sunt, non exquilitæ.
Tertiana in medicinam quoque cedit, si im-
purum corpus, succis repletum ac chronicis pas-
sionibus afflictumprehendit, nempe obstru-
ctionibus, infarctibus. *Stabl.* Quæcunque ter-
tianæ sponte curantur, vomitoria sub frigoris
finem & sudatoria sub æstus remissionem sunt.
Carl. In tertianis tertius paroxysmus plerum-
que est gravissimus; qui si mitis, indicium ha-
bes brevis ac mitis febris. *Verlhof.* Brevis
tertianæ signum sunt pustulæ, ulcuscula circa
labia, nares, simul lotium cum ardore reddi-
tum

tum, post 3. 4. paroxysmum; Est enim veluti critica depositio ad istas partes. Tertianæ celerius corpus emaciat quam alia intermittens; exhaust & sistit catarrhum; adolescentes facit incrementis augescere.

Exquisita non irritata, 7. ad summum 9. circuitibus absolvitur; contra notha. *Hipp.* Tertianarii facile fiunt hectici. Solvitur, materia jam cocta, urinis, alvi fluxu, sudore, ulcusculis, scabie; biliosam tertianam d. 7. icterus cum rigore solvit. Si tertianarius paroxysmus ultra 12. horas perdurat, ad continuam accedit, maxime vehemens æstus si paucum sequatur frigus. Tertianæ anticipans prona est in continuam, postponens in quartanam vel lentam. *Carl.* Tertianæ præmaturius suppressa vel revertit salutariter, vel abit in plethoricis in continuas, vel in pituitosis, segnis in hecticas, phthificas, quartanas, icterum, hydropem, affectus hypochondriacos, scirrhus viscerum, tympanitem &c. Impetuosiores tertianæ vertente anno facile recidunt. Tertianæ duplex in continuam proclivis est, quæ si fit, peior est alia. Tardius recidivans in simplicem degenerat. Tertianæ, quæ maturius dimittunt, alternis diebus adhuc languorem, gravitatem, refrigerationem relinquunt.

Senes ægerrime laborant quartana. Si quartanarii de interna congelatione quasi queruntur, & externa adhuc parum caleant, pessima est febris. Quartana per se secunda est, licet contumax, sed visceribus læsis, enecat plurimos; nonnunquam à magnis morbis tum tu-

tatur, tum liberat, ut à malo hypochondriaco, epilepsia, paralyti, hemiplegia, motibus convulsivis, asthma convulsivo, podagra, calculo, mania &c. *Hipp.* Quartana inveterata & cum viscerum labe, hydropi corpus exponit, fereque æger his casibus oppressus perit. Qui 60. ætatis annum superant, si à quartana occupentur, raro evadunt, & magna ex parte hydropici moriuntur; Juniores minus periclitantur, nisi natura sint ad $\Phi\theta\iota\sigma\iota\upsilon$ propensi, quibus quartana quandoque in hanc desinit. *Dodon. in Beniv.* Solvitur quartana abscessibus, urinis crassis, excretionibus cutaneis, scabie, variolis, purpura maxime scorbutica, dysenteria brevi, hæmorrhoidibus, hæmorrhagia larga; ex quibus interceptis, regressis, sæpe iterum quoque fit. Mutatur in rheumatismum, scabiem, fœda ulcera &c. Quartana quæ passim oritur circa æquinoctium autumnale, desinit plerumque inter initia veris. Hibernæ fere in morbos acutos transeunt. In pessimis est plenaria ciborum aversatio, viscerisque corruptio plurimum subest. Fastidium cibi ab initio quartanæ, protracto morbo in voracitatem mutari solet. Quartanarii pica simul detenti, non prius febre liberantur, quam post perverfi illius appetitus expletionem. *Hildan.* Quartana laborantes magno morbo. v. g. convulsione, non capiuntur; si vero jam alio morbo gravi detineantur & superveniat quartana, tunc liberantur. Qui olim quartana liberavit & secunda vice posthæc iterum in vita corripitur eadem, non diu admodum fatigabitur morbo.

Sydenh. Quartana si variat typum, salutis spes est; si constans, aut ad interitum vergit aut graviores adducit morbos. *Werth.* Urina quo magis crassa ac sedimento pari locuples, eo citius cessaturam indicit febrem. Quartana notha periculosior est exquisita, sed hæc longior spuria. Quartana febribus acutis juncta, plurimis funesta. Intermittens si fiat continua, æger morietur. Rarius juvenes & infantes infestat, nisi epidemica. Quartanæ quæ sub noctem multum diuque æstuant, faciles sunt in lentas, hæcticas. Male cohibita inducit hydropem, icterum nigrum, hæcticam, asthma-ta, catarrhum rebellem, melancholiam. Post annum citiusque facile recrudescit. In quartanis coctionis signa probe sunt attendenda; cum his & urinæ nigrae bonis ægri rebus adpareat. Tertianæ, quartanæ succedunt quandoque infimi ventris dolores, colicorum ænuli, qui solvuntur vel sudore vel hæmorrhagia vel paralyti commutantur. Quartanarii multum sudant & inejunt. Quartana haut raro pedum oedemate terminatur, hocque male represso, repetit facile. Sunt quartanarii ad salivationem faciles, eaque quartanam sæpe solvit. Ubi desitura est, per octiduum cotidie perseverat, tandemque post longam diarrhoeam vel hæmorrhoides vel sudores terminatur cum salute ægrotorum, idque maxime & feliciter instante solstitio. *Werth.* Quartana vulgo ultra annum non est durabilis; quandoque ad plures annos extenditur. Reciprocantur aliquando quartanæ cum ictero, dyspnoea, oedematibus, æcite,

cachexia, tabe. Ad nullam excretionem inclinatur ordinariè notabilem. Raro discedit quin sui relinquat memoriam per longum tempus vel multos annos.

Febris lenta & hectica. Atrophia.

Hectici ac hypochondriaci pessime plures confunduntur. Lentæ accommodâ medicinâ adhuc possunt abigi, hecticæ difficilime. Quarum nidus frequentissimus est in mesenterio. *Hoffm* Hectica ab initio cogniti difficilis est curatu facilis, & contra in progressu. In senibus vix curatur, in adultis difficilior, in junioribus facilius. In *μαλασω* vero nulla reliqua est curationis via. In hecticis stomachicis & intestinalibus crebro accidit diabetes symptomaticus. Sapor quasi cinereus, continuus mane in ore, fœtidus spiritus, dolor summus in ventriculo à cibo falso, calido, frigido, inflatio, henteria, de hectica testantur stomachica. *Estm. Forest.* Icterus hisce febribus interveniens, hepar graviter obstructum significat. Morbi diurnitas status virium, viscerum læsionis ratio de salute decidunt. Juniores & activiores citius jugulantur à 18. ad 30. annum, quam seniores & temperatiores. Morbo putrido superato sæpe remanet lassitudo, motus febrilis sub lentæ genio, Febris lenta ex intermittente legitima recens nata si in intermittentem, simplicem maxime, iterum transit, minus periculosa est. *Junk.* Febris hectica syphiliticorum quamvis pro desperata

rata videatur, facillime tamen tollitur tempe-
stive ablato luis seminio per specifica oppor-
tuna. *Bagl.* Multi ex Luis fœdæ reliquiis
Ipretis contabescunt, pulmonibus fere intactis.
Hectica, quæ acutas febres, dysenteriam, san-
guineas fluxiones nimias sequitur, mali est omni-
nis. Anni climacterici, æquinoctia, solstitia
periculosa sunt hecticis. Hæmorrhoides in ma-
lo radicato conclamatum dicunt statum; in pri-
mo principio quandoque juvant. Qui perti-
naci raucedine laborant, hectici moriuntur an-
no vix elapso. *Bagl.* Quibuscunque per mor-
bos acutos vel diuturnos, aut vulnera aut alium
morbum extenuatis atra bilis aut veluti sanguis
niger per inferiora feruntur, postridie moriun-
tur. *Hipp.* Larga & diuturna suppuratio ab-
scellus externi facile lentam vel hecticam inve-
nit. *ΑδδξΦxyiα* post morbum acutum vel lon-
gum lentæ & hecticæ sæpius numero producun-
tur. Signa corruptionis internæ in hecticis sunt:
plenaria appetitus cibi & virium dejectio, som-
nus nunquam refocillans, facies livida; plumbea,
icæritia, carniū flacciditas, conatus vomendi,
vomitus varius, fœtidus, acris, sitis, tussis, calor
depascens, horror creber, sudor colliquativus,
diarrhœa. Cuncta pro re nata. *Hoffm.* Mor-
tis prodromi sunt: plenaria appetitus & virium
prostratio, facies Hippocratica, pullus conti-
nuo & mane, celeres, urina pauca, oleagino-
sa, sine sibilo emissã, capillorum defluvium,
hæmorrhœa, diarrhœa, maxime cum elatis hypo-
chondriis, sudores colliquativi, pedum tumor,
visus duplicatus. *ΑρεΦια* adultiorum est lon-

ge mitioris eventus & facilius curanda, quam hectica; quo magis vero hæc complicata, eo difficilior manet medicatio. Quæ à nimis sanguinis profusionibus difficilior est quam quæ à diætæ vitiis. Quæ in juvenibus augmentationis tempore accidit, raro quid periculi habere solet; quæ ex lactationis labore in nutribus vel matribus, per se secura est. Si à morbo quodam bene comédenti corpus tamen non proficiat, malum. *Ατροφία* non ita sentibilem actualem habet consumptionem uti hectica, atrophicique communiter perpetuo quasi orthostadii sunt & alacres, absente hectica. *Carl.* Interceptus alimentorum in ventriculum ingressus; denegatus in duodenum exitus; digestio omnino depravata, propter solidi in ventriculo vitium, *ατροφία* gignunt, quam nec curallet *Æsculapius*. *Ατροφία* particularis sive Aridura curatu sat est difficilis; omnibus irritis metus est, ne tandem gangræna vel sphacelus insequatur.

Febres mesenterico-stomachico-intestinales.

Veterum febres phricodes, tritophyææ, typhodes, affodes, elodes, epiala, lipyria, species hujus generis febrium sunt. *Heister.* Lipyriæ superveniente cholera solvuntur. *Hipp.* Phricoden sudore largo atque aurium abscessu solutam notavi in *δυσήμοω*. Alvi fluxus, qua sanguinei, qua biliosi, purulenti, fœtidi, salutares atque critici incidere solent. *Sennert. Præxor. Lancis. Comm. lit. Nor.* Diarrhoea cruenta,

enta, quandoque nigra, in febre intestino-
rum inflammatoria salubris est; in morbo
aut chronico facta, plerumque brevi post
fatalis. Dies certi critici hic non dantur.
Sydenh. Quandoque à violentia subnascuntur
externa, facileque diarrhoea solvuntur sangui-
nolenta, purulenta. Potus glaciatus, opulen-
tioribus & Magnatibus solemnis, ad hunc mor-
bum sæpe pandit januam. Quandoque in in-
termittentem migrant. Graviorem aut mali-
gnam indicunt: major præcordiorum anxietas,
dolor ventriculi aut lateralis acutissimus, vires
valde prostratæ, lypothymia, ardor internorum
cum frigore extremorum, motus manuum tremu-
lus, mens vacillans, singultus, floccorum collectio,
sudor frigidus; quæ ultima summum vitæ pericu-
lum expriment. *Heister.* Sudores accedentes sym-
ptomati in his febribus sunt, non critici.
Mentiuntur hæ sæpius pnevmonicas febtes. Fo-
mitem in tenuibus hætere intestinis dicunt do-
lor in medio ventre ad stomachum vergens
eumque distendens, præcordiorum anxietas,
vomitus, assidui ructus. In crassis vero nidu-
lari, significat lumborum gravitas, dolor ad
hypochondria magis, vomitus & ructus remis-
siora, rariora. *Hoffm.* Exanthemata, petechiæ,
purpura, phrenitides, parotides, convulsivi artu-
um motus accedunt ex præpostera medicatione,
maxime coacta sudorifera, maleque malignita-
ti imputantur. Horroris frequens intercurfus
sub febre continua, digitorum manus, modo
dextræ, modo sinistræ, reiterata sæpiusque re-
currens constrictio spasmodica, pavores, alvus

laxa & fœtida, fauces squalidæ, anima fœtens, capitis, si æger erigatur, nutatio & gravativus dolor, potissimum ad tempora, fereque iste continuus, monent Clinicum de hoc februm cogitet genere. *Bagl. Riedel de feb. intestinal. comment.*

Febris pestilens. Pestis.

Genius hujus morbi non unus idemque est, ergo de utplurimum tali valet prædictio. Alii cum perniciosissimis signis evadunt, alii cum salutaribus è medio tolluntur. *River.* Adeo sæpe ferale venenum modicis levibusque specie signis occultatur, ut, ubi secuta omnia & tuta dixeris, repentina mutatio Prognosticon deserat, Medicumque in infamia relinquat. *Pechlin.* Pestis per tumores solvitur, pestilens febris per sudores largos. Pulsus æqualitas in febribus pestilentibus optimam facit spem, licet illa maxima ceteroquin sit. Si ægri à febre immunes videantur, pessimum. Delirium non metuendum cum à somno compestitur, præcipue si cum copioso sudore evanescat. Quibus surditas in statu supervenit, aliis symptomatis quantumvis periculosis, evadunt; sternutationes æque bonæ sunt, contra, cardialgia, singultus, omnimoda cibi averfatio, sanguis vena missus plane purus ac naturalis; Urina pinguis, nigra vel livescens, admodum itidem copiosa sine febris imminutione, perniciofa. Quandoque tumores prorumpentes febrim antegrediuntur, morbo excipiente benignissi-

gnissimo. *Diemerb. de Peste.* Critica solutio solum absolvitur per bubones & anthracees in peste; accidit etiam per gangrænam aliquando particularem. Melancholici, podagrici, calculosi, hæctici sæpius à contagio liberi sunt; sic ulcera, scabies fræta quoque aliquando præservant. Unum subjectum bis à contagio mortis periculum nonnunquam subit. Rarissime pestes hominum ac brutorum inter se communicant. Pestis cum bubonibus solet esse mitissima & securior aliis: cum carbunculis medio modo incedit; cum petechiis omnium pessima. Maculæ purpureæ citra ullam febris præensionem mox erumpentes, præsentaneum indicunt interitum. Alvus suppressa melior fluxa. Mictus cruentus, hæmorrhoidum fluxio, mensium persolutio, anxietates citra insignem febrem, pernicialia. Salutaris speratur eventus, si sudor universalis in ipso principio ex alexiterico cum notabili manat leyamine; si carbunculi vel bubones subito prorumpunt & cum febris remissione, ad maturitatem festinant; si æger allumta retinet. Ubi 7. vel 9. d. superat, remittentibus symptomatis, de salute non est dubitandum. *River.* Necat syncope, splanchno viscerum, ardore ac dolore intolerabili ex nimia tumorum copia. Bubones, quo citius erumpunt, eo melius. Si bubones in collo, gutturis dolores excitant, & deglutationem citra tamen insignem internam inflammationem, impediunt, æger vix horas 12. 15. supervivit. Si bubones & anthraces in loco erumpunt cordi vicino, collo vel tetio aures, funestum dicitur

cunt exitum. Si bubones vel carbunculi retrocedunt vel non satis prodeunt, (quod sæpe sudoribus debetur coactis) horrore æger concutitur summe anxius ac inquietus fit, æstus cum extremorum algore regionem ventriculi occupat, ad vomendum est cupiditas, vel singultus accedit; brevi expirat miser sub turbatione mentis atque syncope. Parotides difficillime, promptius bubones ad inguina & sub axillis suppurantur. Quo plures bubones boni coloris, eo melius. Plures carbunculi, quamvis boni, ex nimio dolore ægrum conficiunt. Facillime carbunculo accedit sphaelus. Si dolor repente remittit in his, in pessimis est homo. Qui circa stomachum & fauces, subito spiritum elidunt. Nausea & vomitus horrendi pluries sunt à carbunculis ad stomachum, pylorum præcipue. Tolerabilior est carbunculus qui non tardior, qui levatur, rubet, loca musculosa obsidet; contra, qui nigrum, lividum habet colorem, inferioribus quasi infixus est, qui nervosa loca, articulos, tendines occupat, mortis nunciat periculum. Carbunculi in locis buboni alias fueris emergentes gravissimum indicant periculum. Si carbunculus apertus ad vicina progredi post horas 12. ad 24. non sinit, æger vix evadit. Anceps propterea vitium carbunculus est, maxime si prorumpens statim mali moris; pessimus qui vel in facie vel in collo vel in pectore vel sub axillis enascitur; fere semper enim hi necant. Si carbunculus salutarem habeat exitum, vix unquam in laudabile pus transit, sed in medio putrescit. Zonam acutam & maculam latam ad carbunculi genus haut immerito

rito quidam referunt. *Asyax* sine peste qui suboritur maxime quoque terreat ob promptissimum sphaelum. Peste aliisque morbis acutis extincti non protinus inhumandi sunt. Plures metu quam peste intereunt. *Rivin. Diemerbr.*

Febris semitertiana.

Cognitu difficilis est & difficilior curatu. Fervens, longus periculosissimusque morbus est; rarus aut exquisitus. Frequentior est in viris quam feminis; crebrius evenit in ætate vigentibus, temporeque auctumnali maxime accidere solet. Nocturna non admodum letalis est, verum longa; diurna longior & ad tabem vergit. *Hipp.* Qui longis laborant morbis, semitertiana maxime percunt, v. g. phthisici. Affectus lethargici facile accedunt, vigiliæ molestæ, lingua arida & sicca, deliria. *Bagl.* Finitur spatio dierum 9. ad 14. vel in salutem vel metastasin vel in mortem. Si longius protrahitur, migrat aut in suppurationem, lentam, hecticam, aut in hydropem, aut, quod rarius, in intermittentem tertianam, cotidianam, simplices, quandoque duplices. In aliquibus succedit scabies totalis. Solvitur sudore; maxime ac salutariter diarrhoea biliosa, pituitosa, cruenta, purulenta; doloribus in ventre acerbioribus, typum servantibus, & hos excipiente excretionem sanguinis nigri, vel diarrhoea saniosa & purulenta. Mala signa sunt: ardor circa præcordia, in ventriculo cum tensione, vomitus, singultus, inquietudo, jactatio, tremor manuum; indicant enim intestina inflama-
mata

mata & erysipelatoſa, ex quo ſphacelus necans ſub accellu gravioris paroxyſmi. *Spigel. Hoffm.*

Febris ſynochus,

Synochæ noſtri cæli communiter non ſunt continentes, ſed continuæ remittentes. Pruritus narium & lentis maior cutis eſt prope infalibile ſignum ſynochi ſimplicis. *Waldſch.* Periculofior noſcitur ex urina livida vel fœtida, excrementis talibus, ſputo amaro, pulſu inordinato, delirio, ſtatu diuturniore ad dies 11. 14. &c. Homotonos ſalutaris; peſſima anabatica; melior paracmaſtica. *Boerb.* In junioribus facile excitat phrenitidem, convuſiones, in adultioribus ſopores, Peripneumonix in principio, anginx in incremento, facile accedunt, omine malo. Raucedo in ſynocho putrida frequens eſt & mala. Quibus in ſynocha caput continuo dolet, nec quidquam remittit, malum atque mortiferum eſt, maxime in pueris. Solvitur die 4. 7. 11. largo ſudore, hæmorrhagia, rarius per alvi fluxum, ni quid maligni ſubſit. Protrahitur quoque ad dies 14. 17. mala medicatione vel neglecta plane. Calor ſiccus, cephalalgia in criſin uſque increſcens & continua, ad hæmorrhagiam tendit. Criſis hæmorrhagica excedens vel ſuppreſſa relinquit heclicas, cachexiam, hydropem, viſcerum oppilationes, Alvi fluor ſub initium copioſus à multa materia, morbum brevem reddit. In ſynocha ſomnolentia & delirium non æque, ſed dejectio alvina ſubita, impetuoſa, fœtens, atque purpura, imprimis alba, maxime extra dies criticas, ſunt periculofa, utpote ſphaceli

celi testes; *Hoffm.* contra die critico aliquando pustulæ hæ salutares sunt. In synocha nisi coctio in urina appareat, nulla est salutis firma spes. Urina quanto rubicundior ab initio, ceteris paribus, tanto securior & cito morbum solutum iri significat, si in ea signa concoctionis appareant; alit cum cruditatis signis mortis periculum minatur, præcipue si vires sunt debiles. Urina alba pessima, mortemque ut plurimum portendit. *River.* Facilis transitio est à non putrida in periculofam putridam (ubi febris magis augetur cum urina tincta sine concoctionis signis, male olente ac corporis fœtore) & ab hac aliquando rursus in continuam tertianam. Necat sphacelo meningum, ventriculi, intestinorum.

Fluor albus.

Circumferentia tumida, livida vel plumbea, continuans, sub oculis, fluorem album indicit. *Bagl.* Nobiles præ vilioribus crebrius adficiuntur. Probe distinguatur à mentibus sic dictis albis juniorum, qui cruentorum prodromus, & vetularum. Fluore albo laborantes ad purpuram pronæ sunt, maxime si supprimatur; Pedes ut plurimum habent tumidos alvumque duram. In feminis hæmorrhoidum anomalis, suppressione, laborantibus, facile nascitur fluor albus, vel etiam mensium fluxione antegressa nimia. Morbum huncce plus sæpe inducunt secundæ violenter & improvide extractæ. Fluor albus benignus, recens, mitis, non continuus,

non copiosus, haut mali coloris, odoris consistentiæ, medicationem recipit; benignus inveteratus, continuus, difficilius curatur quam malignus, quin cum vetulis commoritur. Quandoque criticus est, nilque in recessu habet, licet odiosus ac molestus sit, modo moderatus neque continuus existat; per hunc enim quasi universalem fonticulum excrementitii humores evacuantur. Facile recidivat, maxime ubi viscerum subest infarctus. Fluor albus qui à summa ventriculi imbecillitate ac cachexia, maciem cum lenta febre invehit. Benignus mucosus mensium vices quandoque supplet. Si cachecticæ & malum inveteratum facile *ατροφία*, tabes, sterilitas, scirrhus, cancer uteri, excrescentiæ in vagina, oedema, hydrops, prolapsus, abortus hinc fluunt. Benignus suppressus gignit affectus spastico-rheumaticos, hemigraniam, arthritidem, hystericum malum, cardialgiam, colicam, contracturam, dysuriam atque renum & vesicæ mala ulcera imprimis vesicæ, melancholiam, uteri inflammationem, gangrænam, abscessus, ulcera ejusdem, tabem, asthma, febres catarrhales &c. Novi fluorem album chronicum per sudores nocturnos, foetidos, largissimos, in femina obesa perfecte curatum. Observavi pluries ex fluore albo benigno represso febrem catarrhalem, & ex hac revocatum iterum fluorem; alia vice scabiem universalem, humidam, pruriginosam. Horrores fluorem album cohibitum aliquandiu expellunt. *Carl.* Ex fluore albo benigno suppresso in uteri locis massa tenax, dura, quan-

quandoque condensatur, in hypogastris duri-
 tiem, spasmum, tabem, procreans. Uteri co-
 rryza quæ externa abs causa non multum ha-
 bet in recessu. Gravidarum fluor albus, ut
 symptoma embryone edito cessat. Venereus
 suppressus infert decubitus ulcerosos, scabiosos,
 quin sædam Luem invchere valet. Fetus non
 inficiunt fluore albo venereo detentæ, si mali
 sedes circa urethram in mucosis folliculis, haut
 in ipso utero. *Boerb.* Catarrhus uteri ex hæ-
 morrhoidibus interceptis sub catameniorum quo-
 que fluxu perdurat, ergo continuatio floris
 catarrhosi albi sub catamenis non firmum,
 solum sumtum, venerei floris est indi-
 cium. *Brendel.* Fluor venereus habet humo-
 rem tenuem & serosum, non venereus
 viscidum. *Pitcarn.* Venereus requirit efflu-
 xum materiæ putridi odoris, excoriantis,
 urentis, inflammantis, flavo-viridescentis, ex-
 ulcerantis, squalidum faciei aspectum, dolo-
 ris versus noctem exacerbationes, vaginæ im-
 misso acido quodam, licet pauco, dolorem
 acutissimum. Sanguis menstruus cum materia
 virulenta facile commiscetur, ergo cessatio ejus
 sub lunari purgatione uteri iterum nil dicit.
 Memini venereum chronicum fluorem sic lar-
 gum, ut lectos penetrarit altius subter positos
 alluvies emanans.

Fluxus hepaticus.

Fluxus hepaticus nostris in terris rarus est, at sat molestus curatuque difficilis, si diuturnus; Recens in junioribus & vegetis curatur interdum. Transit in cachexiam, tabem ac hydropem, maxime in senibus ac imbecillis. Proprie est ex hæmorrhoidalibus superioribus veniens fluxio. *Jo. Salzm.* Fit aliquando ex hæmorrhoidibus recti retentis, illisque hic iterum tolli potest. Finiri solet & catarrhali febre. *Comm. lit. Nor.* In statu ejus obfirmato irritus omnis labor est. In pueris verminosis aliquando obvius est. *Comm. lit. Nor.* Fluxu epatico solvuntur hepatitis febresque ardentes nonnunquam. Malus, pessimus, qui est ex putrefactione suppuratoria epatis. *Boerb.* Dysenterix non raro solet succedere, & prostratis jam viribus, mortem plerumque infert. *River.* Hæmorrhoides cæcæ quandoque fluxum hepaticum mentiuntur, simile humidum instar loturæ carnis plorantes, stillantes.

Graviditatis notæ ac incommoda.

Prægnantia in quocunque tempore sit, nullatenus cognosci potest per signa quædam certa, infallibilia, demonstrativa, sed saltim per aliquot conjecturas & signa quædam probabilia. *Zach. quest. med. legal.* Si mulieri menstrua non prodeant, neque horrore neque febre super-

perveniente, cibique fastidium accidat, prægnantem esse putato. Graviditatis tanquam criterium adferunt odontalgiam, pyralismum; notavi aliquoties in juvenis eruptionem sapientix dentium & sub altera imprægnatione repetentem, vere fere eandem indixisse. Sed hæc fallacia sunt. Feminx, quibus, si lac habent, menstrua simul fluunt, facilius quam alias concipiunt, & prægnantes fiunt. *de la Morre.* Gravidæ arctiorem thoracem gerentes gravia sibi embryonique inducunt mala. Vidimus fetum mortuum exclusum instar metæ sacharinæ hinc acuminatum. Gravidatæ, quæ ad 4, 5. mensem vomitibus fatigantur, tarde iis venter intumescit, & non nisi ad deficientes vomitus. *Pechl.* Si gravida de ardore ac æstu queratur in interioribus abdominis, designat congestionem sanguinis atque infarctum, & post partum febris metuenda est. Mola, aqua, flatus, mucus, lenta viscidaque pituita, caloris vi indurata, graviditatem plus sæpe mentiuntur. *Dodon.* Prægnationem veram à mola, uteri hydrope, discernes, ubi mammæ grandescunt, latera lumbique exporriguntur, venter totus sine molesti ponderis sensu ullo intumescit. Certius autem ceteris longe sui præbet embryo indicium, ubi moveri incipit, quod plerisque omnibus media imprægnatione accidit. Graviditate cum hydrope juncta vix semper motus fetus omnino supprimitur, fietque insensibilis. Graviditas infra medium tempus adhuc constituta sæpe hecticam, φθισιν, hydropem Medicis imponit. Tenesmus mulieri gravidæ sine

alio morbo superveniens, cum reliquis signis infallibiliter mortuum significat fetum. Tenemus ex uteri pondere, fetu enixo, abit. Nulla diarrhoea, maxime cum febre ac torminibus, in gravidis tuta est. Prægnantium nauseam si vomitus non sequitur, facile incidunt dyspnoea, vertigo, anxietas, levis animi defectio. Si in jam gravidis subito ubera emarcescunt, aut si acuto morbo rapitur mulier, abortus periculum est. Duræ mammæ incolumem testantur embryonem. Molæ in gravidis pluries, & multo quidem cum cruore, sine fetus noxa, excluduntur. Interdum per aliquot septimanas aut per mensem fit aquarum ex utero effluxus præmaturus, quod periculosum videtur, ne scilicet fetus emoriatur; verum copiosa fluxio talis vel 6. ad 8. ante partum hebdomades pluries accidit, sine omni embryonis noxa. *Etiam.* Aquis sæpius sorte intra amnium & chorium, vel hujus duplicaturam collectis, effusis. *Pechlin. Comm. lit. Nor.* Varices in ventre, pedibus gravidarum ruptæ, quandoque emortualem inducunt sanguinis profusionem. *Comm. lit. Nor.* Varices ecchymomata, excluso fetu, abeunt. Varix umbilicis in gravidis metum incutit hæmorrhagiæ umbilicalis, momentosæ sane; solvitur varicibus vel fluxu hæmorrhoidum. Si gravida sine causa manifesta emacrescit, magno periculo parit, vel certe abortiens in discrimine versatur. Quæ ceterum sanæ extenuantur sub gestatione, fetus edunt saniores, & contra, quæ pinguescunt, graciliores. Urinæ difficultas si urget, quare de
pro-

ptolapsis uterinis vel vesica urinaria. Prægnanti si accesserit convulsio vel epilepsia, solvitur partu edito. *Hipp.* Gravidæ quartanariæ nonnunquam partu liberantur. Mulieres valetudinariæ, hæmicranlæ, hæmoptysi, arthritidi obnoxia, ubi alvo gerunt, aliquando sanius valent, forsitan in embryonem translato vicio. Sic novimus misellam arthriticam, quæ gravidata semper bene valebat, infirmos ast, rha-chiticos factos, edebat infantes, reliquo tempore articulorum tormentis, contracta tota membris, excarnificabatur semper. Tumor pedum qui ultra genua vel ad ipsum abdomen non procedit, sponte semper recedit; qui abdomen invadit, quod posterioribus maxime mensibus evenit, immedicabilis est & potius abortum provocat. Ascitici tumores solvuntur nonnunquam per puerperii purgamenta, nisi Φ isicis vel hæctica eadem foveat. *Carl.* Si à primis mensibus hi oriantur, abortus metus esto. Gravidæ inclinant præ aliis communiter ad epidemicos & contagiosos morbos, ubi abortus periculum semper adest. Epilepsia, vertigo, cæcitas, surditas, aurium tinnitus in gravidis facile recurrere solent; post partum ut plurimum remittunt. Superfœtatio rarius accidit nisi forte in utero duplici; extra hunc casum si evenit, utrique embryonum abortus imminet, recentius maxime concepto, certo, ubi prior excluditur partu maturo; rarissime nato primo junior ad suum gestatur diem justum. Nævi materni maxime fiunt à medio prægnationis ad partum usque; *Stahl.* quin paucis ante hunc

diebus talem contingere deformationem, pernotum est. Protinus post mortem nævos & figurata stigmata interire, observatum ab aliis omissum, adducit *Pechlinus*. Quæ à matre sæpe vel non advertuntur aut leviter percipiuntur, insignem sui notam in fetu relinquere, & contra, quæ gravissima matri incumbunt, etiâ imaginario metu comitata, nullum tamen sui vestigium embryoni imprimere, idem corroborat *Pechlinus*. Febres intermittentes in gravidis male suppressæ & post partum recidunt. Embryo emortuus judicatur, si junctim hæc adsunt: motus cessans, pondus in ventre intumescente & frigido grave, anxietas, horror feminæ, syncope, tenesmus, funiculus umbilicalis propendens frigidus, membrum prolapsum sine pulsu ac lividum cum cute abscedente, meconii excretio. Arteriarum ictus in membro obvio non percepti, epidermidis secessus, & in vivo incidere possunt infante ab interno uteri ore valenter compresso membro; sola ideo emortui non securam dant notam embryonis. Nisi quantocytus ejiciatur embryo mortuus, vis ad exclusionem defectura est cum reliquis viribus, lipothymia & vitæ periculo. Ex putredine suboriente gravissima subnascuntur mala, inflammationes, deliria, convulsiones, & his forsan superatis, hæctica, cachectica, chronica. Femina, quæ à proximo puerperio, antequam menses semel vel iterum redierint, mox denuo imprægnatur, incommodius utero gestat.

Hipp. Hæmorrhagiæ salutares sunt illæ, quæ temperaturæ ægri & naturæ morbi conveniunt, neque in quantitate excedente aut deficiente, nec in tempore, modo vel loco excretionis peccant. Quibus sanguinis eruptiones perseverant, in iis progressu temporis alvus male afficitur, nisi urina concocta prodierit, quam forsitan diluta significat. Qui per sanitatem crebro inhorrescunt, ii ex sanguinis fluxu purulenti evadunt. Hæmorrhagarum indices horrores magis sunt, sudorum potius rigores. Rigor post hæmorrhagias & criticis diebus perfrigeria valida post hæmorrhagias, pessima. Quibus acute febrientibus larga evenit hæmorrhagia, his à morbo refectis, alvus fit fluxa, maxime ante annum ætatis 40. donec successu dierum natura vires suas recuperarit. *Hipp.* Hæmorrhagiæ pluries sese addere solent crisi bus febrium per sudores. Si post 4. diem in acutis sanguinis fluxus fiat, diuturnitatem significat & alvus erumpet & crutum tumores erunt. Caligo tenebricosa, rubor oculorum, faciei, cervicis dolor, temporum gravitas, pulsatio, lacrymæ involuntariæ, horror, insomnia vexantia, pruritus nasi, palpitationes circa ventrem, hypochondria tumida, dura, non dolorosa, stillæ die indice, prænunciant hæmorrhagiam narium sive κατ' ἐξοχην dictam; idque potissimum in junioribus, plethoricis & huic fluxioni obnoxiiis. Sanguinis eruptiones in naribus ex parte adversa creduntur malæ, velut in lienis tumore ex nare dextra, maxime si cum tenui circa frontem sudore. Hæmorrhagia præcavet quandoque

parotides. Sæpe nascitur ex medicatione nimis calida in acutis. Larga à magnis morbis liberat. *Hipp.* Succiplenis aliquando salutaris est; testantur præposteræ suppressionis damna. Frequens nimis pueris præfigit in juventute hæmoptoen aliosque pectoris morbos in adultis mala hæmorrhoidalia, arthritica, nephritica. *Stahl.* Frigidis alicui capiti, nuchæ admotis, pluries apoplexia, spasmus, inducitur, vel sanguis ad pulmones infelici successu ruit. Enormis ac chronica tandem necat sub lipothymiis. Immodica semper non est vilipendenda. Solvit eandem aliquando hæmorrhoidum fluxio. Puerperis febre correptis acuta sanguinem naribus prodire, vel imminente morte, vel brevi post, non rarum est. Quisquis critice sudarit in horroribus, aut postredie denuo horreat, simul pervigil, ille cocta evacuabit cum hæmorrhagia. *Hipp.* Quæ menstruis non purgatur, si sanguinem ex naribus fundit, bono est. *Cels.* Moderata hæmorrhagia in juvenibus, plethoricis, febricitantibus, phreneticis, maniacis, inflammatione viscerum, suppressione hæmorrhoidum, mensium, lochiorum affectis, & similibus, tutissima per & in se. Sanguis è naribus erumpens periculo est, si alvus arcte conclusa caprarum stercorebus similia excludit, maxime in acutis. *Hipp.* Malæ, ubi sanguis nimis tenuis, fluidus, nimis crassus, feculentus, cinereus, lividus praveque porro coloris excernitur. Largæ sanguinis è naribus eruptiones per vim suppressæ interdum convulsionem accersunt. In acutis,

potissimum malignis, sanguis magis vel minus dissolutus, naribus erumpens, prognosin format morbi ipsius genit. Pauca sanguinis excretio die indice in acutis rarissime bona, plerumque pessima, nisi urina cocta die critico copiosam prænunciet. Quibus in principis februm largius sanguinis profluvium, rigor fluxionem sistet, etsi omine non secundo plurimum. Stillæ sanguinis in primis circa 4. diem in acutis, præcipue pnevmonicis & phreneticis, certissimam mortem præsagiunt. Pessimæ cum fuditate, exiguis sudoribus, horroribus fugitivis, torpore, comate, vigiliis, delirio, nisi largiter vomant aut alvus fluat, contra, si secessus exigui, crebri, urinæ, vomitus parvi. *Hipp.* Sanguinis stillæ è naribus in febribus continuis nonnunquam verinum latentium signa sunt, maxime in infantibus. *Bagl.* Hæmorrhagiæ in intermittentibus, vermibus complicatis, haut infrequenter occurrunt. Quæ exanthematicis vel malignis cum summa virium prostratione accidere solet hæmorrhagia, omnis mali est. Quæ in chronicis morbis cum viscerum labe, cachexia, hydrope, ut plurimum funesta est, maxime si parva. *Hoffm.* Ex narium hæmorrhagiis in senibus, potissimum post suppressas hæmorrhoides, apoplexiæ metus est.

Hæmorrhoides.

Hæmorrhoidum & seminalis excretionis consensio arcana est. *Heurn. Werthof.* Hæmorrhoides in se morbosum involvunt statum. Prodromi sedis hæmorrhoidum sunt lumborum do-

dolor sine causa veniens, pruriginosi ardores in officio intestini recti & sensus noduli alicujus inclusi in una alterave intestini parte. Hæmorrhoidariæ constitutionis homines in febres pectoris inflammatorias rheumatismosque proni sunt, & his sanguinis profluvius juvantur. Hæmorrhoidum molimina pectus versus facta sæpe $\phi\theta\epsilon\iota\sigma\iota\upsilon$ imponunt. Hæmorrhoides varie mentiuntur lumbrici, ascarides motus hæmorrhoidales, qui Medicum eo facilius quandoque fallunt, quam quovis mense recurrere aliquando solent. *Junck* Hæmorrhoides sedis cruentæ & neonatis contingunt, quod vero per rarum. Hæmorrhoides in pueris & infantibus circa pubertatis annos letalem pluries sortiuntur eventum, ni prius necarint. Nec præmaturæ juniorum nec provecioni sub senio demum erumpentes, exoptatas ferunt prædictiones. Fluxus hæmorrhoidum facile advescit, & impeditus gravia post se trahit pericula. Hæmorrhoides, calculus, arthritici affectus affines sunt passiones atque inter se alternantes. Cruentæ nimæ vel anomalæ cum cephalæa vel hemicrania plus sæpe variant. Fluxus hæmorrhoidum internarum multis infimi ventris morbis succurrit, æque arthriticis, atra bile vexatis, nephriticis. Fluxus hæmorrhoidalis in laboriosis plerumque est letalis. *Junck*. Ex hæmorrhoidibus sedis fluentibus cruentis fœtu stiptico in puero sexenni suppressis notavimus umbilici hæmorrhagiam chronicam, contumacem, per ætatem tandem silentem. Hæmorrhoides externæ ani raro periodum; servant in fluxu, ena-

ta vero vesiculari protuberantia, promptiores ad recursum existunt; pluries magis perpetuo fluunt. Vices hæmorrhoidum quandoque supplet fonticuli, quem quis gerit in artubus, hæmorrhagia, vel quoque illa ex naso in juvenibus. Crisis in acutis per hæmorrhoides judicatur, si nulla alius adsunt signa nuncia, & tractio, gravitas, tensio molesta, spasmodica per infimum dorsum ad os sacrum cum æstu eorundem supervenit circa diem criticam, 7. maxime, cum horripilatione extremorum moderata. Hæmorrhoides cruentæ nimix ducunt ad cachexiam, icterum, tabem, hydropem. Æque obstructæ. Ominantur visceris labem subelle. Interceptæ, suppressæ cruentæ creant inflammationes viscerum, asthma, tussim, icterum, hydropem, hernias, φθισιν colicam, cardialgiam, apoplexiam, arthritidem, paralytin, eundi impotentiam, vomitum cruentum, hæmoptysin, hypochondriacum, hystericum malum, pudendorum quosvis morbos Paturix æmulos. *Segner, Brendel.* Ex ilibus (*Beniv. Holler.*) gingivis, malis, prævio tumore in his nodoso, itinere anomalo, sæpe largo rivulo, fluunt hæmorrhoides, æque ex faucibus ac palato, hæmoptoën mentiendo. Hæmorrhoides vesicæ urinariæ plerumque cruentæ sunt, raro mucosæ; porro non ita typicæ & juvantes, ut illæ sedis. In nephritide, arthritide, ischiade auxilio sunt. Si sphincteris vasa sanguinea turgent vel grumi eidem inhærent, urinæ sequitur suppressio; In feminis rite menstruatis sunt mitiores quam in vitis & non menstruatis.

Cruent-

Cruentas nosce ex sanguine coloris lateritii vel grumoso figura oblonga vermiculari prodeunte. Penis hæmorrhoides judica ex sanguine sincero, rubro, paucis, involuntarie citra miſtionem, etiam in ſomno, ſtillante, dolore urethræ. Hæmorrhagia penis magnitudine differt fluxionis, facileque incidit ex alia fluxione ſuppreſſa, venere nimia, cantharidum incauto uſu. Hæmorrhoides cæcæ ani inflammatae, diſcuſſione non impetrata, ad furunculorum modum ſuppurantur, & ex longa mora sæpenumero fiunt fiſtulæ, quæ vel ad natium muſculos excurrunt, vel ad veſicam urinariam vel ad vaginam uteri protruduntur &c. Hæmorrhoides cæcæ uteri tantum vaginæ non ſemper in fiſtuſoſos abeunt affectus. Magis periculoſæ ſunt internæ cæcæ quam externæ; hæ ad pugni magnitudinem aliquando accretæ notantur, *Lindan. ad Hartm.* Ex dolore continuo cæcarum facile incidit æger in febrim, vel inflammatio ac ſuppuratio ſupervenit, unde abſceſſus & fiſtulæ ani, vel letalis ſphacelatio inteſtinum ſub doloris tyrannide occupat, ubi excrementa fœtidiffima prodeunt cum pulſu debili ac frequenti, ſumma virium proſtratione, animi defectione, excipiente morte; Simul vicina, ut ſcrotum aggreditur sæpe ſphacelus. Hæmorrhoides mucosæ ſive albæ cruentarum vices sæpius ſupplent, ſuſpecta tamen ſemper eſt illa evacuatio, nec certam ſalutem promittit; facile epatis ingignunt infarctum, vel jam ſub eſt idem; sæpe typum intermittentis aſſumunt febris ſedis albæ hæmorrhoides. Veſicæ urinariæ albae & hujus ſpasmus

spasmus plus saepe sese invicem excipiunt. Rhagades & condylomata haemorrhoidalia vix occurrunt, ni venerea lateant inquinamenta.

Hepatis Lienisque morbi alii.

In chronicis morbis si facies naturalis sit ac boni coloris, nunquam crede adesse obstructions aliaque vitia in visceribus. *Bagl.* In veris viscerum obstructionibus urinæ paucæ sunt & albæ. Hepatis vitia, ni tollantur, transmigrant vel in tabem vel in hydropem. Induratio epatis in cholericis vel siccis hecticam, in humidioribus hydropem inducit. Hepatitis vera morbus est periculotissimus, & difficilis cognitionis; *Hoffm.* si in suppurationem abeat, vel indurescat inflammatio, vel gangræna sequatur pessimum semper. Solvitur hæmorrhagia, sudore, diarrhoea, fluxu hepatico. Si supervenerit singultus, ut plurimum letale. Facile ex ea fit paraphrenitis, omine ancipiti. Hepatis inflammatio quandoque ita parva est, ut respiratione magna tantum deprehendatur, talisque multis sæpe mensibus trahitur. Inflammatio in parte gibba periculosior est illa in sima; hæc sudoribus, cita alvo aut vomitu conquiescit; illa sudationibus, fuscis urinis aut manante è naribus sanguine tollitur. Si inflammatio sit in parte gibba, urgent symptomata pleuritica, si in ejus cava, stomachica. *Bagl.* Si inflammatio, abscessus in epatis parte gibba, tumor in latere dextro tangitur, exasperatur hinc

hinc dolor, decubitus in hoc latus est difficilis; spiritus laboriosus multaque tussis; Si in sinistram tumor tangi nequit, decubitus in sinistram latus difficilior est, litis, singultus, nausea, dejectiones biliosæ urgent, stomachus patitur magis quam respiratio. Alvi profluvium in quavis jecinoris inflammatione, morbo adhuc existente crudo, malum est. Mala corporis liquatio accedente vel raucitate vel multa tussi.

Hipp. Mortiferum in his est inflammationibus spumantem sanguinem excreari, vel sputum statim subputridum vel sincere biliosum esse. Hepatitis spuria ni discutiat, tabem facile inducit, musculorum abdominis, quin epatis sæpe infert abscessum. In obstructis hepate ac liene alvus plerumque obstipata est. Epatis obstructio facile degenerat in quartanam, asthma pituitosum, cachexiam, hydropem. Tumor epatis obfesso spleni superveniens, bonum, & contra splenis epati. Quibus ad hypochondrium dolor est sine febre, iis eadem superveniens dolorem sedat. Tumente hepate vel liene si intumescunt pedes, hydrops in proximo est. *Hipp.* Increfcit aliquando ex obstructione hepar, ut totum fere occupet abdomen. Epar ex aurigine durum, perniciosissimum est, & v. v. aurigo ex hepate duro. *Hipp.* Jecore affecto dolores ad jugulum è directo fiunt, tusses inanes spirandique difficultates. Quibus jecur aut lien ex scirrho vel alia de causa obstructum est, ii difficulter sudant in morbis. Qui sanguinem nigrum, fœtidum, concretum evacuant per alvum, si dextrum hypochondrium

drium fuerit durum, tumidum ac dolorosum, facies citrina, certo moriuntur, si cibi adest fastidium, carnis maxime, frequens ac multa est sitis, febris, virium dejectio, singultus, vomitus feri vel flavæ bilis, corporis tabes, de hepatis meditare corruptione sphaelosa. Quibus hepar dolet cum oris ventriculi dolore, sopore, rigore, si alvo exturbata cum corporis extenuatione, pallidio ciborum, multis, tenuibus sudoribus diffluunt, & purulenta per alvum infausto dimittunt omine. Hepatis apostematibus & ulceribus si accedit ascites mentiens tympanitidem, icterica tabes, fluor alvi colliquativus, animi deliquium, pulsus omnimodo malus, perturbatio functionum omnium, brevi mors erit. Hepatis abscessus frequenter superveniunt capitis afflictionibus, læsionibus, præcipue succedente d. 3. febre, timendi. *Ballon.* Epatis abscessus plerumque exitiales sunt, semper diuturni ac cancrofi facile. Epatis & mesenterii abscessus fistulam umbilici aliquando gignere vidi. Abscessus hepatis latentes denunciant intolerabiles cruris aut suræ dolores, nullis cedentes medicinis. *Hipp.* Tabes epatica non tam cita est ut pulmonalis. Jecinis parenchyma, intacta & integra membrana, quandoque in pus merum abit. Si epatis abscessus ad extra vergat, ac pus effluat album & coctum, spes est sanationis, sed in genere maximum est periculum atque pauci evadunt; Perniciale porro, si ex jecore pus cruentum, feculentum, cœnosum, viscidum, fœtidum exeat. Sphaelatio in epatis parte gibba lentius

procedit ac ullæ aliæ. Verum hepatis ulcus nunquam potest fanescere; corpus non alitur sed fere tabescit, putrida, saniosa & interdum cruenta est alvi dejectio, & sæpe quasi ex cadavere facta colliquatio. *Forest.* Ex scirrho jecinoris icterus perpetuus. Ex epatis scirrho pereunt quam plurimi in tempore longo; quidam etiam brevi, qui ventris profluvio laborant. Scirrhus epatis, lienis, qui incipiens ac doloris cujusdam particeps, curationem recipit adhuc. Ex scirrho enati cancri notam dat dysenteria putridissima; ex ardente febre, hepaticide, male tractatis, hæc sequuntur sæpius. *Boerb.* Quamdiu calculi fellei quiete jacent, nullas creant molestias sensibiles, æque si non grandes nec asperi. In feminis crebrius reperiuntur quam in viris. Non datur certius criterium fellei calculi, quam ejusdem per alvum secessus. *Hoffm.* Spasmi dolorosi ex calculo felleo pluries sunt periodici. Ira cum tristitia & metu, nempe ubi vindicandi se occasio aut facultas deest, calculis felleis quin & nephriticis præbet occasionem aliquando. *Pechlin.* Tartareæ & calcinosæ bilis concretiones affectionesque in suis organis tympaniticæ sunt. *Bagl.* Spasmi dolorifici ex calculo felleo non sunt inferiores illis ex renali vel vesicali urinatio. Liene inflammato spiratio interfecta est, quæ pueris esse solet per iram ejulantibus. Rarissime obvenit, quæ non in scirrhum abeat. Interdum sequitur vomitum cruentum, nonnunquam in eundem erumpit. Vomitus nigri circa diem criticum contingentes, æque aliquando

quando fluentes hæmorrhoides, solvunt morbum splenis inflammatorium. Lienis palpitatione interdum satis vehemens est, ut ab adstantibus audiri queat. *Tulp.* Lienis tumor longior, ast securior est illo hepatis; per intervalla quandoque magnitudine variat, quod securius, quam si assidue magnus manet. Non pauci cum duro liene sibi relicto vitam omnem sine incommodo exigunt. Lienis tumidus aliquando per urinas expurgatur, nigricantes quandoque, atramento simillimas, summa cum euphoria, aliquando multas, crassas, feculentas, quasi sanguineas cum sedimento multo; aliquando finitur tumoribus ad articulos; (*Holler.*) alia vice hæmorrhoidum internarum fluxu salutariter detumescit; vomitu cruento pariter minuitur, sed ut plurimum funesto cum exitu; succurrunt itidem diarrhoeæ serosæ. Succedunt spleni magno vel sanguinis vomitio vel scorbutus vel ascites. *Dodon.* Lienes tumidi, si illis non veniant sanguinis eruptiones & oris graveolentia, desinunt in ulcera prava tibiærum & nigras cicatrices. *Hipp.* Jejuno ventriculo lien tumefactus supra mesenterium, intestina, ventriculi partem, ac in muliebribus supra uterum imminens tangitur. Initio hi tumores non molesti sunt, dein vero gravativo & obtuso dolore somnum in latere dextro prohibent, accedit sudor nocturnus uberrimus. Ingravescente malo hæmorrhagia, oris fœtor, pedum ulcera superveniunt.

Hernia.

Herniæ immobiles periculi plenæ sunt. In omni hernia periculum augetur, si prolapsa cum continentibus inter se glutinantur. Herniæ, quæ sensim fiunt, ex dilatatione sunt peritonæi, quæ ex ruptura, subito contingunt, atque cum doloribus magnis. Pleræque fiunt ex dilatatione, paucæ ex ruptione, nisi violentia accesserit externa. Raræ ex ruptione ortus per initia non difficillime tollitur, maximeque in pueris: ubi inveteravit, vix unquam curari, nisi manu, potest. Raræ ex laxatione peritonæi ortus, vix unquam extra inguina procedit, ex ruptione autem prope semper in scrotum promovetur. Si post repositionem herniæ dolores, vomitus, non remittunt, putredinis signum habeto. Herniam ex terrore repente posse fieri, notavit *Ruyfchius*. Ab hernia singultus, pessimum. Herniam incompletam formant nonnunquam lumbrici effractores, cum vel sine abscessu. *Schulz*. Herniæ incarceratæ die fere tertio vel citius inflammatio supervenit. Si maculæ rubræ & nigræ in tumore apparent, sphacelum significant, magis si sensus perit, vomitus, febris, continuo ægrum exercent, cum pulsu debili ac oculis quasi corneis. Si venter distenditur atque umbilicus sursum attollitur, criterium est ad interiora transmigrasse inflammationem, tumque nulla spes superest, etiam in cultro. Si omentum simul prolapsum, minus periculi, quam ubi sola intestina, plerumque subest. Si propter her-

herniam incarceratam alvus aperta haut est, inclusa intestini portio, salutari sphacelo ex parte absumta, novam fecibus viam pandit, reliqua feliciter iterum coadunata, vel ad extus semper manente itinere. *Heister, Mauchart.* Ἐξομφαλος asciticis frequens est. *Platner.* Non sine periculo occurrit; facile enim Rercus prolabitur, flatus retinetur, ex quo, maxime accedente fascia incauta, inflammatio, febris, vomitus, gangræna, sphacelus insuperabilis; idque magis in adultis. Ὑδρομφαλος periculum hydropis fovet, ac plerumque fatalis est. Σαρκομφαλος valde durus cum malo ulcere magnoque dolore, ne irritetur, carcinomatis enim genium habet. Enteroschecele per ἐπιγυερεσιν alterius mali aliquando curatur, v. g. testiculi inflammatorium tumorem, colicam spasmodicam. *A. N. C.* Sarcocoele insignis pharmacis non curatur; diutina facile in caecum degenerat, ceteroquin etiam ob insignem molem & dolores molesta valde. Generationis negotium maxime si in utroque testiculo lædit vehementer, immò tollit plane. Si tumor ad ventrem usque per inguen ascendit, etiam manus auxilium frustraneum est & mortem post se trahit. Hydrocele sine dolore & fere sine periculo per se est, sed non absque molestia. Ex mole crescente quandoque per-rumpit. Fame, febricula, de die quoque, ut-cunque extenuatur, maxime in pueris, at nunquam ex toto tollitur. Insidiatur his præpri-mis, qui in hydropem inclinant. Si in mali habitus corpore humor putris adest, fluit, ul-

cerum, si stulæque metum habeto; ubi diutius retenta intus aqua vehementer computruit, ipsum etiam subinde corrumpit testiculum, aut occalescit, atque vel scirrhum vel sarcocelen vel cancerum affert. Hydrocele à causa interna, latente, testem sinistram occupat magis. *Dodon.* Κίρσοκηλη ex hæmorrhoidibus interceptis atque inflammata veneris concupiscentia curationem si recens recipit facilem, contra, ubi ex corporis habitu cachectico - scorbutico, inveterato, & ubi venæ jam vetustate occalluerunt. Aliquando quid cancerosi occultum habet. Hernia inguinis in feminis periculosior est quam in viris. In utrisque gravis magis cruralis rames sive *μηροκηλη*. Hernia dorsalis quasimonstruosa raritas est. Ventræ herniæ reliquis curatu difficiliores sunt, maxime, quæ in interstitiis musculorum rectorum ab umbilico ad pubem usque. Cave, ne pro abscessu musculorum abdominis habeas. Si abs vulnere abdominis vix unquam curatur. Ceteris herniis communiter minus periculi alunt, quoniam locus proidentia plerumque amplior est; Si vero graviter constringatur, ileus metendus. In gravidis non ita timendæ sunt, immo sæpe vanescunt posthæc. Hernia vesicæ urinariæ si à vitio primæ conformationis, morbus est incurabilis; recens & incompleta in inguine facta reponi potest, & illa quæ patit magis inveterata. Si vesica lotio multum intenta, oriri potest hæc hernia. Quæ cohæret cum vicinis, aut ubi inflammatio adest & strangulatio, auxilium postulat Chirurghi, sed non certum est

est idem; Completa malum est gravissimum in utroque sexu, & complicatum. Infantibus felicius succurrimus quam senibus, in quibus quoque periculosior; Quæ ex uterino prolapsu vel calculo, his curatis, sponte vel facile quoque tollitur. *Salzmann.*

Hydrops.

Scorbutus est via ad hydropem. Asthma cum tumore pedum plerumque hydropis prodromus est, maxime in ætate provectiore. Dyspnoea nocturna in chronico morbo hydropem minatur. *Plater.*

Gravis per se est omnis hydrops, curatuque admodum difficilis; gravissimus, qui morbo alteri, potissimum quartanæ longinquæ, supervenit, atque qui ex acuto morbo cœpit; inveteratus plerumque incurabilis. Hydrops curatus, non observata diæta, modo redit. Hydrops, licet morbus sit gravissimus, ægrotantibus tamen tolerantiam & patientiam affert. *Aret.* Leucophlegmatia mitior est, difficilior anasarca, ascites certe periculosissima. Ascites tympanitidi juncta, mali est ominis. *Aret.* Leucophlegmatia ab exanthematis non debite expullis sanabilis est. Feminae magis sunt obnoxiae quam viri, potissimum ubi parere desierint, aut in sterilitate vivant. Hydrops multoties sequitur hæmorrhagias nimias. Tussis inanis vehementissima jecur morbosum prædicat; quam & reliquæ species vix aut raro comitem habent. Hydropici ad sudores sunt difficiles.

ciles. Tutius laborant hi, quibus magni modo sunt tumores, modo rursus occuluntur, dein rursus assurgunt, præ deploratis; sed fere fiducia secundæ valetudinis opprimuntur. Hydropici de recuperanda pristina sanitate periclitantur. *Barbett.* Hydrops per se qui aggreditur periculosior est, quam qui febrim insequitur. Pessimus hydrops à ruptura vasorum lymphaticorum & ille pectoris; istam indigitat tumor brevi post eductionem aquarum recrudescens. Ubi feri extravasatio in hydropicis non præsto est, ibi etiam spes salutis nondum evanuit. Ubi aquæ nondum computruerunt, nec peritonæum erosum, spes superest, & contra; quod è vulnere promanantia significant. Hydrops feбри inveteratæ conjunctus aut illi superveniens, plerumque fatalis esse solet. *Hipp.* Hydrops cum & ex quartana recenti in *ευσπλαγχνοις* curabilis est. Si cui multus sanguis supra infraque proruperit, prætereaque febris accesserit, & hydrops succedat, magnus metus est, brevissimi enim est temporis & insuperabilibus annumerandus. Gangræna hydropicis superveniens, in pedibus frequens, sæpeque per velicatoria nata, pessima est & mortis nuncia. *Boerb.* Præcedunt maculæ lividæ partitis. Anasarca periodica mitior Itataria. Hydrops qui à graviditate, edito abit partu. Qui lumbricis debetur, medelæ cedit tempestivæ, debitæ. Hæmorrhoidum fluxus in malo incipiente quandoque sublevat, ubi autem viscera jamdum sunt indurata, nunquam est salutaris. Sponte quandoque solvitur naturæ benefi-

beneficio, exitu aquarum per umbilicum, abdomen, pedes, scrotum, in dorso, (*Hildan.*) per muliebria (*Fernel.*), diuresin spontaneam liberalem, per diarrhoeam fortem aquosam, (*Plater.*) hæmorrhagiam largam, vomitum copiosum; in incipiente malo, ac ubi vires atque viscerum robur; ptyalismum itidem spontaneum, menstruan purgationem, arthritidem &c. Periculum significatur si in calido corpore; ubi ex morbo acuto; post tumorem epatis vel lienis durum; si instant dyspnoea, tussis contumax, urina potulentorum ratione notabiliter pauca, viscera obstructa vel scirrhosa, sitis adaucta; si superiora gracilescunt & facies insimul flavescit; labia decolorata; appetitus cibi, vires dejectæ; erysipelas in cruribus; si male olet anima, sputum, sudor, totum corpus; ubi morbus sublatus sæpius brevique revertit; oculorum aliarumque partium inflammatio; fluxio cruenta vel alia non levans ægrum; status febrilis; morbi comitialis accessiones.

Hipp. Salutis spes est, si æger liberius spiraret; non tussiat; extremis partibus non sit colliquefactus; urina non sit lixiviosa; si non sicut; sine dolore sit; totum corpus æqualiter caleat; lingua & à somno non sit arida; alvus libertatem habeat; calor non p. n. sit; hypochondria mollia; vires bene consent; scirrhus viscerum absit; appetitus cibi non plane prostratus, eoque sumto nulla homini molestia; si à vermibus; post febrem; à potus in febre ingurgitatione nimia; voracitate; asthmate; si à medicamento venter bene moveatur, urina-

que protinus demutetur; si plenius corpus extenuetur; ubi plus humoris excernatur quam adsumtum fuit. Si pauca ex his affuerint, parum relictum est spei, & contra, qui omnia hæc habet, ex toto tutus est, qui plura in bona spe. *Hipp.*

Hydrops scorbuticus funestum dat augurium; tumor in eodem durior ac tensior est quam reliquis speciebus. *Eugal.*

Ad extrema ventum est in hydropicis, ubi sub infirmis viribus ac ingenti dyspnoea jungitur diarrhoea; ubi mala magna que ulcera in ore, gingivis, tibiisque subnata; ubi velut concretus sanguis dejicitur; ubi urina diversis matulæ regionibus diversos exhibet colores. Si diarrhoea quæ accessit, non levat ægrum, manet dyspnoea, illaque in dysenteriam mutatur, intra triduum moritur miser. Si in hydropico gravitas corporis ac unguium digitorumque livor accedunt, mors ante ostia; minus pernicialis est horum pedumque nigror, si abscessus habeas significationes, quo denigratæ partes decidunt. *Hipp.* Mortis periculum denuntiant testes & pudenda sursum contracta, vehementesque dolores simul incidentes. Cita mors excipit, ubi aquæ simul semelque omnes effunduntur aut manu emittuntur. Vix unicus moritur hydropicus, qui non habeat polypum vel scirrhum nobilis visceris aliamve labem ejusdem. Omnes fere hydropici circa plenilunium pejus se habere solent, eoque tempore etiam prope semper, teste experientia, moriuntur. *Rolfinc. Ty. h. Brab.* Ascitis imminentis certissi-

tiffimum & instar omnium prognosticon habere præsentem tumorem sive inflammatorium sive scirrhosum alterutrius lateris; hic enim ni mature curetur, funestum certe necessarioque infert ascitem. *Piso.* Nunciat quoque eandem angustia circa præcordia, respiratio difficilis, tumor in pedibus. Si in ascite à catarrhico dato venter plus intumescit & velut tympaniticus evadit, morbi funestum expectato eventum, & contra, si cum εὐφορίᾳ copiosa aquarum educitur illuvies. *Willis.* inveteratus artis præsidia contemnit; Recurrens vix unquam curatur. Horrores febriles cum ardore interno in asciticis supervenientes, funestum plerumque prædicunt exitum. Asciti magis peculiaris est sitis, tympaniæ tussis arida. Asciticis frequens est omphalocèle, cujus prædictio in morbo hæret principe ac hujus singulari conditione. Sudor in ascite plus nocet quam prodest. *Errm.* Cui-cunque ascitico facies derepente plumbea evadit, mors ostia pulsat. *Ragl.* Hydrops peritonæi plus doloris habet, non vero ita malus corporis habitus est ac in ascite; curabilis adhuc est, si recens, si vires constant, ubi pedes nondum tument, ubi facies cachectica exul, si spiratio libera, cibi cupedia felix, si excretiones cruentæ interceptæ revertunt. Malum è contra, si tumiditas in dies infaustra capit augmenta, si fluctuatio aquarum abdomine percusso habetur, si dicta bonæ spei criteria absunt, ubi excretiones naturales intercipiuntur, si duritiæ insignes in abdomine tanguntur, si hæmorrhagia accedit, ulcera, hecticæ, lentæ junguntur; ubi

ubi tandem agmen claudit inflammatio interna funesta. Si concussio abdomine hydropico nullus aquæ fluctuantis suboritur sonus, aderunt vel hydrops saccatus vel hydatides vel hydrops uteri; qui morbi etiam ex inæquali judicantur tumiditate. Tumores hydropici in feminis plus ex uteri quam epatis & viscerum cum illo nexorum vitio sunt. Feminis sæpe intumescunt ovaria, cui vitio ascites supervenire solet. Tumores hydropici ex uteri vitio facilius abiguntur, quam illi ex hepatis culpa. *Hoffm.* Tumores hydropicorum sub vesperam augentur, vestigiumque digiti impressi referunt; hysteriarum matutino tempore protuberantior est, nec digiti manet orbita; ex quibus præmonebis. *Sydenh.* In potu hydropicorum parcissimo magna salus est. *Beniv.* Si materia quæ in abdomine tumorem facit, nimis est viscida, purgantibus ac diureticis graviter lædes, ægrum. *Meibom.* Paracentesi peracta vomitus sequentes funestum præbent symptoma. Ex aquarum eductarum colore, qualitate, odore, tumoris imminutione præfagita potro sumes. Si citrini coloris, bona spes est; si purulenti, sanguinolenti, viridescentis, saniosi, odoris putridi, pessimum; si membranulæ simul exeunt & filamenta, hydropem cysticum denunciant. Si specillum in vulnus immissum in cavum non pertingit, utpote non impediens visceribus tumidis; si injectio per vulnus facta statim iterum maximam partem redit, peritonæum solummodo aquis obsessum judica; (*Ac. Sc. Reg. Paris.*) & contra in abdomen

domen effusas nosces, potissimum si dyspnoea urget, & tumor facta operatione non subsidet. Si aquis hydropicorum ex abdomine eductis dyspnoea perstat, pectoris hydropem metuas; **A**que crede ex difficultate ac crebritate spiritus, quæ de subito somni primo tempore invadit & quiete defraudat, sed tamen procedente die sensim lentescit; Aut si quis hora somni, vel post aliquot horas eidem jam impensas expurgiscatur, ingente correptus asthma, cordis palpitatione, atque fenestras aperiat pro aëre attrahendo, certo habeto, illum hydropem pectoris laborare, multo magis, si pedes aut manus tumere cœperint, & præ ceteris, si accedat dolor, torpor, sive incipiens brachii paralysis, manuum exarescentia, pectoris tumor, sensus fluctuationis, orthopnoea, tussis sicca, facillimeque extremis & sine causa frigeant, pulsus sit plerumque tardus, interdum inæqualis, sæpius intermittens. *Bagl. Hist. morb. Vra. tist. River. Pifo.* Est morbus chronicus & sæpe per annos plures ægros misere mulctat; vitam protrahunt suspiciosi, quamdiu excretiones naturales serosæ non sufflaminantur; aliqui ex improvise quasi suffocati pereunt; nonnulli marasmo confecti expirant; alii convulsi; alii sub vomitibus facta serosæ colluviei metastasi ad ventriculum. Hydropi pectoris viam pandit œdema pulmonum, pleuræ, mediastini, hydrocele discussa & male sanata, tussis male tractata &c. Hydrops pericardii vere, nec rarissime, observatur contra quorundam negationes. Hydrops articuli ni tempestive aperiatur,

mora

mora cariem inducit cum continuante ichoris fluxu, tabe tandem necante. *A. N. C.*

Hypochondriacum malum.

Convenit cum hysterico malo, simul considerato eo, quod utero ejusque partibus specialissime contingit. Status bilis bene consideretur in hypochondriacis. Hypochondriaci sunt sputatores, voraces, flatulenti, imaginabundi, atque somniis mirum plurimum vexantur. Malum recens ac sibi relictum plus molestiarum quam repentini exitii habet. Recentior affectus & qui cum paucioribus ac minus gravibus symptomatis majorem spem relinquit; inveteratus vix tollitur sed tantum levatur & ex levi causa iterum gravius recrudescit; facile sub malo regimine vel perversa medicatione abit in viscerum obstructions, scirrhus, cachexiam, hydropem, quartanam, hecticam, catarrhum suffocativum, asthma convulsivum, apoplexiam, vertiginem, arthritidem, melancholiam, maniam &c. *Hoffm.* Hypochondriaci & hectici pessime quandoque confunduntur. Annosos rarius infestat quam juniores, illosque tunc gravius ac obstinatius tenet. Hypochondriaci vere & autumnu pejus se habent. Rarissime morbis grassantibus adficiuntur, si vero adfliguntur, magis periclitantur. Pathemata hypochondriaca adstricta alvo semper pejora sunt. Hypochondriaci quum feбриunt, vagas, erroneas potius experiri solent. Inveterato malo vomitus niger superveniens, funestum est signum.

In inveteratis hypochondriacis non infrequens est paralyſis ſpuria, prudente medicatione ſuperabilis. Pulsus in hypochondriacis plane quandoque ſubſiſtere videtur ex ſpſmo, ſanguine craſſo, formidine, neſcio qua, animi infractiōe. demiffione. Haut raro fiunt apoplectici, ſcabioſi, quartanarii, icterici. *Waldſch.* Non ſecundi ominis ſunt excretiones ſanguinis ex faucibus, vel larga & crebra hæmorrhagia. Hypochondriaci à brevi ſomno pejus habent. Somnus profundus communiter illis eſt, ſed evigilantes ad palpitationes cordis, flatulentias, facile relabuntur. *Carl.* Quo magis pathemata præcordia & lienem angunt, eo facilius vomitus cruentus erumpere contendit; quo magis vero circa inferiora adſunt, ibi hæmorrhoidum fluxus intenditur. Si ſymptomata magis cruciant in ſiniſtro hypochondrio & diu manent, illud notabiliter indureſcit, ægerque lurido, nigricante, tingitur colore; ſi in dextro magis, colica vexat & volaticus capitis ac faciei ardor. Malum hypochondriacum quo magis fixam in viſcere obtinet ſedem, eo minus læditur phantafia; & contra. Hypochondriaca ſicca tuſſis frequenter recrudescens & detinens, merito ſuſpicionem ſcirtheſcentiæ internæ, v. g. epatis monet. Ex hypochondriacorum anxietatibus longis sæpe hepatis ſequitur putredo atque dyſenteria colliquativa tragœdiam claudens. Quibus ad hypochondria dolor ſine inflammatione vel febre, iis febribus ſuperueniens ſolvit ſedatque dolorem. *Hipp.* Contumax & diuturnum ex venereo miſmate combinato pluries ſcaturit. *Berl. woch,*

woch. Nachr. Pleuritis notha & rheumaticus dolor varie in hypochondriacis sese excipiunt. Cum arthriticis passionibus alternare in eosque periodice mutari solet, vel iisdem etiam solvi plane. Magnus mihi erit Apollo, ait *Brunnerus*, qui hypochondriacum, non sublato prius animi aculeo, ad sanitatem reduxerit. Solvitur accessio fletu sive lacrymis; sternutatione repetita spontanea; sudore; diarrhoea mucosa, biliosa, stercorosa; hæmorrhoidum fluxu, vari-
cibus; urina crassa, ponderosa; flatibus cater-
vatim explosis; sputis mucidis largis. Urina nigra declinante passione non terreat, ceteris bonis simul existentibus signis. Quod ab hæmorrhoidibus, mensibus, interceptis, iisdem revertentibus tollitur sæpiissime funditus; vicissim contra aliquando nocet hæmorrhoidum fluxio. Minus sane doloribus obnoxii videntur, qui phantasiæ suæ potentes, quo volunt, eam convertunt; miseri vero sunt & corporis sui tributarii, qui ad minimos dolores statim fatiscunt, & dolendi causas imaginatione ipsi sua augent in majus. *Pechlin.*

Hystericum malum.

Vtut valde terribilis hic videtur morbus, in se tamen non adeo periculosus est. *Hoffm.* Artuum convulsiones & epilepsia facile junguntur, ergo non ita terreat. Facile recidivat ac in consuetudinem promptum est. Complicatur sæpe cum malo hypochondriaco, conjugio pessimo, eoque acerbiora per se plurimum ha-
bet

bēt symptomata. Frequens comes est febrium, colicæ, calculi, scorbuti. Conjungitur sæpe cum nephriticis afflictionibus, præsertim hæmorrhoidibus externis molientibus. Abit in affectus arthriticos, quibus invalescentibus hysterica mitescunt pathemata. Migrat, si turbetur, facile in vomitum cruentum ac hæcticam. Transit non raro in apoplexiam, paralylin, syncopen. Hystericis sine febre, convulsiones faciles sunt. Periculosius affliguntur gravidæ, puerperæ, cachecticæ. In hysterice semper quære de uteri procidentia atque fluore albo. Hystericæ passioni præ aliis patent puellæ calidæ atque humidæ, viduæque præter morem consuetudine viri diu carentes, & conjugatæ, iis prius, adhuc puellæ, tentatæ. Ad abortum, podagram proclives sunt hysterice. In hysterice sensus prius sæpe abolentur, quam motus in toto depravantur. Sternutamentum superveniens bonum. Ubi in junioribus hæc affectio accedit cum mensium legitimo statu, bonæ spei plurimum reliquum est; æque ubi in plethoricis hæmorrhoides cum euphoria erumpunt & continuant. In juvenibus plerumque cessat, quando maritatæ sunt aut parere incipiunt. Simul cum mensibus aliquando silet per ætatem emanentibus, aut tunc ingravescens interficit. Finis senium quandoque est mali hysterici. Hysterice ex spasmu vomitus eveniunt & diarrhoæ virides, quales in infantulis. *Sydenh.* Solvitur per sreatum aliquando & excretionem aquæ omnino spumescentis; (*Piso.*) catameniis; hæmorrhoidum fluxu salu-

bri; fletu seu lacrymis; (*A. N. C.*) sudoribus; urinis; diarrhoea; fertili conjugio &c. Ubi in accessione hysterico-epileptica uterus laxatur & humoris quidpiam emittit, remissio instat; tum simul obmurmurant intestina. Hysterica pathemata omnia fere viris cum mulieribus communia sunt. *Piso*. Pro mortuis habitæ ante d. 3. terræ non sunt mandandæ. Epilepsia hysterica ex vulva furiali ac fervida sæpius exurgit, atque verpa curatur. Suffocatio hysterica aliquando in ipsa invasione aut paucis post horis letalis est; cujus gravitas semper ex spiratione judicanda. Hystericæ in paroxysmis subinde mira loquuntur, ut pro obsessis à vulgo exclamentur.

Icterus.

Frequentissimi ab ira morbi aurigo & erysipelas. Utut aliqui ingeniose celare student conceptum intus iræ fermentum, colore tamen in visum effuso facile se produnt. Icterus & hydrops cognationem habent notam. *Pechlin*. Omnes calculosi, hypochondriaci, hystericæ, colici, fiunt facile icterici, & contra. *Bagl*. Quibus lumborum & lateris dolor sine causa manifesta, icterici fiunt. *Hipp*. Ex siti magna & diutina oritur sæpius numero icterus cum dolore laterali, quem si levis, diarrhoea solvit. Aliquando subito invadit aurigo, aliquando tacitis quasi successibus. Ad iliacas alvi obstructions proni sunt icterici. Quando cum magno impetu occupat ægrum, periculum

culum subest febris acutæ vel lentæ hæctica. *Junck.* Quoties difficilem respirationem, anxietatem, pressionem circa præcordia, phlogoses, oppletionem pectoris quasi asthmaticam diu & pertinacius fovet, tum sive hæctica sive ascites, cum vel sine tumore pedum, succedit, & emaciatio atrophica sequitur. Fit sæpe citra epatis vitium à nimia sanguinis resolutione & hepatis obstructions non semper creant icterum. *Ettm.* Alvus biliosa significat non ab itineribus ad folliculum obstructis, sed bile intus cumulata auriginem esse. *Lomm.* Arquatus ex bilis abundantia non adeo periculosus, ut ille ex obstructione jecinoris vel corruptione. Ictericus ex bilis copia non admodum flatulenti sunt; contra, ubi ab obstructione vel spasm. *Hipp. Heurn.* Regius morbus in senibus pinguibus raro aut nunquam curatur. Immediabilis est ex calculo felleo grandiori, (ex quo tandem ascites) scirrho epatis, carne vel veruca meatuum. Dantur icterici chronici per plures annos colore nigro tincti, & tamen valetudine fruuntur tolerabili. *Janck.* Post purpuram imperfecta crisi solutam notat *Werth.* Popularem recenset *Pechl.* In consuetudinem abiens icterus sæpius redire solet, & quidem quandoque certis diebus, tumque maxime calculus latet felleus. *Carl.* Sæpe recrudescens notat enim calculos felleos & relinquit cachexiam, lentas, hæcticas, ascitem &c. In morbo regio affectis nec admodum sentientibus, quibus singultus adest, iis alvus effunditur, forte vero etiam supprimitur, atque hi cum virore palle-

scunt. In dyspnoeicis icterica detentis & febre acuta cum hypochondriis duris ac tumidis, si perfrictio superveniat, parotides forte expectato grandes. Ex ictero fatuitas aut stupiditas, malo est; hos *αφωρια* arripit ac absque sensuum læsione præfocantur & alvus nonnunquam affatim prorumpit. *Hipp.* Icterus à veneno externo majus minatur periculum. Benignissimus est, qui ex ventriculo propullulat. Qui gravidis ultimis accidit mensibus, emisso per venam cruore vel partu tandem tollitur. A podagra veniens retrograda, hac revertente abit. Hæmorrhoides fluentes ictericis salutare. *Hipp. Lomm.* Sputum cruentum quandoque sine omni jungitur damno. *Camer.* Malum, prostratum adpetitum esse; ægrum vigiliis molestari; delirare; sermonem cum labore formare; ventrem tumere nec medicinæ auscultare inflationem; salivam ferri flavam; eundem cum duris hypochondriis febrim sequi. Letale, si venter valde tumeat; si hæmorrhagia jungatur, maxime in nigro; si accedat aurigo phrenitidis incremento, & hanc sequatur lethargus. Satis est periculosus, si inflammationibus ventriculi, epatis, duodeni &c. jungitur; si à spirituosorum abusu provenit. Tutior est, si sine febre, inflammatione, calculo, epatis durtie. Sudores coacti ictericos non juvant. Bonæ notæ sunt sudores illi largiores, qui flavedine sua industria tingunt. Color flavus si repente in album iterum transit, pessimum. *Juncq.* Solvit febres si cum coctione post d. 7. supervenerit, ac ubi hypochondria mollia, & contra, si ante d. 7. malum. Ictericis factis d. 6. in febribus, sanguinis

guinis eruptio prodesse potest. Qui intervenit febribus corruptis & arte in ordinem redactis, boni est ominis. Qui sub intermittentium paroxysmi initium, illo finito etiam cessat; & ni labes visceris lateat, cum illa curatu facilis est. Morbus atquatus solvitur quandoque erysipelate vesiculari, pustulis flavis purpuræ, variolocum instar magnis, prurientibus multum; scabie; furunculis in corpore pluribus; finitur transpiratione liberali; urinis; diarrhoea; hæmorrhagia larga; hæmorrhoidibus &c.

Mala est alba & clara urina, minatur ut plurimum hydropem, maxime in nigro atque longo. Urina crassa, turbida & nigerrima est signum solutionis morbi, cæteris bonis sub signis. Ex urina potissimum conspicitur, quid efficiant medicamenta. *Boerb.* Si ab intensa flavedine, cæteris cum bonis signis remittat, bonum. Spiritus salis si instilletur urinæ icterici, sedimentum viride præcipitatur solet. Mutatur icterus frequentissime in tympanitidem. Inveteratus transit in cachexiam, hæcticam, $\phi\theta\iota\sigma\iota\nu$, hydropem; in hunc facile, si urinæ diu fuerint aquosæ. In auriginosis si cancer hepatis subest, dysenteria diu noctuque vexante laborare incipiunt fœtidissima. *Boerb.* Niger icterus fere est incurabilis, maxime post quartanam; ante pubertatem tamen si eveniat, interdum curatur. Maxime in senibus occurrit, inque his eo difficilior est. Desinit in marasum, hæmorrhagias molestas, cachexiam, hydropem varium, erysipelas malignum, sphacelum. Tremor & debilitas in sermone cum vigiliis & tri-

stitia sunt signa letalia. Si color viridescit & abs viriditate ad citrinum sensim mutatur, optimum hoc est signum speratæ convalescentiæ. Ictero nigro detenti intereunt hectici, raro autem œdema pedum jungitur, nisi mox ab initio cum ictero complicatum fuerit idem. Icterum corporis exquisitè dimidii meminit *A. N. C.*

Iliaca Passio.

Pueri facilius quam senes emergunt. Est morbus acutissimus, & ni intra 7. d. resolvitur, occidit. Nullus ileus periculo vacat, sed semper ancipitis est eventus. Quibus ab inflammatione morbus natus, intra quatrimum necat, ni juvetur. Nec rarum aut inauditum est intestinorum crepaturum in hoc morbo factam esse. *A. N. C. Hoffm. Heer obs.* Ex dolorum vehementia atroci, strictura acerbiorè metue intestinorum convolutionem vel introgressum. Introgressum intestinale subsistentem suspicatur ubi quis post colicam graviolem vel iliacam morbum eo redigatur, ut nisi alimenta humida perferre non possit, & corpus interea non satis nutrirî, quin potius lente pedetentimque consumi videatur; porro, ubi uno in abdominis loco fixam sedem retinet dolor ac perseverat sub aliis iliacæ passionis signis, & iis mitigatus quidem indentidem mussitans & recrudescens perstat; nec hernia præsentè ubi insuper iliaci morbi facilis & frequens est relapsus. Ubi inferior intestini portio in superiore intrusa est,

omnia

omnia difficiliora, pejora. *Schoder de intest. mut. ingress. Diss. Altdorf.* Superest salutis spes si iliaca passio ab hernia, nempe in principio, non in progressu; si clysmata recipiuntur & redduntur; si dolores locum mutant; si dolor ac vomitus non perpetuus est, sed per intervalla urgent; si malum à fecibus induratis; si laxans, hydrargyrum, operatur ore sumtum; si inflammatio abest; si mutuus intestinorum ingressus simplex, ac superior inferiorem intravit; si à flatibus. Calamitatis notæ sunt: alvus subito lubrica facta manente febre, vigiliis, lassitudine; vomitus foetidi, stercorei, assidui; spasmi; convulsionones; singultus; inflammatio præsens; accedens acuta febris; delirium; surditas; gangræna; tumor ventris sub copioso flatuum exitu; constrictio sphincteris ani arcta; urinæ suppressio, stranguria; dyspnoea &c. Si volvulo amoto febris ægrum corripiat, desperatus est affectus. Quibus à stranguria volvulus supervenerit, intra 7. d. moriuntur, si febre exorta, copiosa urina fluxerit. *Hipp.* Qui ab ulceribus, tumoribus dæris, scirrhis intestinorum vix quidem curabilis. Sphacelum indicant repentina & omnimoda dolorum absque causa cessatio, virium summa prostratio cum pulsu debili, gelidus, foetidus sudor, animi deliquium, extremorum frigus, foetor oris, singultus, delirium. Non simpliciter letale signum est vomitus stercoreus; loquuntur exempla. *Ballon.* In ileo omnis quandoque desit vomitus. *A. N. C.*

Impotentia virilis. Sterilitas.

Exeruciatos longa gonorrhoea, emarcidos; venere præmatura, ulceribus circa pudenda, recti, fœdis inquinatos judica impotentes. Pro insanabilibus habentur, quibus testiculi deficiunt; destructi corruptive queis sunt iidem; quibus mentula non in glande perforata; quorum uterque testiculus sarcocele detinetur; ubi vitium ex hæreditate. Quæ ex semine aquoso impotentia inemendabili, incurabilis quoque erit; quæ ex minus spirituoso in hypochondriacis, scorbuticis, adhuc medicabilis est. Anceps spes manet, si veretillum paralytodes tenet, ubi solitarium id vitium vel ex fœda lue. Observavimus impotentiam virilem plurimum annorum ex moliminibus hæmorrhoidum vesicæ antehac suppressarum, revertente hoc fluxu, cum laude depulsam. Qui penem habent bifurcatum coeundi magis quam generandi impotentes sunt. Inexplicatum hætenus, intrinsicum quoddam tædium ac fastidium viri erga feminam sterilitatem aliquando gignere tori, licet vegete, ex prolis cupedine, eandem ineat. Perinæi sudor largior & diutinus sæpe vim genitalem simul labascere facit, vel id indicit. *Pechl.* Femine præter naturam crassæ, nimis fervidæ itidem, pluries steriles sunt. *Hipp.* Si mulieri non gravidæ septimana 20. aut 40. graviditatis putativæ, dolores instar parturientium gremium versus pressorii accidant, certum subsequetur sterilitatis erit signum. Fetuum adul-

adultiorum abortus præſagit ſucceſſuram ſterilitatem. Steriles feminæ ſunt libidinoſiores & magis quoque valetudinarix, hystericæ, clavis potiffimum capitis infeſtatæ. Fœcunda mulier ſanior eſt ſterili, ſed citius eſt anus, dum hæc diutius juventæ decorum obtinet. *Lomm.* Qui uterum ſcirrhoſum reddere norit, ſterilitatem inducere didiciſſet; ſcirrhus enim in utero ſterilitatem infert, iſque ſi attingi non poſteſt; incurabilis eſt; quod ſi mulier prægnans ſit, partum impedit. *Hild.* Si ſterilitas ex membrana pudendo oppoſita, ut concubitum idcirco admittere nequeat puella, manus ſuper eſt auxilium, contra, ſi caro verendum replevit, maxime, protinus in utero. Sterilitas incurabilis eſt ex coalitione ductuum Fallopii; callo, ſcirrho maxime ad cervicem, claudente iter ſemini; cancro uteri; longinquo fluore albo; nimia obefitate; ex hæreditate &c. Cercosis, uteri proſidentia in juvenis, commenta de hermaphroditis adauxere.

Infantum & Puerorum morbi.

In pueris ægrotantibus sæpe notavi ultra ætatis ſortem crescentis ingenii ſermonisque & officiorum inſolitam novitatem non defuturæ mortis certum fuiſſe indicium. *Pechl.* Infantum morbi, ſi non omnes, plurimi tamen ex ventre inſimo, tanquam equo Trojano prodeunt. Quibus, cum pueri ſaliva & mucus bene fluunt commodius ſucceſcente ætate vivunt. Saliva nutricum ac muliercularum v. g.

sub masticatione ac degustatione pulmentorum, panis saccharati, gravissimi nonnunquam communicantur morbi, scorbutus, lues venerea. Urina infantum sanitate recta gaudentium est crassissima, adeo ut fere nulla inde exurgat indicatio. *Harris.* Morbi infantum brevioris sunt periodi quam adultorum; sic & apud infantes primo septennario absolvitur, quod apud adultos secundo, immo tardius. *Carl.* Infantes obesi & pituitosi, verticis regionem mollem & apertam diutius retinentes rhachitidi, tussi convulsivæ, ἀσθαις difficulter cedentibus, ac tandem scrofulis maxime sunt expositi; macilentis & strigosis in febres inflammatorias sunt proni ut plurimum. *Harris.* Nutrix infantem suum nimis alendo sæpe interficit. *Kerkring spic. anat.* Infantes prognati matribus fluore albo, virulento præprimis, detentis ad magnos multosque proni sunt morbos, cæcitatem, convulsiones v. g. &c. Multa morbis infantilibus datur occasio calore hypocausti immodico, æstuoso. In infantulis de meconio cogitandum, dein de lactis vitiis, posthæc de dentitione, porro de morbillis, variolis, vermibus. *W. Wedel.* Atrophiam nuncia, si deprehendas in lactente inquietudines, anxietates præcordiales excipiente secessu liquidi copiosi, viscidi, roscidi, subviridis, ex parte coagulati, stipata quidem abdominis tumore, duritia, febricula, paulatina membrorum absumptione, flaccescentia. Quæ 4. mense vel serius ingruit in lactentibus facilius curatur quam ablactatis; glandulis autem mesentericis jam scirrhosis, omnis spes curæ de-

decollat. Macies ac *αργοφία* infantulorum sæpius rationem habet in pulvis spissæ nimis liberali exhibitione, infarciendo quasi eadem tenellos. *Αργοφία* ab lactatorum tam parva sumit initia & sensim accrescens vix attenditur. Difficilis est *αργοφία* curationis si à materie ulcerosa, ex anthematica ad interiora lapsa, eaque vitante; si à malis medicamentis, v. g. saturninis, largissimis absorbentibus; ubi venerea vel scorbutica. Sæpenumero morbillorum ac variolorum soboles est. Spes vana est, si cum scirrho, ulcere visceris jamjam; si urina meitur flammea cum phlogosibus post cibum, index quippe hæcticæ; ubi ab hydrocephalo; à nervo læso, præciso; si juncta diarrhoea fœtida, cruento-purulenta cum insigni emaciatione & imbecillitate virium. Spes convalescentiæ in ea adfulget, si à vermibus; voracitate; si tantum ab obstructione tunicæ intestinorum villosæ; ubi à diætâ crassa; transpiratione prohibita; diarrhoea; ubi ciborum concoctio emendatur; appetitus constans & regularis redit; tumor abdominis decrescit; vires antea depressæ cum animi vigore recolliguntur. *Huffm.* Si malum nondum inveteratum nec infarctus viscerum notabilis febres intermittentes aliquando solvunt. *Αργοφία* diutius persistenti non raro succedit rha-chitis, quæ illam quidem solvit, sed tristi spectaculo sæpe per omnem ætatem corpus deturpat. *Carl.* Aphthas prædicæ ex inquietudine; vigiliis; spirandi & deglutiendi laboribus; æstu pectoris reciprocante, notabili; suctu impedito; saliva spissa; levi linguæ intumescencia,

oris calore mammis sensibili. Vix apparent sine febre. Aliquando epidemicae sunt, valde periculosae. Semper in aphthosis inter alia de diarrhoea male suppressa querendum est. Infantes uberibus non nutriti quoque tamen aphthis laborant. Ut plurimum 9. d. durant. Frequentiores sunt aestate quam hieme. Crebrius infantes infestant quorum matres sub graviditate venæsectionem & laxantia neglexerunt. In *αφθησις* nullo ani vestigio apparente, vel si pone sphincterem caro solida concreta cavum recti replet, conclamata res est, & fati cedunt. Interdum stercus in puellis per vulvam, in pueris per vesicam habet vel invenit viam. *A. N. C. à Bergen.* Aures ulceratae & manantes quandoque post se relinquunt tabem vel cariem. Saepius achores & favus critice praecavent. Humiditates puero per aures effluentes salutare magis sunt, & importune suppressae, epilepsiam, auditus vitia, aut alium cerebri gravem morbum gignunt. *Hipp. River.* Si infantes *δυσήκοοι* sunt, attende an membrana meatus auditorio obducta nondum exaruerit, vel an idem imperforatus sit, vel à nativitate vel ulceratione? *Schulz.* Asthmate convulsivo vel convulsi vel soporosi necantur. Pejus, si febris magna juncta; mortis tunc prodromus sudor frigidus per totum corpus, 1. 2. dies durans; contra, sudor calidus cum levamine solutionem indicit; Gravius, si cum anasarca & urinis pravis. Aliquot dies affligens mox emaciat infantes. Si tussis humida accedat cum sputis, bonum. Alvus obstructa & segnis suc-

cessio-

cessiones habet colicæ convulsivæ, motuum convulsivorum, iliacæ, atrophicæ &c. Infans ad minimum ter vel quater in die, sive intra 24. horas exoneret alvum; si unica saltem vice fiat, indicat inclinationem ad morbum. Infantes voraces plurimum sunt alvi adstrictæ. Mirandam alvi constipationem in infante ex plumis, lapillis, filis, straminibus ab ipso deglutitis, ubi à matre incuriosa inter talia ponebatur, narrat *Hildanus*, nisi negligentia fuisset, curatam.

Achores retrogradi vel repulsi maxime ad pectus ruunt vel oculos vel aures. Solvuntur aliquando diarrhoea serosa, longa, acri. Infantes arthriticis prognati parentibus achoribus præ aliis affliguntur, auribusque manantibus. Favus est morbus contagiosus. Tinea confirmata est rebellis, imprimis si ad frontem ac faciem se extendit, plerumque capillorum defluvium post se ducit. Neglecta & perverse tractata in lepram abire potest. Diuturnam cum cute arida, testacea, ad frictum non rubente, alopecia sequitur inemendabilis, & contra, ubi malum recens, cutis mollior, digiti impressi vestigium notat ac post frictionem rubet. Tinea mitior, achores & crusta lactea sæpius ad sequentem prosperam faciunt valetudinem. Sola interdum ætatis mutatione domatur, medicina irrita. Post tineam excrescentia quandoque enascitur cranii fungosa. Tineam arte vel sponte siccata aliquando excipit surditas. In morbis infantum cutaneis rebellibus, chronicis de pollutione inquire verminosa. Infantes, quibus crustæ scabiosæ in capite superveniunt,
raro

raro corripuntur motibus epilepticis. *Bagl.* Exanthemata scabiosa capitis eveniunt post variolos, morbillos, febres acutas, quartanam contumacem, imperfecta crisi soluta. Si crustæ scabiosæ in capite recedunt vel nigricantem induunt colorem, res est periculosa; Inducunt asthma, maxime convulsivum, convulsiones, tussim ferinam, catarrhum suffocativum, epilepsiam, οφθαλμιαν, επιφορην contumacem, glandularum colli & maxillarum tumores, ψωροφθαλμιαν, guttam serenam, aurium vitia, pectoris & mesenterii morbos, varias febres, tabem, motus spasmodicos vagos. *Hoffm.* Solent multoties degenerare in scabiem malignam. Anasarca in infantibus ευπλαγχοις facile curatur; fiunt plus sæpe hydropici propter αδδηφγιαν vel vermes.

Cardiognus sive pleuritis flatulenta aut rheumatica, diuturnior suspicionem injicit intumescentiæ ac scirrhotatis mesenterii glandularum, quandoque epatis, ex quibus œdematosus & cachecticus status tandem enascitur. Si tussis sicca febrisque succedit, invicto adhuc malo, ad lentam it tabem. Cephalalgia idiopathica protracta convulsiones quin meningum inflammationem pluries accerlit. Cœliaca ex scirrhotate glandularum mesenterii, pancreatis, intestinalium, vix curatur, quin abdominis sequitur tensio atque ατροφια; si cachexia, anasarca supervenit, pessimum. Lienteria atrophiciæ metum incutit, si diutina. Cholera infantum non infrequens est, dicunt vulgo *Darm-Gicht.* *Hoffm.* Ex comedonibus ma-

ciem accipiunt; Qui sunt materies sebaceæ in glandulis sebaceis cutaneis contentæ, tantæ incrassationis, ut per poros cutis sub figura albi cylindri cum apice nigro promineant. Tale excrementum viscosum, lentum, in poris cutis tempore gestationis in utero, & quidem à prohibita transpiratione, congeritur, & postea in aëre libero condensatur, omnibus neonatis infantibus familiare; stagnatione sua ansam præbens, ut infans omni prope nutritione defraudetur. Ex hac materie in putredinem abeunte vermiculi generari queunt. Si in continua febre puero venter nil reddit, mutaturque ei color nec somnus accedit, ploratque is assidue, metuenda est convulsio. *Cels.* Stridor dentium ad convulsionem proclivitatem; bilis, acidi, vermium præsentiam, significat, maxime horum in ventriculo. Convulsio vel spasmus inferioris maxillæ à causa interna, ut plurimum intra dies 14. lethiferus est; Spasmus hic quandoque transit in paralyin. *Heister. Werth.* Concussiones pectoris clangosæ in convulsis ac epilepticis evententes, sunt convulsivi œsophagi motus, spemque eripiunt reconvalescentiæ. *Hoffm.* Convulsionum prodromi pavores quoque pluries sunt in somno, suspectum semper symptoma, pejus adhuc ubi in vigilantibus. Motus convulsivos in infantibus generaliter nunciant pandiculatio, oscitatio, brachiorum tensiones, palpebrarum ac bulbi ocularis motus, sub somno pavores, tremores, vigiliæ nimix, alvi excrementa viridia &c. Utile est observare, num semper eo tempore, quo infans corripit.

ripitur epilepsia, matri fluant menses, necne? *Bagl.* Infantes menstruis fluentibus concepti, facile fiunt epileptici. *Hipp.* Prægnanti si accesserit epilepsia, solvitur partu enixu, ac si fetus editus mox multa vomit ejicitque aquosa, non manet ipsi morbus. *Hipp.* Fecum alvi dejectio in infantibus, quos prima vice torquet epilepsia, non est adeo sinistri ominis. Infantes epileptici intra 6. hebdomades adhuc constituti, raro evadunt. In convulsis neonatis visita, an cranii ossa sint intropressa? *Boerb.* Pueri facile incidunt in convulsiones epilepticas, si matres sunt hystericae, vel gravidæ ira excandue-re; vel si nutrices ira aut terrore percitæ, statim infantulos uberibus admovent. *Guido Parinus* contendit infantes sub novilunio natos præ aliis pronos esse in epilepsiam. Convulsionem à vermibus nunciant certa convulsionis in maxillis species, intercurrentes in intestinis rosiones præter reliqua communia. Ex vermibus convulsi communiter nullam ante os protrudunt spumam. *Aurel.* Epilepsia infantum intestinalis in propinquo intelligitur ex flatibus cum murmure, sub fluida alvo desitura. *Pechl.* Diarrhoea mucida solvit aliquoties convulsiones infantum. Post motus convulsivos ac epilepticos in infantibus noduli cutanei instar pisorum observantur sæpius; æque, habitus cutanei; totius vel ex parte inflatio; anceps utrumque. Pueri fere omnes qui alvum habent adstrictam, obnoxii sunt convulsionibus. Si epilepticus paroxysmus unus alterum consequitur, & alvus antea fortiter clausa, sponte jam dimittit

excre-

excrementa, valde fœtida & nigra, vox clangosa & singultuosa fit, totumque corpus ardet, in propinquo exitium est. Epilepsia infantum curata levi de causa recrudescit. Mortem prædicit in pueris, si convulsionibus gravibus durus intentusque venter superveniat. Cavendo à pulmentis ac cibis, uberibus nutrito infante ad biennium, Identitio fit facilior, & immunitas à vermibus impetratur. Ante & post dentitionem frequens est purpura quædam scorbutica, *απυρετος*, à calidiore regimine fere veniens, quæque intra d. 14. sponte vanescere solet. Dentitione difficili decima pars infantum moritur. *Sydenh.* Consecraria difficultatis dentiendi sunt: gingivarum tumor inflammatorius, gangræna; asthma; tussis; vomitus; singultus; clamores; vigiliæ; febres intermittentes, acutæ; pavores; alvi fluor viridis, cruentus; venter occlusus; inquietatio; salivatio; convulsio; epilepsia; ileus &c. Convulsionem in dentitione difficili præfagiunt constitutio plethorica, succiplena; alvus obstipata; saliva non fluens; si somno immodico veluti marcent; hæque convulsiones magis dubii sunt eventus, si à parentibus fuerint biliosis ac sensibilibus. Ex dentitione difficili & torminibus ventris, tussi porro convulsiva sæpius accidit intus susceptio intestinorum, hinc ileus. *Willis. Schultz.* Difficilius dentiunt, qui alvo adstricta laborant, quam qui laxam habent. Qui cum dentitione bene habito corpore permanent, gravi somno premuntur, periculum est, ne eos convulsioprehendat. Si gingivæ ita crassæ,
L
fir:

firmæ, ut dentes istas perforate non valeant, non raro moriuntur convulsionibus; quem casum plus sæpe turundarum istarum, quas *Schlusser* nuncupant, creber usus inducit. *Lentil.* In infantibus si tussicula superveniat, tardius difficilisque absolvitur negotium dentitionis, præsertim si caninos edunt. *Hipp.* Cum *εὐφορίæ* jungitur in dentientibus sanguine plenis salivæ fluxus; alvus lubrica, immixtis cruentis striis. Infantes atrophici & paralytici ad diarrhoeas-faciles sunt. In diarrhoeis lactantium quære de nutricis irascentia. Dysenteriam lactentes commodius ferunt quam adulti. Pueri & infantes ex voracitate, chylo crudo, acidi primarum viarum exsuperantia, ad calculum, ischuriam proni sunt. In mictu cruento de vestibis investiga thoracibusque nimis arctis. Febres intermittentes, cotidianam, tertianam, quartanam citra adfectam matrem, vidimus in lactentibus. Intermittentes per annum sæpe infantes detinent, nec cum detrimento, ut potius corpus confirmet, modo congrua adhibeatur medicatio. Si in febribus infantum diuturnis abdominis regio, circa lineam præcipue albam, indurari atque tumesceri occipiat, morbum hunc brevi abiturum, dixeris. Facile incidunt post intermittentes in lienis vel alius visceris obstructionem, dicunt *Kieber Kuchen*. In infantibus 10, annis adhac minoribus si post febres exanthematicas haut bene decurrentes, per aliquot dies urina vel vere nigra vel plumbei coloris mittatur, aut hydrops aut epilepsia succedit, vel utrumque. Si febribus

bus exanthematicis vermes se immiscunt, decursus earum valde plerumque turbatur; extrema frigent, pulsus fit inæqualis ac debilis, accedit animi deliquitum, mors sæpe ipsa. Convulsio in febribus puerorum non ita letalis est, ut in adultorum. Coma non turbatum, sed placidum, licet diu ebriorum instar duravit, non est malum, sed sedat & arcet in pueris febrem. *Duret, Stahl.* Gibberosi præ ceteris fiunt ex imbecillis parentibus nati, teneri, graciles, molliter educati curatique. Gibbosi post pauciorum vel plurium annorum decursum asthmatis, phthisi, cordis palpitationi, hydropi pectoris, tussi violentæ, catarrhis suffocativis &c. obnoxii sunt. Strictiora arctioraque infantulorum involucria gibbositatis pluries culpa unt. Facta *μεταστροφῆς* materiæ ex asthmate, tussi, pulmonum tuberculis, gibbosi fiunt pueri. Memorabilis est casus gibberosæ puellæ post superatam febrem & plures purulentas dejectiones, ad 10. d. perdurantes, integritati restituta. *Ac. Reg. Sc. Paris.* Relinquantur gibbi ex aliis gravioribus morbis, phrenitide, angina, dysenteria &c. *II. Wedel.* Infantes qui sub dentitione cruorem alvo mittunt. anis crescentibus ad hæmorrhoides disponuntur. Pueri ex hæreditate ad hæmorrhoides faciles de ventris torminibus in pueritia pluries queruntur. Hæmorrhagia frequens est verminosis. In pueris & alvi & renum cruentas fluxiones minus adhuc habere periculi ac impune ferri, trepidantibus ad cruoris præsentiam matribus, notat *Pechlinus.* Laborioso exclusi partu infantes

tes aliquando salutariter sanguinem vomunt vel alvo excludunt vel per genitalia reddunt, mox parcius, nunc copiosius, visceribus, potissimum hepate, compressis; aliquando fatali cum eventu. *A. N. C. Comm. lit. Nor.* Hydrocephalum malignos quandoque arte exitant mendiculi scelerati pueris, *Hild.* Hydrocephalus externus curari potest, internus sæpe deleterium habet exitum & apoplexia aliquando necat, vel epilepsiam infert. *Icterus infantum d. 3. 4.* à partu, est à meconio retento; in magis adultis ab *αδδηφαια* vel vermibus; Si pertinax, hecticus tandem vel cachecticus evadunt, lenteque exhausti expirant. Incubus habitualis in epilepsiam, carum, apoplexiam degenerare potest vel catarrhum suffocativum; frequens est voracibus. Lacte ex nimis pingui matris vel nutricis omninare oppletiones pectoris, asthmata, catarrhos suffocativos; ex acri & bilioso tormina, diarrhoeam biliosam, cholerothen; ex impuro, scorbutico, venereo, scabiem simplicem, scorbuticam, veneream, ulcerationes varias. *Boerh.* Ex lactis defectu impii celato vidimus convulsiones graves in tenello, non letales, ubi tempestive, re detecta, ubera præbebantur lacte turgida nutricis conductæ. Ex salacium nutricum lacte aliquoties febrilia symptomata, immo purpuræ attenti exanthema. Lacte solo nutritos nunquam notavi verminosos. Linguae frenulo rescisso facile sanguis in ventriculum defertur, qui in eo putrescens gravissima parit mala, febres accensas, convulsiones; ergo cautus esto chirurgus. *Zech, consult.* Linguae frenu-

frenulum incaute incisum artuum contracturas creasse miras, manente *αφωρια* &c. tradit *Hildanus*. Linguae tumor à nativitate, si à decubitu pituitoso paulatim minuitur & medicinæ cedit; si vero à carnositate nimia, incorrigibilis erit. Tumiditas serosa in variolis, aphtis itidem accedens, curabilis est, si princeps morbus nempe quoque est superabilis; sanguinea in variolorum principio, hæmorrhagia tollitur; pituitosa extra febrim, quoque emendari potest. Narium obstructio quandoque maciem inducit ob suctionem ac deglutionem præpeditam. *Zwing*. In ophthalmiis infantum quære de achoribus, glandulis colli tumefactis. Prognosis ophthalmiæ infantilis dubia, incerta est; relinquit facile epiphoram, pannum, abscessum, ulcus, scirrhosum tuberculum, fungum in oculi bulbo, quin cæcitatem adducit; (eo magis hæc cuncta si à variolis,) pendet à statu hæreditatis, regiminis, victus, humorum; facile revertit *οφθαλμια* infantum. Oculorum pustulæ sive vesiculæ si negligantur, facile inducunt vel ulcusculum manans vel oculi humorum perturbationem, quin cæcitatem. Pannus acrioribus tractatus fungum, cancerosum pluries factum, facilius in infantibus creat quam adultis. Mydriasis in pueris quandoque curatu facilior est quam in adultis. Ob animum immorigerum ex *αγίλοπε* & *ανχυλοπε* non raro fistula subnascitur lacrymalis. Nyctalopia & encanthis rara in infantibus. Epiphora difficulter curatur sæpeque lippi manent, & qui impuri habitus (quod plus sæpe ex lacte siphylitico sit) cum aliquanti

hebetudine. Madarosis plerumque insanabilis est. *Ατροφία* oculi non semper totalis seu plenaria est, sed sæpe ex parte tantum fit. Strabismus ex convulsione non crebra, vel sponte cedit vel arti, *Zwing*. Peregrinum cæcitas genus in duobus pridem natis à me visum, ait *Pechlinus*; nimirum utrumque oculum spissa quædam tunica ex mucò, sive in matris alvo, seu primo aëris adflatu concepto velabat, visumque omnem prohibebat. Reliqua vid. pagell. de oculorum morbis. In pedarthrocace, rhachitidis, luis venereæ, variolorum pluries sobole, si recens & mox debita fiat medicatio, sæpe tumor discutitur; si vero jam suppuratio adest, difficulter admodum, nec antisiphyliticis atque antiscorbuticis cedit. Paralyti si infantes corripuntur, circa pubertatis annos quandoque ab eadem vindicantur. Paronychia facile ossiculis cariem infert in infantibus. Parotides infantum difficile suppurant, facilius tamen ac in adultis; neglectæ in salsas & acres abeunt ulcerationes. Pectoris oppletio cum rhoncho in neonatis facile transit in asthma vel catarrhum suffocativum. Rhoncho detentos si curas, inquire de paroticis tumoribus vel ulceribus, an antehac adfuerint, quave methodo tractarint? *Φιμωσις* naturalis interdum & à nativitate pueris est, manus cedens. Priapismus infantum licet recurrat, sponte posthæc velut cessat nec metuendus; Est pluries à vesica latio turgida rectoque stercoreibus farto. Purpura scorbutica remanens creando ventris tormina, virtum languorem, appetitum dejectum, malum

malum vultus aspectum, sæpenumero vermes adesse mentitur. Post tormina ventris vexantia sæpe pustulæ generis varii, in facie, abdomine, artubus infantum exoriuntur cum *euφορια*. Rubor & æstus per universam cutim aliquando contingit, ex quo, ni tollatur, in ardentem labuntur febrim, vel aliam gravem ægrimoniam. *Zwing.* Scrofulæ nonnunquam ex improvise & confestim cum ephemera febre comparent, eadem cessante iterum quoque disparentes. Sunt potissimum prodromi aurium manantium vel achorum, quibus advenientibus solvuntur. Absque significatione recedentes oculi aurisque noxas gignunt. Degenerant aliquando in ulcera depascentia, verminosa. Strumoli infantis pancreas, vel mesenterium vel intestinales glandulæ certe laborant vitio eodem. *Boerh.* Singultus ob lactis hausti copiam, ob corruptionem alimenti in ventre, vel ob partis frigiditatem mitis est; contra, qui ab inflammatione vel ex metastasi efflorescentiarum. Syncope à vermibus stomachi plerumque fatalis est; prodeunt brevi ante mortem per os. Scroti atque testiculorum inflammatio à causa externa cum extravasatione in abscessum & ulcus facile terminatur, maxime in cacochymicis. Testium tumor, bubo circa pubertatis annos ex lymphæ bonique succi redundantia oriens, nil habet in recessu per se. Testium retractionem vel serotinum descensum cave ne pro ramice habeas inguinali, examina curiosius ac certus eius; sic novi puellam, subligaculo strictiori superdato, atrophicum factum funello cum eventu. Tor-

minibus plerumque adffiguntur infantes ubi clamant, maxime si concurrat abdominis inflatio. Ubi brachiis suis sursum deorsumque, ultro citroque, immodeste infantes jactitant, quæ curam habent, ventris tormina facile subnascuntur. Ex torminibus ventris eo plus periculi metuendum, quo teneriores sunt infantuli; cotidiana convulsiones plerumque prædicunt. Tormina sustinent infantes cum flatibus, materie mucida, quam tussis humida mucosa sursum propulsam iterum deglutiunt. Torminibus facile junguntur febres, paralytices, asthmata, convulsiones epilepticae, ileus &c. *Schulz.* Hystericis prognati matribus infantuli magis & acrius patent ventris tormentis. Tumores lombares serosi ex spina bifida plurimum, brevi sunt funesti, maxime si incidantur; crebrius sunt cum hydrocephalo atque invicem communicant. *Comm. lit. Nov. Salz.* Tonsillarum, uvulæ, tumor ac inflammatio sæpe infantes in discrimen vitæ ponit, dum ex contumacia vel immorigero animo auxilia non admittunt, suffocantur hinc, aut gangræna, sphacelus, convulsio necant istos. Verticis tumor mollis in neonatis imprudenter incisus aut emplasticis apertus, vel convulsione brevi necat, vel tardius paulo macie. Umbilici tumor prominens vel in herniam vel inflammationem aut abscessum transire potest, ni præcaveatur; aliquando, sed rarissime, sanguis profluit, facile cum totius corporis imbecillitate ac morte. *Hiidan.* Ex umbilici abscissione subitus et vitæ excessus metuendus. Tussis infantum plerumque

rumque est stomachica vel intestinalis; docent vomitus, diarrhoea critica, juvantia, nocentia; facile migrat in asthma stomachicum, quod respiratione stipatum est anhelosa. Tussis convulsiva epidemica infantum tempori potius quam medicinis cedit. Est indolis chronicæ. Infra trimestre constitutos excarnificans, ut plurimum funesta est. *Comm. lit. Nor.* Hæmorrhagia, abscessibus corporis solvitur. *Meibom.* Sub paroxysmo convulsionibus, epilepsia correpti raro eluctantur. *Lentil.* Macie plerumque necat vel suffocatione. Meminimus ex vehementia hujus in puella ossa frontis hiscentia reddita. Si infantulus sine causa manifesta continuo vagiat, corpore non nutriatur, dejectiones habeat veluti carneas, urina cum farinaceo sedimento sit, de verme inquire umbilicali, facque experimentum tinca. &c. *Eysel. Zwinger.* Ob continuam jactitationem hinc fiunt pluries luxatio vertebrarum, herniæ ex clamoribus, quin epilepsia. Ex vigiliis nimis metuas *αρεοφίαν*, lentas, hæticam vel convulsionem, epilepsiam. Visceribus ex umbilico propendentibus vivi nati, non diu supervivunt. *A. N. C. Comm. lit. Nor.* Volaticæ infantum maculæ quando fauces, os, oculos, aures, scrotum, occupant, fatales esse solent. *Sennert.* Vomitus à copia lactis assumpti non est periculosus, si vero ex lacte corrupto ansam dat convulsioni, epilepsię, consumptioni corporis. Si infans multum vomat & de nutricis cogita iracundiis. Morbi infantum quos effascinationibus imperitum muliercularum vulgus haut raro adscri-

bit, sæpiſſime ſtrigmentis caſeoſis in ventriculo ac inteſtiniſ hærentibus originem debent. Loquuntur ſigna & remedia in teſtimoniũ ſententiæ.

Inflammatio interna. Abſceſſus. Gangræna, Sphacelus.

De ſcirrho & cancro interno, de vomica porro, ſigillatim ſuo videliſ loco.

Optime teſtatur lingua de inflammationibus internis; ejuſdem ariditas cum flavedine latentes viſcerum inflammationes præter alia ſigna nunciat. *Bagl.* Corpora laxa, hinc femine & pueri, facilius ferunt inflammationes quam ſtriſta, ut viri & ſenes. Periculoſior ſemper eſt in ſcorbuticis, venereis, atrabiliaris, annoiſis, laboribus fractis. Quo citius inflammatio ſuas periodos abſolvit, eo periculoſior, & eo certius gangræna incidit. *Boerb.* In omni inflammatione febris modica, proportionata, neceſſaria eſt & præſidio. Si urget, gangræna æger periclitatur; ſi nimium remittit ac ſine integritate, ſcirrho & ulcere; valde ſi tenuata, non raro in lentam & heſticam degenerat. *Platn.* Si febris ſubito ſine bonis ſignis conquieſcit, inflammatio in alium morbum mutatur.

Criſis fit multo plerumque ſudore ac urina craſſa cum ſedimento copioſo. Peſſimum, ſi febris ſemper increſcit, æger ſumme infirmus fit, inquietus, vigil, delirius, ſoporofus; ſi accedit

cedit spiritus difficilis, torpor, æstus inæqualis per corpus, sudor frigidus, urina cruda, fulva & tenuis; alvus liquida nigra, multum fœrens, nervorum distentio; Quæ ultima mortis sunt nuncia. Inquies, jactatio, suspiria, anhelatio, pervigilium, in inflammatorijs & suppuratorijs mortis sunt prænuncia. *Boerb.* Inflammatio vel resolvitur vel suppuratur, vel degenerat in gangranam, sphacelum, vel in scirrhum, cancerum; ex suppuratione male cedente in ulcus, fistulam. Spem vel periculum inflammationis denunciant subjectum, pars obsessa, magnitudo, indoles, causa. Per *μετασσει* febris enata si non excludatur rite, metum incutit recidivæ. Inflammatoriæ febres recidivantes sunt periculosæ ac plerumque letales. In inflammationibus bonum est, si æger bene sitiat, largeque commodum hauriat potum. Inflammatoriæ ab arthritide retropulsa, periculosæ. Quo intensior dolor in inflammationibus, eo magis malum in tempus criticum metuendum est. In inflammatorijs sudore *κρίσιμος* judicatis pluries & se addit hæmorrhagia. Vomitus cruentus, porraceus, niger, excrementa diversorum colorum alvina, maxime circa dies criticos, factum sunt extremæ ac desperatæ salutis, imprimis in ventris inflammationibus. *Hipp.* In inflammatorijs discussio per hæmorrhagiam tempestivam multum anteponenda suppurationi, ex qua plus numero hæctica. Cum inflammationibus partium abdominis, præcipue non valde exquiliti sensus, fere typus tertianarius complicatur. Inflammationis in abscessum ini-

tia faciunt horrores sine ordine invadentes; Ubi fieri incipit, febris & dolor increscit, æger porro sine ordine inhorrescit, moxque æstuat; pure factō nec imminuuntur hæc, æger vero longe infirmior fit ad animi deliquium usque cuncta aut sine exitii notis. Si febris non intermittens jam 20. d. superavit, simul pulsus bonus est viriumque robur non infirmum, vitæ pericula absunt, nulla evidens facta evacuatio, concoctiones cunctantur, licet expectare abscessum, maxime in junioribus. *Lomm.* Quibus ex morbo, potissimum febre, convalescentibus pars aliqua laborat, eo abscessus fiunt. Circa generationem puris febres & dolores magis eveniunt, quam illo perfectō. A tumoris intus ruptione fit exsolutio virium, vomitus & animi defectio. *Hipp.* Lipothymia talis aliquoties repetens, letalis est, nisi exitum pus invenit, quod aliquando juvare potest. Abscessus in cava abdominis ruptus suum pus evomit; fit collectio ejus in abdomine sive hydrops purulentus; aggestio; ni extra corpus viam acceperit, putrefactio; ventris tumor; viscerum exsilio; tabes miserrima; mors. *Boerb.* Pus quacunque parte erumpat, si est læve, non mali odoris, album & unius coloris, sine metu est, ac quo effuso febris protinus conquiescit, & contra. Pus exit è corpore per pectus, abdomen, umbilicum, aures, nares, humbos, urinam, vomitum, sputum, diarrhoeam, sudorem male olentem, quandoque glutinosum instar puris. Pus cum urina exit integris vesica & renibus, v. g. ex pulmonibus veniens; *Holler.* & contra,

integris pulmonibus, ex utero supputato e. g. delatus, expectoratione effertur. *Hoffm.*

Abscessus musculorum abdominis sæpenumero eveniunt ex ischiade diutina. Abscessus pluries oriuntur post febres, potissimum post crises mancas. Abscessibus ansam creberrime dat mensium hæmorrhoidumque negotium. Si morbus magno cum impetu feratur, superne fieri solent abscessus ad collum, axillas &c. Si lente procedat, in partibus infernis expecta. *Hipp.* Non absolute propter cordis abscessum sequitur mors, nisi introitum effundatur, quin minor puris copia transire ex corde in arterias sine vitæ periculo potest, quæ à visceribus per alvum, urinam, sputum &c. expurgatur; *Hildanus* communicatam recenset observationem de corde adhuc vivente non exigua sua parte putredinem passo. De corde suppurato meminit *A. N. C.* Abscessum cordis tunicatum ex vulnere olim accepto dicit *Pecclinus*. Abscessus *εγκεφαλας* à violentia externa subnatus non semper in læso sed opposito latere quærendus; in his penetrat quandoque materia purulenta per cranii poros ad exteriora; ceteroquin iidem feliciter faciliusque solvuntur per nares quam aures. *Meibom.* Viscerum sphacelatio absque prævia inflammatione plus sæpe contingit, ex quiete ac stasi sanguinis in ramis majoribus.

Transitus inflammationis in gangrænam, dein sphacelum, significatur, si internus quidam frigoris sensus percipitur, & dolor antea acutus & acerbus subito desinit; mens antehac delira ad se quodammodo redit, virium vero defectus

fectus insignissimus fit; lipothymia incidunt; pulsus deficit, vel debilissimus, inæqualis tangitur atque intermittens; si alvus antea fortiter clausa se aperit & præter voluntatem fluit; vultus fœdus, pallidus adparet; palpitationes cordis, anxietates obveniunt; extrema, tempora, cervix gelide sudant; murmura in ventre sumto potu oriuntur. *Hoffm.*

Gangræna in internis semper est letalis, continuo enim in sphacelum mortemque tendit.

De viscerum aliorum abscessibus, gangræna, sphacelo suis in locis habes.

Linguae ceteri morbi.

Quibus acute febrientibus omnia fœtent, aut etiam saporem fœtidum habere videntur, quæ tamen revera non sunt, & citra vitium antecedens narium & linguae, malum est. *Hipp.* Olfactus & gustus vim tota sua vita aliquando amittunt, in occiput graviter lapsi. Linguae inflammatio aliquando vel per se vel cum aliis morbis obvenit, in suppurationem abiens; talem notavi criticam in febre acuta maligna bibonis. Linguae tumores, œdematoli, carnosi, scirrhosi, ut plurimum vitæ periculum non adferunt, nisi in tantum accreti, ut inde suffocatio metuenda sit, aut ex humore maligno ortum duxerint, unde sæpe carcinoma, heic incurabile malum; maxime hoc quidem ex scirrhoso. Oedematoli, pituitoli remediis cedunt.

dunt. Βαρφαχος sive ranula sub lingua, in pueris crebrior quam in adultis, per se periculo vacat quidem, aliquando tamen præfocationis periculum intentat ob vicinam asperam arteriam atque laryngem, deglutitionem ac loquelam impedit mirifice; dolores concitat acutissimos. *Tulp.* In adultis, si dolor & febris adit, periculosa est, facileque in anginam migrat. Quæ nigra, fusca, dura, cum tuberculis carnofis, ad canceri naturam accedit, *Heister.* Ni cystis, quæ humorem continet, ablunatur, tumor iterum iterumque repleta vomica resurgit; Contingit tamen etiam, ut effluente pure cocto pellicula putrescat, & totum simul excernatur, quod morbum facit. Βαρφαχος irritatus incongruis vel scirrhum & cancerum, vel gangrænam & sphacelum post se traxit, observatus est non semel. Plus sæpe sequela est rudioris frenuli lacerationis quam lactis nimis acris aut malæ conformationis vitium. à *Bergen.* Paralytis linguæ ex apoplexia, aliis simul resolutis partibus, raro curationem recipit, maxime in ætate provecioribus, & contra, si malum simplex & subitarium sit, imprimis in ætate inflorente constitutis. Conf. prædictæ de paralyti infra politæ. Balbutientes melius cantant quam loquuntur.

Lipothymia. Syncope.

Qui sæpe & fortiter sine causa manifesta animo delinquant, subito moriuntur. *Hipp.* Lipothymia facilis in scorbuticis est. *Eugal.* Idiopathica pessima est. Nullus proximior ad mortem gradus est syncope. Subitaneus virium lapsus in ceterum bene valentibus evenit nonnunquam ex purpura scorbutica non rite egrediente vel inscie regressa. Pessima est cum secessu atrabilario, nigro, curabilis tamen, nisi labes visceris subsit. Virium exsolutiones ex rigore periculosa, maxime si accedant urinæ cruentæ. Mala signa: sudor frigidus copiose manans; facies Hippocratica; si ad se reduci vix queunt multo labore; si licet levati, pulsus deest, vel perexiguus habent; si sani facies non reddit; si faciei color mutetur in lividum & viridem. Si tremores ac convulsio superveniant, si calor non revocetur, mors in propinquo; in hysteriis tamen mitius judicatio. Exitiosa, quæ à corruptione visceris; à sphacelo; quæ extenuato spiritu & sanguine originem trahit; quæ post partum laboriosum; quæ post abscessum internum ruptum, nisi pus per alvum, urinam, vomitum, quod juvare aliquando potest, reddatur; quæ in febribus malignis, exanthematicis, in principio & statu, vel easdem antecedit, vel ex situ erecto in illis contingit; quæ ex vermibus stomachi in pueris; quæ in variolis confluentibus ob intolerabilem ardorem ac dolorem, præcipue sub recto
situ

situ inducitur; *Hoffm.* quæ ob tumorem p. n^o in vel ad cor & pericardium; quæ cordis palpitationem longinquam pluries sequitur &c. Quæ à voracitate post superatum morbum; à saburra stomachi; à flatulentis spasmodicis in hypochondriacis, hystericis; à flatibus putridis; ab hypocausto, balneo intensius calidis; à sensibilitate individui; ab animi pathematis &c. nil habet in recessu ac relinquit medicationi spatium. Synopticæ hystericæ ne pro mortuis habeantur, sepeliantur, recte cavendum.

Mania. Melancholia.

Falsæ imaginationes superveniunt eis, quibus membrum aliquod abscissum est, facile. *Hild.* Mania raro est letalis, curatu tamen admodum difficilis, inprimis antiqua. Præ-nunciat eandem cephalalgia subito in hypochondriacis & melancholicis, prævio graviore animi affectu oborta, cum *αγρυπνία*, inappetentia, *δυσνηχοία*, vasorumque interna pulsatione. Quandoque desinit ad tempus in totum, vel stultitia remanente terminatur, postque denuo recrudescit. Mutatur aliquando in hæmoptoën. *Dodon.* Bonum omen, ubi delirium somnus adhuc sedat, contra, ubi vigilæ sunt pertinaces; bona spes, si periodica circa æquinoctia; solstitia; si habet remissiones; si ex passione hypochondriaca, hystericæ, febribus intermitten-tribus perperam exceptis, evacuationibus sanguinis suppressis; si à sumto narcotico &c. *Pes-*
M
sima,

fima, si post altum somnum jugiter delirant; si validiora evacuantia intensiusque non sentiunt frigus. Si epilepsia, convulsio, sopor superveniunt, mortale. Mania ex abscissa Plica polonica eadem renascente curatur. Maniaci raro aliis implicantur morbis & sæpenumero ætate grandes fiunt. Ex utero furentes si conceperint, sanæ fiunt. Evacuatioes fortiores in febris sæpe excipit mania; eadem & diurnas intermittentes, quartanam præcipue, in stultitiam tandem degenerans, haut raro sequitur. Graviditatis ultimis mensibus silens, enixo partu quandoque revertit. Mira est in maniacis *αγερπνια*, ut ultra annum extensam legas. *Boerh.* Melancholia sua natura non est letalis, sed sæpe quos semel invasit, ad mortem comitatur, maxime ubi hæreditas subest. Prognosis autem in genere incerta ratione exitus est; quidam brevi aliquando revalescunt, alii longo tempore, alii nunquam curantur. Nunquam melancholico curando dicas, quod laboret melancholia. Malum hypochondriacum quo magis fixam in viscere obtinet sedem, eo minus læditur phantasia, & contra. Mania & melancholia aliquando inter se alternant. Melancholia deterior est feminis quam viris. Melancholici epilepsia sæpe solent corripiri, & v. v. Mania & melancholia non omnino carent febre sed lenta stipantur, modo vaga, modo cotidianæ remittentis typum æmulante. Familiis connata vel hæreditaria pessima est mania & melancholia. Si morbis complicatis delirium conjunctum, ventriculum pro parte pri-
ma-

maria affectum ostendit. Melancholicis luridis & squalidis nonnunquam in partibus musculosis femorum, brachiorum eveniunt noduli subcutanei, non oculis sed tactui obvii. *Hist. morb. Vrat.* Somnum profundissimum octiduanum notavi in melancholico, tandem duro labore expergefacto. Facilior morbus si à causa physica, quam morali, pathetica. Fletus ac risus alternans, bonæ spei indicium. *Riedlin.* Infantia quæ cum risu fit, tutior est, quæ studio dato, pejor. *Hipp.* Varices scroti grandes observavi in ex amore vesano melancholico, crebro veneris exercitio inflammato perfecte dein sanato. Solvunt morbum excretiones sanguinis criticæ mature supervenientes, imprimis fusi menses, hæmorrhoides largæ; varices; vulnera capitis (*Gordon.*); atræ bilis per superiora & inferiora rejectio; diarrhoea; dysenteria; hydrops; ulcera; pustulæ; scabies fœda; abscessus; arthritis &c. Multi fatui & stulti à partu sunt, si obstetrices caput molle infantis nimis comprimunt, tales redditi. *Boerh.* Multo plures insanunt quos ad immensas opes evexerat fortunæ favor, quam quos iniqua fors ad miseriam & pauperiem redegerat. *Mead in monit. ex ore Hallej.*

Mensium vitia.

Luna vetus vetulas purgat, nova luna puellas. Lunæ solvere aliquando neonatas puellulas observatione, & nostra, constat. *Comm. lit. Nor.* Tales vero non diu supervivunt. Menses prima vice erupturi, erraticam pluries simulant febrem. Quibus mature emicuerer menses, his communiter quoque maturius desinunt. Puella ordinarie non concipit nisi menstruata. *Hipp.* Mulieres menstruantes circulum lividum sive plumbeum sub oculis habent. Fluxus menstruus in annosioribus per aliquot hebdomades immo menses suppressus sive retentus, largissima læpissime compensatur evacuatione per dies 14. immo quandoque 21. durante, licet non absque incommodis ejusmodi personarum. Quæ parce menstruantur, parca quoque experiuntur lochia. Dantur feminæ, quæ bis in mense lunæ beneficium habent; aliæ, quæ mensis medio uno depositum lunæ experiuntur, altero hæmorrhoides fluxas; iterum aliæ, quæ nunquam menstruales nisi graviditatis tempore (*Comm. lit. Nor.*); tandem aliæ, quæ nunquam tributum mensium sistentes, plures tamen peperere fetus vegetos; sic rusticam novi decem infantum, jam adultorum sanorumque, felicem matrem. Perpetua mensium emanatio non semper ergo morbosa dicenda; ut plurimum tamen stipata est sterilitate. *Hild.* Vidi, ait *Bagl.* mulierem, cui durante menstrua purgatione tumescebant ossa clavicularum, eaque desinente eva-

evanescebant. Cum mensibus laboriosis advenientem pluries observavi *δυσημοστασιαν*, his autem belle profluentibus, solutam iterum. Si menses in puellis primum erumpere nequeunt ob membranam verendo oppositam, in cultro auxilium est facile, & contra sæpe nullum, si caro locum replevit, maxime protinus in utero, atque perniciales exoriuntur morbi. Menstrua humidioribus feminis diutius durant, citoque hæ, ni illa ferantur, intumescunt. Quæ femina non peperit, gravius & citius retentione laborat, quam ea quæ peperit. Quæ femina lac habet, si neque peperit nuper, neque gravida est, ea à menstruis defecta est; ex quo acerbissimis capitis doloribus exposita est, si ea diu sic manet; cui medetur hæmorrhagia. *Hipp.* Vetulæ quibus revertuntur menstrua, non longe supervivunt; sed bene intellexeris oportet, non esse hæmorrhoidalem fluxum uteri vel urinæ velicæ. Remanentes, intercepti, suppressi exitum quærunt per os, nares, aures, umbilicum, mammas, genua, ilia, oculos, frontem, ulcera, fistulas corporis, sudorem, (pluries hæc quidem cum *εμφροσια*) tubas Fallopii in abdominis cavitationem (letali hoc cum exitu). Menses per insolitas vias proficiscentes communiter feminas steriles faciunt. Suppressio quæ ab uteri cicatrice post ulcera & vulnera incurabilis est. *Deck.* Mensibus suppressis succedere solent syncope, præfocatio, hydrops, asthmata, mania, melancholia, paralytis, arthritis, cachexia, tabes, convulsio, epilepsia, spasmus, icterus, apoplexia &c. Quibus largior fluor

albus, eæ ex interceptis mensibus minus male tenentur. Urinæ nigræ in mensibus suppressis non perpetuo malæ. In mensibus suppressis & de conformatione scrutare partium & numne prolapsus adsit? Mensium suppressio à sanguinis defectu, difficillima. Mulieri deficientibus mensibus sanguinem è naribus fluere, bono est. *Cels.* Sanguis ubi retentus per vesicam urinariam iter quærit, facile inibi grumescit, graviæque excitat pathemata. Menses per ætatem cessantes salutariter excipiunt hæmorrhoides. Venereo orgasmo optime provocantur menses emanentes. *Pechlin.* Niumi, maxime continui, inducunt sæpe tabem; in senibus hydropem; cachexiam; fluorem album; sterilitatem. In senescente muliere incurabile, immo letale malum. *Deck.* Si criseos in acutis initia inciderint in periodum menstruæ purgationis rigorque superveniat cum tussicula, aut catameniorum affatim fundendorum index erit, aut si pauca saltim adpareant, & mox supprimantur, pedissequam novam acutam ordietur. *de Berger.*

Crisis significatur per menses futura in acutis, si nullo alius judicationis præsentis apparatu, motus gravativi, tractorii circa lumbos ac pubem, in summis femoribus osseque sacro instant cum æstu eorundem, prope decretoriam diem, maxime 7., aliquando cum exteriorum horripilatione moderata.

Mesenterii reliqui morbi.

Mesenterium multorum gravium & chronicorum morborum sedes est, hydrops, atrophix infantilis, febris variæ, imprimis & lentæ ac hæcticæ, inflammationum, cholerae, melancholix, diarrhoeæ, cachexiæ &c. *Hoffm.* A plethora mesenterium gravissime læditur. Hypochondriaci & hæmorrhoidarii in mesenterii morbos, inflammationes nempe, strumas, abscessus, scirrhos &c. delabuntur facile. Obstructio mesenterii ad colicam scorbuticam disponit. *Draw.* Qui febricitant ex infarctu mesenterii, majora mala in capite experiuntur quam in mesenterio, in quo morbi sedes. Pueri, qui strumas in collo gerunt, ut plurimum tales quoque in mesenterio, pancreate, intestinorum glandulis habent. *Boerb.* Mesenterii tumores facile in strumas seu scrofulas & scirrhos degenerant. Scirrhus glandularum mesenterii in adultis ac annolioribus rarius cognoscitur, antequam jam asciticos vel hæticos attraxerit adfectus. Portio intestini à mesenterio quandoque abrumpitur sine letali sanguinis profusione subsequa; docent historix medicæ intestinis ex abdominis ulcere mesenterio orbis propendentibus, afflicto bene servato. Mesenterii tumores numero & magnitudine insignes aliquotes sunt. Sic recordor in cadavere mulieris per ætatem pro gravidata habitæ talium tumorum variæ naturæ seu indolis cumulum junctim 30. libras Noricas habentium. Abscessus me-

mesenterii ob compagem partis pinguedinosam brevi tempore late progrediuntur. Depurgantur iidem per secretum, alvum variam, urinas, salutariter. Pluries eveniunt ex hæmorrhoidali & menstruo negotio. Abscessus mesenterii, pancreatis, intestinorum, omenti, cum labore distingues. Epatis & mesenterii abscessus fistulam umbilici parasse cultro deprehendi.

Mictus cruentus.

Sanguinis mictus tametsi non admodum cito enecat, tempore tamen procedente infinitos jugulat. *Aret.* A gonorrhoea sanguinolenta facile discernitur. Sanguis è renibus profectus univèrsa urina temperatus exit, minime concretus; ex vesica, contra. Sola sanguinis mictio è renibus, eorundem calculum sæpe patefacit, qui nec dolore neque alio significabatur ullo indicio, idque prægresso maxime forti corporis motu. Quoties mictui cruoris sensibilis dolor conjunctus est, de calculi præsentia & concursu justa est suspicio. Si à calculi violentia, tamdiu incurabilis manet, quamdiu ipse calculus removeri nequit. Qui à vermiculis vesicæ, iisdem exclusis sanatur. Minus periculosus est, qui ex urethra; qui ab amputatione membri alicujus; qui à violentia externa vel stricturnis spasticis; ubi sine febre ac dolore, & contra, tumque facile præmonere licet puris mictionem. Magis periculosus est in senibus, spontaneus maxime, vixque diu superstites posthæc va-

vent.

nent, quam in junioribus; atque si in illis accedant lassitudo, alvus adstricta, anorexia, convulsiones, mortem indicunt. Periculosissimus est, si cum puris mictu; si à vulnere cum effusione sanguinis & urinæ in cavum abdominis; ubi febris exanthematicis supervenit &c. Ureteri grumus, ubi vesicæ obliquo inseritur itinere, si incarceretur, letalem inducit ischuriam. Sanguis intra vesicam concretus (quod pluries ex violento casu fit) gravissima parit symptomata, lipothymiam, exiguam spirationem, pulsus obscurum, nauseam, angores, extremorum frigus, cruciatus & ardores vehementes in ima pube, atque circa virgam. Mictio cruenta è vesica tardius curatur quam illa à superioribus locis profecta. Mictum sanguinis plus sæpe succedit ulceratio atque tabes. Violentus sive excessivus facile tabem infert. Sæpe criticus est sanguineus mictus facta palindrome hæmorrhoidum vel menstrui fluxus ad renes vel vesicam urinariam.

De hæmorrhoidibus vesicæ urinalis, penis p. 125. diximus.

Mola Uteri.

Productit graviditatis omnia *Φαινόμενα* mola, & sæpius Medicis imponit exercitatis. Et honestissimæ virgines viduæve uteri gerunt molas. Molas vitales & *fratres Lombardorum* ad fabulares relego historias. Motus molæ ex uteri spasmo evenire solet. Molæ excretiones

comitatur plurimum larga uteri hæmorrhagia. Molæ in gravidis & multo quidem cum cruo-
re, sine fetus noxa, nonnunquam excluduntur. Si mola abortui embryonis juncta, peior est
status. Mola cum fetu simul gestata, partum
difficilem reddit ac exitum semper intempestive
maturat. Mola omnis, nisi inter initia cura-
tur, ægerrime tolli potest. Junioribus plerum-
que exit facilius & ultra annum vix remanet,
contra in annosioribus. Plerisque omnibus 3.
vel 4. mense excluditur, spemque conceptam
prægnationis ludit. Non raro molæ cum mu-
liere senescunt & commoriuntur, quocirca
quandoque ossæ fuere inventæ; & non tantum
morantur, quo minus iterum concipere possit
conjug, sed & alia gravissimarum ægritudi-
num accersunt genera. Molæ testantur de utero
affecto, humorumque sæpenumero per eundem
turbato circulo, fonticosque & diuturnos mi-
nantur morbos. Disponunt ad fluorem album.
Molas nutritionis frequenter gestant scorbuticæ
ac hypochondriacæ feminæ. Imprudens vehe-
mentiorum adstringentium usus pro abortu aver-
rucando ad molarum gestationem perpetuam sæ-
pius feminas damnat. *Hist. morb. Vrat.* Molæ
veliculares sanguinæ uteri hæmorrhagiæ male
suppressæ plurimum debentur. *A. N. C.* Pla-
centulæ embryonum primis mensibus extincto-
rum vel abortu exclusorum remanentes formant
molas, generationis quas appellant; maturæ
sive adultæ putrescant facile vel in hydatides
mutantur, ex quibus sic dicti partus velicula-
res. *Vater.* Molam gestantibus abdominis

turgescencia planior est ac versus hypochondria latior; abdomen est alio tempore plenum ac distentum, alio iterum flaccidum & quasi dimidia parte vacuum; sentitur etiam plumbeum ordinarie pondus versus infimam abdominis regionem; & quod peculiare, aliis simul sumtis, molæ signum, puncturæ in abdomine sentiuntur. *Crato.* Certiores autem sumus, si vel ultra justum tempus remoretur partus, vel hoc tempore computato dolores vel nulli incidant plane vel vagi, inconstantes, vel plane evanescentes eventant, abdomine in antiquo statu relicto, *Carl.*

Morbilli.

Singulare profecto est, ubi de morbillis sinistra parte, dextra variolis, diviso ad perpendicularum corpore, meminit *Pecblinus*. Sunt pueri, qui bis vel etiam ter morbillis corripuntur. *Rosalia Ingrassia* sunt morbilli nothi sive spurii; habent pustulas magis, urentes, rubentesque ac veri. Prænuunciant morbillos, fere certo, palpebrarum intumescencia, lacrymarum in oculos effusio, sternutatio, urina lacteo-alba, turbida, grassante epidemia, *Sydenb.* Si morbilli cum magno ingruunt frigore, indicant morbum fore pessimum in sua specie. Per se minus periculi habent, si modo rite tractentur. Eruptione morbillorum non perinde deliniuntur symptomata atque variolorum. Solvitur febris exanthematis, liberali transpiratione,

ne, urinis, diarrhoea. Bono omine aliquando facies, vel alia quoque partes, maxime in augmento, intumescunt. Susceptorum notæ sunt: capitis dolores per totum morbi decursum durantes; ante eruptionem dolores artuum diu pertinacius infestantes; magis adhuc, sanguis per quæcunque loca largius fluens; impensa virium prostratio; inquietatio summa; vomitus post eruptionem; deglutitio difficilis; delirium; petechiæ, varioli, purpura; cæcitas ante eruptionem; tussis continua cum alvi profluvio & inquietudine &c. Vidi tamen morbillos variolis lociatis non semper fatali cum exitu. Observavi vomitus post eruptionem largos sine damno, quin cum *εὐφροσύνη* in hypochondriaco, bilioso Juvene, Genius ergo epidemiciæ specialis & individua alterant, quod bene semper attendendum.

Livescentes vel nigrescentes plurimum sunt exitiales. Epilepsia in statu pessima, Diarrhoea, si fert genius epidemiciæ, per omnem morbum innoxia est; in retrocedentibus aliquando sine reditu exanthematum morbum solvit; Morbo superato ad plures hebdomades excurrens, tabem infert. Tussis morbo absoluto diu durans cum raucitate, *φθίσις* vel hecticam minatur.

Pectori maxime insensum est morbillosum venenum. *Hoffm.* Urina sanguinea magnum portendit periculum, maxime post d. 5. 6. Hanc rite expulsi asthma, contracturam, catarrhum suffocativum, *φθίσις*, tabem, œdema, relinquunt. Ex debito regimine neglecto super-

perveniant *οφθαλμια*, tumores glandularum strumosi, œdema pedum, febris remittens &c. Ex medicatione regimineve calidiore, declinante morbo, pluries lateris dolor, peripnevmonia cum febris & dyspnoea remanent, quæ plures jugulant quam morbilli. *Sydenh.* Moriuntur d. 9, suffocatione; tardius tabe, hæctica, lentis cum *ατροφια* & abdominis tumore. *Hoffm.*

Narium valetudines.

Olfactus amissus rarissime recuperatur, præcipue in senibus. *Ettm.* Olfactum meminit per annos XV. abolitum, revocatum tandem sub febre tertiana intermittente biliosa. In occiput graviter lapsi, tota sua vita quandoque gustandi & odorandi amittunt virtutem. Odoratus læditur ozoena, polypo, sarcomate, coryza. Fœtor narium qui à polypo, ozoena, sarcomate, corruptione ossis vel humorum stagnantium, prædictionem in eorum malorum conditione habet. Quando acute febrientibus quædam fœtent, aut etiam saporem fœtidum habere videntur, quæ tamen revera non sunt, & citra vitium antecedens narium & linguæ, malum est. *Hipp.* Ulcera narium recentia & boni moris facile curantur, contra vetusta, sordida & putrida, ozœnam dicunt, atque in cancerum pluries degenerant insanabilem; ubi à venerea lue vel elephantiasi incipiente, medellam recipiunt. Naribus ulceratis plus sæpe
super-

supercrescit sarcoma, plerumque, si boni generis, curabile. Polypus mollis, albus vel ruber, vel ex his compositi coloris facilius curatur quam durus, lividus, dolens, sicque canceri metum qui habet, maxime sub effeto humorum motu & individui pravitate. Facilior qui in ima vel media narium parte residet, & contra, qui in summa hæret; peior item, qui crassiorem habet radicem, quique insuper in scorbuticis & veneris, ob hæmorrhagiam ex operatione metuendam; similiter, qui è spina ventosa productus est; porro, qui ad fauces usque increvit, ex quo loquela & deglutitio insigniter impediuntur, quin homo interdum suffocatur; tandem, si utramque nares polypus implet. *Heister.*

Nephritis.

Vid. Renum & vesicæ urinariæ morbi reliqui.

Oculorum Affectus.

Oculo uno laborante vel læso alter quoque de facili laborat. Si pituita copiosior, crassior, flavens, humori purulento fere similis, majori impetu sive effluxu ex oculi cantho, sine evidenti causa, erumpat, de gonorrhœa repente cohibita cogitato in suspectis. Citius faveant oculi adulatorum & quibus bonus, valetudi-

tudinis status, quam senum atque infantum, itemque morbosorum. Dolor oculorum diuturnus valde malus est cum periculo suppurationis vel exulcerationis. Veneri strenue litantes, oculos deportant hebetes. Morbi dentium in morbos oculorum mutantur, & contra. *Rega.* Visus debilitatem aliquoties attendimus senio sublatam, mitigatam. Visus quandoque ante obitum in cæcis revertit.

Ophthalmias præcedunt involuntariæ lacrymæ. In contusionibus crani & læsionibus meningum si 7. vel 11. d. gravis supervenit *οφθαλμια*, signum est mortis imminentis. Post diuturnitatem ophthalmiæ fluentis sub ætatem accidere solet henteria, tenesmus, diarrhoea varia. *Hipp.* Copiosiores lacrymarum effusiones, utut mordaces, *οφθαλμια* non diutius duraturam spondent. Cephalalgia firmiter fixa, quæ hippitudinem vel anteivit, vel consecuta est, periculum cæcitatæ adfert. *Duret.* Si *οφθαλμια* magnam movet febrim, & eadem hac exasperatur, malum, atque cæcitatæ metus aut mortis. Purgantia fortia in ophthalmiis pernicioſa sunt & cornæ exulcerationem mucosam de facili invehunt. Si unus oculus inflammatus magis is dolet, quam si ambo. In ophthalmiis puerorum quære de achoribus, tumoribus glandularum colli, aliis morbis cutaneis, prægressis, eorumque medicatione instituta. *Οφθαλμια* venerea & scorbutica non sine summo periculo est, imprimis ubi in orbita os quoddam viciatum. *Οφθαλμια* scorbuticam chronicam zona ardente solutam vidimus.

mus. In contumaci oculorum inflammatione de contagio inquire venereo. Bona spes est in οφθαλμια humida si crassa pituita mollisque fieri incipit, qua palpebræ coalescunt, atque ubi hæ intumescunt. Chronica si invaluit lippitudo, difficulter extirpatur. Inflammatio si in superficie palpebrarum interna facile in supurationem abit cum ευφροια. Οφθαλμια quo magis assuefit & periodica evadit, sæpiusque recrudescit, eo obstinatio observatur. In ophthalmicis inflammationibus sciscitare, an antehac hæmorrhagiæ fuerint familiares? Criticam in pleuritide observavit *Tvesius*. Humidæ genus ρωδη, quod incalescentibus palpebris, calente capite, cum febre esse solet multoque dolore, lacrymis primum multis, calidis, limpidis, vicina erodentibus, posthæc crassioribus, pinguibus, puris instat, crisis est febrium, nec turbanda. *Hipp. Platn.* Est aliquando cum visu duplicato. Quo magis crassa hæc est pituita lacrymalis, eo plus detrahitur inflammationi; si turbatur salutaris hæc coctio, corneæ ulcera supercrescunt, acies obtunditur, quin lumen nonnunquam prorsus perit; vel in internam nobiliorem partem perniciose reprimatur materies morbosa. Οφθαλμια sanguinea diu persistens hypopyum, pterygium; serosa contumax lippitudo, immo cæcitatem inducere potest. Vehementissima sæpe in oculi abit supurationem cum cæcitate, dicunt *χημωσιν*. Non raro post febres aliosque morbos oriri solet, si horum materia in oculum convertitur, & hanc periculosiorem gignit inflammationem.

Gravior *οφθαλμια* per menses quandoque durat, maculas in cornea relinquit, humores turbat, pustulas, ulcera circa corneam profert, quæ rupta evacuationem humoris aquei admittunt, quod visus quandoque abolitionem, corneæ subsidientiam, creat. Ad ophthalmiam & suffusionem proni creduntur præ aliis, oculis prominentibus gaudentes. Solutio fit ophthalmiæ dejectione alvi serosa, pituitosa, biliosa, cruenta; hæmorrhagia; febre; (hæc quidem magis serosa.)

Oculi vulnera ob vicinum cerebrum tutata sunt. Humores vulnere effusi protinus iterum renascuntur. Oculorum hæmorrhagia in adultis & infantibus rarior obvenit, nec letum infert. Ulcera oculorum curatu difficilia sunt & periculosa, magis tamen in cornea quam adnata, inprimis si è regione pupillæ ob remanentem cicatricem, quæ corneæ diaphanitatem aufert, sicque visionem lædit. Cancer oculi semper incurabilis est, ni quandoque manu tempeſtiva extirpatus; ancipitis autem operatio est eventus, dum vel gangræna vel convulsiones vel repullulatio subsequi plerumque solent.

Amavrosis sive gutta serena perfecta & inveterata nullum medelæ relinquit locum, metumque apoplexiæ, paralyseos, incutit. Recens & imperfecta curationem admittit maxime in junioribus; item, si ex malis ulceribus; ex nimia venere; morbo venereo; si periodica; ubi ex partu difficili; ab humoribus collectis defluxione, nervos comprimentibus; con-

tusione gravi; ictu capitis; ab assumpto vomitorio vehementi; ex graviditate; à colica cum pertinaci alvi obstipatione; ex insufficienti variolorum aut morbillorum eruptione cum defluxionibus catarrhosis; (hæc circa annos iuBERTATIS maxime magnam vel plenariam recipit lationem.) Cæcitatem ex achoribus provenienteM, biennem, variolis abactam memini semel. Minus pariter manet auxilium, si in paralyticis; si humor vitreus turgeat & retinam premat; vel tumores nervum ubi comprimant. Notavimus cæcitatem ex podagra emplastico opiato à nebulone agyrta repressa, cantharidibus hac feliciter revocata, depulsam iterum.

Gutta serena si superveniat apoplexiæ vel epilepsiæ, plerumque signum mortis est vel vehementiæ morbi insuperabilis. Qui subito à causa interna occæcantur, infanstum habent præsagium, nominant *Augen Schlag*. Cataracta sive suffusio spem bonam habet, si color albidocæruleus, vel parum flavescens; si oculus nec durus est nec nimis mollis; si quid luminis relictum, ita ut pupilla in tenebris aliquantum contrahatur, in luce vero dilatetur; si simplex & matura; si oculus nullam aliam habet noxam, licet antiquissima sit, v. g. XXX. annorum uti notatur curata; *Maitre Jean*, contra vero, vix sanabilis est tremula & quæ huc illucque movetur; quæ colorem habet auro, æri vel ferro polito similem; si ex phlegmone, ictu gravi, longa atrocique ægritudine; si antea fuere acie haberes oculi; si de figura natata-
li recidit oculus nec sensus fulguris relinquatur;

Si vitium in humidis; si nil luminis distinguit æger, ea enim cum amaurosi est hincque & operatio inanis; si uvea vel ipsi cataractæ adhærescit, vel rigida est vel pupilla male vitata; si capitis dolores vehementes adsunt; debilis vel senex æger est. Cataracta lactea & purulenta haut omnino desperatum malum est. Variegata nondum maturitatem habet. Cataracta quæ optima visa & providissime tractata, quandoque artem eludit; & contra. *Heister*. Incipiens, ubi per nebulam quasi conspiciunt, in florente ætate medicamentis est superabilis. Cataracta post acutas malignas sternutationibus sponte subortis quandoque tollitur. *Hoffman*. Suffusio idiopathica vix in utroque simul incipit oculo. Suffusio quæ intermittit ac remittit, ex stomacho est, eaque quoque ambos oculos eodem tempore adficit, nec quid concreti humoris in iisdem cernitur. De sene nonagenario vulnere frontis à cæcitate liberato scribit *Alex. Benedictus*.

Epiphora est species catarrhi in glandulis oculorum. Epiphora à canthi majoris tumore, polypto narium, palpebrarum distortionem, vel fistula lacrymali, curatur, hisce sublatis causis; æque, si puncta lacrymalia tenui cuticula obtexta sunt, contra, si ab iisdem concretis, erosio, ablatis, caruncula lacrymali deficiente; si morbus antiquus & à senectâ, immo frequenter tum in fistulam degenerat lacrymalem. Ubi infans uberibus adhuc nutritus epiphora laboret gravi, in nutricem inquire, an Paturæ veneno notata sit?

Visus duplicatus recens, symptomaticus, à causa externa, spasmo, facile medicationem admittit secus, inveteratus, in paralyſi obveniens; In fine februm hecticarum mortem proximam indicit (est & in alijs morti vicinis obvia); *Váter*. In defluxionibus oculorum chronicis amblyopiam aut amavroſin nunciat. In arthritide ſcorbutica frequens eſt. *Dræwiz*. In ex morbis gravioribus reconvaſcentibus quoque obſervatur.

Visus dimidiatus in ſcorbuticis ac hypocondriacis obveniens corrigi poteſt; contra ſi idiopathicus vix quidem, *Váter*.

Maculæ ante oculos volantes, variæ figuræ, difficillime tolluntur, præprimis ſi jam ſunt antiquæ, & haut raro vel amavroſeos vel cataractæ exiſtunt prodromi; aliquando à varicibus retinæ producuntur. Σκληροφθαλμία ſæpe oritur in ardentibus febribus; tendit in gangrænam, ſuſſuſionem, amavroſin, ac nonnunquam caliginem perpetuam. Corneæ ulcera oriri noſcitur, ſi in ea aliquid de nigro albidum factum eſt. Cicatrices hinc enatæ, minus altæ levesque, in infantibus pededentim, adoleſcente ætate ſponte extenuantur, & contra in adultis, nec operoſa arte. *Platner*. Corneæ ruptura & uveæ procidentia exigua, curationis ſpem habet. Pterygium, Pannus ſive Unguis plerumque incipit à narium parte & caruncula lacrymali, rarius à parte temporum; curatu difficillimum malum eſt; recens & minus remedijs nonnunquam auſcultat, auſtum vero & ad iridem ſe extendens, inveteratum, manu tantum

tum cedit; unguis, qui crassus, everfus, emi-
nens, induratus, nigricans curari non potest,
cancerofam enim naturam obtinet; si oculus in
hoc affectu minor evadit, malum. Albugo
difficillimæ curationis est affectio, corneæ enim
substantiam lædit; quæ à pituitoso fit humore
ex οφθαλμια relicto, curatur facile, imprimis
si recens & in infantibus; quæ vero à cicatrice
relieta, difficillime. Leucoma nunquam tolli
potest; aliquando in pueris extenuatur. Sta-
phyloma si non in ipso pupillæ loco atque in-
flammatiō abest, non facile luminis acies cor-
rumpitur; sæpe gravissimas inducit inflamma-
tiones, cephalæas, vigiliæ, suppuraciones, haut
raro cancrum ipsum. Phlyctenæ in adnata mi-
nus periculosæ sunt quam in cornea; superfi-
ciariæ pustulæ minus timendæ, profundiores
contra, quum vel humoris aquei effluxus vel
uveæ procidentia curas augeat. Ectropium
pro causæ diversitate curabile est vel minus;
Inveteratum manet inemendabile; item, quod
à paralyfi radicata; à cicatrice duriore ac gran-
diore. Trachoma, malum contumax, subinde
proctus insanabile. Hydatis palpebrarum cum
inflammatione facile in abscessum & ulcus abit.
Αγκυλοβλιφαρον cornea coalita sine cæcitate vel
saltem visus læsione vix ac ne vix quidem cu-
rari potest; difficultas hæc suevit post ambu-
sionem & variolos. Scleroticæ læsiones sum-
ma sæpe solent inducere deliria ob nexum cum
optico nervo. Choroidæ phlegmone sæpe
oculi προπτωσιν movet; hypopyo quandoque

finitur, & ni maturius opem feras, suppurat atque rumpitur oculus; aliquando luminis cæcitatem inducit. In hypopyo pus quo copiosius, actius & flavidioris est coloris, eo majorem incutit metum atrodendæ destruendæque non modo iridis, sed etiam corrupendæ totius internæ oculi structuræ & suppurationis destructoriæ, quæ Sepedon nuncupatur, *Mauchart*. Strabismus ex corneæ ulceribus, cicatricibus, ex rhachitica ossis sphenoidi intumescencia, magna suppuratione, parum spei relinquit. Qui à nativitate, ex obstetricis culpa oculo vexato; qui à parentibus hæreditate acceptus, nulla ope adjuvari potest. Nyctalopia plurimum prehendit pueros ac juvenes, iique vel sponte evadunt d. 40. vel 7. mente, vel post annum demum, vel supervenientes abscessus prælidio sunt. Rite menstruatæ vix experiuntur morbum. $\lambda\gamma\chi\iota\lambda\omega\psi$ & $\alpha\iota\gamma\iota\lambda\omega\psi$ difficulter sanationem recipiunt, facile enim in fistulas degenerant; imo $\alpha\iota\gamma\iota\lambda\omega\psi$ in cacochymicis interdum quid canceroli alit. Ulcera canthi oculi majoris facile abeunt in fistulas, in impuro corpore haut raro carcinomatosas. Fistula lacrymalis recens in corpore sano sine carie, callo, ductus nasalis obstructione &c. medelam facile recipit perfecta, quæ cutim externam perumpit, sæpe callum, cariem habet comitem, non curatur, nisi his sublatis; recrudescit, nisi ductus lacrymalis apertus continetur.

Atrophia oculi ratione causæ variam habet prædictionem. Quæ ex topicis narcoticis copiose vel nimis diu superdatis, à cephalæa
chro-

chronica, rebeli, à pravitate humorum superabili &c. melior est illa, quæ à nativitate, violentia externa, cum totali corporis *ατροφία* &c. *Mauchart.* Non semper totalis est, pluries ex parte tantum, v. g. retinæ, quæ crebra in iis, qui vel quæ fortius aciem luminis intendunt, acu pingendo, filis maxime ex auro ducto; item in pupilla obvenit. Hydrops oculi rarissime sponte diminuitur; inveteratus medicinis difficulter dissipatur, & si decreverit, visus tamen plus minus labefactatur. Tenuis spes manet, si humor sit concretus, turbidus, quasi congelatus, cataractam mentiens, & contra; accedente inflammatione facilis superaccedit suppuratio, corneæ exsilio, crepatura, effluxus humorum, ni operatio juvet, quæ aliquoties aliquando repetenda venit, quaque hydrophthalmia pluries feliciter aufertur. *Mauchart.*

Odontalgia aliique dentium & gingivarum morbi.

Magnus est consensus aurium, dentium atque intestinorum. Morbi dentium in morbis oculorum mutantur, & contra. *Rega.* Feminae præ viris affliguntur odontalgia, hi autem plurimum acerbius. Spasmus odontalgicus cum fluxu hæmorrhoidali sæpius conspirat. Ex dentis evulsione cruoris fluxio nonnunquam exoritur vix compescibilis, quin sæpe letalis. *A. N. C.* Si odontalgia à nervo in dentis medulla hærente, laeso, medicinis tolli nequit.

Ex arthritidis aberrationibus sæpius nascitur^r Arthriticis ac rheumaticis doloribus expositi raro laborant odontalgia. Facile revertit ut articulares morbi suevere. Recidiva odontalgix idiopathicæ rationem habet in carie dentium, symptomaticæ in congestione consuetudinali. Sternutatio fortis, vomitus, solvit serosam. Dentis syderatio abscessum ad gingivas enatum solvit. Dolentibus dentibus maxillarum inflammatio bona. Tumor in genis, gingivis aut maxillis subortus, doloris solutionem communiter adfert; aquæ per os ejectio æque salubris est. Odontalgia nimia febrim, vigiliam, delirium, convulsiones quandoque adducit in junioribus præsertim. Quæ à sero acri, tenui, salso, vehementior quidem est, sed citius desinit, & contra, si à pituita. Quæ in scorbuticis & venereis curatu difficillima est ac contumax, sæpiusque recurrit, donec scaturigo princeps sublata sit. Si pus ex parulide exitum non habet, epulides, tumores fungosi, ulcera, caries & fistulæ crebro nascuntur. Nonnunquam per dentium radices & maxillæ foramina, per quæ vasa in eas subeunt, sensim extra fluit sanies è dente corrupto, & tubercula in mala vel mento excitat, quæ nullo modo curantur, nisi dens extrahatur. *Sennert.* Gingivarum erosiones perseverantes quandoque vermium intestinalium præsentium criterium præbent, iisdem per alia non indicatis. *Hildan.* Hæmorrhagia gingivarum citica, licet rarius, obvenit interdum. Talem in ecchymatis laborante obviam, donec morbus superatus fuerit,

non

non cessantem, reprimentibus in mictum cruentum mutatam, & hoc cohibito arte, revertentem denuo tradit *Dodonaus*; pariter febrem ardentem sic solutam, ut sanguis instar rivuli profluens libras amplius quinque excederet, scribit *Am. Lusitanus*. Symptomata in scorbuticis & hæmorrhoidariis occurrit. Femine, quæ fucis ex mercurio utuntur; dentes nigros aut fædo colore infectos habere consueverunt; æque qui hydragyro fuere inuncti.

Oedema. Habitus cutanei subita inflatio.

Oedema promptius per hiemem crapulosis & senibus accidit. Quidam corporis crassioris & crapulosi cruribus oedematosis diutius vivunt. Evenit œdema omnibus corporis partibus, in- & externis. Qui diu pallidi faciem habent tumidam, eos certum est aut capitis aut viscerum dolore laborare, aut sedem internam quodammodo male affectam esse; magna autem ex parte non unum aliquod horum adest, sed interdum multa, aut etiam omnia. *Cels.* Oedemata ab internis causis deteriora sunt illis, quæ ab externa manifestius pendent. Perrupta temporarium quidem levamen, sed funestum tandem eventum adportant; hinc & pluries erysipelas malum. Oedema pulmonum, pleuræ, mediastini &c. viam pandit pectoris hydropi. Oedematosi tumores alternant cum asthma. Oedemata ad crura & puden-

da solvunt asthmata. *Bagl.* Tibiarum inflatio adparens vespere ac mane discussa, cum bonis signis bona, cum malis mala est. Oedematosi pedum, crurum, tumores ex viscerum obstructione vel alio eorundem vitio laborantibus familiares sunt; maximeque id ominandum, si sunt vel augmentur post hæmorrhagiam *δυσχεϊτον*. Artus œdematosos nec extra lectum perpetuo & insigniter fugere; nec in lecto constanter ac notabiliter calere, bonum præbet indicium. Oedema per se sine malis causis natum sæpe & per se finitur. Quod sponte, nulla ex manifesta causa adparet, diuturnum esse ac magis rebellia assolet. Oedematosi pedum tumores sub febre orti adeo periculosi non sunt, quam si post eam remanent. Oedema febribus alias superventurum averruncat pyralismus sponte accedens. Sponte febres intermittentes œdematosi tumores solvi, salubre est admodum; aut adstringentium usu suppressa febre, intumescere febres, quantum interest? ut, nisi prior morbus revertatur, salus sæpe sperari nequeat. In acutis tumidas partes spectari, sub aliis signis bonis nulum non est; sæpius natura humores decretorie diebus judicatoris, vel in declinatione, ad crura pedesque dimittere solet; aliquando etiam facies tumet, aliquando totum corpus.

Quibus accedit œdema manus, brachii, pedis, unius vel alterius, signum impedimenti circa cordis ventriculum aut auriculam est, ad eritque spiritus difficultas, ægritonia ad intercessionem nisi ri properante, *Bagl.* Oedema
quod

quod ex obstructione naturalis evacuationis solemnis, eadem restituta juvatur. Scorbuticum, mali fomite exhausto, demum quoque cessat. Quod ex quartana male curata relictum, eadem revertente abit; idem valet de scabie. Ex arthritide topicis excepta subnatum, nulla discutitur arte. Inveteratum ac hiemale pessimum, emollitum mala ulcera & gangrænam facile infert. Quod vetusto & gravi succedit morbo ac ancipiti, difficilius tollitur; & in morbis insanabilibus etiam nullam recipit curationem. Non adeo difficulter cedit œdema prægnantium robustiorum; ex gravi quadam sanguinis profusione, integris visceribus; reconvalescentium; ex fascia arctius ducta; post febres eodem solutas. Ast magis periculosum, quod in infirmis obtingit gravidis & diutius post ipsum partum remanet, id quod haut raro asthma, suffocationem, hydropem inducit. Si simplex est œdema, bene recedit, si autem ex depravato humorum statu, difficulter, & in scirrhum quandoque degenerat; per raro etiam suppuratur, quod periculosum. Oedema sæpiissime resolvitur, haut raro in nodos quosdam & ex crescentia tubera migrat; si indurescat, in scirrhum abire solet. *Schelhamm.*

Subitanæ habitus cutanei inflationis gravitas judicanda est ex materie peccante & subiecto individuo. Quæ ex graviditate post illam quoque abit. Aufertur optime diapnoë liberali; sudoribus; purpura; aliquanto urinis crassis, copiosis; diarrhoea; sputis. *Transact. Anglic.* narrant inflationem repentinam & ingen-

tem

tem mammarum, quarum sinistra 35. libras habebat. Ex terrore per omne omnino corpus inflatum hominem dicit *A. N. C.*

Ossium Morbi.

Ossium jam perfectorum diminutio aut totalis absumtio est observata *Ruyfchio, Vatero.* Peregrinum plane ac mirificum nuper tradunt hujus *Φαινομεν* exemplum, cunctis artuum exteriorum ossibus cum corporis diminutione fuffis atque mollitis, *Parisini in Diario la Bigarure* dicto, salva hisce miscellaneis fide posita. Propter os laborans caro livida, malum. Caries cum ulcere ac gangræna, exostosis maligna & pædarthrocace cum cancro occulto & carcinomate, exostosis benigna cum scirrho benigno comparari potest. *Platn.* Caries ossium venerea, periculosa. A causa quæ externa facile tollitur, & contra, si ex vitiato corporis habitu. Quæ in ossibus raris cavernosisque; ad articulos, cartilagines, pessima. Ossa infantum carie ex vitio intus orto, ut pædarthrocace, inquinata, celerius corrumpuntur quam adultorum; si vero extrinsecus illata injuria, sub sana medela nulla decidit squama, sed os iterum in his suo perioestio protinus contegitur. Ubi dolor conquiescit exeso perioestio, mala materies totum os voravit. *Platn.* Si ulceri vel fistulæ cum ossis vitio cicatrix inducitur mollis, rara, & quæ super cutem fere excrevit, eadem renovantur. Cranii caries aliquando ad
extus

xtus vergit cum exfoliatione ac consolidatione, naturæ beneficio felici. Os specillo inæquale ac asperum detectum, cariosum est. In spina ventosa consummata & vera præter excisionem remedium superest nullum. Talem vidi totius ossis brachii, radii & ulnæ ex paronychia digiti, eodem cultro cotidiano à circumforaneo crudeliter in rustico firmo abscisso, ortam. Exostosis benigna frequentius in capite & tibia nascitur; maligna ex scorbuto, rachitide, morbo venereo, pessima & incurabilis est, maxime si horum morborum conjunctio adhuc sit, uti haut rarum est. Memini spontaneam luxationem & repositionem claviculæ in puella decenni, æque, ossis humeri in hebræo veterano epileptico, sæpenumero recrudescentes. Semiluxationem à terrore ingenti tradit *Pechlinus*.

In pueris rarior luxatio est, sæpe vero epiphyses prope articulos à reliquo osse diducuntur, unde sæpe aridura. Luxatio ligamentorum musculorumque vitio facta, nullam curationem recipit. Articuli, qui facile reponuntur, facile quoque iterum excidunt. Os humore confluyente sinu extrusum, vel quod ipsum id intumuit, vetustæ sedi adsuescere non potest. Luxatio causa interna eveniens ariduram partis post se relinquit communiter, maxime in junioribus. Os quod reponi non potuit, tandem cum sedibus, quibus residit, concrevit. Si reposito osse vehemens dolor manet, vel convulsio succedit, in loco suo non est, & ab eo premitur ligamentum &c. Falsa est opinio, vertebrae ex toto inter se diduci, & ex to-

to etiam restitui posse. *Platn.* Raro vertebræ excidunt. Vertebrarum distortio plerumque frustra facta est, vereque residet in capitibus musculorum abdominis, ubi sub costis spuris cum muscoli diaphragmatis orbicularis capitibus conjunguntur. *Schulz.* Costæ ac jugulum frequentius franguntur quam è sede sua promoventur. Os coccygis ubi excidit vel fractum est, inflammationem, abscessus, mala ulcera, fistulam recti creare valet. Humerus frequentissime in aliam emovetur. Brachium flexum in posteriorem partem frequentius excidit; ubi hic articulus egreditur, ob valentiora ligamenta, axungiam, arterias, venas, nervos, quæ per cubitum feruntur, periculum habet æger. Manus raro ad minimum digitum, rarius ad pollicem sede movetur. Femur raro luxatur, sæpius frangitur; *Salzm.* sed prius quoque accidit aliquando, vix autem ex vi lapsive, nisi ligamento interno disrupto vel deficiente; sæpius ab humoris in acetabulum confluxu ligamenta laxantis, exedentis, distendentis, propellentis; quandoque à coxæ dolore longinquo. Frequentissimum est promoveri in interiorem inferioremque partem. Repositum facillime iterum prolabitur & vix sine claudicatione restituitur. Patella luxatur, sæpius, transversa imprimis, frangitur, quod imperitis opinionem ossis luxati facere potest, dum musculis sursum versus attrahitur; ergo difficilem quoque curationem habet.

Talus si expellitur, magnum est periculum inflammationis hinc gangrænæ, vel abscessuum, fistu-

hstulatum, ossium vitii, calli, ἀγκυλωσις. Saepius denuo excidit ex illata ligamentis ἀτονία. *Platn.*

Plantarum pedis ligamenta disrupta volunt aliquando amputationem. In magnis ossium comminutionibus atque contritionibus etiam post multos annos fragmenta ossium protumpunt. Eveniunt ossium fracturae ex humidorum vitio sine violenta causa externa, contactu motive. *Waldschm. Berl. woch Med. und Chir. Nachr.* Fractura simplex & recens longe facilius curatur quam quae cum vulnere, luxatione, magna contusione, sanguinis profusione, carie, atque inveterata. Aliquando luxatum os quoque fractum est. Os transversim fractum melius coit quam quod oblique cum acutiori imprimis capite, pungentibus aculeis, ex quo inflammationis, suppurationis, febris, ingraevae haemorrhagiae convulsionis &c. periculum. Difficilius glutinantur, quibus visceris vel humorum inest corruptio. Fractura, quae non conferbit, ex vetustate incurabilis fit, articulatione abortiva analoga. *Salzm.* Fissura metum facit ne medulla vitietur. Si os juxta articulum fractum, facile ἀγκυλωσις manet. Callus, quasi ossis cicatrix, exuberat facile, membro indecoro, ob fasciam maxime in junioribus laxiorem; vetustate confirmatus raro extenuatur. Malleolo fracto facile superincrescit callus, indecora parte. Nasium ossa fracta crebrius gravem inducunt inflammationem, occasionemque faciunt suppurationibus, ulceribus, polypis, ossium vitii, idque potius si cum vulnere.

Maxillæ inferioris fractura cum ossium emotione periculi est asperi ob nervum quinti paris & arteriam quæ percurrunt. In jugulo oblique fracto gravis metus est ob vasorum subclavio-
rum vulnerationem. Fracturæ scapulæ c. vulnere aliquando supervenit emphysema. Costæ fractæ ad interioraque inclinatæ pleuram offendunt, ex quo gravis inflammatio, febris, spiritus difficilis, dolor, suppuratio, sputum cruoris, emphysema, (maxime hoc quidem si cum vulnere) interdum intercostalium vasorum læsio, quæ res quandoque mortem maturat. Vertebra ubi excidit vel perfracta est, adeoque medulla violata, plerumque nulla est curatio; partes inferiores resolvuntur, alvus & urina supprimuntur, homo intra quosdam dies extinguitur. Idem fatum manet eos, quibus os sacrum transversum fractum est. Si ex sterni osse quid fractum sit, valde periculosum, præprimis si id totum casus perripit; Si os vitium contrahit, tumores supernascuntur cum suppuratione, mala ulcera cum carie relinquentia. Medium femur, oblique maxime, fractum, brevius fit, validioribus ac plenioribus musculis dum adducitur. Os femoris fractum vix ante dies 50. vel 70. lanescit. Si patella à parte infimâ frangitur, vel rupto ejus ligamento validissimo distrahitur, majus periculum est; si plura fragmenta sunt, callus nimius facile superincrescit, unde articuli contracti ac rigescentis metus; si in longum finditur & frangitur, tolerabilius est. Sutura percussæ, inprimis sagittalis, grave portendunt periculum.

lum; Os frontis ſuper ſupercilia fiſſum vel fractum, pariter. Contraſiſtura cranii difficilius reperitur, non ita facile quoque ſanatur. Quum homo, cui mens conſtat, in parte aliqua cranii dolorem percipit, quum alius propter continentem ſomnum appellatus ignorat, vel, qui inter verba deſipit, manum alicui loco crebrius admovet, conjectura perducimur ad noxæ ſedem. *Plaln. Heiſter.*

Paralyſis.

Ebrioſi in paralyſin labentes omnem ſimul memoriam & ingenium perdunt. Quandoque per ſe ingruit paralyſis ſine prævia apoplexia, prægreſſis tantum torpore, gravitate, vertigine; facile tamen in eam migrat. Tremor, fornicationis ſenſus, ſtupor in corpore ſano eſt prodromus paralyſeos, in paralytico ſanitatiſ. Paralytici memoria ſunt debiles, obliſioſi, ac tandem quaſi pueriles, maxime linguæ paralyſi correpti; hi quidem ſi juniores, ſuperſtites diu eſſe poſſunt, ſi annolioreſ, facile recurſum paralyticum, fatalem, ſuſtinent. Paralyſis vix unquam in alium morbum mutatur. *Piſo.* In maniam tamen ſive potius ſummum delirium verſam notat à *Bergen.* Paralyſis curatu, maxime & ſenſu deficiente, ſemper perquam eſt difficilis, maxime in ſenibus & quæ inveterata. Infantes ſi corripit, circa pubertatiſ annos quandoque liberantur. Paralyſis torquens facilius curationem recipit, quam ubi & omniſ abo-

O

lita

lita sensatio. Mediocris paralysis vix sanatur, vehemens sanari non potest. Quæ ex nervo rupto aut inciso nata, non curatur. Æstate ac vere facilius tollitur quam autumno & hieme. Pes paralyticus facilius restituitur quam brachium. Sinistri lateris periculosior est illa dextri. Intra annum sæpe fortior recrudescit. *Stahl.* Raro tertius annotatur recursus. Paralysis in acutis plane perniciofa; quamvis vita redditur, id tamen membrum fere debilitatur. Febris solvit paralyfin à sero, viscido, natam, imprimis si æger viribus constet, absque dolore capitis & vertigine sit. Sponte sua solvuntur paralyfes aliquando per fortes animi commotiones, v. g. incendium, terrorem graven. *Pechl.* Bonæ notæ sunt: in recenti morbo copiosa saliva; sensuum (plus, minus,) memoriæque integritas; urina crassa cum symptomatum remissione; si vaga magis existit; si quid caloris naturalis superest; si reviviscit dolor, tremor, formicatio membrorum, spinæ dorsii, femorum, lumborum; si œdema in declinatione accedit pedum; aridura ubi vanescit; motus ubi redit; membrum alitur; pulsus magis æqualis ac fortior fit; si excrementa inscii prius emisissent, jam vero moneant, quando demittere volunt &c. Mala sunt indicia: si feces & lotium involuntarie exeunt; si ex paralyfi in apoplexiam incidunt; si paralysis ab apoplexia; si plures occupat partes; ubi *μαρασμος*, partis macies, sudor colliquativus superveniunt; si cum sæva convulsione & magno calore partis oppositæ; ubi cum frigore, insensibilitate, pallore, atrophia

par-

partis; oculi affecti lateris ubi cum extenuatione &c. Si tumor membri paralytici chronicus sponte subsideat, brevi mors instabit. Obtinuit nonnullis lateris correpti sphacelus, antequam moriantur. Obveniunt tandem *μαρasmus* & colliquativo sudore; vel apoplexia subito necat. Oris resolutio recens alvo cito finitur. Scorbutica paralysis radice sublata tollitur. Abdominis & artuum inferiorum plerumque letalis est, & non raro gangrænam partium resolutarum habet comitem.

Paralysis venerea bene cedit suis medicinis, ni admodum fixata & corrupta. Scorbutica facile in convulsionem abit; doloribus arthriticis sæpe succedit; diarrhoea aliquando solvitur. *Eugal. Draw.* Solent qui per omnia membra resoluti sunt, celeriter rapi; at si correpti non sunt, diutius quidem vivunt, sed raro tamen ad sanitatem perveniunt, & plerumque miserum spiritum trahunt, memoria quoque amissa. *Cels.* Pareses ex intestinalibus morbis paulo difficilius quandoque curantur si recentes, antiquiores facilius. Paraplegia valde periculosa, apoplexiæ prænuncia, hac nata letalis. *Boerh.* Convulsio paraplegiæ superveniens quandoque solvit eam.

Hemiplexia sanguinea curatu quidem facilius est, at facile revertit ac in ipsam cerebri hæmorrhagiam sæpius terminatur. *Hoffm.* Serosa non subitam quidem infert mortem, at difficillimam curationem. Lingua paralytica citius officio deglutiendi cibos mastitatos quam sermocinandi fungi suevit. *A. N. C.* Hemiplectici

plectici quando linguam exerere conantur, trahunt semper in latus sanum; si vero valeant rursus recto emittere itinere & paulo vibrare, spes est restitutionis. *Lege pagellas de Lingua morbis p. 174.* Memoria debilitas à paralyti, præcipue linguæ, apoplexia, deliriis, læsionibus externis violentioribus, difficillima est.

Parotis.

Quod de parotidibus dicitur, valet etiam de maxillaribus glandulis.

Parotides in morbis maxime acutis, prædicunt horror; capitis dolor; bombilus aurium; coma; surditas; hypochondria dura, tensa, tumida; convulsivi motus cum alto stupore; si venæ mictent in temporibus faciesque si turgidula fuerit cum pallore, nisi in hoc casu urina vindicet multa, crassa. Febres quibus junguntur, metastasi facta, parotides, semper quid maligni habent. Omnes parotides fere semper suspectæ haberi solent præpter loci angustiam & cerebri viciniam. Parotides in augmento & statu febrium malignarum & purpuratarum letales. Optumæ sunt declinante paulisper morbo accedentes & suppurati. Bonæ extuberant sine dolore, die critico, integris vicibus, cum signis coctionis, magnitudine moderatæ. Quæ cum doloribus in febribus exoriuntur, non resident neque suppurantur, has solvit larga hæmorrhagia, diarrhoea biliosa, copiosa, dysenteria, sedimentum urinarum crassarum, abscessus ad articulos. Parotis in ardente febre ad suppurationem non veniens, letalis. Parotis

tis si symptomatice exoriatur, i. e. si eadem apparente symptomata adhuc vigent & morbus ne minimum mitescit quin potius augetur, pessimum, omnes enim moriuntur; critice si veniat, bona. *River.* Si crudo adhuc morbo parotis exurgat, nec ob urgentia gravia symptomata suppurationis expectari queat, candente ferro statim urenda & ita procuranda suppurationis; Sic enim recipit materiam morbificam & conferre potest. Recedentes sine ratione neque ad suppurationem progredientes vel interficiunt vel recidivam annunciant prævio algore quodam. Purpura & parotides aliquando se invicem excipiunt. Per parotides in petechiis quoque fit salus, urina simul sudoreque bonis. Parotis inflammata ita premit venam jugularem quandoque, ut homo quasi suspensus vel strangulatus pereat. Parotis serosa non rite suppurationis nec resoluta anginam quandoque inducit malam. Parotides catarrhales sive hydroparotides, prodigiosæ quandoque molis, tussi atque sputis optime solvuntur. *Piso.* Urina cum cruda, non cocta, atque fractis viribus jam quæ adveniunt parotides, mortiferae sunt. Urinae cum rigore suppressæ, malæ ac convulsoriae tum alias, tum si cui antea sopor fuerit; spes autem his est abscessuum pone aures. *Hipp.* Quibus profunde ac crebro respirantibus est icterus & febris acuta, si cum hypochondriis duris perfrigefacti fuerint, glandulæ juxta aures intumescunt; hique parotidum abscessus vindices sunt icteri & reliquiarum febris. Urinae in abscessibus juxta aures celeriter & vix modice

coctæ, malæ, & perfrigeri hoc modo, malum; etenim indicat aut præentes augeri aut novos accedere amplius. *Hipp.* In diuturnis morbis non suppurantia aurium tubercula mortem adferunt, iis autem alvi fere dimittuntur.

Partus labores. Paturientium & Puerperarum ægrimonix.

Feminx morbo attritæ sæpius pariunt feliciter quam robustæ. Funis umbilicalis circumvolutiones v. g. circa collum, sunt à primis fetus rudimentis, nec in partu demum fiunt. *Pechlin.* Quo magis pariendi tempus menstruo tempori consueto se accommodat, eo facilius promittitur partus. Gibberosæ ut plurimum difficulter pariunt. Mirabiliter nati sunt fetus sub matris somno profundo, alii post mortem ejusdem. *Heister. Vater.* Quæ gestantes utero febribus corripuntur aut vehementer sine evidente causa extenuantur, ex difficulter & cum periculo pariunt, aut abortientes periclitantur. *Hipp.* Adpropinquantis ad pariendum dispositionis à pluribus diebus signum est, molis abdominis prægnanti plane sensibilis inclinatio ad hypogastrium deorsum. De fetus emortui notis vid. p. 118. Fetus vivus adhuc, moriente matre, aut in matrice existens, aut ex utero in partu rupto in cavum abdominis delapsus, servari potest manu bene tempestitiva, neglectus brevi post vita privatur; quo Lex regia ff. *L. XI. tit. VIII.* sane collimat.

Partum difficile prædicere licebit, ubi aquæ omnes ante partum effluunt; uteri fluxio
cruenta

cruenta liberalis anteit; femina crebro inhorrescit; ubi dolor partus languidus ac per longa demum urget intervalla vel justo diutius emanet, aut nullus plane est; si dolores spurii ad præcordia procurrunt cum animi defectione atque angore; ubi convulsionem accedunt, utpote itinera præcludentes, &c. Rigores horroresque sub partu difficili non semper testantur fetus mortem, sed plus sæpe initia febris inflammatorix ex utero, *de Berger.* Vomitus nigrorum in partu difficili, fœtoris intolerabilis, malum. Difficiliter parturienti sternutamentum superveniens, bonum, *Hipp.* Mortem in difficili parientibus indicant lethargus, sudor frigidus syncopticus, dyspnoea, delirium, convulsio, risus Sardonicus &c. Puerperæ sæpe inopinato moriuntur ex nimio partus labore, interno anevrysmate rupto. Partum difficilem sæpe sequuntur tabes (*Eysel.*) scrofulæ, melancholia, mania, apoplexia &c. hæc quidem ultima diebus primis vel mox funesta vel in paralyfin degenerans. Ventris dolor à partu cruorem, purulenta expurgat; in hisce doloribus peritonæum simul patitur; sæpe quoque sunt ab impuritatibus, cruditatibus, flatibus in coli flexu. Puerperæ tractari debent ut graviter vulneratæ. *Waldschm.* Purgantia in puerperis tanquam pestis fugienda. *Bagl.* Feminæ parce menstruatæ, parca quoque experiuntur lochia. Lochia nimia sub syncope & convulsionibus sæpe interficiunt; Obstetricum violenta manus plurimum hic venit accusanda. Plura de his cap. de Uteri morbis ceteris, ubi de hæmorrhagia

uteri post partum. Lochiorum immoderata profusio repente cohibita, pestifera est; facile namque inflammationem, febrem acutam, gangrænam &c. movet: Signa in his venturæ mortis sunt veternus subanxius cum impotentia, sudatiuncula & fugaci extremorum frigore.

Lochia excedentia sibi relicta longeminora incommoda post se trahunt, quam incongrua arte cito cohibita. Lochiorum vices supplet diarrhoea, dysenteria, hæmorrhoidum fluxio, vomitus sanguineus, sudor largus; ergo diarrhoeas, dysenterias &c. puerperarum non semper periculosas habeto. Lochiorum fluxio secunda & quasi critica solvit cacochymiam illam humorum sub prægnantia contractam. *Boerb.* Si cum febre acuta lochia fluunt dolorosa, ut plurimum uteri læsio à placenta vi evulsa subest, unde inflammatio, suppuratio, gangræna &c. In lochiorum ataxia semper quære de secundarum extractione, statu. *Heister.* Lochia remanentia colicam, uteri inflammationem sphacelumque, febres acutas, inflammatorias pluries inducunt. *Heister.* Lochia difficiliter fluunt in feminis, quæ vasa habent exilia & habitum corporis spongiolum. Dolentibus mammis post partum lactis culpa, lochia supprimuntur sæpiissime remittente mammarum dolore, lochia libertati restituuntur. *Bagl.* Rigor à quo cessant lochia, purpuræ puerperis periculosa nuncius habendus. Quæ in puerperio moriuntur ut plurimum ex retentis lochiis obeunt. Puerperæ si suppressis lochiis decedunt, sanguinis mole oppressæ pereunt,

venæsectione neglecta. Si retentis lochiis accedant summæ præcordiorum anxietates, animi defectiones, laboriosa & anxiosa spiratio, facile prædicas purpuram. Frequentius retinentur in illis, quæ difficillime peperere. Puerperæ si propter partum laboriosum siti adfligantur, & adsument potum frigidum, vel aëri frigido se exponant, statim lochia supprimuntur. In puerperis præstat primis diebus alvum esse siccam, obstructam, lochiis rite fluentibus, quam fluxam. *Waldschm.* Lochia retenta in utero aliquando suppurant & per hypogastrium demum expurgantur femina superstite. *A. N. C.* Omnis fere diarrhoea puerperis est infesta maxime in principio; sed quæ lochiorum vices gerit, non delassat, nec cum febre est, melioris est eventus; in puerperis respice transitum materiæ excrementitiæ ab utero ad intestina. Diarrhoea choleroidea in puerperis, quæ sub graviditate alvi erant obstipatæ, facile evenit ex refrigeratione; libenter accedit uteri inflammatio, quin tenuium intestinorum, quod valde periculosum; æstus si sub diarrhoea permaneat internus, malum est, & contra.

Purpurâ, licet optime succedentibus exanthematis, vix liberantur secure puerperæ; nisi indivulsus futuræ salutis comes adveniat genitalium rebellior catarrhus i. e. fluor quidam albus, lochia secundaria sive alba nuncupaveris, vel uberior colostri per ubera effluxus. *Comm. lit. Nor.* Purpura plurimum difficiliter extractam sequitur secundinam, vel lochia remanentia. *Werth.* Situs erectus in purpura puerpearum periculosus.

fus, & quandoque inopinato subitoque moriuntur. Uteri læsio à partu quandoque post multos demum se prodit annos. *Hoffm.* Placenta in utero relicta temporis quandoque committenda, viribus recuperatis, obambulanti iterum, sine ullo incommodo excernitur. Placenta per annos in utero feminæ sine putrefactione hære potest, modo aer haut accedat; æque tunc fetus mortuus ad notabile tempus; exsiccata nonnunquam tarde excernuntur. Secundæ remanentes purredineque corruptæ, salva femina, semel iterumque aliquando excluduntur. Resistentes significant uteri purgamenta cadaverose fœtencia. *Ruyfch. Comm. lit. Nor. Hild. Schacher.* Tremor qui supervenit muliebribus post partum ex retentis quibuscunque in utero est periculosus affectus, subinde enim epilepsias letales infert. Secundæ improvide ac violenter extractæ fluorem album plus sæpe inducunt. Febris lactaria maxime infestat quæ difficulter peperere, primiparas, cholericas; typum servat cotidianæ, tertianæ, intermittentis, vel in catarrhalem continuam transit cum vel sine purpura; fit aliquando erysipelatodea vel etiam inflammatoria; proniores tamen sunt in continuatum quam intermittentium typum. à *Bergen.* Lactis præsentia non supponit puerperium. *Hipp.* Lactis abundantia sæpe tollitur diarrhoea. Consensus magnus est inter mammas & uterum. Si mulier laborat scirrho, cancro mammarum, facile quoque talia gestat in matrice. *Baerh.* Mammarum extenuatæ non facile augmentantur. *Forest.* Mammarum inflamatæ facilius est & felicius

licior suppuratio quam resolutio, *Boerh.* Mammarum tumor & inflammatio maxime in iis evenit, quæ lac habent acescens. Muliebribus quæ denso sunt corpore tardius apparet gigniturque lac; iis vero quæ rarum corporis habitum habent, citius. Si puerpera recens de dorsi dolore queratur, quære an nutrientia nimis capiat, uberaque lacte turgeant, negligenterque depleantur sucu ab infante infirmo. Hemisrania quæ interdum puerperum excipit, sæpius in cæcitatem terminatur. Singultus puerperarum multum alit periculi. Intumescencia abdominis post partum tandem in ascitem aliquando desciscit cum febre erratica necantem; Mesenterii glandularum tumor facile sese associat, *Vrat. hist. morb.* Tumor abdominis, figura varius, farciminalis &c., post partum, ubi inveteratus, est incurabilis. Recentem curatum vidi larga diarrhoea; altera vice, magna & longe pergente hæmorrhagia. Tumor genitalium post partum sanguineus libenter fit habitualis in sequentibus, facileque in gangrænam abit; si cum rupto perinæo, peior est. Paralytodes post partum medicationi plurimum auscultat prudenti & tempestivæ. Uteri sphacelus est frequentissima mortis puerperarum causa. Si quando ob nimiam sanguinis post partum & in puerperio profusionem lentus cum pulsu frequenti & debili calor assidue urget, neque mane post somnum sedatur, & juncta inappetentia plenaria, virium dejectio, circa 6, septimanam, ni citius, syncope moriuntur, *Hoffm.* Puerperis, febre acuta labo-

rantibus vel imminente morte vel post illam brevi sanguinem è naribus prodire, crebro accidit. Puerperis acute febrientibus, purpura potissimum, si sub exacerbationibus cruor pro lacte mammis liberaliter fluat, lacteus humor sub remissionibus finito morbo, & alvus dilu- tute fluxa erit & genitalium rebellior catarrhus affliget. Puerperæ febricitantes facile fiunt epilepticæ. Puerperis febre continua correptis si superveniat dyspnoea, semper periculosum, ac magna ex parte moriuntur. *Waldschmide*. Plurimæ ex puerperis integra mente mori solent, quod multos fallit, sed noscito ex pulsu. U- rinæ incontinentia à partu est malum molestis- simum & plerumque per medicamenta curatu difficillimum, magis adhuc, si ex vesicæ in va- ginam uteri perforatione; ubi cum laceratione sphincteris vesicæ excrescentiæ fungosæ facile accedunt. *A. N. C.* Maniam, melancholiam metuendam significant lochia retenta, auditus gravis, non coercenda dormiendi cupedo, som- nia fatua, faciei rubor immodicus cum garru- litate, anxietas, cordis palpitatio maxime qui- dem ubi accedit hæreditaria dispositio. Tertia- nas remittentes pluries simulant. Difficilia sunt, sed non cito perniciofa. Abeunt facile in tabi- ficas cum fatua inertia ad mortem usque. Va- ga melior stata. Citissime, quæ assidua, tar- dius, quæ remittit, mutatur, longissima est, quæ intervalla habet. Excipere potest epilep- sia. Quæ serius à partu adortur, diuturnior. Mammarum inflammatio & abscessus auxilio elle queunt Minuunt, auferunt malum redeun-
tia

tia lochia, repetentia menstrua, hæmorrhoides, dysenteria modica, viri consuetudo fecunda, quartana, tumor dolorque artuum cum febre ac urinis turbidis. *Jo. Just. de Berger Diss. Goett. de Puerper. man. & melanch.*

Pernio.

Si in pernione cutis finditur ac exasperatur, mali moris ulcera fiunt. Si congelatio magna facta, subito admissio calore, regelatur membrum, sphacelus ex facili supervenit. Gangræna à frigore inducta tum imminere suevit, quando derepente acutus dolor pungens & urens partem invadit; ruber, micans in lividum colorem abit, & postea torpor cum summo frigore observatur. Semper hæc periculosior, quam quæ à causis calidis.

Petechiæ.

Genius hujus morbi, ut aliorum acutorum, non semper unus idemque est. Ex lingua & respiratione hoc in malo certissimæ sumuntur prognoses. Maculæ erumpunt 4. 7. die, durant 3. 4. 5. dies, & febris 7. 11. 12. remittit die. Duratio morbi omnis est ad dies 17. --- 24. Febris petechialis quo magis symptomata dissimulat & insidiosè procedit, eo gravius periculum minatur. Petechiæ contagiosæ sunt & epidemicæ, admodum periculosæ.

Plus

Plus moriuntur quam evadunt. Quo tardius erumpunt (d. 7.) eo melius; quo citius, eo magis vagæ & periculosa; nimis copiosa, mortifera. *Stahl.* Si petechiæ post 7. d. sine levamine erumpunt, purpura alba subest, si hæc triduo post vel serius apparet, iterum boni quid sperari potest. Hic posthæc diarrhoea utilis est. *Stahl.*

Exanthemata sunt simplex accidens & symptoma, nec critici quid, nec salutis spem faciunt. Purpura simul una cum petechiis efflorescens, non semper letum infert. Maculæ quo magis rubellæ, floridæ sunt, eo melioris notæ, & contra coloris lividi, plumbei, ex atro-viridescens, sphacelofam corruptionem arguunt. Ingens periculum, si recedant. Melius est, si in pedibus, cruribus, natibus & lumbis apparent; pejus, si circa scapulas, dorsum, anteriorem pectoris & sterni partem, in facie. *Roboret. de febr. pedicular.* Illi ægri, quæ notabilioribus capitis doloribus adficiuntur, communiter minus periculose decumbunt, quam isti in quibus nullus, imprimis in capite, sensus obvenit molestus. Qui bene constantes mente nil queruntur nisi lassitudinem, inappetentiam, somnum nullum aut levem, periculose ægrotant. *Carl.* Periculosa signa: Urina largior; lethargus; singultus; si in facie apparent; hæmorrhagia cum symptomatis gravibus &c. Letalia sunt signa: dejectio animi irrationalis & continuus mortis metus; lypothymia frequentes à primo morbi insultu; largius lotii profluvium; dolor bulbi oculorum
sine

sine omni $\epsilon\phi\theta\alpha\lambda\mu\iota\alpha$; singultus ab initio & circa statum; coma cum frigore extremorum & stertore, hiante ore; tumores capitis & artuum; urina atra in principio, licet mutata in declinatione in meliorem; sitis vel nulla vel non sedanda; $\alpha\phi\theta\alpha\iota$; angina; lingua nigricans, fissa; oppressio pectoris persistens; delirium post sudorem vel alvi fluxum ingravescens; convulsiones, cardialgia in statu; vomitus in fine morbi; livores in dorso circa statum & in principio ipso; sudores regimine coacti, vel in $\alpha\kappa\mu\eta$ pertinaciter repressi; refrigeratio, ex qua facile $\alpha\phi\theta\alpha\iota$ periculosa &c. Circa fauces non tumentes irritationes dolorosa phrenitidem significant letalem. Non facile his in morbis quispiam decedit, cui saliva & sputum liberius fertur. Lacrymae, surditas non adeo stabile, ptyalismus infallibile sanitatis prognosticon. Crisis fit per sedes; sudores larges foetidos non coactos; salivae viscidae uberiores rejectionem; tumores, parotides, simul urina sudoreque bonis; abscessus in partibus ignobilioribus; purpuram; urinas; icterum; somnolentiam unius vel plurium dierum; vermes multos exclusos; rarissime per haemorrhagiam. *Hoffm. Stahl. Hist. morb. Vratisl. A. N. C. Weitbrecht de febr. const. petech Petrop 1735. grass.* Per abscessus quandoque evadunt aegrotantes, de acuto in chronicum mutato morbo. Ictero, sudoris ad instar, non pauci liberantur, post 7 diem apparente. Haemorrhagia extra dies criticas cum incremento delirii, $\alpha\phi\theta\alpha\iota$ praedicit; quae vero praeposteram excipit venae sectionum aliquando libe-

liberat à malis per istam inductis, ut delirio, soporosis affectibus, angina. Delirium maxime terreat post 7. d. antea non æque graviter. Diarrhoea in principio ambigui eventus est, in statu & declinatione salutaris, nec exanthematum retrocessio ex ea timenda. *Stahl.* Maxime facit circa vel in diebus criticis, à 7. ad 14. Alvus adstricta omni tempore nocet, hincque faciles sunt hæmorrhagia, delirium, *αφθαι*, angina, sique hæc binæ posteriores inolecant, funestum. Alvus involuntaria pluries plus terculamenti adfert quam terroris veri. *Weisbr.* Urinæ sedimentum hoc in morbo est lacteoseum, levi flavedine pallens, vitrumque, in quo est, alba cuticula imbuat. *Ægri* ex hoc morbo notabiliter contabescunt, superato autem isto brevi rursus carnes recipiunt.

Phlegmone. Abscessus. Gangræna. Sphacelus.

In Phlegmone sive inflammatione ista, quæ externas corporis sedes infestat, periculum majus est quam in erysipelate atque abscessu. Cachecticis atque senibus fere semper funesta evadit. Putredo aliquando sine inflammatione oritur. Inflammationi tumorum, vulnorum, ulcerum suppuratio præsidium est. Circa generationem puris dolores, & febres notabilius accidunt quam isto absoluto. Abscessus de levi in ulcus mutantur ob insanam medicationem. Abscessus glandularum facile in profundum

dum tendunt, atque ex perversa cura in malioris ulcera migrant. *Platner.* Abscessus musculorum abdominis sæpenumero eveniunt ex ischiade diuturna. Suppuratio superveniens sphacelo, optimum signum. Abscessus salutaris & optimus est, qui post signa coctionis; debite magnitudinis; in loco idoneo, remoto, declivi ac capaci; non valde exquisiti sensus; quicquid ad suppurationem pervenit; qui maxime ad exteriora egreditur, in acumen elevatur ægrumque sublevat, & contra, inprimis qui ad interiora vergunt vel intro rumpuntur. Abscessus in ulceris indolem verti nescas, si eorum superficies pallescit, livescit, pruriginoso ardore molestat, saniem decolorem, tenuem exhibet. Abscessus externi refractarii & rebelles de abscessibus internis, alicubi delitescens haut fallax sæpe præbent indicium, & hi illis emergentibus sæpe solvuntur, v. g. lienis, illo inguinis, epatis, illo crurum &c. Magnæ & diuturnæ suppurationes, æque, si pus non emittitur, vel suppuratio cohibetur, sæpe cacochymiam, *Φθισιν*, hæticam, relinquunt. A spinali medulla compressa fit paralysis, gangrana. Quæ à causis internis semper pertinacior est quam quæ ab externis. In externis sedibus aliquando superatur, in internis semper est letalis. Gangranam stare & pus inter id, quod vivum ac emortuum est, moveri, nunciat crusta, quæ compressior fit ac contractior, oræ autem ulceris circa crustam, quæ intumescunt, rubent & pure madent, dicunt. *Platner.* Si incisis pustulis humor effluit

in gangrænoso membro limpidus, pallidus, spes manet; si vero is cruentus, flavescens, malus est; pessimus, si lividus, subniger, fœtidus notabiliter. Mortis indicium, ubi circa ulcus omnia arida fiunt ac nigra. Siphylitico veneno inquinatum corpus aggrediens gangræna, plurimum fatalis est. Nulla gangræna leviter terrere debet, semper enim in sphacelum mortemque tendit. Curabilis, quæ modo orta est ac nondum plane tenet. Curationem non admittit, quæ integram manum pedemve ad corpus usque occupat; quæ stipata febre acuta, vomitu, syncope &c. Periculosissima est, quæ intus incipit; quæ ex humorum vitio, v. g. in φθίσι, hydrope, scorbuto, vel defecta virtute vitali oritur. Perniciosissima est ex morfu animalium, quæ virus habent, potissimum cum nervo ictō; totum corpus in hoc casu fit icteritium, junguntur syncope, convulsio, spiritus angustia &c. *Platn. Schelhamm.* Aliquamdiu aliquando gestantur gangræna correptæ partes impune, sine ullo motu & sensu existentes, citra corruptionem vicinæ; idque maxime quidem, si ex frigore, vel per metastasin induc-ta fuerit. Senes sæpe unica die pereunt, interdum pluribus juvenes. *Hild.* Si in parte gangrænosa vehementius agitantur arteriæ, gravius habet periculum. Quamdiu in gangræna adhuc sensus ac rubor cum calore adest, tamdiu aliqua spes avertendi sphacelum superest. Gangrænam artuum lentam in Gallis ex fecali cornuto anno 1710. popularem *Ac. Sc. Reg. Paris.* commentatur. Sphacelus gravior restitui non potest, nilque aliud superest, quam miserum

serum unicumque auxilium, ut quo cetera pars corporis tuta sit, quod mortuum est, abscindatur. Si in sphacelo partis defectus sensus & motus prius se exserit quam ejusdem actualis corruptio, curatione feliciter cedente, sensus illi ac motus quoque redibunt. *Carl.* Sphacelus à causa interna sponte emergit, familiaris cachecticis, senibus, scorbuticis &c. Malum est chronicum magis, lentoque gradu interficit. Nascitur quoque in à nimia venere invalidis. Incipit plerumque ab extremis artubus pedumque digitis. Nonnunquam superveniente febricula celerius serpit, vel consistit moto pure inter illud quod vivum est & quod emortuum. *Platn.* Sphacelus loca carnosà non alte occupans, v. g. nates, femora, &c. valentioribus remediis adhuc aliquando cedit.

Phrenitis varia.

Delirium ex vulnere, dilaceratione, contusione, corruptione ossis, periostii, aponeuroseos, tendinis &c. judicii rationem habet in natura læsionis & subjecti. Inflammatio meningum potest esse sine delirio. Ex deliriis ea minus mala censenda, quæ mitia leviaque sunt & non perpetuo ægrotos tenent, sed parvo tempore atque cum bonis signis vel saltim non letalibus perdurant.

Delirium leve ac facile transiens instante crisi & absentibus aliis signis suspectis nullum periculum habet, quoniam sublata causa per

crisin, tollitur effectus. Delirium circa naturalia, sueta & necessaria, malum. Deliria, quæ circa initium morbi apparent, magis periculosa. In febre continua leniter delirantes, si profunde respirent, sunt phrenitici. Surditas non sequente narium, hæmorrhagia delirium portendit; surditati vero succedens delirium, malum; post delirium surditas, mali solutionem indicat. Desipientia levis paulisper ascendens, abit in furibundam phrenitidem. Desipientiæ cum vigiliis, sopore, convulsiones minantur. Deliratio quæ cum risu, gestu jucundo fit, tutior, præcipue si superveniat fluxus hæmorrhoidalis, quæ vero studio adhibito, periculosior. *Hipp.* In morbis complicatis delirium conjunctum ventriculum pro parte primaria affectum ostendit. *Bagl.* Ex insania in raucedinem cum tussi fit secessio. Insanientibus accedens convulsio oculorum aciem retundit. Vehementes mentis emotiones sientes absque quiete, spiritum efflantes, perniciosæ; diurnæ sunt partium resolutione; alvi perturbatio si his ingravescentibus adest, nigra ad judicationem prodeunt. Desipientiæ cum voce stridula, tremula & linguæ convulsione tremula, vehementiam morbi indignant. Vehementi insania detenti, tremuli cum crebra sputatione, metus est, ne phrenitici evadant. Dementes obscure, ut vix desipere videantur, phrenitidis metum habent. *Hipp.* Desipientiæ, quæ jam admodum fractis & debilitatis viribus succedunt, pessimæ sunt. Facile phrenitici fiunt ad pnevmonicas febres dispositi. Phrenitis vera raro d. 7. transgre-

greditur. Omnis phrenitis est cum vitæ discrimine. Ni ante 4. d. stasis discutiatur, spha-celus meningum facile succedit; si forte 7. d. transierit, sæpe migrat in affectus soporosos, maniam chronicam; mutatur aliquando in lentam, hæcticam. Malum, si abit in lethar-gum, non ita, si lethargus in phrenitidem. *Bagl.* Aliquando phrenitidem sequitur tertia-na intermittens soporosa. Phrenitidis metum notant bulbus oculorum immobilis & quasi sa-xeus; dolor in bulbis, maxime in principio febris mox; oculi fulgidi, ignei quasi; oculi audacia; ab homine sedato ferox responsum, à feroci sedatum; garrulitas in taciturno, si-lentium in garrulo; præter consuetudinem fa-cta & gesta; petitorum momentanea oblivio; lacrymarum fluxus largus in non suetis; vigi-liæ continuæ; somni turbulenti cum aurium tinnitu vel sibilo; turgescencia vasorum faciei, temporalium pulsatio; exquisitior occipitis do-lor imprimis cum excretionum naturalium di-minutione; vomitus æruginosi cum capitis do-loribus assiduis ac surditate; stridor dentium; pulsus celer & durus; hypochondria suspensa; pulsus hypochondriorum cum frequenti oculo-rum obtutu & signis ariditatis in lingua; lin-gua densa, nigra, exusta sine siti, tremula; manus tremulæ, investigantium more palpan-tes; dolores ad suras; urina prius tincta, simul & semel, subito prorsus ∇ ea facta; respiratio magna & rara; urina subjugalis cum vigiliis, capitis dolore, lingua arida, ardore viscerum; nubecula circuli modo evecta juxta lectii super-

ficiem; surditas non sequente hæmorrhagia; si æger quod non sœvit alias, in ventrem jacet; contractio frontis; corporis jaçtationes & incontinentiæ cum perfrictione ac superiorum partium tenui sudore. *Hippocr. Cels. Hoffm. Boerh. Bagl. Stahl.*

Salutem promittunt, criticis diebus cum signis coctionis, eveniens narium hæmorrhagia larga; hæmorrhoidum fluxio; menstrua purgatio sufficiens; vesica αιμορροση; urioa sanguinolenta, cocta, cum multo sedimento; alvus cruenta, fluxa; sudor largus cum somno; dolor vehemens, assiduus extremorum; parotides suppurantes; pus vel sanguis per os & nares expurgata; ubi delirium somnus sedat &c.

Phreniticus si perfrigescat simulque crebrius sputet, vomitus nigrorum consequetur, & interdum non sine magno levamine, si alia respondent. Intestinatorum difficultas vel aqua inter cutem à furore, bonum. Quæ in phrenitide memorantur insomnia, bonum denunciant. Si post phrenitidem aut gravem alium capitis morbum surditas succedat, priori morbo cessante aut allevato, bonum. *Hipp.*

Mortem minantur urinæ aquosæ; vomitus æruginosus; malum semper accrescens; sublimis spiritus; singultus; stridor dentium; tremor manuum, linguæ, dein convulsio; albicans dejectio; tendinum subsultus cum sudore gelido; αφωρια; fecum & urinæ inscia dejectio; coma, quo excitati, si linguam tremulam protendant; syncope; frigus frontis, manuum, pedum, alvo, lateribus simul valde calidis; dysu-

dysuria, ischuria; in incrementō icterus cum excipiente lethargo; rigor adjunctus maxime in ακμη, potissimum cum albis fecibus & sopore, facileque pnevmonicam annunciat; si cum notabili oblivione, ignavia & stupiditate; si cum silentio absque αφωρια; cervicis dolor terrificus; ubi ab ileo, hæmorrhagia, peripnevmonia, variolis; subitanæ resipiscentiæ febre acuta perseverante & nulla crisi prægressa; facies cadaverosa; stillicidium narium &c. *Hipp. Boerh. Alpin. Hoffm. de Berger.*

Paraphrenitis non tanti & tam præcipitis est periculi quam phrenitis. Vel discutitur criticis sudoribus v. g.; vel per metastasin fiunt parotides, surditas, arthritis, erysipelas; vel corruptione intra dies 7. ad 14. necat. Hypochondriacos & melancholicos invadit facilius. Pluries nascitur ex hepatitide. Delirium continuum, risus Sardonicus, hypochondriorum intro- sursum revulsio, simul sumpta, pathognomonicum paraphrenitidis sunt signum. Dolores intolerabiles, perpetui, tendineam diaphragmatis partem affici significant, & si in horas increscant, letale erit. Ascitem purulentam, empyema quandoque relinquit. *Boerh. Schulz. Juncker.*

Phthisis.

Inter chronicos φθισεις duos fere trientes jugulat. Metum φθισεος junctim creant frequens destillatio in corpore tenui, longaque;

horror subinde incidens cum dyspnoea; anxietas cordis & interdum cum palpitatione; tussis sicca; appetitus dejectus; macredo imprimis in manuum carpis; febricula continua; sputa globosa, rotunda, grandinum instar, diuturna, licet sine febre (*Bagl.*); morbi prægressi, v. g. hæmoptoë; jus hæreditatis &c. Omnis φθίσις præsupponit prægressam inflammationem pulmonis, sine hac enim non fit pus, ergo sæpe sequitur pnevmonicas febres, imprimis ex neglecta V. S. Ab anno 18. plurimum, raro post 36. obvenit. *Hipp.* Juvenes qui in pectore pus colligunt, nisi multa admodum bona signa assecuti fuerint, minime evadunt. Contagiosa est φθίσις, atque circa æquinoctia exacerbatur; autumnus maximopere exitio esse solet. In ad φθίσιν dispositis catarrhofæ defluxiones malæ. Dispositi sæpe liberantur fluxu sanguinis critico, v. g. è naribus, sedis vasis. Ne confundas tussim chronicam cum copiosa phlegmatis ejectione atque φθίσιν. Hæmorrhoidum molimina ad pectus contingentia; arthritica conamina, podagrica potissimum, cum rejectione pituitæ viridescens, puris instar, euriolis Clinicis non ignota; purpura pariter scorbutica remanens incautis plus sæpe φθίσιν imponunt. Si feces albescunt, mesenterii glandulæ simul sunt infarctæ. Strigosi plures, etiam ad orci fauces propemodum redacti, appetitu laudabili multoque cibi ditantur. Rejectas vidi vesiculas pure plenas, bronchia notat excreata *Forestus* Sæpe gignitur à tuberculis pulmonum crudis, exque facili hoc. Ter-

minatur pluries in empyema fatale. Urina phthisicorum, licet brunna & fusca, ad hydrometrium levior tamen semper est illis sanorum aut aliis morbis adfectorum. *Comm. Lit. Nor.* Phthisici diu supervivere possunt & non raro senescunt, si ulcus in pulmone habeant callosum sive fistulosum, quasi fonticulum, cum quotidianis sputis; bene tales comedunt & respirant ac medio corporis habitu perstant; contra, si ulcera sint serpentia, vel exspuitio haut bene procedat. *Willis.* Tamdiu phthisici vivunt, quamdiu extussire a cetero sputa pulmonem expurgare possunt. Malum confirmatum nunquam curatur; qui id fecisse jaectant, hecticos tractarunt, vel catarrho rebeli detentos. Hereditaria omnium pessima, nec curanda nisi cum praecautioe hæmoptoës. *Boerh.* ϕ θισις ab hæmoptysi per vim externam induceta ceteteris levior. Phthisis in qua subito rumpitur vomica cum sputis bonis, difficulter quidem, tamen sanari potest. Quæ ex interceptis hæmorrhoidibus ac menstruis, ubi nondum contracta labes in solidis notabilis, iisdem restitutis, bonam spem relinquit; sed iisdem fere, nisi redit sanguis, vomica erumpit, quæ, quo cruentior, eo melior est. Solvitur aliquando phthisis abscessu pectoris (*Vater.*) vel tumore in collo non multum à scrofulis abludente, exorto. *Sydenh.* Salutis spes est si abest hereditaria dispositio; calor sit mitior; appetitus ciborum salvus manet; respiratio libera; sputum unius coloris, album, sive pituita, æquale, rejectu facile; si alvus compacta; vires constant; tussis rarior;

sitis non urget; utina copiosa; vox sonantior; somni longiores, reficientes; dolor ad scapulas transit. *Hoffm. Boerb.* Funesta prognosis: calor hecticus magis magisque increscens cum pulsu etiam mane citato, corporis contabescencia viriumque lucta; si sputa in aqua salsa fundum petunt; summa spirationis cum metu suffocatus difficultas; capillorum defluvium; odor cadaverosus ex ore; vox raucida; dolor urens cervicis, interscapularis; sudores, diarrhoeæ colliquativæ; œdematosus pedum tumor cum dolore quodam; anxietates acerbæ, fere continuæ; animi deliquia; ἀσθαι; brachii, manus, unius vel alterius, tumor œdematosus; sputum graveolens vel saporis aluminosi, vitriolici, instar piscium putridorum, carbonibus injectum tere olens; rubor fixus genarum; præcordia in tumorem sublata; rigores sub consummato malo repetentes; expectoratio suppressa, mente dum sana ægri, tandem vitæ finem facit, ubi maxime gangræna accedit, sæpe in coccyge vel pedibus obveniens, ac pulmone ipso, unde sputum ichorosum.

Tria mortis certissima signa ponit *Hollerius*: sputum graviter olens, capillos defluentes, alvi profluvium. Anceps satis fallaxque in hoc morbo novissimus vitæ articulus est. *Lommi.* Phthisis plerumque est letalis, ubi pulmones pleuræ accreti. *Bennet. theatr. tabid.* Non omnes, qui phthisi pereunt, semper sanguinem expunt. Inducitur aliquando à vitio humorum universali. *Barthol.* Moriuntur senes tacite ex virium collapsu; juniores sub febrili motu inflam-

flammatorio. Finitur sæpe phthisis apoplexia, cerebro illæso, ob fœtidissimam putrilagineam, cerebro insensissimam. Qui pertinaci raucedine laborant, hæcici moriuntur anno vix elapso.

Bagl. In phthisicis si dolor vehemens lateris de repente subveniat, brevi delirabunt, febris magna accendetur, & paucis post diebus moriuntur. *Bagl.* Talisque tabes oritur infallibiliter à connexionem p. n. pulmonum cum costis. *Dodon.* Sputorum retentiones in tabidis mentem ad delira verba commovent. *Hipp.* Pulsus contractus, debilis, vermiculans; pustulæ rubræ in corpore, maxime circa collum in novissimis sunt. *Lomm. Boerh.* Tabidi ex apostemate vel ulcere interno post iter avide, viribus collectis omnibus, susceptum, pluries brevi post suffocati extinguuntur.

Phthisis nervosa est morbus revera chronicus & nisi in ipso principio, curatu difficillimus; terminati solet in tumore hydropico incurabili. *Morton.*

Pleuritis. Peripneumonia.

Sanguis, serum, cacochylia, flatus, bilis, vermes pleuritidem creant. Semper videndum, an febris sit essentialis, an secus? Corpora laxa facilius laborant quam rigida & exercitata. *Hipp.* Pleuritis & peripneumonia cotidianæ remittentis genium imitari solent; aliquando tertianæ continuæ. *Aret.* Ardentius vini desiderium in multis pleuriticis observari solet.

solet, ex quo pleuriticos in antecessum suspi-
cantur. *Alpin.* De morbis pulmonum noli
cum jaſtantia differere vel facilem promittere
curationem; & nulli pectoris morbi flocciha-
bendi, quia multis ne opinantibus quidem,
fiunt exitio. *Bagl.* Rigoriferæ sunt veræ in-
flammatioræ pleuritides. Pulsus durities est si-
gnum fere infallibile omnium pleuriticum,
etiam obscurarum sive latentium. *Bagl.* Sed
quoque insuper habeto, quod in morbis
pectoris nil citius à naturali recedat statu
quam arteria seu pulsus. Ex respira-
tione certius præſagium quam ex pulsu est.
Mollities pulsus alios comitatur pulmonum mor-
bos; quod esto inter signa distinctiva morbo-
rum pectoris difficillime cognoscibilem. In-
æqualis quoque familiaris est pulmonum mor-
bis. Pleuritides crudas sive siccas significant
rubores fugaces genarum, paucus dolor, jaſta-
tio, ardor viscerum, ariditas linguæ &c. Dif-
ficiles eadem sunt & perniciosæ. *Hippocr. Bagl.*
Pleuritis in sinistro latere plus periculi habet
quam in dextro, citius autem maturescit ac sol-
vit. *Lomm.* In pnevmonica febre sæpius sto-
machus, (quare *Storch, in med. Jahrg.* tumorem
in cordis scrobiculo pleuritidi pluries socium
forte notavit) mediastinum, diaphragma si-
mul inflammantur, suppurantur, unde
quandoque vomitus purulenti salubres in his-
ce. Pleuritides ex dorso sunt pleuritides sym-
ptomaticæ rhevmatismi acuti. Omnis dolor
lateris cum febre fugax, malignus est & erysi-
pelatodes, & fere necat. *Ballon.* Quibus pul-
mo totus una cum corde inflammatur, si toto

corpore nervorum resolutionem sentiunt, ac sine sensu jacet æger frigidus, secundo autem vel 3. die perit. Pleuritides facile recidunt, eaque fere semper sunt letales. *Hipp.* Interficiunt pleuritides præfocatione, magnis symptomatis, accedente peripneumonia, phrenitide, tabe, lyncope &c. Solvitur morbus in principio resolutione benigna; Die 4. 7. 9. 11. 14. coctione ac excretionem, uti sputis; abscessibus pone aures, in umbilico, alis, ad crura; pustulis miliaribus; ictero; diarrhoea (maxime biliosa & ingluviosa); menstruis; hæmorrhoidibus; hæmorrhagia; sudore; urinis; miæa cruento; οφθαλμια &c. & quod semel novimus, catalepsi quoque. Salus optima pleuriticorum ceteroquin est, inflammatione non resoluta, in expectoratione, quæ primaria crisis est pectoris morborum. Dies 7. & 9 omnibus magis periculosi sunt. Omnes pleuritici, qui vomunt statim in principio morbi, evadunt. *River.* Alvus & vesica αιμορροουσα pleuriticis nonnullis, si alia respondent, secundi ominis esse potest. Quibus in interiora aures dolor & hinc abscessus, parotides, fiunt, sanantur. *Hipp.* In pulmonis vehementibus quicumque abscessus fiunt ad crura, brachia, optimi sunt, imprimis, quo facilior sit anhelitus. Optimi autem sunt illi ad crura abscessus, qui fiunt sputo mutationem subeunte; quod si sputum neque recte excernatur, neque urina bonam subsidentiam habere videatur, periculum est, ne articulo claudicet æger, aut ei multum negotii exhibeatur; si vero dispareant abscessus & iutro recur-

rant, sputo non prodeunte, ac detinente febre, gravis morbi periculum & delirii & mortis ægro imminet. Quibus post V. S. dolor laterum in claviculas, manus, omoplatas vel dorsum propagatur, rarissime vel nunquam hinc moriuntur. *Boerb.* Crusta alba in superficie sanguinis extracti bonum. *Bagl.* Si sanguis è lecta vena non recto flumine versus horizontem profiliat, sed per cutim repens perpendiculariter dimanet, neque pleuriticorum colore æmulatur idem, neque æger felix hinc capit commodum. *Sydenh.* Narium hæmorrhagia, hæmorrhoidum fluxus incidunt cum *ευφορίæ* circa diem 4. 5. contra, si posthæc cruor ater manet vel è nare vel sedis venis. Sanguinis è naribus stillatio, mala. Alvi fluxus non nimius, d. 5. 7. 11. 12. salutaris est, ejicitur materies purulenta vel biliosa vel ingluvis; licet petechiæ adsint. Alvi fluxus biliosus, flavus, copiosus ante 4. diem cum levamine accedens, securus. Ructus acidi supervenientes pleuritidi salutaris. *Hipp.*

Strepitus ille infelix in pectore pleuriticorum vel index est sanguinis in arteria pulmonis subidentis vel denuntiat inflammationem in abscessum abiisse. Evenit frequentissime d. 8. 10. ambiguae salutis fereque desperatae testis. Ex situ hi erecto subito præfocantur fereque apoplectici moriuntur. Urina bona, pulsus bonus, sputum malum, pessimum.

Perniciem minantur si supervenit pleuritidi peripneumonia, æque si illa in *σπασμῶν* vel *τῆταιῶν* vertitur; ubi asthmaticis pleuritis vel peri-

peripnevmonia accidat; si oculus auriginosus & caliginosus fiat; si jungatur ischuria, dysuria; si erectum velint situm cum mala respiratione, licet cum pulsu bono; si ex ulcere tibia siccato, ni recrudescat idem; sudor largus, crebrior alvi fluxus statim ab initio & extra dies criticos; pulsus parvus, durus & celer; si phrenitis accedit; si morbus dorso inhærescit; si sputum nullum aut malæ notæ; si tremor, delirium, convulsio à copioso secreta &c. *Hipp. Bagl. Boerb. Hoffm.*

Si pleuriticis non repurgati incipiant quarta die, sed febris augeatur cum aliis symptomatis, nec non magna spirandi difficultas cum stertore superveniat, 7. d. moriuntur; in his pedes tumescere solent ante mortem & oculi caligant. Perperam agitur cum iis pleuriticis & peripnevmonicis, qui nihil exspuunt, nisi copiosæ effluent urinæ. *Hipp.* In suppuratione pulmonis non expurgata hypochondrii tensio superveniens opinionem facit abscessus cruralis. Ex pnevmonicis suppuratis fere seniores plus moriuntur, ex ceteris suppurationibus juniores potius. Qui pleuritide laborant, nisi intra d. 14. superne repurgentur, iis in suppurationem fit morbi translatio. Si pleuritidi succedit abscessus sive suppuratio, computandum ab illo tempore, quo primum quis riguit. *Hipp.* Suppurationem sive abscessum fieri scire licet, si intra 14. d. sputis morbus non depurgetur; sputum non allevet dolorem, tussim, dyspnoeam; si febris dolorque manent; si nulla alia incidit solutio per alvum, urinas &c. si horrores inter-

currunt; si cum nova insolitaque gravitate pectus oneratur, sitis crescit; si tussis vexat plurimum inanis, spiritus admodum difficilis est; & nullæ tamen exitii notæ sunt inter hæc. Malo forte in vetustatem incidente, oculi fiunt cavi, malæ rubent, manuum ungues adunci evadunt, digiti vero incalescunt, pedes tument, cibi cupedia perit, pustulæ toto suboriuntur corpore. *Hipp.*

Abscessus solvitur per alvum, utinas, per sputa vel scretum quandoque simul & semel factum seu incidentem, vel successivum, rupto eodem ac effuso pure in trachæam. Et in tali casu apostema sanabile erit. Plura legas infra de Vomica. Ruptio vomicæ ex pnevmonica febre fit plerumque intra 20. dies, aliquando citius, aliquando tardius ad 60. usque. Sputum bonum habe quod copiosum seu multum ac in die decretoria ejicitur; quod leve, æquale, facile eduçtu, album, flavum, cruentum, pallidum, permistum, idque non in statu sed augmento intra d. 3. & 4. minus tutum tardius. Quæ intra 5. diem dum coctionem accipiunt, colorantur, meliora ceusentur.

Malum est sputum impense quod fœtidum; quod fere nullum (nisi copiosæ effluent urinæ); quod non juvat; quod candidum, glutinosum, viscidum imprimis cum raucedine, rotundum; ab initio valde cruentum; à primordio mox livescens; ultra d. 7. flavum; sincerum flavum albumve; ex virore pallescens; spumofum valde; fuscum, biliosum, cœnosum, amurcosum,

sum, nigrum, non permistum, æruginosum &c. Quibus circa initia in totum purulentæ sunt sputiones, ii die 3. vel 5. moriuntur, quod si superent, nec longe melius habuerint, 7. aut 9. aut 11. suppurati sunt. Si pleuritis vel peripneumonia cum febre vehementissima incipit, tertio die necat pulmone facto gangrænofo. *Boerb.*

Symptomata vehementissima, dolor maxime, subito ubi sine causa cessant, manente feбри, quin aucta, cum malo pulsu, respiratione celeri parvaque, frigido sudore, gangræna adest, inprimis si simul lividus thoracis color. Sanata pleuritide si remaneat tussicula quædam & circa vesperam calor blandus per totum excitetur, aut recidivam aut suppurationem prælagias. *Aret.* Plurimum dyspnoea pleuritidem sequitur. Lateris dolor cum sputis biliosis si absque ratione evanuerit, oculi perturbantur, ægerque in furorem agitur. Si morbo declinante abdomen à flatibus nunc intumescit nunc detumescit, bonum; sanantur enim ut plurimum, idque circa diem 10. communiter observavimus, verba sunt *Baglivii*. Pleuritis biliosa per morbum regium intra dies 14. sanatur perfecte, æque diarrhoea biliosa. Eadem ingiuviosa & ex apparatus pravorum humorum in primis viis tollitur.

De pleuritide prædicta plurimum valent & de peripneumonia. Peripneumonia est semper valde periculosa; plus periculi quam doloris habet. *Cels.* Ex angina si est, intra 7. d. occidit, aut transmigrat in tabem. Peripneumonia

niz in sanitatem itio sperari non potest, nisi levis tantum ille morbus fuerit, i. e. inflammatio tantum in arteria bronchiali hæserit, vel in parva tantum parte arteriæ pulmonalis. In peripnevmonia si febris, tussis & reliqua symptomata d. 5. exacerbentur, septimo aderit mors; ubi ante 4. diem levamen symptomatum non percipitur, resolutio non speranda sed suppuratio succedet.

Decubitus in insanam partem cum molestia, in sanam facilis, sensus punctorii doloris non cum pulsu sed cum respiratione incidens, dolor compressione ingravescens, invasio non cum rigore facta (*Hipp.*) declarant præter alia pleuritidem notham sive spuriam. Frequens est hypochondriacis, hysteris, hæmorrhoidariis, arthriticis, hæmicranicis &c. Sæpe degenerat in abscessus musculorum abdominis. Eidem facile succedunt nephritis, malum ischiaticum, podagra & ex incongrua medicatione scirrho viscerum, asthmata, pleuritis vera & hepatitis. Felicius per urinas solvitur quam sudorem. *Hist. morb. Vratisl.*

Pulmonum tubercula cruda.

De morbis pulmonum noli cum jactantia disserere, multis ne credentibus quidem fiunt exitio. *Bagl.* Ex dolore leni in alterutro pectore atque tussi sicca nosce incipiens tuberculum. Ex angina si peripnevmonia intra 7. d. letale, vel minimuma suppuratio aut tubercula pulmonum

num sequuntur. Cruda pulmonum tubercula de facili in *Phthisi* abeunt. Latent inter initia ita clanculum, ut vix ulla sui proferant indicia, sed tota eorum res in insidiis est. Tantum manifestantur demum vel post pleuritidem vel post anginam vel post febrem aliquam sanatam; igitur, si tunc superveniat dolor lateris, dorsi vel pectoris alius, accedente dyspnoea, orthopnoea, tuberculum ad inflammationem & suppurationem ire significatur. *Dodon.*

Salus expectari potest, si pure excreato universo, ulcus manet nullum. Sæpiissime derepente moriuntur. Suppurato tuberculo erumpit pus in trachæam & suffocat; hinc quo magis sunt in pulmonis superficie, eo minus periclitantur de suffocatione subita.

Purpura varia.

Purpura est omnium delicatissimus morbus. Aliquando ita inopinato jugulat, ut quem pro liberato jam censeas, accedentibus convulsione, delirio, furore, apoplexia extinctum paucas post horas audias.

Purpura, maxime alba, cum rigore impetit; variolæ cum horrore potius incurfant. *de Berger.* Notatur hæreditaria. Feminae fluore albo detentæ ad purpuram pronæ sunt. Sudores nocturni ad purpuram dispositos sæpenu-mero mirum torquent. Purpura per externum calidius regimen ex despumatione sanguinis sæpe inducitur. *Comm. lit. Nor.* Horrores ex

dorso & lumbis cum sudoribus intempestivis; dyspnoea, facie flammea, oculis subinflammatis & lacrimosis nonnihil, maxime si circa febris vigorem, purpuram prælagiunt plus sæpe symptomaticam, *de Berger.* Prænunciant junctim sumpta purpuram horrores; dyspnoea; sensus fornicationis in facie, palpebris; suspiria cum pectoris oppressione; oculorum obfuscationes instar telarum aranearum; virium defectus sine causa; pulsus frequens & debilis; vigiliae & spirituum commotio sub somnum; timor, mœstitia sine ratione angentes; dolor femoris, capitis, intestinorum &c. notabilis; urina sanorum similis, *Hamilton. Nebel.* Purpura quibusdam familiis fatalis vere est circa destinatos quidem annos. Pavor, metus, horror quidam vehemens ob & erga purpuram in nonnullis observatur, oppido ferialis, ubi eadem subest vel accedit. Suspecta sunt signa: ubi nervo sensibili dotatos, debiles, impuros; puerperas ergo, corripit; ubi pulsus persistit durus & auctus exanthematis expulsis; si arteria præter modum debilis, intermittens est; inquietudo magna; somnus nullus; respiratio ubi permanet difficilis post efflorescentiam, sudores semper effusi; urinæ aquosæ, pallidæ; alvus torminosa, potissimum in puerperis; si inter atrescendum æger bene opertus auræ frigidioris afflantis sæpe sensum habet &c. *Hoffm.* Mala signa sunt: statio exanthematum inconstans, imprimis si ad corticem non revertunt; vox faucibus hærens; linguæ tremor; angina, ἀφθαι; si horrores socii fuerint levium fugaciumque sudo-

sudorum; urina crassa subito pallida facta; dysuria in incremento; cardialgia in statu; si æstum præcordiorum summamque anxietatem internus frigoris sensus cum debili, parvo, inæquali pulsu excipiat; si interiora ardeant atque extrema frigeant cum sudore largo, frigido, & contra si extrema æstuent, & in ventre frigoris intensi sensatio; purpura vanescat; animus linquat, mens turbetur; dyspnoea urgeat; convulsio incidat. Quæ citima exitii notas habent. *Hoffm.* Delirium, motus convulsivi, convulsio vel apoplexia, si symptomata comitantia & in principio accidunt, facilius Medici diligentæ praxique regulari obsecundant, & contra in progressu & declinatione, maxime cum exanthematum regressu. *Jo. Georg. Gmelin. Diss. Tubing. nuper de febre miliar.*

Purpura quæ in declinatione continuarum succedit in corpore impuro, cacochymico, viribus enervato, diebus licet criticis, plerumque funesta; & contra, aliquando tunc salutaris est. ΑΦΘΑΙ indicunt nausea pectorisque calor. Augentur ΑΦΘΑΙ pustulis miliaribus arescentibus, & contra. *Hamilton.* Vomitus spontaneus neutquam sistendus sed leniter promovendus. Ventris tormina sæpe à miasmate remanente suboriuntur. Ægri quo magis somnolenti sunt, eo facilius convalescunt, etiam ii, qui mitioris sunt indolis, facilius, quam qui feroces & iracundi liberantur. *Hamilton.* Capitis dolor sævus & purpura se invicem sæpius excipiunt. In arthritidem migratio purpuræ non infrequens est.

Declinante morbo superiora manuum sudore frigido sæpe madent, volæ calent. *Hamilt.* Purpura acuta relinquit sæpe atque transit in apoplexiam; paralyfin; convulsiones; delirium; morbos chronicos v. g. hystericos, hypochondriacos; mammarum apostemata (maxime in puerperis hæc) vel alius partis; tumorem femorum, tibiærum pedumque non semper indolentem; depravatam memoriam; fluxum lochiorum & urinæ nimium; calorem internum cum debilitate, languore ac imminuto appetitu cibi conjunctum. *Hamilt.*

Ex remanente vel retrogressa generaliter fiunt asthma, tussis, febris, hydrops, oculi aurisque vitia, spasmi, convulsivi motus, epilepsia, arthritis, rheuma, paralyfis, colica, cardialgia, *αφροια* (quæ egressis pustulis funditus pluries tolluntur), leucophlegmatia, tumor œdematosus universalis vel partialis cum aut sine dolore, cui quoque medicina est &c. Restituti post tumorem talem leucophlegmaticum instar scæleti apparent emaciati. Situs erectus in exanthematicis periculosus est, maxime in purpura acuta, morte subito excipiente, præprimis in puerperis. Solvitur purpura critice urinis largis, sedimentosis; aucta transpiratione; diarrhoea; ptyalismo; per lochia; dolore spastico ac tumore dolorosissimo artus vel membri cujusdam; quin paralyfi spuria &c. Diebus criticis aliquando bubones exsurgunt, non semper critici. De purpuræ eruptione à sedibus nil metuumdum. Diarrhoeæ suppressio subitanea, spontanea, arte iuducta, apoplexiæ metum injicit. Quandoque

doque lochiorum fluxum quasi supplet diarrhoea & symptomata inde sunt mitiora.

Purpuræ species varie inter se alternant. Puerperarum purpura multum habet nexum cum lochiorum & secundarum statu, consul. supra p. 217. Benigna purpura in malignam subito interdum mutatur, haut sine vitæ discrimine, plurimum ex inepto, damnabili regimine.

Rubra, quæ semel occupavit subjecta, ægre deserit. Rubra epidemica sæpe ita maligna est ut alba, immo hanc interdum superat. Rubra recedens specialiter gravia parit symptomata, anginam, aphthas, pleuritidem spuriam, hemicraniam &c. quæ erumpente iterum exanthemate profus fere evanescent.

Junc. Alba periculosior est rubra, maxime epidemica & puerperarum, hisque plerumque maligna suevit esse. Si nimis languide erumpit, ita ut post discessum priorum nova succrescant exanthemata, semper pejoris est indolis. Quæ cum petechiis simul, præcipue mature, efflorescit, est periculosa. *Junc.* Retrogressa alba ubi revertit, symptomata autem mala, ut $\alpha\phi\theta\alpha\iota$, anxietas, delirium manent, letalis est.

Purpura scorbutica renitens est malum & sævorum pathematum scenam largitur ubi intus remeat nec excluditur. Calidis in acutam sæpe mutatur. Facile sequitur lenta, hæctica. Libenter revertit. In feminis cum fluore albo, alias hemicraniam, vesicæ spasmò &c. sæpenumero alternat. Remanens pluries $\phi\theta\iota\sigma\iota\upsilon$ mentitur.

Urticata & scarlatina circa d. 7. vel citius disparent iterum, sibi que relictae ac debite tractatae, nil mali relinquunt, & contra, mala habent consecutaria, imprimis ex regimine nimis calido. Quo citius scarlatina erumpit, eo citius absolvitur. Et adultos adgreditur, licet rarius, & quandoque contagiosa est. *Comm. lit. Norimb.*

Mali moris esse indicant tonsillarum uvulaeque tumor, convulsionones, coma &c. In febre scarlatina si pustulae miliares, colore rubro extincto, superveniant, salutem promittunt. Si in scarlatina, urticata, miliari urina parcius secedit, non diu emanet tumor leucophlegmaticus, qui praecavetur diureticis. *Comm. lit. Nor.* Multi inde moriuntur. Urina simul est fusca, turbida, nigro-ruffa, cum sedimento atro fusco, spadiceo. An similis in visceribus internis stasis, an potius non plena per pustulas crisis & resorpta materies actis, delata ad renes, stimulo suo clausit vascula urinaria? *de Haller.* Et contra, lotium copiosum reconvalescentiae bonum signum. Haemorrhagia sufficiens in scarlatinae principio plerumque prodest. *Storck. Tractat. peculiar.*

Raucedo.

Raucitas ab ulcere antiquo consolidato in junioribus ευσπλαγχνος; à partu quæ difficili, medicabilis est. Quæ à cacochymia venerea, scorbutica; à colica; ab hysterica chronica affectione; à vermibus vel aliis animalculis in primis viis; in symcho putrida; à catarrhis acerbis &c. iudicij rationem habet in morbo primario. Vocis raucedo quæ per annum duravit, non recipit curationem; hectici prope moriuntur. Rauцитas in phthisicis mortem proximam dicit. Ex insania in raucedinem cum tussi fit secessio. *Hipp.* Rauцитatem observavi gravem, chronicam in ad hæmorrhoidum fluxum prono, robusto viro ceterum, earundem fluxione adveniente sublatam.

Renum & Vesicæ urinariæ morbi reliqui.

Magna est consensio renum ac vesicæ cum ventriculo, intestinis & pectore. *Regæ.*

Quamplures morbi diuturni desinunt tandem in morbos pulmonum aut renum. *Bagl.* Renum affectiones supra 50 annum non curantur. *Hipp.* Podagricus fomes vesicæ morbos varios producit, dysuriam, ischuriam, mictum sanguineam, pruritum scroti & similia. Rene uno affecto & alter facillime patitur. *Forest.* Reni sinister præ dextro adficitur pa-

thematis nephriticis. Sanguis intra vesicam concretus gravissima parit symptomata, lipothymiam, exiguam spirationem, pulsum obscurum, nauseam, angores, extremorum frigus, cruciatus & ardores vehementes in ima pube atque circa virgam.

Vertigo atque nephriticæ affectiones sæpe numero alternant. *Hoffm.* Qui gonorrhoea virulenta laborarunt in juventute, persolent in senectâ diro urinæ ardore vel ischuria quoque divexari. *Bagl.* Si æger dum in terram incurvatur & exinde erigitur, cum difficultate erigatur, adeo ut per medium quasi scindi videatur, pro certo dicas, dolorem illum non esse nephriticum sed rheumaticum. *Bagl.*

Nephritis simplex recens curari potest, calculosa autem vix unquam. Urinam cruentam si in illa meiant, timent quidem sibi & debilitantur sed levantur. Urina crassa æque melior est tenui. Urinæ atræ nephriticorum, vel succedente dolore vel secus, pro cruentis à quibusdam minus attente habitæ, non sunt timendæ. Hæreditaria vix curatur. Ructus insipidus seu motus quidam ventriculi convulsivus, singultui propior, proprius quasi est nephritico dolori & pro signo habendus pathognomonico. *Piso.* Renum inflammatio profundior ex gravitate febris, doloris, aliorumque febrilium symptomatum &c. cognoscenda, facile in ulcus abit. Brevior, diaria febris nephritica spasmus renum potius, non æque inflammationem significat. *Hoffm.* In junioribus longe vehementius

nephritis exacerbatur & difficilius tollitur quam in senioribus.

Quo frequentius & acrius recurrunt invasus nephritici, eo periculosiores, & eo gravius exulceratio prævalet. Renibus inflammatis facilior est decubitus in latus infirmum, supinis quam pronis ægris. Hæmorrhoides nephriticæ accedentes, bono sunt. *Hipp.* Urinæ suppressio in nephritide mala. Alvo continentes ex nephritide facile abortum patiuntur. Nephritis spuria non raro in senibus *μαρτυροῦν* post se relinquit. Calculosa plurimum sequitur inflammatoriam, purulentam, pituitosam. Periodica subinde est. *Ettm.* Nephritidem mentitur aliquando vermis renalis. *Pechlin.* Ubi renum inflammatio resolvitur, necessum est, finitis doloribus urina multa, crassa feratur cum sedimento copioso, albo, levi, non fœtida, non purulento. Corruptionis vel gangrænæ signum sunt creber bilis vomitus, delirium, frigus extremorum, doloris remissio sine causa, defectus virium subitus, urina ichorosa &c. Abscessus renum (quem fieri docet remissio doloris, ejus in pulsationem mutatio, horror sæpe recurrens, gravitas stuporque partus) si in pelvim erumpit, ex laudabilis puris per urinam excretionem bonam relinquit spem, contra, si in cavum abdominis effunditur, vel si pus malum; Subinde vomitum vel alvo sincerum redditur pus ex ventris lumborumque regione. Si nulla facta resolutio, nulla suppuratio, febris dolorque cessant sine mortis signis, coxæ stupor, marcor, impotentia accedunt, scirrhum

rhum nuncia, qui incurabilis est, ac in hydro-
pem facile funestum vertitur vel tabem. *Hipp.*
Loimn. Abscessus renum plurimum fiunt à cal-
culis. Gangrænam renum, vesicæ indicat urina
ichorosa. Ren sæpe ita pereditur, ut pus
membrana ejus ambiente, tanquam marsupio,
obvolvatur, quandoque & calculis inclusis.
Rarius renum vomica uno impetu erumpit.
Ren purulentus quandoque totus excernitur,
cujus loco post mortem tardius subsequam mas-
sam quandam invenit pinguedinosam. *Jung-*
ken. Pus urinæ non permixtum significat ve-
nire ex vesica; inæqualiter permixtum è reni-
bus; æqualiter pulmonum suppuratum denun-
ciat; *Loimn.* æque ex gradu sœtoris præscies,
unde sit; si ex vesica, notabilior ceteris erit.
Pus in urina esse deprehenditur, si vitro uri-
nario aquæ tepidæ immisso sedimentum non
solvitur, nec urina redditur clara, quod fieri
solet, ubi pituita sola urinæ permixta est.
Quandoque pus cum urina exit integris reni-
bus & vesica, veniens v. g. ex pulmonibus.
Holler. Urina mucosa non semper est ab ulcere
renum vel vesicæ; in memoriam & revoca
hæmorrhoides albas seu mucosas, dolorque in
lumbis vel vesicæ regione determinat, an ab
his sit. In renum ulcere sæpius & copiosius
cruor simul mittitur, in vesicæ minus. Ulcera
renum promptius quam vesicæ sanescunt. Re-
num & vesicæ ulcera curatu difficillima sunt,
in senibus insanabilia; & ulcere curato, longe
post tempore cum urina adhuc feruntur fila-
menta. Ulceratio renum urinam dat crassam,
turbidam.

turbidam, fœtidam, sedimentum lacti non admodum dissimile.

Vesicæ inflammatio vix non semper in cervicis musculo sedet. Ubi non tempestive discutitur, vel citius necat sphacelo, vel tardius ulceratione & hæctica. Familiaris est hæmorrhoidariis. Magis viris quam feminis accidere notatur. Si dolores in vesicæ inflammatione non solvuntur, neque vesica mollescit, periculum est, ægrum primis circuitibus, convulsam præ nimio dolore, moriturum. Simul pauca spes est, ubi sub permanente acuta febre, urina & alvi dejectio prorsus retinentur. Gangrænæ semper fatalis manet suspicio, ubi sub immorante febre dolores magis in dies ingravescent, nulla adparante coctione in urina &c.

Vesicæ abscessus solvitur per perinæum, urinæ itinera, intestinum rectum. Ulceratio vesicæ major & gravior utplurimum est ab inflammata ejusdem cervice. Ulcus vesicæ quando à calculo fit, non curatur nisi extracto calculo. Si quis sanguinem & pus & squamulas sive pelliculas meatur, & gravis odor adsit, vesicæ exulceratio significatur; *Hipp.* Si ulcus sordidum in fistulam abit, crassamentum quoddam subsidet viscidum & cohærens, narium muco aut ovi candido persimile. Si præsentem vesicæ ulcerationem ingens ad matulam stimulus est, & post emissionem dolor gravis in pube ac perinæo, isque gravior corpus erigenti, eandem juxta urethram hæere pronuntiabis. In ulceribus urethræ pus urinam præcedit, in il-

lis

lis vesicæ cum urina excernitur, illaque scætet. Si in urina cum dolore excreta moleculæ fufuraceæ & exilia ac copiosa filamenta adparent atque subsident, scabiem vesicæ significant. *Hipp.*

Spasmus vesicæ gravissimus est & sæpe funestus, transitque facile in sphacelum si cum febre multa, vesicæ duritie juxta pubem, alvi ac urinæ suppressione. *Hoffm. Furstenau Dissert. pecul.* Erysipelate aliquando critice solvitur. Si in suppurationem abit ex inflammatione nata, urina multa, purulenta, salutem promittit. Spasmus vesicæ, ejusdem hæmorrhoides, mucosæ maxime, & purpura scorbutica pluries alternant. De vermiculis cogitasse ne negligas in vesicæ spasmu. Quorum plus quam mille, rarissimo plane exemplo, nuper notavi successive excretos cum vesicæ spasmu immanissimo, stipato vesicæ hæmorrhoidibus cruentis, albis pariter, largissimis, damnabili olei terebinthinæ usu ab agyrtis nebulonibus magis proritatis acriter, ægro adhuc superstite. Sed veri vermiculi bene noscantur ab iis, qui ex sanguine in vesica coactio laboriosisque nixibus excreto, figuratiles saltem, excluduntur. Vesicæ spasmus ubi ad *ακμην* pervenit, nullam fere admittit medellam. *Fursten.*

Paralytis vesicæ sæpe inducitur ab urinæ excretionè ex causa morali vel alia dilata diu ac protracta; æque à materia podagrica regressa, habetque præfagii rationem in morbo novo felicitis, in isto adhuc quandoque quidem, in hoc plurimum,

De h ernia vesic e urinari e evolvas p. 134.
De h emorrhoidibus ejusdem consul. pag. 125.
prolata.

Urin e incontinentia sanationem admittit qu e   vermibus intestiuorum plerumque colis dolore stipata; qu e ex consuetudine in infantibus; qu e ex fibrarum laxitate; qu e ex sphincteris vesic e debilitate, recens adhuc. In pueris curatur annis crescentibus ac fibra maturitatem acquirente; si annis crescentibus non cedat malum, incurabile pr edicito. *Bagl.* Pessima, qu e   vulneribus l esionibusque aliis cranii;   luxatione vertebrarum dorsi. Pestifera, si per febres incidit acutas, viribus jam fractis. Insanabilis, qu e in senibus; qu e ex sphincteris l esione per lithotomiam. Qu e vigilantibus contingit rarissime curatur, utpote ex paralyti vel l esione siens. Qu e   laxitate duntaxat sphincteris  grius curatur in femiino quam nobili sexu.

Ruptura vesic e urinari e   calculo pluries adhuc sanatur. In vesica mol e polypi obveniunt urinari, fatalis plerumque exitus.

Rhachitis.

Gravida si ventrem coarctet per thoraces strictos ad rhachitidem pr edisponit infantulum. Feminae albo fluore laborantes faciles ad rhachitidem procreant fetus.

Connata nunquam observatur. A septimo à nativitate mense pusillos ut plurimum corripit & vix ante finitum triennium relinquit, Quo longius à partu affligit, eo melius. Morbus invalescens si super annum ætatis quintum inhæret, difficulter curatur; & ni in juventute mutationem recipiat, per omnem vitam corpus manet deforme. *Hoffm.* Hæreditaria ubi dispositio, & ubi à primis mox suborta est mensibus, difficilis est curatu. Quæ ex vitio victus, regiminis; quæ vermibus, variolis, febribus, scabiei, crustæ, lactæ, herpeti succedit, facilius adhuc medelam admittit; atque ubi revertunt effloresentiæ, febris, bono est. In angusto spes est, ubi hydropicus tumor, asthma, φθισις, diarrhoea, lenta, hæctica, spina ventosa, dentium nigredo, caries, tumores ossium strumosi, tubera subcutanea, anhelitus, vasa colli infarta, varicosa &c. accedunt. Corpus summa macie extenuatum perimitur. Veræ rhachitides rarius tunc occurrunt, ubi intermittentes autumnales prædominium habent. *Sydenh.* Inquinamentum venereum plus sæpe admistum est, morbumque reddit difficillimum. Diarrhoea si nullis cedat remediis, malum. Mala rhachitis aliquando ad oculos convertitur οφθαλμια cum tuberculis pronata, hacque victa vim suam atque noxam denuo exserit. *Buchner.* Solvitur quandoque variolis; migrat in scabiem. *Ortlob. de rhachis,*

Cerebrum in rhachiticis defunctis admodum molle, mole magnum, multum habere sœvit mucosi humoris.

Rhachitis more infantum in adultis observatur quoque siue causa manifesta eveniens. *Burggrav.*

Scabies. Morbi cutanei alii.

Arcanus pectoris intestinorumque cum cute contentio est *Rega*. Scabiem præcedunt vesiculæ aqua plenæ. Scabies omnis aliis ex toto quidem desinit, alius certo anni tempore revertit. Ægerrime in senibus sanescit, ad iustra aliquando extenditur. Per contagium communicata facilioris est curationis quam ceteræ. Levior humida est siccâ, sed hæc curatu facilior illa. Rebells valde est scorbutica & ferina; huic facile succedit hydrops. Pessima est ea scabies quæ caput obsidet. Chronica difficilius sanatur quam periodica. Si simplex scabies protracta jam, relictis superioribus, ad pedes talosque demigrat, mox plane cessaturam significat. Ubi visceris alicujus labes concurrat, malum omen. Gravior est scabies quæ magis cutim exasperat, prurit magis, plures numero obsidet partes, somnumque potius aufert. Scabies negligenter habita non raro ipsam in elephantiam transmigrat vel lepram. Solvit scabies arthritidem, deliria, epilepsiam, febres &c. In juvenili ætate sæpe ab aliis morbis præservat. Critica notatur in scorbuto, fe-

R

bribus

bribus acutis, intermittentibus. *Kramer.* Retropulsam sequuntur status surdaster, effluxus feri ex aure, pectoris varii gravissimique morbi, apoplexia, convulsio, colica, cardialgia, febres intermittentes, acutæ, gutta serena, spasmus vesicæ, mictus cruentus, motus spasmodici vagi, palpitatio cordis, $\Phi\theta\iota\sigma\iota\varsigma$, $\rho\alpha\chi\iota\tau\eta\varsigma$, tussis ferina, cachexia, œdema, hydrops, singultus, sternutatio insolita, nimia, & reliq.

Scabies si sicca magis quam humida valde est; circa pudenda potius hæret cum crusta tenaci, corrosivo ardore, doloribus profunde infixis, nocturnis, fociis & aliquando bubonode inguinum tumore, coryza uteri vel colis, mali coloris, in infantibus circa anum verrucis, ulcerosis exoriationibus, manifesto veneream susceptor. Rarissime hæc totum corpus ita diffuse obsidet atque simplex. Suis antidotis citius & certius tollitur quam alia.

Venerea retrocedens vel repulsa insignissimam mox virium prostrationem infert, atque ad formandos tumores bubonodes tendit; rarius febris acuta succedit ac in simplici, saniosa, Scabiei & furunculorum non infrequens est vicissitudo & unum altero solvitur. Scabiei, tineæ, variis exulcerationum generibus, reptimentibus prohibitis, sæpius numero succedunt tumores cystici, atheromata &c. Parotides si scabiosos obsideant, de topicis quære usurpatis ex hydrargyro. Scabiei fœdæ subjacent infantes sub mentium fluxu concepti. Climacterica chronicas & pro insuperabilibus habitas sæpe aufert ægrimonias. *A. N. C.*

Cutis vitia, quæ ex interna viscerum labe difficilius curantur, facilius renovantur & nã hæc sit superabilis, in hecticam & hydropem migrant. Rebelles sunt cutanei morbi post intermittentes, variolos, morbillos, luem veneream. Noduli subcutanei pejores sunt quam efflorescentiæ.

Gutta rosacea ex hæreditate, sine noxa non deletur. Vari & gutta rosacea arthriticis cum adfectionibus sæpe alternant; ad interiora in his, maxime spiritalia loca, versa, aliquando brevi fatalia sunt. Gutta rosacea vel vari repulsi sæpe causa sunt tussis ferinæ, Φ θίρωσις, effectuum rheumatico-arthriticorum, catarrhi suffocativi &c. Novi ex varis faciei repulsi tremorem artuum, dein amavrosin secutam, tandem purpuram albam funestam in Juvenca nullius regiminis & diætæ; cerussata enim cadente moro nigrior sibi placebat Lycoris. Varis & guttæ rosacæ se impetigo sæpe jungit; contagiosam ergo dicunt illorum materiam, *Junc*. Sobriis nunquam accidunt. Varis ac gutta rosacea adfecti bene valere videntur, nisi quod anomaliis variis hæmorrhagicis, maxime feminæ menstruis ataxiis exercentur. $\text{E}\pi\pi\upsilon\sigma$ omnis minime omnium ulcerum, quæ depascendo serpunt, periculosa est, verum curationem difficilem & longam habet, maxime ea, quæ minus rotunda. Miliaris squamulis farinaceis discedit; mediocriter & in summa cute ambulat, cujus tumiditas ac rubor ejus adventum significant proximum; in orbem fere procedit, plerumque medio sanescente, extrema

latius vagantur. *Plasn.* Capitis miliarem cum defluxionibus catarrholis si excipiunt morbilli vel varioli, periculosum est; sphaelus partis quandoque accedit. *Hoffm.* *Erdioqueros* & miliaris est, contagiosa & senibus familiaris. *Erdioqueros* celerior & altior est atque ad ossa usque vorat cum effluxu humoris albidi, exulcerantis. Purigine asperior, rubicundior ac peior est Lichen, longe atrocior adhuc psora, pessimum genus Lepra. Facile lichen neglectus in psoram & hæc in lepram vertitur. Lichen manus potissimum obsidet, psora tempora & frontem. *Lomm.* Lepra vel psora quos semel inquinavit, hi facile tabent. Furfures lividi ac fœtentes lepræ nuncii esse creduntur. Lepra apud nos in initio curabilis est, nec sic contagiosa, ut illa Græciæ describitur. *Willis.* Psora nostra medicinis superatur. Elephanriasis incipiens medicabilis est, adulta minus, maxime faciei. Alphus chronicus quandoque solvitur diarrhœa longa. Curationem non difficillimam habet. Cutim vix unquam penetrat.

Leuce vix vixque remediis tollitur. Ad ossa usque adficit. Cruor post acus punctiorem emanans spem facit sanationis, contra, tenuis subalbaque sanies. Inanis maxime medicina, si locus ex toto colorem amisit suum, nec rubor eidem frictu induci potest.

Combustio profunda in corpore cacochymico facile degenerat in ulcus fœtidissimum & malignum. Gravis brevi aliquando necat.

De aliis cutaneis vitiis sparsim alibi inprimis morbos infantum ac puerorum tradentes, monuimus.

Scirrhus. Struma five Scrofula.

In morbis chronicis ex decem ægris fere novem scirrhis laborant internis. *Boerh.* Si contusio, inflammatio, suppuratio in interioribus prægressa, non bene curata sit vel vi naturæ soluta, & maneat gravitatis pondus in parte, ac *αυαισθησία*, scirrhum metue internum; & ex hoc prævio, accedente dolore, febre hæctica, commissis erroribus disponentibus &c. cancerum. Scirrhus internus epatis, lienis, pancreatis &c. quandoque diu vel per omnem vitam, si sine acrimonia sit, si non concitetur, & per reliqua viscera id, quod hic deficit, restarciatur, sine ullo vitæ incommodo fere, durat. Sed in raris hoc est. Quod & valet de externo. *A. Wedel. Boerh.* Scirrhii viscerum, maxime profundius sitorum, difficilius cognoscuntur, ac nonnisi ex dolore obscuro & gravativo fixo, respiratione difficili, tussi sicca dijudicantur; suspicio tamen eorum adest in morbis diuturnis ac rebellibus. *Vater.* Necat scirrhus cachexia, hydrope, ictero contumacissimo, corruptione viscerum, abscessu, cancro, sphacelo. Scirrhus per se est innocuus, evadit motu incitato malignus; qui sæpe vitari imposit, æternum metum incutit.

In cachecticis, venereis facile in cancrum degenerat. Si inflammetur scirrhus, cancri metus est. Scirrhus externus recens, non nimis magnus, nec scaber, mobilis, sine vasis tumidis, in corpore ceterum integro, aliquando medicamentis vincitur; æque si pressu sensum exhibet aliquem; contra, consummatus, sensu penitus carens. Scirrhus sanguineus majus periculum inducit, & contra exsanguis. Exquisitus scirrhus & lapidosus nulla curatione tollitur; non exquisitus, pituitosus curari quidem potest, non tamen facile. *A. Wedel.* Scirrhī incredibilis aliquando sunt magnitudinis. *Raysch, Boerb.* Si scirrhus majores arterias premit, adfert *ατροφία*; si venas, tumores œdematosos & inflammationem; si nervos, stuporem torporemque cum *ατροφία*. Scirrhī, linguæ labrorumque majorem injiciunt cancri præ ceteris metum, quia hæ partes & multo humore redundant & assiduis fere motibus agitantur. *Platt.*

Strumæ vitium sunt scirrho finitimum, Externæ insensæ maxime sunt collo, deinglandulis ad alas, mammas, inguina &c. Mitiores sunt quæ recentes, æquales, mobiles, rotundæ, coloris cum cute ejusdem, circumscriptæ, non maxime duræ, doloris, inflammationis expertes; & contra facile in magnum, erodens, serpens demigrant ulcus, prope carcinomatofum cum venis eminentibus, dolore pulsante. Manu sublatae facile circa cicatrices resurgunt, nisi radicitus extirpentur. Pueris frequentiores sunt minusque noxiæ, adultioribus rariores & difficillimæ. *Lomm.* Hæredita-

rium vitium insanabile. Si tumores strumosi occupent loca juguli circa vasa, facile homo per apoplexiam mori potest, vel nascitur hydrocephalus internus.

Strumæ ulceratæ, antiquæ promptissime in genium abeunt cancrosum. Strumosi asthmate scirrhoso vel pituitoso communiter quoque laborant, & v. v. Si in exterioribus tumores strumosi per se orti sunt, tunc etiam in mesenterio, pancreate, intestinis vel utero quoque apparent tales; priora potissimum in infantibus, pueris. Ægri hi ut plurimum contabescunt, *Boerb.*

Scorbutus.

Scorbutus non ita frequens est morbus ac vulgo putatur. Varie Medicos fallaci morborum specie ludit. Sanguis plumbeus ac viridis ex vena secta scorbuti index. *Eugal.* Unus scorbuticus magis fœtet quam decem venerei. *Kramer.* Peccantium humorum in scorbuto major est habenda ratio quam pectium læsarum.

Denuncia scorbutum adesse ex gingivarum sugillatione; facie livida, plumbea; languore absque ratione; oris siccitate perseverante; pulsu debili & inæquali; urina alba, crassa, cum sedimento albo, crasso, furfuraceo, arenoso, fractæ polentæ non dissimili, citra febrim notabilem &c. *Eugal.* Prædic propinquius alcalicum sive calidum ex calore p. n.; rubore faciei, oris ac labrorum horumque siccitate;

siti magna; urinæ fœtore alcalino, eâdem saturata, sabulosa. Acidum seu frigidum mone ex sapore, sudore, ructibus acidis; corporis inertia; sitis defectu; urina pallida; labris ac oris parte interna pallidis, albis & cœrulescentibus; pallore ac frigore corporis &c. Salsum nosce ex falso semper in ore sapore. *Boerh.* Scorbutici ad venerem multos habent stimulos. Aliis morbis in primordio, incremento, statu, declinatione varie sese immiscet. Senibus ac puerperis gravior est. Inveteratus, hæreditarius, febribus diuturnis aliisque morbis chronicis male curatis superveniens difficillime curatur. *Willis.* Scorbutus difficillimæ est curationis, maxime calidus, qui juvenibus & cholericis frequentior; curatur tamen in dies, maxime recens. Exactissima diæta medicinis præstat, sine qua sensim fit incurabilis. Facile recrudescit, imprimis ubi hæreditaria dispositio. Fixam habens sedem raro curatur, nisi quandoque palliativa. Contagiosus est & hæreditarius, totas familias inficiens. Juvenes scorbutici facile pulmonum erosionibus patent & vix senescunt. Hypochondriaci, hysterici, cachectici, gonorrhœici, difficiliter laborant, sed non pro desperatis sunt habendi, imprimis absente viscerum vitio. Scorbutici ac arthritidis vicissitudo alternans nota est. *Drawiz.* Singulare scorbuto est accidens sensus quasi infixi gulæ pali atque ad lipothymias facilitas summa. Non raro scorbutus prius occidit hominem quam notis illis signis in gingivis & cruribus efflorescentibus se prodat. Pejor, qui citra contagium subnascitur ex hu-

humorum domestica, propria, inquilina pravitate. Urina laudabilis cum morbi incremento & perseverantia certum signum est medicamina esse mitiora, quam pro morbi causa conveniat. Urina cruenta in scorbuticis multis multo cum levamine meitur, limites modo haut transgreditur. *Eugal.* Scorbutici ad δυσηχοίαν, οφθαλμίαν, catarrhos, ulcera, cordis palpitationem, sphacelum &c. proni sunt. Inveteratus viam sternit ad gravia mala, tubera subcutanea, hydropem, melancholiam, delirium, maniam, tympanitem, ατροφίαν, paralyin, stuporem, dyspnoeam, φθίσειν, convulsiones, epilepsiam, dysenteriam, affectus soporosos, apoplexiam, sphacelum extremorum, utpote tandem mortis nuncium. Spes curationis reliqua est si malum recens; ætas juvenilis; si non hæreditarius; si à contagio, aeris insalubritate, navigatione, vita sedentaria; si non cum viscerum corruptela; si ejus tones per hæmorrhoides, menses vel diarrhoeam criticam, scabiem criticam, scorbuticam dictam, subtrahatur &c. *Hoffm.*

Solvitur aliquando per alvum; per hæmorrhoides tempestivas & sufficientes (fluxiones sanguineæ tardæ & parvæ nil juvant); per urinas, etiam cruentas interdum. Tubera scorbutica cum vel sine exulceratione pro depositione critica habenda sunt. *Eugal. Barbett.* Scorbutici & venerei morbi multiplex est convenientias hujus interhæc potior in Therapia habenda est ratio. Fatum grave est gonorrhoea scorbutica, quandoque plures per annos, quin ad vitæ

finem misere adfligit. *Eugal.* aliquando in cacochymiam, penis exulcerationem desciscit.

Feminis scorbuticis facile menses deficiunt aut in fluorem album mutantur; nonnunquam copiosiores fluunt, aut paralyſis excipit, sæpe citra appetitus imminutionem, aut *ατρεφια* ingignitur, si oris siccitas in languore scorbutico diutius perseveret; modica humidi rejectio tunc juvat, largior offendit. *Eugal.*

Paralyſis scorbutica facile in contracturam nervi in parte, convulsionem abit. Dolorebus arthriticis sæpe succedit. Antequam eandem stupor crurum, tumor in partibus extremis subito exortus ac brevi disprens. *Barbette.* Crepitus ossium medelam vix admittit, *Willis.* magis adhuc, si & venereum sublateat inquinamentum. In atrocissimis artuum doloribus scorbuticis si lethargus subito supervenit, tunc in alium statum fit mutatio. Pulsus in scorbuticis intermittens, adeo parvus ac debilis aliquando est, ut omni momento moriturum credas ægrum, quod vero absentibus aliis perniciosis signis, haut terreat. Pulsus in deliquo scorbutico major est quam extra illud. *Eugal.* Interdum scorbutici subito moriuntur, Tormina ventris continuæque contorsiones circa umbilicum, vel sphacelum intestinorum & subitam mortem in senibus, vel tympanitem post se trahunt. Qui mesenterium obstructum habent, faciles sunt in colicam scorbuticam. *Draw.* Colica scorbutica pluries migrat in arthritidem vagam scorbuticam, aridam,

duram, lumbaginem contumacissimam, abscessus internos.

Maculæ ceteris paribus bonum significant, sunt bonum indicium malæ causæ, nempe materiæ mali per cutis poros expulsæ; quo rubicundiores, quo majores, eo meliores; quo magis ad colorem nigrum vergunt, eo pejoris sunt naturæ; abeunt in ulcera fœtida, cacoëthea, grave malum & calamitatis plenum, quin sphacelationes; In cholericis communiter rosææ magis sunt, in melancholicis lividæ aut fuscæ; morientibus nonnullis evanescunt, aliis erumpunt tunc demum. Malo ingravescente sæpe maculæ scorbuticæ in totas tibias ita diffunduntur, quasi unica esset macula nigra, tetra & aspectu horrenda cum tumore ad elephantiasin accedente. Stigmata cruenta & tumores duri lividi diu sine spontanea disruptione persistere solent.

Ulceræ scorbuticæ tota plerumque livent, ichorosa sunt; venerea in ambitu rubra nosces, colorem ex albo cinereum in ima cavitate referentia. Ulceræ linguæ scorbuticæ nulla ferunt mercurialia in- & externa. Exulcerationes oris scorbuticæ primum gingivas, dein fauces & tonsillas, lento quidem gressu, insiunt; venereæ primo fauces & dein demum gingivas.

Gingivis laborantibus minus afficiuntur tibiæ, & contra; sæpe tamen utraque. Qui stomachace laborant, jejuni sputatores sunt; pueris hæc frequentius obvenit. Accedit vera gangræna vel cancer quandoque gingivarum;

in liquamen putridum converſæ, inſtar mucii de-
terſæ gingivæ abeunt, *Boerb.* Livor faucium
in ſcorbuto pro letali habetur ſigno. Gan-
græna ſcorbuticis peſſima & communiter mor-
tis nuncia; per maculas fufcas quæ degenerant
in eſcharam ſiccam cum membri torpore, ſeſe
prodere ſolet; ab extremis plerumque incipit,
nec multum habet fœtorem, plus aſt periculi.
Scorbuto motus febriles, ubi junguntur, ir-
regulares ſunt; convulſione ac caro facile ſtipan-
tur. Frequentes haut ita ſunt ſcorbuticæ fe-
bres, uti vulgo opinio circumfertur. Typo,
periodo irregulari, vago, maculis ſcorbuticis,
crebra viciffitudine (quæ notabilior ubi pau-
cæ maculæ) euphoricæ ſtatueque pejoris, intimius
noſcuntur. Et antecedunt & conſequentur
ſcorbutum aliquando febres: quandoque ante-
grediuntur ardentes, malignæ, duplices tertia-
næ, ac quartanæ; conſequentur febres quar-
tanæ; ſic ut febres quartanæ terminentur in
ſcorbutum & viciffim ſcorbuto ſupervenient aut
complicentur febres. *Faltheſ. Brunner Tr. de
Scorbuto.*

Reſpiratio difficilis & peſtoris anguſtia cir-
ca diaphragma, periculofum eſt malum; quæ
ſi negligantur, ſæpe ægri ſyncope præter ex-
pectationem intereunt, aut ſi longinquius
trahantur, hydropici fiunt, imprimis ii,
qui purgantibus fortioribus ſubinde uti ſue-
vere; Aliquando peripneumonia ſuccedit. Ma-
le aliquoties ſcorbuto junguntur vomitus & de-
jectiones cholericæ inſtar. Diarrhoea, henteria,
ſymptomata, peſſima eſt ac difficillimæ cu-
ratio-

rationis ; Temporis tractu necant hydrope vel tabe. Sudores copiosi *ατροφίας*, nervorum contractionis pluries prodromi iunt. Sputa livida, cruenta, biliosa in scorbuticis, imprimis à stomachace, citra insigne vitæ periculum sunt.

Serum adeo corrosivum ex naribus scorbuticorum quandoque effluit, ut lintea intincta erofert *Deckero* teste. Hydrops scorbuticorum vesicalis medelam recipit. *Eugal*. Scorbutici sunt trementes & convulsionibus ex facili corripuntur. Scorbutici ex purgantibus, salivantibus, sudoriferis valentioribus pessime se habent. Ex purgantibus facilis est hydropis successus.

Singultus.

Fere in illa œsophagi parte singultus sedem habere videtur, ubi ingreditur diaphragma. *Boerb.* Si chronicus, observa curatius, an partium thoracis conformatio mala adsit. *Barthol.*

Compresso utrinque ad latera medio digito dextro, rei tristis narratione aut insolitæ timore, cedit singultus. *Holler.* Singultus contumax, chronicus, aliquando vomitu vel diarrhoea solvitur; tollitur aliquoties sternutamentis maxime si ex repletione. Non omnino immedicabilis est qui crustis aphthosis in ventriculo suppurantibus aliquando supervenit. *Boerb.* Non æque periculosus est qui in hypochondriacis, hystericis vel ex primarum viarum cruditatibus, acrimonia. In acutis, præsertim malignis, exanthem.

anthematicis, inflammationibus viscerum, funestus sæpissime esse solet sine signis coctionis, sequente delirio, convulsione per totum ac morte; si vero circa dies evenit criticas, reliquis signis, maxime ex urina bonis, nil mali portendit, sed criticum vomitum vel diarrhoeam prænunciat, & his excipientibus cessat sponte. *Holler. Hoffm.* Senibus hic magis accidit post copiosissimas evacuationes.

Periculosus est singultus si ab ileo; hernia; cum *αφωρια*; à vomitu cum oculorum rubore; si cum languore & stupore; si delirium aut convulsio intervenit; si vulneribus internarum partium, hernio- & lithotomiæ accedit; si à musculis & ossibus temporum læsis (*Holler*); si ex inanitione, qualiscunque ea fuerit; si ab excretionibus criticis cutaneis, evacuationibus partibus suppressis, morbis retrogradis; ubi, idque cum febre interdum, in senibus herniosis (*Holler.*); si leniter concutiens; si in senibus ex colica vel *μαζασμω* decumbentibus; ubi à læso diaphragmate cerebro, ventriculo; ubi tenesmo detento supervenit; ubi propter visceris fit inflammationem; si puerperas tenet; si colicæ præter consuetudinem accedit.

Qui costis fractis, distortis, luxatis accedit, imminentem, inflammationem prædicit.

Sitis.

Sitis passio est longe dirissima & cruciatus, qui omnes alios, & ipsos, unde proficiscuntur, dolores vincit. Ex illo Medicorum illorum ratio semper barbara, qui miseros à potu toties tanque enixe flagitato abstinere. *Pechlin.* In ardentibus & inflammatoriis bonum est, si æger bene sitiat largeque commodum hauriat potum. Sitis inexhausta maximum significat morbum in acutis; sed exitialis, quæ comitatur vel sequitur signa pessima; æque perniciose, siti omnino carere, vel antea urgentem sine causa omnino tolli, maxime si lingua simul nigra & squalida. *Hipp. Alpin.* Sitis depravata admodum circa potus minime idoneos, mala. Sitis abolita in chronicis morbi pertinaciam ac diurnitatem arguit. Sitis à nimio potu exorta, cachexiam & hydropem minatur. Sitis immodica, cotidiana ad 40. libr. aquæ usque, in scorbuticis quandoque obvenit, largissima hac dilutione tandem bene superabilis, si in solis adhuc succis noxa. Sitim immodicam sine omni febre, nilominus cum tertianæ typo, aquæ puræ copioso potu extinctam, notavi.

Quibus noctu bibendi est aviditas, iis admodum sitientibus obdormiscere bono est. *Hipp.* In vomitu eum, qui siti prematur, sitis expertem esse, malum est.

Situs.

A gangræna, sphacelo, carcinomate bene distingues situm partium corporis humani viventis. Si idem à causis internis, rarissime, si ab externis, facilius admittit curationem. *Deharding.*

Somnus, Soporosi affectus.
Torpor.

Somnus nimius & profundus minus habet periculi, si in pueros incidat primamque ætatem; sin corpora invadat exsoleta, vetusta & leucophlegmatica, jam & strigosa, plus adfert discriminis & lethargici quid subesse significat. *Pechlin.* Somnus crisi excipiens, eandem perfectam esse significat. Profundi somni neque turbulenti iudicii firmitatem denunciant, & contra. Somnus moderatus quietus, delirio & convulsionibus superveniens, eandem solvit. Somnus profundus, non turbulentus sed placidus, licet duraverit diu ebriorum instar, non est malus, sed sedat & arceat majora mala, delirium scilicet, dolores capitis & in pueris febrem. *Duret, Stahl.* In quo morbo somnus laborem facit, letale, & contra, si juvat. Somnus & vigiliæ si modum excesserint, malum. *Hipp.* Somnum profundissimum octiduanum in melancholico notavimus, posthæc diu adhuc superstitæ. Somni quales sopore oppressis

pressis & totius corporis perfriktiones, perniciem ostendunt. Si in dormientibus de oculi albo, non exacte commissis palpebris, adpareat, modo non ex alvi sit profluvio vel consuetudine, exitiosum. Pessimum est, si somnus neque noctu neque interdiu accedit, id enim ob dolorem laboremque evenit, vel delirium fore significatur. *Hipp.*

Affectus soporolos in acutis prænunciat urina subjugalis, si æger & tum ad somnum inclinēt. Cum epilepsia facile commutantur soporosi affectus. Epidemici observantur morbi soporosi. *Boerh.* Affectus soporosus à crapula, capitis ictu, contusione &c. mitior illo ab interna causa, & 7. d. superato eventum minus funestum arguit. Affectus soporosi post 3. d., ceu dimidium septenarii, motu critico plerumque mutantur, vel in melius vel in pejus. *Hoffm.* In pueris soporosis de vermibus sciscitare.

Sopore, lassitudine ac sorditate detentos alvus erumpens & ad judicationem rubra demittens, juvat. Sopore alto, stupido correptis si venter in tumorem p. n. sublatus est cum cibi fastidio ac alvi interceptione, hos juvare potest vel alvus fluxa vel urina laudabilis. Si in acutis soporibus spumantes prodeunt dejectiones, febris ingravescit. Soporosi cum inquietatione, præcordiorum angore, parva vomitione ac frequenti, ad aures tubercula accipiunt, vel forsitan convulsiones quoque urinæ si tenues, claræ, malum in his. *Hipp.* Pulmonum morbi desinunt in fine in soporosos affectus, vertigines, oculorum caligines. *Hagl.*

Αφωνία, pectoris strepitus, difficilis poculorum deglutitio, pituita tenuis è naribus stillans, urinæ alvique retentio, prompta resupinatio, periculum comatis exitiosum denunciant. Hipp. Delirium superveniens comati, convulsionem significat. Comatolis succedentes convulsiones, malæ. Coma vigil phrenitidem & convulsionem funestas per sæpe prænunciat, & in malignis non raro in emortualem transit soporem; Terminari quandoque solet surditate ac abscessu post aures. Coma somnolentum ab ischuria, ulceribus supplessis, maxime aurium, his revertentibus quoque abit. Carus si repente hominem corripit, nil est, nisi levior apoplexia, ex quo prædictio formanda. In senibus, impuris corporibus, enervibus, est periculosus valde, pluriesque in lethiferum migrat lethargum. Si dolores caro juncti, convulsionem significant. Carus eo gravior judicandus, quo gravior febris combinata, & quo magis cruda urina. Solvitur diarrhoea serota. Periculosissimus est si in declinatione febrium continuarum supervenit vel febrim non judicatæ, item cephalalgicæ, epilepticæ, cum vocis, motus & sensus privatione.

Rigori aut horrori die critico si coma superveniat, mors expectanda. Carus frequentissime transit in apoplexiam letalem.

Differt lethargus à comatibus, quod hæc præcipue febrem comitentur & non conjuncta his sit oblivio sed levius delirium. Obrepentis lethargi indicium dicunt, primaria inter, ad segmentum musculi palpebrarum orbicula-

cularis inferius tumorem. *Brendel*. Bona spes si sensus & memoria primo lethargi insultu non penitus tollitur; si prius sano & robusto accidit; si æger respondet ad quæsitæ; anhelitus ei liberior est; excretiones naturales bene succedunt. Satius est lethargo supervenire phrenitidem quam phrenitidi lethargum. *Hipp. Ragl.* Lethargus nunquam periculo vacat, & iste periculosissimus, quem artuum tremor, singultus, respiratio tarda cum rhonchis magnis, sudor gelidus faciei, urinis sponte effluentibus, maxime subjugali, comitantur. Intra 7. d. moriuntur lethargici, nisi febris supervenerit, aut pus ex faucibus, naribus vel auribus succedat; vel sternutatio frequens cum narium vel oculorum stillicidiis eveniat; aut abscessus post aures fiant. Solvitur quoque aliquando pedum tumore, furunculis, abscessibus, erysipelate, vel junctim vel seorsim incidentibus. Quum multum liquidum per alvum dejiciat lethargicus, pusilla vitæ spes est. *Holler.*

Si lethargici evadunt, pectore suppurantur, (*Hipp.*) sed hæc suppuratio non ita tota. Lethargus in hystericis, hypochondriacis apoplexiam annunciat. Si in lethargicis ex pulsu parvo sensim magnus fit & sic increscit, citius intereunt ægri. *Rhod.*

Torpores & sensus privationes præter consuetudinem ortæ futuras apoplexias annunciant. In continuis malus, pluries letalis, maxumè mentis, quem ignaviam dicunt, in phreniticis exitialis est torpor; damnabilis, qui cum sorditate, à qua procedunt stillæ sanguinis &

naribus; In inflammationibus internis pernicialis. Ex angina citra crisiſin hypochondriorum dolor cum torpore, inſidioſe occidit, etiamſi valde modeſte habere videantur. *Hipp.*

Torpor partialis ni critice aliquando appareat, morboque concocto, ſemper malus. Torpor in contraria celeriter permutatus, perniciem nunciat. Ubi rigori torpor ſuccedit, mentis alienatio indicatur. *Alpin.*

Sternutatio.

Angulo oculi majore compreſſo impeditur ſternutatio. *Lonſton.* Ex ſternutatione multa nervorum opticorum obſtructionem & ex hac cæcitatem confeſutam ſcribit *Hildanus.*

Sternutatio in apoplexiis provocata ſternutatoriiſ bona, & contra, ſignum letale.

Evenit cum *ευφορίας* bonoque eſt in hypochondriacis & hystericis frequens ac pluries repetita; in ſingultientibus; in lethargicis cum ſtillicidiis oculorum aut aurium; ſub ſinem catarrhorum; in menſtruis parciſ; in odontalgia; ſecundiſ retentiſ; difficulter patiente; in reconvaſcentibus &c. & contra, in ſenibus; vertiginofiſ; epilepticis; hernioſiſ; comatoſiſ &c. Sternutatio & catarrhus ferinus ſive antecedit ſive ſubſequatur pulmonis mala cum febre acuta, diſcrimen vitæ adfert; In aliis maxime letalibus morbiſ ſternutamenta ſpem ſolutioniſ volunt, utilitateque haut carent; maximeque ſalutare, ſi hæmorrhagia critica interve-

terveniat. In febris præcipue malignis, etiam rebus omnibus desperatis, salutem promittit sternutatio, modo non sint affecti pulmones. *River.* Vidi aliquando sternutationem in hysterica, sanguinea, libidinosa, fertili frequentem, tandem semper in intumescentiam artuum dolorosam, vagam terminatam.

Sudores.

Sudorum indices sunt rigores. In acutis non infirma sudoris prædictio est, si nulla alia crisi significata, sub pulsu undoso ac molli, 4. die, ut indice, urina est cocta; corporis cortex calida, laxa, madida, vaporem emittit quemdam calidum, qui antea non fuit; levis incidit horripilatio denudato corpore cum alvo occlusa, urina pauca; Sic fiet d. 7., decretorio, crisis per sudorem. Per sudores in febris acutis ac inflammatoriis optima fit crisis. Optimi sunt in acutis sudores qui coctione prægressa diebus decretoriis cum rigore contingunt, penitusque morbo vel plurimum liberant; qui toto corpore oriuntur calidi, copiosi, non nimii neque interrupti; qui ægri temperamento respondent. Particulares hic minime sunt utiles; si frigidi pessimi.

Mali sunt in acutis sudores assidui, sive modici illi sunt sive copiosi; non juvantes; in initiis mox stillantes &c. Perniciem minantur in acuta copiosus cum repentina virium pro-

stratione; sudatiunculæ ac rigoris crebra vicissitudo; fœtidus nimis.

Sudores in acutis, diebus intermediis sive non criticis contingentes, laborem, morbi longitudinem aut recidivam significant. Quibus circa initia acutarum tenues suboriuntur sudores & urinae coctæ emittuntur cum magna totius exaltatione, si præter rationem perfrigescunt & rursus celeriter peruruntur, & torpore, sopore aut convulsione tenentur, si perniciose affecti sunt.

Sudor fœtidus nimis extra febrim, si non juvet, funestus est. Frigidi sudores cum febre acuta mortem; cum mitiore diuturnitatem declarant. *Hipp.* Febres sudatoria veterum inconstantis sunt typi.

Sudor Anglicus morbus est acutissimus, contagiosus, epidemicus, malignus, horarum 5. 10. 12. aliquando, interdum 24 48. terminatus fatali eventu. Sudor manans vehementissimus est, teterrimus, graveolens, olidus. Finitur ut plurimum letali peripneumonia. *Forest. Sennert.* Nuperis hisce annis huic par sæviit in Piccardiæ terris, la Suede à gente dictus Gallica. mitior tamen, uti literæ testabantur publicæ, isto.

Sudor unius, hujus vel alterius lateris, chronicus, conatus quasi, plurimum hydropem post se trahit. *Petr. Inman. Hartmann. Comm. de febr. quibusd. sudator.* Nulla excretio plus debilitat quam sudor effusus. Sudor nimis sibi relictus, licet vires aliquo modo exhauriat, tanti tamen non est periculi, quam si

vere cohibeatur. Sudor multus per somnum citra causam manifestam factus, copiosiore alimento corpus uti significat; quod si cibum non adimenti hoc accidat, vacuatione indigere significat. *Hipp.* Sudores nocturni sæpe mirifice torquent in purpuram proclives. *Hoffm.* Sudores consuetudinales, universales, particulares, haut sine noxa turbantur; graves inducunt morbos, quandoque quin letum inferunt repressi. *Bern. Nebel Diff. pec.* Sudores particulares singulares plane plus sæpe observantur in gravidis. Ex sudore manuum valetudinis conditionem dignoscunt causarii, stomachique offensi minas ex siccitate, reconciliati gratiam ex rivo isto aucupantur. Perinæ sudor protractus, largior, sæpe vim genitalem simul labascere facit, vel id indicit. *Pechlin.* Sudor pedum cum fluore albo interdum alternat. *A. N. C.* Vidi ego fœtidissimum pedum cum diarthoea fœtidissima alternantem; alia vice notavi talem totius corticis, fluorem album solventem. Sudor sanguineus post graves convulsivos & spasmodicos affectus erumpens, feliciter subinde tollitur, contra, in febribus cum humorum dissolutione maligna rarissime.

Tenesmus. Prolapsus recti.

De tenesmo dysenterico habes in locis de dysenteria.

Idiopathicus majus habet periculum, præcipue si cum singultu colludit; Qui sympto-

maticæ dysentericæ, diarrhoeæ, vomitibus jungitur, non æque. Per plures menses continuo durans, & cum modica, sæpius tamen repetita excretionem mucida per alvum junctus, plerumque signum est læsorum viscerum. Vetus in colicam & volvulum interdum transit. Tenesmus gravis in hysteriis cum laboribus quasi partus laboriosissimis pluries ex spasmo obvenit, isque, recens maxime, bene medicabilis est. Mulieri uterum gerenti ubi tenesmus supervenit ex morbo gravi, eandem plerumque abortire facit. *Hipp.* Qui alvo continentibus ex pondere uteri, abit ipse enixus fetu. Singultus tenesmo laboranti superveniens, periculosus est. Qui cum concurrente causa paralytica spinæ vesicæ plus habet difficultatis. Qui ab ulcere cancroso uteri, recti, bonæ spei parum relinquit. Ubi à tumore vasorum seminalium, quandoque cedit, est cognitu perdifficilis est. *A. Wedel.* Qui ab ulcere vesicæ urinalis par habet judicium uti ulcus ipsum. Ad urinam suppressam si tenesmus accedit, intra 7. d. occidit, nisi febris intervenerit urinæ iter expediens. *Hipp.* Sæpe ex neglecto tenesmo ulcus relinqui solet sordidum ac purulentum, idque in fistulam verti, quæ remediis ægerrime tollitur. In longis morbis letalibus dolor ani tenesmodes vel dysentericus mortiferus. *Hipp.*

Tenesmum sæpe excipit ani prolapsus, hunc justo diuturniorem, cum refrigeratione imprimis, inflammatio, & hanc perperam curatam sphacelus. In recto prolapsu sphacelato aliquando

quando tunica interior sphacelata sponte decedit, & reliqua intestini substantia iterum in naturalem situm revertit, excipiente perfecta sanitate. *Hist. morb. Vratisl.*

Tremor.

Tremor in corpore sano est prodromus paralyseos, in paralytico sanitatis. *W. Wedel.* Scorbutici tremoribus patent. In febribus acutis tremor artuum, linguæ, letalis est, maxime in morbi progressu. *Alpin.* Ex tremoribus convulsiones, letalissimæ. *Hipp.* In senibus tremor est incurabilis. Qui supervenit mulieribus post partum ex retentis quibuscunque in utero, est periculosus adfectus, subinde enim epilepsias letales infert. Si tremor à nervorum obstructione, peior est, quam si à plethora vel humorum defectu. *Boerh.* Capitis tremor sine titubatio vacillans sæpe remanet à caro soluto. *Boerh.* Sæpe tandem tremor transit in cachexiam ac hydropem, maxime in bibonibus. Demigrat facile in apoplexiam, paralytin, lethargum, spasmus. Tremor manuum varis ac gutta rosacea pluries solvitur in bibonibus. Novimus cephalicam diuturnam tremore brachii ac manus protracto solutam. Tremore solvuntur *αφαιαι* ex rigore factæ. Quibus capitis ac cervicis dolor ac totius corporis impotentia cum tremore adest, ab iis sanguinis eruptio liberat. *Hipp.* Tremor à vermibus, suis cedit antidotis. Tremor epi-

demicus contumax febre ac languore subdolo
stipatus trahitur ab *A. N. C.* qui solvebatur
per tussim violentam cum sputis foetidis; co-
ryza larga & diuturna; sudore; diarrhoea.

Tumor varius.

Omnis tumor p. n. vel sponte evanescit vel
pei insensilem transpirationem dispellit-
tur vel suppuratur, vel in putredinem vergit
membrumque corrumpit, vel in scitum induratur,
hinc pluries canescit, vel permanet
etiam dum vivitur, *Schelham.* Si tumores sub-
cutanei mobiles, plurimum cystici sunt, &
contra, fixi ubi isti ac adherentes.

Tumores cystici non adeo magni nec ni-
mis duri sine periculo à nonnullis ad extremum
halitum circumgestantur; si nimis grandes &
dolere incipiunt, metus est tabis vel canceri,
Heister. Tumores scitius aperti graves inferre
queunt noxas, mortem. Meminit *Hildanus*
abscessus circa humerum scro aperti, quæ sita
deorsum via, genitalibus gangrænam succe-
dentis. Novimus tumorem mammae carnosum
in puella ceterum sana, vere 25. libr. Noti-
cas habentem &c.

De aliis tumorum generibus sigillatim.

Tussis,

Tussis formaliter omni hectica non competit. Tusses pectorales potius sunt humidæ, hepaticæ magis siccæ. Tussis nunquam fere omnino curata est, instar enim occultæ foveæ se habet, in quam plures securi non raro impingunt. Tusses pectorales à purgantibus exacerbantur. Tussis capiti & oculis infesta est. Vernalis mitior est autumnali & curatu facilior. Sicca juvenum diuturnâ suspecta est ob hæmoptij & φθισιν.

Periodica emanens sine alia evacuatione critica migrat in appetitus vitia, catarrhos suffocativos, paralyticos affectus. *Juncker.* Senes etiam cum tussi aliquando inducias, nunquam tamen firmam pacem, inire queunt. Ferina facillime herniam, abortum, scrofulas &c. causari potis est. Sympathica prælagium habet in morbo principe. Tussis epidemica convulsiva infantum infra trimestre constitutos torquens, ut plurimum funesta est; solvitur aliquando brevi abscessibus corporis. *Meibom.* Si tussis cum febris pertinaciter afficiat, maxime noctu, & nullis cedat remediis, in tabem migrat, etiam si sanguis non spuatur. Quibus in febribus accidit tussis, illa non liberantur perfecte, si tussis adhuc perseveret. Tussis humida si subito in siccam desinat cum pectoris gravitate, vel hecticam vel pulmonum exulcerationem minatur. Qui gibbosi fiunt ex asthma vel tussi, ante pubertatem moriuntur.

Hipp.

Hipp. Quæ ex viscerum scirrhis tussis est, plerumque manet immedicabilis. Asthma & tussis à pulmonum calculis (*Pechl.*) vermibus (*Beniven.*) eorundem rejectione tollitur. A dolore forti, tumore, inflammatione, ad testes irruente, tussis sicca solvitur; Magna enim & intima est consensus à pectore ad pudenda. *Bagl. Rega.* Tussis asthmatis superveniens sæpe solvit idem.

Tussis in nonnullis arthriticis accessionis prænuncium symptoma est, d. 4. vel 5. antecedens ægrumque exagitans; eadem materia arthritica pulmonibus insidens saluberrime pluries eliminatur. Cui falsuginosa sputa unaque tussis quiescunt, iis totum corpus veluti exanthematis oblitum rubet ac tandem asperitate fit rigidum, jamjam futura morte. *Hipp.*

Tympanites. Flatulentia.

Quibus tensiones ac supra & circa umbilicum dolores laboresque fortes sunt, ut & in lumbis, qui nec remediis nec tempori cedunt, neque ullo alio modo solvuntur, in hydropem siccum desinunt. *Hipp.* Tympanites simplex ac incipiens, præsertim à causa externa, potu nimio vel frigido, glaciato exortus, aut febribus intermittentibus succedens præcipue in robustis ac vegeta ætate, facilius tollitur. Radicatus vix unquam curatur. *Puerar. ad Barn.* Tympaniæ magis peculiaris est arida tussis, asticti sitis. Morbis infimi ventris spasmodicis diu

diu divexati demum tympanicidis metum habent. *Willis.*

Tympanites feminis est familiarior quam vitis, maxime post crebriorem abortum. Frequens ejus est successio in ascitem. Tympanites tandem migrat in acutam erraticam cum stranguria, sphacelo pedum œdematosorum, dyspnoea, hæmorrhagia, tussi, acerba quandoque, quin convulsiva; Quæ mors proxime excipit. Gravior est tympania, si hydropi supervenit. *Schrader.*

Non juvant hæmorrhoidales varices, non alvus fluxa nec flatuum explosio. *Brendel.* Vigiliæ, sitis, febricula, inappetentia, alvi siccitas, mala. Pessimia, hæctica, alvi & urinæ suppressio. Tympaniti si accedat umbilici inflammatio vel alius ventris muscoli, tunc mors est in propinquo. *Dolaus.* Ex usu purgantium, diureticorum crescit magis pedum ventrisque tumor, ventrisque hydrops humidus.

Flatus sive vaporosus aër & in sanguinem se proripiunt, unde hypochondriacorum mira aliquando patheniata; Sic & tympanitem cordis & vasorum insignem *αυτοματι* notarunt *Pecklin. & Hoffmann.* Ructus testantur de contentis primarum viarum, dein de viscerum flatu.

Si venter intumescit ac persistit in morbis, præsertim acutis, pessimum, si cum aliis pravis signis, mortale. *Hipp.* Flatulentia spasmodica ex calculo urinali, felleo, hæmorrhoidibus, menstruo negotio, difficilis est curatio.

Quo manifestius in flatulentia commo-

liones

iones sanguinis concurrunt, eo magis pressiones in sinistro latere & ventriculo adsunt. Quo magis alluescit flatulentia, tanto torminosior fit, imprimis sub alvo sicca. Matrix flatulentiarum ac fomes sæpe sunt vermes, cruditas, spasmus, naturalis angustia locorum &c.

Fallacia flatuum magnæ sunt mentiunturque varias tragedias, morbos gravissimos representant, asthma, aurium, oculorum vitia, lipothymiam, nephritidem, pleuritidem, cordis palpitationem, angorem, hepatis infarctum vel tumorem, graviditatem pluries referunt &c. Nil dicam de ventriquois aut *εγασπιουθισ*.

Illi qui dysenteria laborarunt gravi, maxime arient sunt à flatibus. Voluntaria flatuum cohibitio præcipue in sanguineis, facile spasmos, tormina, colicam flatulentam, uno convulsiones progignere valet. Suppressio habitualium flatuum tumores, indurationes abdominis tympanitem, hæcticam inducit. *Stahl*. Ex flatulentis incarceratis ac urgentibus pluries numero accidunt intus susceptiones intestinorum. Perforatio abdominis in simplice tympanite nil facit; ubi vero flatus in tota ventris cavitate, vel ubi simal atretes, proficua, *Dan. Nibel*.

Varioli.

Admiratione dignum, abditum & texturæ sanguinis infixum variolarum fermentum nullis vel vehementissimis intestinisque fluidi conquassationibus ante destinatum tempus evocari posse, & solum esse aëris contagium certamque *καταστασις*, quæ sopitum latitansque à multo retro tempore virus sanguinis textura evolvat, neque facile reperiri quemquam, qui ab hoc tributi genere sit immunis. *Pechl.* Febris variolosa obvenit aliquando, variolis non emergentibus *ηδισ.* *Boerb.* Sunt qui variolis his, ter fuere cotrepti, ipsissimis nempe veris. Regulares circa æquinoctium vernum maxime ingrediuntur. *Sydenh.* Prognosis est dubia sanationis, quia nondum methodus certa est detecta. Horrores qui incidunt quum emergere incipiunt, hæmorrhagiam partum nuntiant. Si variolæ cum magno incidunt frigore, indicant morbum fore pessimum in sua specie. *Boerb.* Nonnullis familiis varioli singulariter fatales observantur; luberitne siphyliticum seminum? Sub menstruo fluxu concepti infantes pessime laborant variolis, æque à parentibus siphyliticis pronati, matre pariter fluore albo maligno, non quidem venereo, orti. Periculolius detinentur obesi, adulti, senes, gravidæ. In variolorum primordio si adsit febris intensissima, non fiet supputatio, sed ichorescentia, nascentur confluentes malignæ, totumque corpus fiet nigrum; in his liquor cla-

clarus, subrubellus, instar loturæ carnis, *Sydenh. Boerb.* Cum vitæ discrimine laborant, qui diu contractam in visceribus alunt veneream labem, magisque si incondite mercurialia sumserint; hique largo admodum insuper torquentur ptyalismo. Diarrhoea gravissima, quartana, scabies, achores, favus, lactumina, abscessus aliaque ulcera non vindicant, defendunt aut liberant à variolis tum temporis epidemicis. *Pechlin.* Quidam nondum variolos vel morbillos experti, jam immunes manentes, facile achoribus, tinea &c. vexantur. Dolor ingens v.g. lumborum, lateris &c. differt variolarum eruptionem, tuncque prædicas confluentes & periculo non vacantes. Si in superficie sanguinis vena emissæ crusta magna, alba crassaque variolos fore copiosos valdeque periculosos edicito. Quo diutius natura expulsionem molitur, modo non torpeat, eo certior atque universalior hæc erit. Nil æque attente observari atque vox & respiratio debet. His enim integris magna spes est, violatis dubia. *Lomm. Bagliv.* Optimum quoque præsagium sume ex intumescencia faciei ab 8. ad 11. d., & ab hoc manuum usque ad pustularum in iis maturationem. Convulsio, epilepsia ante eruptionem, plerumque, sed non semper (*Comm. lit. Nor.*) nil mali habet, hæque rarissime confluunt; pessima in statu vel declinatione eveniens; ista accidentia prædicito in infantibus sanguineis, vivacibus, & qui vino affueti cotidie, facile adventura. Alvus adstricta pustularum eruptionem, seram licet,

certam tamen fore spondet. Hæmorrhagiæ in initio, modicæ, bonæ sunt, & adultiorum præoccupant delicia.

Diarrhoea in primordio non mala.

Phrenitis inter principia sæpe observatur omni vacans periculo. Nullum sputatorem in variolis vidi mortuum ait *Waldsch.* Cruentæ hîc phlegmata non semper sunt letalia. In variolis vespertina notatur exacerbatio. Morbi magnitudo, malignitas & periculum ex numero faciem obsidentium judicatur. Salutis spes in paucitate exanthematum, discrimen in multitudine, maxime faciei, *Sydenh.*

Dies octavus est magis fatalis in discretis, undecimus in confluentibus. *Waldsch.* Oculi quos variolæ infestant, optime custodiuntur palpebris inter se glutinatis.

Quandoque morbi malignitas maxime in oculos & artus sævit: Vidi oculum, qui totus gangrænosus excidit. Artuum ulcera rebellia, linuosa, quin caries ossium, hinc nata sunt.

Discretæ plurimum d. 4., rarius ante illum apparent. Quo spatium inter pustulas magis rubet, tumet, calet, tenditur circa tempus abscessus, eo melior spes; contra angina sequitur letalis, nisi salivatio liquida vel tumor manuum pedumque ingens accesserit. Si in spatiis istis purpura, petechiæ, letalis gangræna designatur. In discretarum maturatione felici faciei pustulæ asperiores cotidie ac magis flavæ conspiciuntur, contra manuum & reliqui corporis minus asperæ, albæque magis. Distinctæ

T

faciei

faciei ac reliqui corporis desquamatione, disruptione illæ manuum abeunt. Quanto mitior est morbi species, tanto citius pustulæ ad maturitatem atque morbus ad finem perducitur. Post distinctas æger alvum habet constipatam vel tardam. Confluxuras prænunciant coma; intensior febris; vertigo; vomitus enormis; artuum, dorsi dolor rheumaticus &c. ut plurimum hæc d. 3. adparent. Ex qua maturiore eruptione aliquatenus quoque easdem præfigire licet. Nunquam confluxæ vacant periculo. *Sydenh.* Horror aut rigor modicus in suppuratione vigente confluentium quid monstri alit, metum enim addit pnevmonicæ febris vel phreneticæ, maxime si jam ante delirii gliscentis indicia sint, & primam febrem secunda protinus excipiat sine remissione facta. Algor in confluentium resiccatione & ruptione criseos simulacrum habet ac sudori analogum quid nunciat, magis cum urina cocta & bono somno. *de Berger.* Confluentes sæpius sequuntur $\phi\theta\iota\sigma\iota\varsigma$, lenta, hectica. In confluentibus diarrhoea tam est necessaria quam sunt vel pustulæ vel faciei & manuum intumescencia. *Sydenh.*

Loco secundariæ febris miliares albæ innoxie quandoque erumpunt. *de Haller in Comm. lit. Nor.* Secundæ febris initium facit vespertinus algor vel quandoque modicus rigor. Quo diutius tumor faciei & manuum persistit, eo melius; sin tumor ille una cum salivatione evanescat, prodromus est mortis.

Mictus cruentus, hæmoptoë & maculæ purpureæ eruptionem prævenientes mortem accersunt præmaturam. Pariter quævis fluxio sanguinis sub incremento . statu ac declinatione variolorum suspecta esto. Æque urinæ suppressio.

Crurum tumor post confluentes sæpe reliquus, ferus ac intolerabilis fere, rheumatici ænulus, si recens adhuc prudenti cedit medicationi, ast perverse exceptus vel neglectus haut raro suppuratur & in tinuosa abit ulcera. *Sydenh.* Dolor lateris post variolos, morbillos, solvitur aliquando in dispositis sedis hæmorrhoidibus cruciatus. Phrenitidi variolosæ plerumque peripnevmonia comes est. Phrenitide si æger d. 9. 11. corripitur, corpus jaecat, urinam parce reddit ac frequenter, paucissimarum horarum spatio ad plures migrat maxime in confluentibus. *Sydenh.*

Si finito variolorum decursu algor rigorve incurset, abscessus fiunt vel extrinsecus varii, vel ad viscera, maxime in pulmonibus potissimum in à natalibus opportunis, comite febre lenta. Succedunt isti quoque pleuritides, intermittentes tertianæ præprimis. *de Berger.*

Absoluta exsiccatione in vado prorsus constitutis macula erysipelacea, livido nigricans aliquando subnascitur ex improvise, plerumque in pede, & moriuntur. *Hoffmann.* Vidi ex agglutinato supercilio distractione violenta multum lacerato in puero convulsionem, a *Φω-νίας*, mortem. Pustulæ coloris peregrini in medio foveola nigricante conspicuæ, non sem-

per letale præbent indicium, aliis nempe symptomatis benignis concurrentibus. *Avicenn. River. Hoffm. de Haller in Comm. lit. Nor.*

Color variolis legitimis matureſcentibus proprius eſt flavus & favorum ſimilis. *Sydenh.* Ubi matureſcentibus novæ adhuc ſucceſcunt aliæ, facile retrocedunt, & ægri convulſi plus ſæpe intereunt.

Adulti ſatis promte ſudoribus diffluunt exitu fatali, d. 8. utplurimum, & poſt mortem adhuc rubentibus ac elevatis puſtulis. *Sydenh.* Sudor in variolis impedit puſtularum elevationem atque intumeſcentiam faciei. Ptyaliſmus nox à primo morbi primordio inſtans, malus. Si cum eruptione incipiat, bene ſe habet, d. II. minuatur, poſt diem autem adhuc unum vel alterum omnino deſinat; ſi citius penitus ceſſet; res ægri in lubrico ſunt. *Sydenh.* Abortus & menſium fluxus copioſus incidens, periculofus eſt, non vero letalis, maxime ſi d. XI. & poſt illum contingat, *Detharding.* Frequenter poſt variolos tuſſis remanet vel etiam alvi fluxus, unde facillime in *Œſiv* incidunt. In numerum & locum ſuppurandorum variolorum aliquando exſurgunt numero plures furunculi.

Vomitus in principio accedens ceſſat facta eruptione. In infantibus diarrhoea conſluentium, licet non ita certo, comes eſt, in adultis ptyaliſmus. *Sydenham.* Alvi fluxus non ſemper pertimeſcendus, ſi genus morbi epidemicus ſic ferat, æſtas diu ſicca & arida ſit, ſi varioli multum inflammatorii malique moris, *Hoffm.*

Hoffm. Qui cum confluentibus diarrhoeam non habebant, fere peribant. *Eagl.* Visæ sunt diarrhoeæ, quibus retrogressarum variolarum materia purulenta fuit evacuata cum utilitate. *Meibom.* Diarrhoea circa declinationem sæpius supervenire solet non letalis. *Waldschm.* Quasi purulenta tempore maturationis non mali est ominis. Diarrhoea durante decursu seroso-biliofa haut exitiosa semper, nec junctæ petechiæ, purpura rubra & αφθαί. *Comm. lit. Nor.* Quandoque vermes præsupponit eadem. *ibid.* Regimine justo calidiore provocatæ viam sibi nonnunquam per dysenteriam faciunt. *Sydenh.* In memoriam recurrit cæcitas bienis ex achoribus inducta puero, variolis superata; alio tempore testiculi sinistri tumor vegrandis, durus, frigidus in puero ex conquassatione, discussus iisdem; Sic quandoque auxilio sunt varioli.

Variolis, sæpius numero succedunt tussis, φθίσις, asthma, ατροφία, abscessus, visus auditusque vitia varia, ulcera multiplicia, tabifica, caries, gangræna, sphacelus, paralytodes, clauditas, febres variæ, tabidæ maxime, œdemata, hydrocele, glandularum tumores, raucedo, catarrhus suffocativus, αφθία &c.

Suspectos nosces variolos per dolores pertinaces in artubus, spina, lumbis; si exanthemata stationem non servant; si facies 3. vel 4. d. non intumescit, vel mox detumescit iterum nec manibus intumescitibus; si ptyalismus ex saliva viscidior cessat circa d. XI. cum tumore faciei imminuto nec manibus intumescitibus

bus vel diarrhoea urinæve copioso instante profluvio; si ante eruptionem grave delirium & anginodes; si in suppuratione convulsio, sopor & post hunc alienatio mentis & incongruus sermo; si novæ semper succrescunt; nimia ubi est salivatio; si vel nimis cito vel nimis tarde prodeunt; si manent depressæ ac suppurationem renuunt; si coloris non genuini variolosi; si pulsus non deservet; ubi animo linqunt; si diarrhoea cruenta, mictus cruentus, sputum cruentum, hæmorrhagia superveniunt, maxime post absolutam eruptionem & in statu; si petechiæ vel purpura accedunt; si respiratio difficilis cum voce rauca; ubi sudores instant frigidi vel colliquativi; ubi mox apparent asperæ instar purpuræ; si ardentissimus ex exulceratione circa d. 9. dolor manuum est; ubi cardialgia, tormina, nausea, dolor pectoris, respiratio peripnevmonica, anxia inquietas, jactatio, dysuria, ischuria, tenesmus, pervigilium &c. Ex quibus plurima funesta esse siveverunt, epidemix aut specialis'genii habita ratione semper & ubique.

Moriuntur plures ex sudore coacto, calidiore regimine, medicatione, quam à suscepto frigore; Et rarius quidam moritur ex eo, quod variolæ primis diebus non eruperint, sed quod vel nimium eruperint vel præmature detumuerint. Obeunt diebus criticis, ut plurimum 9. 11. 14. pustularum ardore exquisitissimo; convulsionibus; catarrho suffocativo fere tanquam ex angina præfocati; pustulis disparantibus; macula livida vel nigricante maligna post

post exsiccationem quandoque; alii apoplexia, præprimis sanguinei & durante morbo mente emoti.

Varix.

Varix minor & simplex nil habet mali, contra grandis multum atque inflammationi, ulceri focia. Ex magnitudine quandoque rumpuntur cum vitæ periculo ob sanguinis profusionem. *Fallop. de tumor. & ulcerib. Fab. Hildan.* recenset varicem in tibia, crassitie brachium ad carpum adæquantem & spithamam fere longum. Internæ pessimæ sunt.

Venereus morbus.

Conf. loci de fluore albo venereo.

Catarrhus uteri venereus frequentior ac contumacior est illo penis. Malum aphrodisium effreni hominum libidini atque corruptelæ meretriciæ cœvum est. *Harris.* An non pestis bubonacea est velox Siphylis, & contra? *Schreiber cog. de Peste.* In virorum & mulierum morbis arduis ac pertinacibus periodumque sibi propriam non servantibus de lue fœda suspicandum. Lues venerea semel recepta in corpus, difficulter postea deletur, mitescit sed non s'extinguitur. Dolor fixus in medio pectoris diu perseverans ac moleste, sine tussi, signum est mali siphylitici latentis, mul-

tis ante annis ab ægris suscepti; arcana enim est conspiratio pectoris cum verendis, *Bagl.* æque pudendorum cum faucibus, teste nostro morbo.

Morbos occultorum locorum aphrodisiacos mentiuntur hæmorrhoides (*Brendel.*) ac arthritides anomolæ; curiose ergo distingue, neccujusdam, vel & magis tuam lædas famam. Celticæ Luis caracter ad XXX. & plures pluries annos sanguini inhæret absque ulla molestia fere & incommoda patientis valetudine, recrudescit tamen tandem derepente tanta symptomatum vehementia, ac si tunc primo supervenisset. *Bagl.* In regionibus frigidioribus, porro autumno ac hyeme, multo difficilius curatur quam in æstate ac calidiore in climate. Lues prævia gonorrhoea subnata mitior est, & contra sine hac infurgens. Si vitium adhuc in succis tantum, felicior est status ac curatio facilior. Exigua spes superest, cui ossa erosa, exesa, comminuta, gummatibus tentata, viscera læsa, corrupta &c. Qui semel sanati fuerunt & iterum corripuntur, sæpius Medici eludunt operam. Si καρχαρία non cedat mercurio, subest cranil caries. Leguntur epileptici facti, quod in curando morbo ex unguentis mercurialibus nonnil in autem ac cerebrum penetrasset. *Fernel.* Malum veneræum struma & elephas aliquid habent cognatum. *Bagl.* Contagiosa est Patursa generatione; lactatione; contrectatione (unde & sæpius per obstetrices propagatur); saliva; sudore; liquido genitali; exhalatione; Et qua parte

parte contrahitur, primo se manifestare solet.
Boerh.

Levius tolerant morbum juvenes & sanguinei; diutius atque gravius vexantur pituitosi, phlegmatici, hypochondriaci, melancholici, catarrhosi, scorbutici, senes, cholericus. Feminae quamdiu lunæ solvunt, cum lue facilius colluctantur quam viri. *Hoffm.* Corpora rigida cum difficultate liberantur; succulenta, pectirabilia minore periculo & molestia curam mercurialem tolerant quam sicca, tenera, densiora. Qui ægre purgantur, ægre etiam ad ptyalismum perducuntur. Ubi in ægre salivandis importunius salivationem urgeas, nil loco ejusdem quam dejectiones dysentericas & stomachi ventrisque tormina obtinebis, quandoque, ni desinas, mortem. A febre hectica malum non est liberum hocce. Nunquam deserendi sunt venerei, sed à mitioribus ad fortiora progrediendum est. Gangræna accedens pessima. Multi ex mali reliquiis spretis contabescunt, pulmonibus fere intactis. Urina venereorum est crassa, subturbida cum sedimento tenaci, submucido, quasi grandinoso odoris fædi, putridi, nauseosi.

Ἄγκυλωσις sæpe fit exostosis venereis adjuncturas brachii, pedis. *Boerh.* Tophi gummata si recrudescunt, fons non est sublatus veneni; maximeopere circa autumnum sæviunt hæ protuberantiz; nec raro ossium corruptio iisdem supercrescit; Obveniunt tamen quoque absque venerea causa. *Heister.* Morbus Neapolitanus tandem necat effectibus hecticis, φθίσις,

hydrope, carie, cancro, sphacelo, paralyfi, intolerabili dolorum cruciatu; cadavere & vermibus mephite ingratiſſimo. *Harris. Sydenh.*

Quo magis cruſtulæ, porrigines, ulcera, ſcabies diffunduntur per varia corporis ſpatia, eo minus æger tortura diſcruciatur nocturna. Venereas cruſtulas & porrigines internoscas à ceteris, quod ſavi inſtar flavescant. Verpi non glandis ulcere, ſola gonorrhoea tentantur. *Sydenh.* Gonorrhoea cum lue ipſa concurrens ſalvatione neutiſſimam ſanatur. Eſt peculiare gonorrhoeæ genus, ſi vitiatus humor in rara & ſpongioſa glande exiſtat Littrii glandulis. *Ac. Reg. Sc. Paris. Sydenh. Boerh. Aſtuc. de morb. vener.*

Gonorrhoea non omnis venerea eſt, & mercurialibus perperam tractatur; non venerea ſive benigna ſcorbuticis, arthriticis, nephriticis eſt familiaris, præcipue his paſſionibus non rite tractatis. *Comm. lit. Nor.*

Præpoſtere ac præpropere exceptam frequenter ſuccedit arthritis. *Musgr.* Chorda gonorrhoeæ veneræ antefignanus eſt, maxime ſub initium & finem miſtionis excrucians, manequè potiſſimum, ubi urina ſaturata. Virulenta periculoſior ſi cum tumore penis, exulceratione ac carunculis in urethra. Ulcera urethræ ex gonorrhoea facile ingignunt cicatrices, quas vulgo carunculas nuncupant. Colis interioris ulcus venereum quandoque cutim emergit.

Benigna inveterata ut plurimum difficilius quam maligna recens curationem admittit, in-
pri-

primis quæ virulentam excipit. Pejus laborant phlegmatici, catarrholi, & qui in pueritia diarrhoeis patuere. Benigna inolescens gignit impotentiam, cachexiam, tabem, quam dorsalem dixerunt; periculum minatur, si accedit asthma, hydrops, alvi profluvium putridum & saniosum. Virulenta per se non facile in luem transit ipsam, nisi intempestive, incongrue cohibita. Quicumque recidivam patiuntur, admodum difficulter curantur. Quo facilius succedit fluxus, eo mitiora sunt symptomata; pessimum, si parce nimis exstillet, & urina fœtida summe, flavescens, viridis mingitur. Deplorata est, quæ digito in anum immisso retinentiam habet ad sensum, aut si catheter argenteus intrusus lividus extrahitur. *Lentil. ex Welschio.* In melius versæ signa sunt, si dolorifica membri erecti constrictio & exquisitissimi in urethra sub mictione ardoris sensus minuitur, vigor redit corpori, facies vividior redditur. *Hoffm.* Curatæ indicium est, si liquoris limpidi ac tenuis albumen ovi referentis una alterave guttula compressione penis evocatur. *Idem.* Bulla crystallina sive præputii œdema ad gangrænam tendit, nisi proxima feratur cura. *Platn.* Inflammatio colis ingens brevi & facile in gangrænam exin sphacelum, abit; *Boerb.* qui si non undiquaque, sed glande magis tenus insidet, auxilium aliquoties habet in abscissione tempestiva, uti pariter balani cancer verus; sed cavendum hæmorrhagiæ. Verrucæ veretri venereæ digitiformes, unguibus munitæ, leguntur in *Satyr. Med. Siles.* Ulcera aut venerea pessima omnium

nium & curatu difficillima. Testiculorum inflammatio propter doloris tyrannidem partisque naturam non sine periculo est; testiculos periclitatur scirrho, scroti cellulosa substantia gangrena; facile abit in abscessum aut sphacelum, hominemque modo vita modo virilitate privat, vel transit in scirrhum atque cancerum, ut plurimum lethiferum, vel denique sarcocele aut hydrocele, affectus graves; suppuratio misera est; si scirrhescunt, cancer facilis est, satiusque excinditur, ubi hic incidit metus. *Boerh.* Tumorem testium venereum chronicum non febre resolutum plenarie, antehac Panaceis percussalibus perperam à Medico exceptam. Bubones venerei qui minus dolent tardius suppurantur; glandula etiam nunquam citius scirrhescit quam sub Lue foeda. *Boerh.* Bubones suppurati qui nimis cito clauduntur, facile scirrhescunt & dein sæpius canescunt. Bubones non raro intumescunt si gonorrhoea male curata fuit, & virulentus humor celerius suppressus. Si extra hunc casum hubo accedit gonorrhoeæ, malum exasperatur, periculosiusque exin evadit. Ulcerascentes insignes corruptiones sinuosas, fistulosas, erosiones, sibi relicti formant. *Carl.*

Si diuturni jam facti introsum discutientibus pelluntur, ni gonorrhoea libere prorumpat, luem ipsam inducere valent,

Ventriculi, œsophagi & intestinorum ægritudines reliquæ.

Cum ventriculo & intestinis privatus capitis cutisque est consensus.

Sanguis in ventriculo putrescens, febres gravissimas, pericula à sumto veneno majora, creat. *Zech. consult. Carl.* In ventriculum & partes vicinas, maxime si cibi ingeruntur fermentescibiles potissimum, gravis est iracundiæ tyrannis. In morbis complicatis delirium conjunctum ventriculum pro parte primaria affectum ostendit. *Bagl.* Qui male digerunt, male transpirant. In ventriculi morbis chronicis, licet cetera signa bona sint, nunquam tamen certa est salus, nisi lingua bona sit. Qui cotidie sordidos viscidosque dentes habent, licet eos quotidie abstergant, plurimum sunt stomacho debiles, male digerunt, ore fœtent, sunt somnolenti, mœsti, post prandium capite dolent.

Ventriculi inflammatio magis familiaris est feminino sexui quam nobili. Si sub febrili statu præsentem rerum nimium calidarum ore sumtarum nulla in stomacho percipiatur caliditas, bene cogita ejusdem adesse inflammationem. *Bagl.* Pat indicium in continuis præbet seri in faucibus confluxum. Non totus semper inflammatur, sed tantum pars, pessimum, ubi pylorus. Levior aliquando evenit in variolis, morbillis, diarrhoea, dysenteria, cholera, ictero nigro &c. Mitior est, quæ à potu frigido

gido æstuanti corpori ingesto, vel ex bile; gravior, quæ à venenis, emeticis, purgantibus drastis; pessima, quæ in senibus, cacochymicis, sub acutarum eadem finem. Vel lentius vel celerius progreditur. Post venenum & in sensibilibus citissime fit ac decurrit. In phlegmaticis, senibus; si ex iracundia, refrigeratione, lentius serpit, necatque d. 7. 10. & tardius quoque. Succedentem sphacelam indicant: frigoris in præcordiis sensus; summa debilitas; pulsus languidus, intermittens; singultus; vomitus; regurgitatio potus; crebra seri ex ore cum impetu quodam effusio; facies Hippocratica; animi deliquium, emotio ejusdem; artuum convulsio. An abscessus in ventriculo, omento, intestinis, mesenterio, pancreate, dictu arduum, anceps. Post assumptum purgans vomitæ sæpe rumpuntur, & forte certior dein fiet, ubi sit sedes. Apostema ventriculi quandoque curatur excreta purulenta materie per vomitum, diarrhoeam, quandoque per umbilicum dato exitu. *Meibom.* Ventriculi vomitæ inter medias ejus tunicas aliquoties latent, & diu quidem, donec lento fato conficientes, demum cognoscantur. *Piso.* Si summa anxietas & vomitus cibum excipiat, idque medicamento acri salino vel spirituosissimo exasperetur, tabescat corpus, celer semper sit arteria, extrema rigeant & quandoque horreant, somnus parvus ac laboriosus fiat, de ventriculo cogita exulcerato; hi 3, vel 4. mense demum moriuntur. Hydrops ventriculi tempestive ruptus, aquis evacuatis feliciter, aliquando

quando curabilis est, illæsis ceterum visceribus. In ventriculi scirrho animi deliquia frequentia sunt. *Ruyfch.*

Inflammatiō musculorum pharyngis peracutum est malum, laryngem enim *ἰνσὺμπαθῆσαι* trahit, œsophagum totum, ventriculum; si per *μετασάσει* malignis, petechialibus, dysenterix in *ἀκμῇ* jungatur, necat plerumque.

Œsophagi spasmus in acutis & chronicis sæpius obvenit ægrimoniis. Frequentius accidit in hypochondriacis & hystericis, incautis anginam plus sæpe imponens. In acutis gravis est momenti, in diuturnis mitioris plerumque. Idiopathicus in habitualem facile degenerat. Qui ab acrioribus metum incutit inflammationis. In hystericis frequens annunciat apoplexiam. In vulneribus malus. Si ex iracundia inter epulas, viam sternit febribus biliosis & cholerae. Si ex dyscrasia succorum, chronicum est malum, tandemque tabes succedit. *Hoffm.* Œsophagi paralytica *ἀτονία* & resolutio quæ in acutis & malignis circa d. 7. 9. incidit, extreme periculosa est, facileque sic & ventriculum & intestina adficit, unde & illa fluctuatio ac murmura à sumto potu. Quæ ex decubitu fert ætate in decrepita, accedente animi affectu ex facili letum infert. Gulæ paralyticæ est malum periculosum & raro curabile. Struma œsophagi ex inedia tandem interficit; extenditur ordinario ad sesquiennium; aliquando citius terminatur; sic pereuntes aliquot diebus ante *ἀφωροί* fiunt. *Mauchart.* Abruptio œsophagi, ruptura ventriculi, letales sunt;

sunt; illius momentosum describit exemplum speciali tractu *Boerhaavius*. Ex ulcere œsophagi in dies marcescit corpus; facilius solida quam liquida deglutiunt ægri; facilius circa principia pastus quam in fine. *Brunner*.

Oesophagi compressio à tumoribus, coalescentia, necat inedia. Spina piscis gutturi infixæ, triennio post excitato abscessu in externa colli parte extracta legitur apud *Hildanum*.

Intestinatorum inflammationes senibus sunt frequentiores quam meningum. Sæpe imponunt doloris iliaci nomine. Solvitur diarrhoea subcruenta, biliosa. Abit in diarrhoeam purulentam, gangrænam, scirrhum, ulcus cancrum, dysenteriam acerrimam. Abscessus intestinatorum, quandoque creantur per virulentam gonorrhoeam & lumbricos effractores.

A mucositate stomachali, intestinali durato, pure, bile generantur, exoriuntur molæ, calculi, polypi, vaginæ &c. ventriculi ac intestinatorum; ex quo fabula de ovis ab hominibus exclusis. *Comm. lit. Norimb.* Molæ hæc vermibus aliquando prægnantes sunt.

Intestinatorum susceptiones non semper graves letalesque ilico adferunt læsiones, sed pari modo ut in herniis diu tolerari possunt absque præsentaneo damno, etsi non sine periculo in horas imminente; quod tamen potissimum de illa valet, ubi portio intestini superior inferiorem subintravit, & contra. Intestinatorum mutuos ingressus subsistentes suspicator, ubi quis post colicam graviolem vel iliacum affectum eo redigatur, ut nisi alimenta humida perferre non

non possit, & corpus interea non satis nutriri, quia potius lente pedetentimque consumi videatur; ubi porro in loco uno abdominis fixam sedem retinet dolor ac perseverat, sub aliis iliacæ passionis signis, & is mitigatus quidem indentidem mussitans & recrudescens perstat, nec hernia præsentè iliacæ passionis frequens & facilis est relapsus. *Schoder de intest. mut. ingest. Dill. Altdorf.*

Vermes ventriculi & intestinorum.

Lumbricos non modo latos sed & rotundos in pueris, dum adhuc in utero sunt, nasci, quia aliquando cum recens natorum excrementis visi sunt excreti, testatur magnus *Hippocrates*. Vermes non semper noxi sed interdum utiles ac necessarii sunt, in infantibus potissimum *αδδηφαισις*. *Cleric. hist. lumbr.* Nul- lum tam peregrinum est symptoma tamque *δαίμονιακον* quod vermes excitare non possint. *Pechlin.* Vermes varie mentiuntur hæmorrhoides & dysenteriam, ascarides motus hæmorrhoidales, sæpius quovis mense luna decrescente revertentes. *Juncker.* Lumbrici communiter in ventriculo & tenuibus hospitantur. Suspicio eorum est, si puer frequenter manu ventrem contrectet; urina sit lactescens, fœtida; in somno sæpe expavescat & dentibus stridat; pane delectetur; anima ipsi male oleat; irregulari febriat tempore; os sic formet quasi

mammæ teneat papillam vel devorare quid videatur; jejuna urgeat siticulositas; palleat; nutritio sit vitiata; alvus sit varia; colis dolor, urinæ incontinentia; appetitus cibi magnus; si circa vesperam imprimis ægrius habeat; gingivarum erosiones diu perseverantes (*Hild.*); ubi præter rationem Sopor sive Subeth; gradiendi impotentia, titubatio, temerarius quidam impetus & inordinatus motus; *αφωγία* incidat &c. Ex morum subito & improvise mutatorum scena facilis est de vermibus conjectura. *Pechl.* Certissimum autem habe signum, ubi corpus delicti adest. *W. Wedel.* In febribus de lumbricis cogitandum est, quoties illæ quoad alia signa satis mitis videntur, nilominus tamen extremitates adparent frigidae; diarrhoea non nimia sed intempestiva excitatur; sanguis è naribus stillat; *εφιδρωσι* corpus madet, & signa quasi pugnancia occurrunt. In morbis gravioribus, acutis, in principio, *ακμῆ* vermes prodire, tam vivos quam mortuos, potissimum si soli exeunt, & *κατω* sine stercore, malum, atque sub aliis malis signis, morituros indicant ægros, maxime si frequens ac frigidus adsit anhelitus; in declinatione morbi cum excrementis exeuntes & jam coctione apparente, bonum. Solvuntur omnis generis quandoque febres pluribus expulsiis vermibus. Si per vomitum in acutis rejiciantur, aliquid mali ut plurimum promittunt; mortui si exeant sine datis anthelminticis, periculum portendunt. In exanthematicis febribus si se vermes immiscent, multum morbi

bi turbatur decursus, quin in pueris animi deliquia, mors ipsa, accersuntur. *Hoffm.* Vermes rubri per suctionem sanguine repleti febres facile lentas inducunt. *Junk.* Lumbrici variegati coloris sunt pejoris notæ. Sæpe consequitur vermes φθίσις. Perforant aliquando intestina, ventrem, (herniam producendo incompletam) umbilicum, vel per se vel cum abscessu juncto prius. *Schulze.* Syncope à vermibus ventriculi pueris frequens est ac fatalis plerumque; prodeunt brevi ante mortem in his per os. Apoplexia pluries corripitur infantes verminosa, fatali pluries. Tæniæ nondum cognitæ adhuc quandoque vita privant. Curatu sunt difficillimæ. Minus in longis periculi quam in latis. Prægrandes hi interdum sunt (tæniæ sive πλατυ quoque dicunt); Spithamas 120. habentem meminit *Hildanus.*

Solitarius lumbricus, dicunt folium seu rectius spodium (solitaire), verus est, sed bene rarus. Ascarides gens pusilla quidem, sed expugnata difficillima est. Renascuntur modo. Puncturæ & dolores cordis sub respiratione, conjuncta simul convulsione, de verme ad cor suspicionem movent. Variolosi vermes à variolis excreti notantur. *A. N. C.*

Vertigo.

Vertigo sæpius est prodromus apoplexiæ in senes, in juvene epilepsiæ. Vertiginosi affectus frequenter præcedunt vel sequuntur colicam spasmodicam. *Hist. morb. Vratisl.* Idiopathica gravior est sympathica metumque habet apoplexiæ, soporosorum affectuum, guttæ serenæ. Quæ à remanente purpura; à vermibus; primarum viarum cruditatibus, acrimoniis, flatulentis; quæ in hypochondriacis, hystericis, scorbuticis; jejuno stomacho obvenit, sympathica est, remediisque cedit, at facile recurrit. Caduca est gravissima, & levioris apoplexiæ species. *Hoffmann.* Quæ in gravidis, debetur albo obstructæ vel plethoræ, bene ergo corrigibilis.

Vertiginosi non raro sponte vomunt cum eversione & optime per emeticum curantur. *Willis.* Cum vertigine sæpe arthritici nephriticique affectus sunt complicati & alternant. *Hoffm.* Qui semel correptus apoplexia, fit posthæc de novo vertiginosus, novos expectet insultus. *Waldschm.* Vertigo non raro in apoplexiam, (maxime ex arthritide, podagra regressa) vel paralyin, aut in morbum convulsivum, epilepsiam transit. *Willis.* Solvitur sæpe hæmorrhoidali fluxu; (si ex hoc suppressio apoplexiæ metus est) hæmorrhagia; capitis dolore (*Lal. à Fonte*); auribus manantibus; vulnere capitis; (*A. N. C.*) vomitu; diarrhoea, &c.

Vigi-

Vigilia nimia.

Vigiliae in assuetis minus periculi habent. Saepe eveniunt in hypochondriacis & hystericis, sanguine per spasmos ad caput cumulato. Quae ex quibuslibet in primo latitantibus canali, fomitem habent corrigibilem. Vigiliis in acutis si delirium vel convulsio superveniant, malum. Pervigilium febrile summum fere semper sequitur coma, hoc apoplexia. Vigiliae in morbi augmento vel statu cum signis coctionis adparentes bonae; facta crisi tranquillitas sequitur. Pessimum est, si somnus neque noctu neque interdiu accedit, id enim ob dolorem laboremque accidit, vel delirium fore significatur. Somnus & vigiliae si modum exceaserint, malum. *Hippocr.* Immoderatae vigiliae in juvenibus magis periculosa, somni in senibus. Maniaci & melancholici longissimas vigiliis continuantes sine insigni virium debilitate perferunt, ut ultra annum extensas legas. *Boerh.* Plurimis una sunt ac perpetua toto morbo vigiliae, v. g. podagricis arthriticisque, nec nisi cum morbo mutandae, adeo harum ingenio vehementiam aut lenitatem aestimare solemus. Et incredibilia sunt vigiliarum exempla. *Pechlinus.*

Ulcus. Fistula. Furunculus.

Ulcus sanari nequit, nisi prius naturam vuln-
 neris acceperit. Abscessus in ulceris indo-
 lem verti noscas, si eorum superficies pallescit,
 livescit, pruriginoso ardore molestat, saniem
 decolorem, tenuem exhibet. Malum ulcus est
 in quo varices, cui dura & decolora labra; cui
 tumores renitentes & duri; in quo à forti pul-
 su sanguinis profusio; quod morbis succedit;
 quod chronicum; in ambitu glabrum; quod
 cum pravo corporis habitu vel viscerum labe;
 quod cum multa vigilia, dyspnoea, siti, inap-
 petentia, feбри, pure malo, nigro, feculento,
 foetido; pessimum, quod cum animi defectio-
 ne. Ulcera longius serpentina partesque vici-
 nas exedentia (talìa sæpe fiunt ex mordacibus
 medicinis imprudenter vulneribus superdatis)
 plus alunt periculi quam simplicia. *Hoffm.
 Platner.*

Difficillime sanantur inveterata, putrida,
 rheumatica, fistulosa, callosa, cariota, can-
 crota; porro, quæ in articulis, malleolis, ti-
 biis, partibus tendinosis, membranosis, ner-
 vosis fistulosa vel cariota; æque ulcera linguæ,
 aurium, narium, facium, parotidum, glan-
 dularum maxillarium inveterata; quæ cum ca-
 chexia, scorbuto, malo venereo; quæ à va-
 riolis relicta, facileque hæc ipsa cacæthæ fiunt,
 quin cum ossium carie insurgunt. Chronica,
 cum consuetudine inveterata, non absque pe-
 riculo perfanantur, dum fonticuli gerunt na-
 turam,

turam, maxime in senibus, ulcera facile creant interna, potissimum in pulmonibus, vel inve-
hant periculum apoplexiæ, asthmatis, catar-
rhi suffocativi, viscerum inflammationis, tabis,
hydropis &c. Ex ulceribus crurum antiquis
consolidatis attendi hæmoptoën, alia vice hæ-
morrhoides symptomaticas, iterum uteri hæ-
morrhagiam, porro hemiplegiam & ἀφωβίαν;
cuncta percurata. Quicquid in corpore com-
motionem subit ad locum ulcerosum affatim
& quasi peculiariter statim dirigitur, confluit,
ruit; quin in posterum consolidato licet ulcere
talis locus rheumatibus, congestionibus, quin
ipsa redeunte ulceratione ilico occupatur.

Ulcerà à causa interna v. g. hydrope, scor-
buto, cachexia, senio, difficillima. Feminæ
si menstruæ remanent, aliquando ex ulcere
quod habet, maxime femoris vel pedis, tan-
quam è fonticulo emanat salutariter cruor, mu-
tato itinere.

Intolerabilis odoris fœditas os vitiatum indi-
gitat, imprimis indice & specillo. Ubi os sub-
tus corruptum est, ulcera facile rursus distum-
puntur, cicatrice inflammatione lacerata, &
talìa ad fistulam inclinant. Ulcus cum putre-
factione quandoque in sphacelum vertitur emor-
tualem. Tumor ulceris subito occultatus fe-
brem, pleuritidem, insaniam, convulsionem
ingignere potest. Juvat cita heic alvus.

Ulceribus fœdis si supervenit cardialgia, le-
tale. Lividitas, nigredo, pallor, ariditas, sic-
citas in ulceribus, maxime antiquis, gangræ-
nam, sphacelum, mortem adesse nunciant.

Ulcera glandularum sunt rebellia, & licet consolidata, ex levissima iterum causa facile dilacerantur. Ulcera faciei, uteri, ani facile degenerant in fistulas. Urethrae ex gonorrhoea ulcera libenter ingignunt cicatrices, carunculas nominant vulgo. Pus fertur ex ulcere quod proxime coit, sanies ex incipiente atque crudo, ichor ex maligno. Sanies utilis quae non multa, modice crassa, subrubicunda aut subalbida, & contra pessimus ulceris humor est, qui nimium tenuis, rodens vel crassus, glutinosus, lividus, niger & qui male foetet. *Platner. Schelhamm.* Nimia ulcerum suppuratio vel sanies facile invehit tabem, aequae, nimis cito perfunata ulcera, fistulae.

Si in ulcere fistuloso caro sola erosa est, pus bonum copiose fertur; si locus nervosus, pus laudabile tenuius & minus: si à vagina nervorum, pingue cum dolore manat; si vena affecta, cruor subinde miscetur puri; si os laxum, tenuis inde liquor. Omnis fistula difficillime faescit, praecipue vetus, quaeque profunda & multum sinuosa. Pertinax & periculosa est adultior; ad interiora pertingens; quae ad musculorum tendines, nervos, arterias, venas, cartilagineas, membranas, ossa, articulos; quae in scorbuticis, senibus, cachecticis; quae ad pulmonem; vulvam, pectus, ad oculi canthum, vasa magna, intestina, vesicam, urethram, & quae post lithotomiam in perinæo; quae angusto furamine praedita. Spes irrita simplicis sanationis, si os cariosum vel callus remanet. Majorem spem relinquit nec
ita

ita periculosa, quæ extrinsecus spectat; simplex, recens ac quæ intra carnem; quæ in juvene ac robusto corpore; quæ ampliori foramine prædita. Si ex ulcere fistuloso plus materiæ fertur, quam quod ei convenit, scire licet plures intus sinus esse. *Platner.* Longæve sunt si lapides ex iis excernuntur, vel vermes istis innidulantur; si hæmorrhoides per fistulam recti, si catamena per uteri excernuntur. *Hoffmann.*

Ulcus fistulosum in parte glandulosa semel invento exitu incoercibile fere manet. Fistulæ thoracis facile costarum cariem adferunt. Lumborum ad renes penetrantes quandoque, ut vidi, ad multum tempus, mediocriter valente ægro, perdurant. Ventriculi & intestinales ad extra, quandoque ad longos circumferuntur annos. (*Vid. Wenker. Diss. Argente. de virgine ventriculum per 23. annos perforatum a lente. Schenck. obs. med. rar. Vater*) Umbilici & epatis & mesenterii abscessus gignere fistulam illustri notavi casu, tandem funesto. In fistulis ani altioribus incisis periculum est ingentis profusionis sanguinis. Quæ post male suppressam gonorrhoeam in perineo nascitur, plerumque ad prostratas, penis cavernosa corpora, utethram ipsam tendit, sanatu difficillimum malum. Nisi digitus in anum depressus fistulæ os attingere valet, manum de opere; æque si rectum valde tenue deprehendatur. Quæ in venereo morbo, ægris non tollitur, nisi lue fœda sublata prius. *Heister.* Furunculus superficialis est, anthrax profundius in-

trosum hæret. Furunculorum & scabiei crebra est vicissitudo, quin unum altero solvitur. Si furunculus major tardius maturetur, oritur diffusior corruptio in albam & tenacem materiam. Si locus furunculi mundificationi sit minus aptus & diu persistat antequam vel suppuretur vel pus suum emittat, subsequitur aliquoties fistula v. g. ani hæmorrhoidalis. Ubi suppurationis non rite succedit, in sphacelum proclivis est vel ad fœtidam suppurationis depravationem. *Carl.*

Vomica.

Conf. loci de Pleuritide & Peripnevmonia, de Inflammatione interna, abscessu &c.

Vomicæ per plures quandoque annos, etiam prægrandes, sine reliqui corporis noxa durant. In vomica reparatio est facilior, quam in alio ulcere segniore falso-feroso. Vomica omnes cognoscantur per rigores & febres de novo supervenientes; pulmonum clanculum quandoque supervenit, ut ab initio vix ulla sui proferat indicia. *Bagl.* A tumoris (vomica) intus ruptione fit exsolutio virtutum vomitus, & animi defectio. *Hipp.*

Vomica epatis, pectoris, mesenterii per diarrhoeam subortam, urinas, aliquando curatur. Si in jecinore vomica est, exque ea fertur pus purum & album, v. g. per alvum, salus ei fieri potest, & contra. Rarius renum vomica uno impetu erumpit. Vomica pulmo-

nis interdum in renum vomicam mutatur. Interdum pus è pulmonibus in eppoon deponitur. Febris pneumonica circa dies *κρίσιμους* non soluta, vomicam pectoris notat futuram. Nasci solet eo loco pectoris vomica, qui ab initio affectus fuit acuto vehementique dolore. In suppuratione pulmonis non expurgata hypochondrii tenio superveniens opinionem facit abscessus cruralis. *Hippocr.* Tabidos quoque maxime & hæmoptycos exercet vomica. Si quis tussiendo alba quædam granula veluti exscreaverit, & granula illa digitis compressa summo opere fœteant, vomicam pectoris latentem certo denunciant, præsertim si alia quoque aderint signa; hi rupta vomica ut plurimum de repente moriuntur. *Bagl.* Si ne rupta quidem vomica vel pure extrinsecus emissio, febris quævit, aut quamvis dimiserit, tamen repetit; si sitis, cibi fastidium, venter liquidus; si pus est lividum & pallidum, aut si nil æger excreat quam pituitam spumantem, periculum certum est. Vomica diu in pectore sine ruptione persistens cum sudore frigido, frigore extremorum ac lipothymiis conjuncta, letalis est. *Junker.* Spiritus multo ante quam rumpitur vomica, male olet. Ruptio vomicæ ex pneumonica febre fit plerumque intra XX. dies, aliquando citius, aliquando tardius ad 60. usque diem, si non omnis excreationibus tollitur, tabes accedit vel præfocatur; ubi rumpitur, horior fit ac vehementior febris, offenditur inspiratio, hominis rubor quasi labi videtur. Servatur ceterum homo, si materies per ut-

nas, alvum, sputa exturbatur: metastasi, si scirchi vel tubercula pulmonum succedunt, quod fit, ubi multa pituita juncta. *Lomm.* Abscessus ad aures & pedes æque juvant. *Hippocr.* Vomica ubi cito disrupta & in cordis arcem lapsa, celere ac inopinatum adfert exitium.

Vomitus multiplex.

Crisis per vomitum in acutis significatur, si toto capite gravi ac vertiginoso oculisque caligantibus, angustis præcordiis, adficitur doloris morfu stomachus & crebro nauseat, idque cum ore fere amarescente & multæ tenuisque salivæ sputo ac labri inferioris tremore; indicatur porro per rigorem extremorum remissum sive algorem, urinam crudam, limpidam, alvum sicciorem. *Lomm.* Vomitu si levetur vel sedetur anxietas febrilis, bonum; si augeatur, malignum. Anxietas vomitum criticum vel aliam crisin sæpe antecedit. *Alpin.* Hyſochondriacis accedentes vomitus, tam cruenti quam non cruenti, sæpe salutare existunt: modo non sint nimii nec diutini. Commodus & utilis est vomitus, ubi pituitæ bilis permixta est flavæ exquisite, isque nec valde crassus est nec admodum copiosus. Evomitiones spontaneæ ac faciles, ex quibus juvamen atque levamen, semper salutare. Vomitus diarrhoeam sistit longam. Solvitur diarrhoea & sudore vomitus. *Æruginosus* tollit quandoque mentis errorem. Impedit summopere transpirationem vomitus.

Malæ sunt vomitiones in colica, iliaca, nephritide, imprimis quæ nimix nec causam mali tollunt, in herniosis, hæmoptycis, phthificis; quæ ab inflammatione partium vicinarum, venenis, excoriatione, ulcere; si sitis expers is sit, qui eadem necessario prematur; parvæ & frequenter repetentes; biliosæ sinceræ in copiosa ventris subductione & intenso lumborum dolore, aut si pervigilio premuntur ægri & nasus sanguinem stillat &c.

Perniciosi sunt vomitus putridi, fœtidi, æruginosi, lividi, sanguinolenti, purulenti, nisi in tempore ac confertim cum sublevatione ægri contingant in acutis atque longinquis morbis; qui vulneribus capitis superveniunt nimii & biliosi præprimis; omnis vehementior (quique excitare quoque valet ramices, abortum, rupturam visceris); qui à vermibus ventriculi, maxime, si ejecto uno vel altero mortuo gravissima symptomata mox simul & semel silent; qui assumpta cuncta ilico excipit in acutis; qui cum incontinente corporis jactatione; si sincera vel etiam omnes colores vomant, maxime parva quantitate; si ex delirio; si superaccedat singultus ac oculorum rubor. In febribus, acutis maxime, fatum est extremæ ac desperatæ salutis vomitus cruentus, niger, lividus, æruginosus, porraceus, graveolens, cum vermibus, cum singultu, lipothymia, convulsivis motibus &c. Si in febre acuta æger perpetuo vomat, ut nec à V. S. nec à clysmate nec opio cedat, semper causa erit intestini intortio, *Ruysh.* Quoties ex vomitu anxietudo occupat,

pat, vox stridula est, oculi pulverulenti, insania portenditur, talesque facti $\alpha\phi\omega\nu\sigma\iota$ intereunt. *Hipp.* Vomitus æruginosus, viridis phrenesin prænunciat in capitis doloribus cum surditate ac insomniis; vel præter hæc aliam inflammationem. Largus, bruneus in lentis accidit ex duodeno atonico, saburræ sede commoda. Qui macilentos sæpe post pastum adfligit, facile ad hæticam deducit.

Chronicus cotidianus cum lento æstu ac tabescentia ulcus ventriculi arguit; aliquando epatis. Quo graviores intermittentium sunt rigores, eo vehementius adfligunt vomitus juncti. Vomitus matutini ad serotinas componentibus horas non infrequentes sunt. *Hoffm.* Vomitus à nimia cartilaginis xyphoidæ laxitate medelam habet. *Decker in Barb.* Vomitus nigrorum qui post chronica mala hypochondriaca spem adhuc relinquit; qui in acutis funestus; qui in partu difficili cum fœtore intolerabili, periculosus. Vomitus cruentus raro per se est letalis. *Buchn.* Qui à violentia externa, pejor. In feminis menstrua tempora & in viris æquinoctia ut plurimum servat. Apud feminas sponte crebro cessat, non item apud viros, ergo in illis quoque non tantum periculum timendum. Abit facile in consuetudinem, & tunc in viris tabem, in feminis cachexiam communiter infert. *Carl.* In feminis facilius periodis, maxime ille mensium vicarius, adfuescit quam in viris, & vago minus periculosus est. Horrores erratici in vomitu cruento cruorem lente colligi testantur. Quicumque

cunque evomunt sanguinem, si sine febre quidem, salutare, si vero cum febre, malum, imprimis si cum dolore ad pectus, dorsum. Si sanguis graveolens, ater, socius febre, prodit; si lien vel epas induratum; si animi jungitur deliquium, delirium, vocis interceptio, mortiferum. *Hippocr.* Longe autem certius est periculum, si fecellus niger junctus. *Hoffm.* Frequens est cruoris vomitio hypochondriacis, male menstruatis, ex hæmorrhoidibus anomalis, interceptis, post intermittentes maligne curatas. Ex hoc facile incidunt in febres lentas, heclicas, cachecticas, φθισιν, hydrophem &c. Vomitus cruentus ex liene natus facilius recurrit & ad hydrophem ducit. Qui à jecore, sic nimius aliquando est, ut in ipso vomitu æger moriatur. *River.* Mulieri sanguinem evomentis mensuris erumpentibus, solutio fit. *Hippocr.* Idem valet de hæmorrhoidibus. In viris ex hæmorrhoidibus interceptis hypochondriacis redditus notavimus indennes cruentos vomitus periodicos & vertiginem junctam gravem, stomachicam dixero, sic simul depulsam. Ex lochiis retentis vel dysenteria repressa qui est anceps, habendus. Cohibitus disponit ad lienis inflammationem, vomitum nigrum, cachexiam, œdemata, hydrophem, heclicam, affectum hypochondriacum, hystericum, melancholicum, colicam, icterum, scirrhus internos &c.

Sanguis in ventriculo in putrefactionem abiens febres acutissimas, pericula à sumto veneno majora creat. *Zsch. consult. Carl.*

Urinæ incontinentia,

Traditur supra p. 255.

Uteri morbi ceteri.

Est magna societas mammarum, vocis & genitalium. Mira est uteri cum artubus familiaritas.

Ubi cum statu febrili acuto abdomen dolet, ipsumque uteri os, admoto digito, durum occurrit, fervidum atque præclusum uteri cervicem inflammationem sustinere, bene judicabis. Hic casus aliquam curandi viam reperire potest; contra nulla est, ubi totum occupat uterum. *Lomm.* Uteri inflammatio multum habet periculi, tum autem maxime, cum mulieri primis à difficili partu diebus accidit. Frequens est puerperis sensibilibus, teneris, biliosis, potissimum ex lochiis remanentibus vel secundis, his quoque vi evulsis. *Hoffm.* Si lochia remaneant ac mulier queratur incendium ab inferioribus locis ad cordis usque regionem vergens, uteri adest inflammatio. Si magna vero anxietas, vitium prostratio, inquietudo & omnis appetitus dejectio jungitur, accedit insuper internus sensus frigoris cum horrore, pulsus frequens, parvus ac debilis, visus incipit obscurari, sphacelus adest brevique mors. In puerperio inflammatio uteri facile in sphacelum transit & frequentissima mortis puerperarum causa est; extra idem

In suppurationem ac ulcus migrat, maxime, si fluor albus sanguinolentus fuit antea cohibitus. In his inflammatio in collo ac orificio interno plurimum oritur. *Hoffm.* Si abscessus uteri rumpitur inter spatia recti ac vesicæ, tumor circa inguina aut in perinæo extuberat. In abscessu uteri mammæ plerumque simul sunt affectæ, sinciputque extraordinarie dolet. Pus ex utero suppurato quin per scrotum aliquando educitur. *Hoffm.* Uteri ulcus quandoque solvit diarrhoea purulenta. Abscessus uterini fistulosi libenter ob laxum sunt contextum, quin cancerosi; curationis sunt difficilis, tabeque necant plurimum. Ex abscessu uteri facile fit ulcus, idque in fordidum, fœtidum, rebelle pluries migrare solet. Ubi id quod manat graveolentissimum, tenue, nigrum, fulvum est, de cancro cogita exulcerato, quo casu, ac si in cervice uteri noxa, labra ulceris prætumida tanguntur.

Ex ulceroso uteri statu scaturiunt mensium *αταξίας*, abortus, sterilitas, hæmorrhæica, mors. Uteri ulcera interdum ad rectum, interdum ad vesicam penetrant.

Fetus mortui, secundarum violenta extractio, puerperium infelix, frequentissimam ulceris uterini causam constituunt. Facile fiunt fistulosa.

Uteri scirrhum pluries indicunt varices extra graviditatem. Si inflammatio in scirrhum abit, quod in externa parte facile, id cancerum, insanabile malum, migrat libenter, maxime, ubi menses per ætatem ces-

fant. Uteri cancro affectis faciei color à naturali non recedit, sed genas perpetuo roseas habent; facile uteri profluvio cruento vel hæctica extinguuntur.

Furor uterinus optimum juvamen solamenque habet in cohabitatione strenua & fecunda.

Uteri hæmorrhagia est maxime periculosa in cacochymicis, scorbuticis, venereis, visceribus obstructis, parturientibus, abortientibus, funiculo abrupto, secundis vi evulsis, æque ex parte tenaciter remanentibus, ex molis, &c. Hæmorrhagia uteri post partum securior est quam post abortum, Diurnæ pertinacis causa quandoque est prolapsus uterinus junctus. Si rupta aut patefacta intus grandior vena est, cruor profuse effluit, si minor, paulatim nec multus fertur, si erosa, paulatim & cum dolore manat. *Lomm.* Largæ polypos uteri facile relinquunt, qui sæpe quid maligni, cancerosi in recessu habent. Tympanites uteri viduas ut plurimum exercet, aliasque quæ ætate jam provectiores nupserant, item puerperas, hæcque non nisi magno periculi metu.

Uteri hydropem quibusdam singulo mense, nullo vitæ incommodo, esse expurgatum confirmat *Lommius.* In uteri ascite aquæ in gravidis potius ac extra imprægnationem iter inveniunt. Uteri hydrope post conceptionem correptis fetus inter aliquot menses abortu eicitur. Quandoque etiam cum gravidatione vera conjunctus est. Ovaria occupans hydrops vix cognoscitur, curatur nunquam; transit sæpe

pe in ascitem; ut plurimum steriles ac aunosas obsidet.

Uteri prolapsio, inversio completa, (quod tamen rarius incidit) cui non mox lata auxilia, vix non semper funesta esse suevit. *Comm. lit. Nor.* Contra, uteri procidentia ex ligamentorum culpa, incompleta, vaginalis tunicæ relaxatio, recens & in junioribus eveniens, spem felicitis promittit curationis, non item, si inveterata; pariter, si in adultis, cacochymicis; ubi scirrhusus jamdum vel ulcerosus vel cancerosus uterus vel vagina. Vaginæ uteri tunicæ relaxatio, prolapsus, ultimis graviditatis mensibus aliquando plurimum sponte restringitur à fetus augmento in altum & latum. *Pechlin.* Singulare observatum est de uteri prolapsu cum ejusdem inversione extra puerperium per terrorem otto. *Heister.* Uteri prolapsi quin inversi exsectio non semper letalis est. *A. N. C.*

Sarcomata uteri propendentia pluries feliciter excinduntur, contra polypi. *Vater.*

Vulnus.

Naturæ in sanandis vulneribus incredibilis est potentia, & fingi nil tam peregrinum potest, quod non aliquando ipsa procurante fuerit sanatum. *Pechlin.*

Vulnera cordis penetrantia, auricularum ejus, majorum arteriarum vel venarum; si trachea abscissa; vulnera cerebri ac cerebelli ad medullam usque profunda; partis tendineæ

diaphragmatis; truncorum majorum nervorum; medullæ spinalis penetrantia; arteriæ vel venæ ob situm inaccessa; thoracis lata & ampla; magna pulmonis, hepatis, lienis, renum; mesenterii ad arterias & plexum nervosum; stomachi maxime ad pylorum, intestinorum ad nervos & vasa majora; uteri in gravidis; pericardii; paris vagi & intercostalis; vesicæ urinalis circa arterias majores; vesiculæ felleæ, thoracici ductus; abscissio, ruptura œsophagi &c. pro absolute letalibus nec arte sanabilibus denuncia. Pro ex accidenti vero letalibus edicito vulnera εγκισφαλα terebra levanda; vulnera arteriæ venæve majoris, viscerum, ad quæ manus Chirurgi & remedia cum effectu sanationis pertingere queunt; ubi porro extravasata è cavo educi possunt sine vitæ discrimine, alias mortem inferentia, v. g. thoracis, abdominis, vesicæ urinaliæ &c. vulnerationes quædam, *Boerh.* Accidentia hæc fluunt ex neglectis vel vulnerati vel curantis vel adstantis officiis, tandem individui corporis pravitate. To utplurimum letale nullitatem habet.

Temporis longior aut brevior decursus à vulneratione ad mortem usque pro determinanda letalitate nil quidquam facit. Tutissimum vulnus est quod rectum, quod in carne, discissum, non collisum. Malum, ex quo quid excissum, aut alia parte abscissum, alia dependet; rotundum pessimum. *Lomm.* Vulnus citissime sanescit vere, tardius æstate atque hieme,

me, tardissime autumno. Gravis febris, dolor acerbior, convulsio, singultus, mens turbata, paralytodes, vomitus, dejectiones cum inquiete, sudores frigidi, mala.

Nimis intumescere vulnus, periculosum; nil intumescere periculosissimum. *Cels.* Febris perniciofa est, quæ vel levi vulnere supervenit, vel ultra tempus inflammationis durat, vel delirium movet, vel si nervorum rigorem aut distentionem quæ ex vulnere orta est, ea non finit. Ex statu vulneris judicatur febrem esse letalem, si nempe istud valde est exsiccatum, partes flaccent, color est lividus. In vulneratis fibrarum muscularium leviculæ palpitationes cum spasmò sæpe confunduntur. *Pechlin.* Alvus compressa vulneratis nocet.

Cruor ex vulnere fertur vel jam sanescente vel crudo; optimus idem, si non tenax sed modice crassus, calidus, rubens.

Si homini qui gravi sanguinis profusione exhaustus & diu quasi intermortuus jacuit, intra 24. horas calor & pulsus redit, ei salus contingere potest. Qui ex vulnere subinde rigentes sanguinem profundunt, si maligne habent, ac inter loquendum derepente moriuntur. *Hipp.* Oedema si vulneribus accedit, pus prohibetur. *Plasner.* In vulneribus nuper illatis ubi quædam partes resolvuntur, haut procul abesse exitium edicas.

Pus in vulnere bonum est, si crassum, albidum, læve, æquale & modo vulneris &

tempori conveniens, nilque olet; malum, quod tenue, serosum, magisque si ab initio pallidum, lividum, fœtidum.

Meliceria improbatum multa ac præcrassa, & contra. Si in vulnere paucus & tenuis humor, ariditas, malus color, simul febris ingravescit cum vigilia, cephalalgia, deliris sermonibus, alvus si est sine causa crebra & liquida, urina cruda & frequens, pus resorptum significatur; ex quo vel citâ mors vel lenta tabifica.

Plus inest periculi plagis minoribus quam grandioribus si in cavitatem eant. Omnis in sanandis glutinandisque vulneribus opera inanis est, quamdiu abditur intus peregrinum irritans.

Capitis vulnera mira sunt, nunquam tuta & in nullo alio genere vulnerum signa futuræ salutis vel mortis adeo incerta ac in iis, quæ in capite sunt. Is, ubi omnis spes tollitur, conservatur, & contra alter perit, qui ab omni periculo abesse videtur. *Platn.* Vidi vulnera cerebri cum deperditione substantiæ larga, non letalia. Plagæ quæ occipiti inferuntur, quidem periculosiores sunt, haut tamen semper ex iis mors sequitur; & cerebelli corticis particula notabilis ablata, superstitite ægro, notatur *Platnero*. In vulneribus capitis pessima convulsio, ἀφωρία, stupor, cranii nigrities, lingua pustulis nigris obsita, (*Bohn. de renunc. vuln.*) dysenteria, diarrhoea,

rhoea, urina subjugalis, inquinamentum venerunt. Vulneratis quoad cerebrum, *εγκεφαλον*, nervos, maxime pestifera est venus. *Hildan.* Et nuperrime bene consolidata capitis vulnera consequuntur gravia sæpius numero pathemata quin mors ipsa, affectibus animi excitatis. *Hildan.* Mala indicia quæ protinus capitis vulnera insequuntur, à cerebri commotione fiunt; quæ brevi spatio interposito eveniunt, ab extravasatis sunt. Ubi vehementius concutitur & commovetur *εγκεφαλον*, subita quandoque excipit mors, extus nullo præsentis læsionis signo. Cerebro concusso succedant vomitus bilioli, *αφωνία*, febris, sine sensu quasi dormiens jacet æger. Si concusso capite aurium sonitus intensus perstat, vel hæmorrhagia incidit vel parotides excitantur vel ad spinam ardore consequente, expectanda diarrhoea vel in feminis menstrua. Capitis vulneribus, læsionibus facile superveniunt epatis abscessus. *Ballon.*

Capitis vulnera periculosa magis sunt in plenilunio quam in novilunio. *Bagl.* Quibus tempora vulnerantur, secantur, quod semper periculosum, iis ex adversa parte convulsio fit. Oculi vulnera ob vicinum cerebrum tuta non sunt. Palpebrarum vulnera, collisa maxime, non secuta habet; post aliquot horas letale meminit *Bonnet. sep. anat.* Superciliorum, cæcitatem interdum adferunt. Melius est, si nervus, tendo, arteria tota

præcisa, quam aliqua parte. Nervorum vulnera sunt periculosissima; Punctura tamen periculosior sectione. Tendinum vulnera non adeo sunt periculosa. Risus in nervorum vulneribus periculosus. Convulsio ut plurimum signum in his letale. Nervo recurrente dissecto vulnere, homo quidem verba ore explicare valet, at subfurda & suppressa voce. Nervus major præcisus membrum motu sensuque privat, idque vel gangræna vel *ατροφία* periclitatur, vel relicta summa debilitate. *Plac.* Vulnus ex morsu hominis ira æstuosi æque aliquando virulentum est ac viperæ. *Hildan.* Quod quoque interdum sine noxa. (Evolve locos de hydrophobia Cap. de Angina comprehensos.) Vulnera, ulcera, aliz læsiones genuum periculosa, dubia, difficiles sunt.

Glandularum vulnera magnam habent inflammationem ac dolorem, facileque in ulcus abeunt. Articulorum vulnera magnam habent inflammationem, dolorem & ob *μελικηραν* rebellia sunt; pessima, quæ ligamentum capsulare penetrarunt. Diu dum *μελικηρο* fertur, ulcus fit antiquum, callus inducitur, unde fistula. Ubi articuli vulnus sanari potuit, plerumque tamen manet *αγκυλωσις* patitis, aridura. *Plac.* Periculum ea imprimis habent abdominis vulnera, quæ albam penetrant lineam. Ex vulnere in suprema ventriculi parte servari quandoque possunt exemplo cultrivotorum, contra si icta fuit ima & ad pylorum,

lorum, nulla spes manet, aut si duo tergora vulnerata sunt. *Platn.* Intestinorum vulnera etiam vehementiora curationem recipiunt quandoque, præcipue si ad peritonæum commode glutinantur; docet inter alia hernia incarcerata suppurata, sphacelata, vita superstite. Intestinorum, ventriculi aliorumque receptorum vulnera si sanescunt, non ita glutinantur atque alia vulnera. Namque nec oræ ita agglutinantur, ut se contingant & inter se coeant, neque vulnera superincrescente carne implentur, sed pars vulnerata jungitur aliis quæ prope sunt, cum quibus media cicatrice concrevit. *Ac. Reg. Sc. Paris. Platn.* Facilius sanescit crassum, quam tenue.

Nonnunquam homines à natura servati sunt, quibus totum intestinum discissum fuit. *Trans. Anglic. Vater.* Omne vulnus quod in pectus penetravit timendum, maxime sclopetarium, magnum & altum, ni enim cruoris profusio vel inflammatio necet, tabes strangulat succedens. Ubi pulmones expirant, quandoque sine læsione illorum accidere possunt. Sanabiliora sunt quæ infimo pectori supra diaphragma illata sunt, quam quæ in elatiore. Si telum per utrumque pectus perripit, vasis majoribus percussis, mors in propinquo est. *Platn.* Turundæ ex vulnere thoracis in cavitatem delapsæ tussi, exemplo mirando, ejectæ scribuntur ab *Hildano.* In pulmonum vulnere non semper ore sanguis tussiendo prorumpit. *Balton.*

Pht̄isis ex pulmone vulnerato facilis est, maxime si plagæ ar̄diores sint oræ vel vulnus properato occludatur. Cordis vulnera non profunda, aliquando aliquandiu trahuntur. *Boniet. Pechl.*

Sclopetorum vulnera multum habent timorem & εκχυμωσιν, eaque propter gangrænæ timor major est. Non raro in his post aliquot demum dies periculosissima oritur sanguinis fluxio, quod incutiosi tement. Si post 4. d. ex improvise & sine causa nova ac ingens accedit inflammatio, vel quid in vulnere relictum est, vel nervus aut tendo læsus. *Plasner.*

Τῷ Βασιλεὶ τῶν αἰώνων, ἀφ' ἑαυτῷ, ἀοράτῳ,
μονῷ σοφῷ Θεῷ τιμὴ καὶ δόξα εἰς τὰς αἰ-
ώνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Præcipua Auctorum atque Scri-
ptorum in hocce opusculo vocato-
rum nomina.

- A**cad. Natur. Curios. Imperial.
Acad. Reg. Sc. Londinentis.
Acad. Reg. Sc. Parisina.
Alpin. de præfag. vit. & mort. agr.
Aretæi Libri.
Aurel. de morb. acut. & chron.
- Bagl. opera.
Ballon. in Hipp.
Barbett. Prax. c. not. Decker.
Bartholin. Scripta.
Beniven. de abdit. & mirand. morb. & curat.
causis.
à Bergen Diss. acad.
de Berger (Christ. Guil.) de præfag. ex algore
in acut. Comm. med.
Boerh. aph. de cog. & cur. morb. atque Prax.
med.
Brendel (Jo. Gotfr.) Diss. acad.
à Brunn al. Brunner. (Jo. Conr.) scripta.
Buchner. (Andr. El.) Diss. acad.
Burggrav. de aëre, aqua & loc. Francof.
- Camerariot. Disp. Acad. (Eliz.) Systema cau-
tel. med.
Carl. historia Medicinæ.

Cels. Lib. de Medicina.

Comm. lit. Norimb.

Craton. Consul. & epist.

Dethardingior. Diss. academ.

Dodon. med. obs. & adnot. in Beniv.

Dravviz. Bericht vom Scharbock.

Duret. in Hipp.

Eller Med. und Chir. Anmerk.

Ertmull. opera.

Eugal. de Scorb.

Fernel. opera.

Forest. observ.

Galen. opera.

de Haller scripta.

Harris de morb. infant. & de lue venerea.

Hamilt. de febre miliari.

Heister Inst. chir., Comp. med. pract., Diss.
academ.

Heurn. in aph. Hipp.

Hildan. obs. & curat.

Hippocrat. Opera.

Hoffmann. (Frid.) Opera.

Holler. de morb. intern.

Junck. Consp. Therap. Spec. & Diss. acad.

Jungk. Prax. med.

Kramer. med. castr. & de Scorb.

Lentil. scripta.

Lomm. obs. medicinal.

Lusitan. (Zacut. & Amat.) obs.

Mauchart. Diff. acad.

Meibom. (Henr.) de abscessu int. nat. & const.

Morton. de febb. & phthisiolog.

Musgrav. de arthrit.

Nebelior. Diff. acad.

Pechlin. obs. phys. med.

Piso de morb. à serof. colluv.

Plater. Prax. & obs.

Platn. Inst. chir. rat., Diff. & Progr. acad.

Rega de Sympath. part. C. H.

Rhod. observ.

River. opera.

Ruyfch. scripta.

Salzmann. (Job.) Diff. acad.

Schelhamm. *ογκολογια* parva.

Schulze (Jo. Henr.) scripta.

Segner (Jo. Andr.) Diff. Gæt. de morb. ex interc. hæmorrh. potiss. rariorib.

Sennert. Prax. med.

Stahl. (Ernest.) scripta.

Sydenham. opera.

Tulp. obf.

Vateror. Disp. & Progr. acad.

Waldschm. Prax. med.

Wedelior. scripta.

Werlhof. scripta.

Willif. opera.

Wratislav. hift. morb.

Zvvinger. Pædoj. med.

Quæ ex Autoris absentia irrepsere σφαλματα,
 hæc erunt fortassean principaliora.

Pag. 38. lin. 21. lege ex scroto, (*Beniven.*)
 perinæo, p. 39. lin. 20. lege ossis ilii. p. 40.
 lin. 20. & 21. lege lente. p. 52. lin. 8. lege
 complicatur. p. 56. l. 15. lege junctæ. lin. 23.
 lege exscreatione; urina p. 58. lin. 30. lege
 quasi tetano p. 64. lin. 5. & 6. lege morbificam
 p. 65. lin. 17. deleatur vel paucæ, p. 69. lin.
 26. lege æque gravidis aliquando ante partum,
 & post eum plerumque p. 72. lin. 15. lege
 absentia p. 75. l. 8. lege emphysemata, quasi
 hydrocephalum, p. 90. lin. 12. lege febre ma-
 ligni moris p. 92. lin. 6. & 10. lege αφωνια
 lin. 17. lege male. p. 100. lin. 31. lege labo-
 ravit. p. 129. lin. 2. lege moriuntur. Si p.
 164. lin. 28. lege attendi p. 167. lin. penult.
 lege puellum, p. 176. lin. 17. lege redit;
 p. 199. lin. 7. lege pingendo, p. 200. lin. 31.
 lege critica, p. 218. lin. 15. & p. 219. lin. 3.
 lege mulieribus p. 222. lin. 1. lege Plures
 p. 257. lin. 8. lege Arcana p. 273. l. 30. lege
 quoque; urinæ p. 304. lin. 2. lege tractatæ
 p. 315. lin. 2. lege epiploon